И. Ю. Марцина

Финский язык для русских

И. Ю. Марцина

ФИНСКИЙ ЯЗЫК для русских

Рекомендовано Государственным комитетом Российский Федерации по высшему образованию в качестве учебника для студентов высших учебных заведений, обучающихся по специальности и направлению “Филология”

МГУ

Издательство
Московского университета
1995

ББК 81
М 29

Ответственный редактор

руководитель отдела финно-угорских языков
Института языкознания РАН,
кандидат филологических наук *Ю. С. Елисеев*

Рецензенты:

кандидат филологических наук *Р.М.Баталова,*
лицензиат наук *Т.Салминен*

Печатается по постановлению
Редакционно-издательского совета
Московского университета

Марцина И.Ю.
М29 **Финский язык для русских.** – М., Изд–во МГУ, 1995. – 320 с.
ISBN 5-211-03141-5

Учебник состоит из введения, включающего в себя обзоры фонетической и морфологической структур финского языка, и 26 уроков, каждый из которых содержит тексты с тематической лексикой и перевод этих текстов на русский язык (для желающих изучать язык самостоятельно), а также грамматические пояснения к уроку и упражнения, ключ к которым дан в конце книги, и поурочный учебный словарь. Учебник ставит своей задачей развитие навыков говорения, чтения и перевода научной и художественной литературы.

Для студентов гуманитарных факультетов университетов и вузов, начинающих изучать финский язык, а также для самостоятельного изучения языка.

М $\frac{4602020400-049}{077(02)-95}$ 29–95 ББК 81

ISBN 5-211-03141-5
© Марцина И.Ю., 1995

ПРЕДИСЛОВИЕ

Настоящий учебник предназначен для студентов филологического и других гуманитарных факультетов университетов, начинающих изучать финский язык.

Цель учебника – развитие навыков говорения (общения и устного перевода), а также навыков чтения художественной и научной литературы, в том числе по специальности.

Для студентов гуманитарных специальностей необходим учебник, знакомящий их с финляндской и российской действительностью и обучающий грамматике финского языка на соответствующем филологическом уровне с целью быстрейшего развития навыков правильной литературной речи уже с первых семестров обучения. Навыки эти необходимы студентам для того, чтобы уметь представить российскую действительность также финской аудитории, с которой студенты начинают контактировать уже со 2 – 3-го годов обучения в процессе своей учебно-производственной практики в организациях, предоставляющих возможность для работы с носителями языка.

Учебник состоит из введения и 26 уроков. Во введении определяется место финского языка в генеалогической классификации финно-угорских языков, приводятся сведения о распространении финского языка, затем даётся обзор фонетической и морфологической структур финского языка. В фонетическом обзоре представлены алфавит и фонетическая структура финского языка с характеристикой системы гласных и согласных, кратких и долгих звуков, дифтонгов и комбинаций гласных, ударения, гармонии гласных и слогообразования, чередования ступеней согласных. В морфологическом обзоре рассматриваются типы словоизменения одноосновных и двухосновных слов, имена и их постфиксы (падежные и притяжательные суффиксы), финитные и инфинитные формы глаголов. Основные синтаксические структуры, необходимые для развития навыков говорения, а также чтения и перевода литературы разных жанров, даны в грамматических пояснениях к урокам.

Каждый урок содержит тексты, вводящие определённую тематическую лексику; перевод этих текстов на русский язык (для желающих изучать язык самостоятельно); дополнительный материал к уроку, включающий на первоначальном этапе (первые восемь уроков) также фонетические упражнения;

грамматические пояснения; упражнения (ключ к которым дан в конце учебника) и поурочный словарь. Тексты и упражнения составлены на основе общепринятых в современных языковых учебниках-разговорниках методик.

Текстовой материал учебника расположен так, чтобы уже с первых уроков студенты могли беседовать на темы их повседневной жизни: учёбы и специальности, быта, семьи, отдыха, путешествий, работы. Тексты знакомят читателей с характерными чертами жизни и быта в России, Финляндии, Прибалтике, с некоторыми культурно-историческими памятниками и традициями этих стран, с особенностями студенческой жизни и учебного процесса в Московском университете как одном из ведущих вузов России.

Первые десять уроков вводят основополагающую для начального (с нулевого уровня) этапа обучения лексику. Поурочно разрабатываются темы: личное знакомство; сведения о себе; знакомство с городом; род занятий; обед; поездка на автобусе (метро); в магазине и на рынке; на почте; в гостинице.

Изложение грамматического материала в учебнике рассчитано на овладение основами грамматики в течение первых двух лет обучения. В грамматических пояснениях к урокам описываются основные падежные формы имён существительных в единственном и множественном числе: исходная форма имени – номинатив и основная для образования косвенных падежей форма генитива. Наряду с ними рассматривается требующая особого внимания в процессе обучения форма частичного падежа – партитива. Последовательно даны местные, локальные падежи – весьма разветвлённная в финском языке падежная группа.

Из глагольных форм представлены такие основные формы, как исходная для глагола форма I краткого инфинитива, соответствующая инфинитиву в русском языке, и форма I транслативного инфинитива (всего же в финском языке традиционно насчитывается пять инфинитивов). Описываются также основополагающие формы презенса (настоящего - будущего времени) и имперфекта (простого прошедшего времени). Форма имперфекта вводится здесь ещё и потому, что показатель имперфекта -i- вызывает в гласной основе спрягаемого глагола изменения, сходные с теми, которые образует показатель множественного числа -i- в гласной основе склоняемых имён существительных и прилагательных. Таким образом, изучающие финский язык знакомятся с важнейшим элементом структуры фин-

ского языка – сходством основных закономерностей в изменениях гласных основ в парадигмах склонения имён и спряжения глаголов. Приводятся соответствующие сводные таблицы.

Начиная с одиннадцатого урока на основе уже имеющейся базовой лексики вводятся новые темы: учёба и свободное время; телефонный разговор; в отпуске; в Московском университете; у родственников; иностранные учащиеся в МГУ; забавные истории; погода в нашей стране; на приёме у врача; знакомство с Хельсинки, Москвой и пр.

В грамматических пояснениях к этим урокам рассматриваются характерные для финского языка глагольные формы II и III инфинитивов, являющиеся по существу своему отглагольными образованиями, переводимыми на русский язык деепричастиями или описательно, с помощью придаточных предложений и пр., а позднее даются отглагольные формы имеющих специфическое использование в языке IV и V инфинитивов. Анализируются формы перфекта и плюсквамперфекта, причастий, местоимений, числительных, широко распространённых в финском языке сложных слов.

Автор считает своим приятным долгом выразить благодарность ответственному редактору издания профессору Ю.С. Елисееву, руководителю отдела финно-угорских языков Института языкознания РАН, и рецензентам: кандидату филологических наук, старшему научному сотруднику отдела финно-угорских языков Института языкознания РАН Р.М.Баталовой и лиценциату наук, научному сотруднику Хельсинкского университета Т.Салминену, лектору финского языка и финно-угорского языкознания на филологическом факультете МГУ в 1994/95 учебном году (в рамках межвузовского Соглашения о научном обмене преподавателями и студентами между Московским и Хельсинкским университетами), за внимательное прочтение рукописи учебника и ценные замечания.

Автор благодарит сотрудников Издательства Московского университета за подготовку рукописи к печати и выражает признательность руководству филологического факультета за помощь в издании учебника.

МЕСТО ФИНСКОГО ЯЗЫКА В ГЕНЕАЛОГИЧЕСКОЙ КЛАССИФИКАЦИИ ФИННО-УГОРСКИХ ЯЗЫКОВ

СОВРЕМЕННЫЕ АРЕАЛЫ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ФИНСКОГО ЯЗЫКА

Финский язык относится к уральской (финно-угорской) семье языков, в которую входят семь подгрупп (согласно классификации Т. Салминена[1]):

1) саамские языки (одиннадцать языков – около 35 тыс. говорящих);

2) прибалтийско-финские языки (говорящих на финском языке 5 млн, на эстонском – 1 млн, на карельском, ливвиковском (олонецком) и людиковском – 75 тыс., на вепсском – 6 тыс., на ижорском – 300 человек, на водском – 50, на ливском – 30);

3) мордовские языки: эрзянский (500 тыс.) и мокшанский (250 тыс.);

4) марийский язык (550 тыс.);

5) пермские языки: удмуртский (500 тыс.), коми и пермяцкий (350 тыс.);

6) угорские языки: венгерский (14 млн), мансийский (3 тыс.) и хантыйский (13 тыс.);

7) самодийские языки (семь языков, 30 тыс. говорящих).

Финский язык с давних времён был распространён кроме Финляндии в северных частях Швеции и Норвегии, а в пределах России в Ленинградской области. Финское население на территории бывшего Советского Союза после второй мировой войны, согласно данным переписей, постоянно уменьшалось в среднем на 0,8% в год. Более 2/3 из числа проживавших на этой территории финнов жило в Эстонии, Карелии и Ленинградской области. В каждом из названных регионов проживало около 20 тыс. финнов. Около 23 тыс. финнов жило в других регионах, территориально в переписях чётко не обозначенных.

---

[1] Salminen T. Uralilaiset kielet maailman kielten joukossa // Uralilaiset kielet tänään. Kuopio, 1993. S. 24.

ОБЗОР ФОНЕТИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ФИНСКОГО ЯЗЫКА (KATSAUS SUOMEN KIELEN ÄÄNTÄMISEEN JA ÄÄNNERAKENTEESEEN)

1. АЛФАВИТ И ПРОИЗНОШЕНИЕ (AAKKOSET JA ÄÄNTÄMINEN)

Финский (суоми) язык использует латинский алфавит из 28 букв, 7 из них употребляются только в словах иностранного происхождения (заимствованных). В приводимом алфавите они помечены знаком ®.

Финский язык фонетический, буквы в словах произносятся так, как они пишутся.

Буквы и звуки в финском языке

Печатные буквы*	Название букв по-фински	Звучание (акустическое восприятие) и произношение
A a	aa	более глубокое, чем русское **а** в слове *сам*
B b®	bee	как русское **б** в слове *был*
C c®	see	как русское **с** в слове *слава* или **к** в слове *кто* в заимствованных именах
D d	dee	как среднее между твёрдым (без палатализации) русским **д** в слове *даль* и альвеолярным **d** в слове *dinner*
E e	ee	менее открытое, чем русское **э** в слове *этаж*
F f®	äf	как русское **ф** в слове *факт*
G g	gee	как русское **г** в слове *год*; после **n** (в середине слова) произносится как носовое [ŋ] в английском *song*
H h	hoo	как ослабленное на выдохе **х** в слове *плохо*
I i	ii	артикуляционно шире и напряжённее русского **и** в слове *искра*, как английское **i** в слове *bit*
J j	jii	как руское **й** в слове *йог*
K k	koo	как русское **к** в слове *как*
L l	äl	как среднее между твёрдым и мягким русским **л**; в положении между двумя гласными заднего ряда как "тёмное" английское **l** (*large*), между гласными переднего ряда как "светлое" английское **l** (*leader*)
M m	äm	как русское **м** в слове *море*
N n	än	альвеолярный в отличие от дентального русского **н** как английское **n** в слове *nine*, перед **k** и **g** произносится как [ŋ] в слове *singing*
O o	oo	более глубокое, чем русское **о** в слове *мост*

* Рукописное написание финских букв принципиально не отличается от традиционного западноевропейского.

Продолжение табл.

P p	pee	как русское без придыхания **п** в слове *пол*
Q q ⊗	kuu	в русском языке передаётся сочетанием **кв**
R r	är	как русское **р** в слове *река*, не соответствует англ. **r**
S s	äs	как напряжённое русское **с** в слове *серый*, иногда, в диалектах, приближается к шипящему **ш**
T t	tee	как дентальное твёрдое, без придыхания **т** в слове *тол*
U u	uu	более глубокое, чем русское **у** в слове *брус*
V v	vee	как русское **в** в слове *ветер*
X x ⊗	äks	передаётся в русском языке сочетанием **кс**
Y y	yy	как немецкое **ü** в слове *über*
Z z ⊗	tset	как **з** в слове *зола*, как **ц** в заимствованных словах
Å å ⊗	oo	так называемое шведское **о**, произносится как **о**
Ä ä	ää	как английское [æ] в слове *map*
Ö ö	öö	как немецкое **ö** в слове *schön*

Альтернативные термины äffä, ällä, ämmä, ännä, ärrä, ässä, äksä, tseta также употребляются для обозначения соответствующих букв.

Шипящие и свистящие согласные русского языка графически передаются следующим образом: ж – ž, з – z, с – s, ч – tš, ш – š, щ – štš, ц – ts, а в некоторых словах (именах) как z.

Звук *ы* и сочетания *ый, ий* русского языка передаются соответственно как y, yi, i(j); звуки *ё, ю, я* как jo, ju, ja, например: Высоцкий – Vysotski, Горький – Gorki, Головлёв – Golovljov, Алёша – Aljoša.

2. АРТИКУЛЯЦИОННАЯ ФОНЕТИКА ФИНСКОГО ЯЗЫКА (ARTIKULAATIOFONETIIKKA)

Гласные фонемы с артикуляционной точки зрения

8 гласных

Ряд		Подъём
передний	задний	
i y	u	верхний
e ö	o	средний
ä	a	нижний

Из них лабиализованными (огубленными) являются **y, u, ö, o**.

Согласные фонемы с артикуляционной точки зрения

13 согласных

Способ артикуляции \ Место артикуляции	Губно-губные	Губно-зубные	Зубные (альвеолярные)	Нёбные	Ларингальные
Смычные: взрывные	p		t	k	
Смычные: средние			d		
Щелевые			s (свистящий)		h
Сонорные: плавные			r (дрожащий) l (боковой)		
Сонорные: носовые	m		n	ng [ŋ]	
Полугласные		v		j (палатальный)	

3. СЛОГ, УДАРЕНИЕ (TAVU, PAINO)

Слог, оканчивающийся на гласный (краткий, долгий или дифтонг), называется открытым: ku/va *картина,* rau/ha *мир,* maa/ta *лежать*; слог, оканчивающийся на согласный, – закрытым: teh/das *завод,* kaap/pi *шкаф,* luok/ka *класс.*

В начале слова (и слога) в финском языке, как правило, употребляется один согласный: tu/pa *изба,* kul/ta *золото,* tent/ti *экзамен.* В ряде заимствованных слов встречаются в начале слога и два согласных: klassikko *классик*, kruunu *корона,* professori *профессор*, traditio *традиция.* Если слово в языке-источнике начинается двумя согласными, то при заимствовании нередко сохраняется только второй из них: *крест* risti, *крендель* rinkilä.

В сложных словах слогораздел проходит между компонентами сложного слова: se/ka//sot/ku *путаница,* pää//pe/ri//aa/te *главный принцип,* rau/ta//tie *железная дорога,* len/to//ko/ne *самолёт.*

Слогораздел может проходить и между двумя различными гласными, не образующими дифтонга: ne/li/ö *квадрат,* pää//a/si/a *главное (дело),* ha/lu/ai/sin *я желал бы.* Долгие гласные и дифтонги образуют один слог и не разделяются: aa/mu *утро,* aal/to *волна,* uu/si *новый,* yö *ночь,* poi/ka *мальчик.*

Слог образуется как из одного гласного: o/vi *дверь,* a/pu *помощь,* u/ni *сон,* так и из гласного плюс согласный: ka/tu *улица,* ta/vu *слог,* ve/si *вода.*

На новую строку слово переносится согласно слогоразделу, но одна буква, как и в русской орфографии, не пере-

носится и не оставляется на предыдущей строке.

Если в слове два согласных, слогораздел проходит между ними: kaup/pa *магазин,* tal/li *гараж; конюшня.* Если в слове стоят рядом несколько согласных, все они, кроме последнего, относятся к предыдущему слогу: lamp/pu *лампа,* kart/ta *карта,* kelk/ka *санки.*

Ударение (ʹ) ставится только на первом слоге, даже если он краткий, а второй долгий: ánteeksi *извините,* úpseeri *офицер,* pérheellinen *семейный.*

В сложных словах финского языка первый слог второго компонента несёт на себе второстепенное ударение (`): vóilèipä *бутерброд (с маслом),* júustovòileipä *бутерброд с (маслом и) сыром.*

4. КРАТКИЕ И ДОЛГИЕ ГЛАСНЫЕ И СОГЛАСНЫЕ ЗВУКИ (LYHYET JA PITKÄT VOKAALIT JA KONSONANTIT)

В финском языке гласные и согласные звуки могут быть краткими (обозначаются на письме одной буквой) и долгими (удвоенными), с более напряжённой артикуляцией, нежели соответствующие краткие согласные; на письме они обозначаются двумя буквами. Долгота и краткость звуков в финском языке имеют смыслоразличительное значение:

kuka *кто*	kukka *цветок*	
lika *грязь*	liika *слишком*	
pala *кусок*	palaa *гореть*	
tuli *огонь*	tuuli *ветер*	tulli *таможня*

5. ДИФТОНГИ (DIFTONGIT)

В финском языке 16 дифтонгов[2] как с сужающимися, так и с расширяющимися вторыми компонентами.

Дифтонги с сужающимся вторым компонентом				Дифтонги с расширяющимся вторым компонентом	
ai	maito *молоко*	ou	koulu *школа*	ie	tie *дорога*
oi	voi *масло*	au	sauna *сауна*	uo	suo *болото*
ui	kuiva *сухой*	iu	viulu *скрипка*	yö	vyö *пояс*
öi	söin *(я) ел*	öy	pöytä *стол*		
äi	päivä *день*	äy	täysi *полный*		

[2] Некоторые исследователи относят к дифтонгам и такие сочетания гласных, как -ey- (vihreys *зелень*) и -iy- (selviytyä *выпутаться*).

yi myin (*я*) *продал*
ei seinä *стена* **eu** reuna *край*

Дифтонги, оканчивающиеся на **-i-**, встречаются в любом слоге слова:

oi	**toivo**	*надежда*	**kertoi**	*(он) рассказал*
ui	**uida**	*плавать*	**nukkui**	*(он) спал*
äi	**äiti**	*мать*	**eläin**	*животное*

Дифтонги, оканчивающиеся на **-u-**, **-y-**, реже встречаются в слоге, следующем за первым:

au	**kaunis**	*красивый*	**suhtautua**	*относиться*
iu	**tiukka**	*напряжённый*	**kotiutua**	*обживаться*
äy	**täytyy**	*надо, нужно*	**kieltäytyä**	*отказаться*

Следующие дифтонги встречаются только в первом слоге:

ie	liesi	*очаг, плита*	**tie**	*дорога*
uo	suo	*болото*	**tuore**	*свежий*
yö	yö	*ночь*	lyödä	*бить*

6. КОМБИНАЦИИ ГЛАСНЫХ, ОТЛИЧНЫЕ ОТ ДИФТОНГОВ (VOKAALIYHTYMÄT)

В финском языке много всевозможных комбинаций из двух гласных, относящихся к двум различным слогам: no/pe/a *быстрый*, pi/an *скоро*, ka/to/an *я исчезаю*, ta/e *гарантия*, tu/en *я поддерживаю*, pe/se/y/ty/en *умываясь*, kaa/ka/o *какао*, te/os *произведение*, sai/ra/us *болезнь*, heik/ko/us *слабость*, peh/me/ys *мягкость*, tii/vi/ys *плотность*, hyök/kä/ys *нападение*.

В финском языке нет трифтонгов, поэтому комбинации более чем из двух гласных делятся на два слога: kau/emmin *дольше*, tar/jo/aa *(он) предлагает*.

7. ГАРМОНИЯ ГЛАСНЫХ (VOKAALISOINTU)

По закону гармонии гласных в простом (не сложном) слове в финском языке могут быть гласные только заднего ряда **a, o, u** или гласные только переднего ряда **ä, ö, y.** Это правило относится и к гласным окончаний и суффиксов, которые также будут гласными переднего или заднего ряда в зависимости от вокализма основы или корня. Гласные **i** и **e** являются нейтральными и могут быть как в словах заднего

вокализма (вместе с **a, o, u**), так и в словах переднего вокализма (вместе с **ä, ö, y**): **talo** *дом*, **katu** *улица*, **kyllä** *да*, **läpi** *сквозь*, **opi** *учи*, **huono** *плохой*, **hyvä** *хороший*, **seinä** *стена*; **koulu** *школа*, **koulu/ssa** *в школе*; **pöytä** *стол*, **pöydä/ssä** *в столе*.

Если в основе слова имеются только гласные **i** и **e**, то они, как правило, требуют в окончании и суффиксе только гласных переднего ряда: **vesi** *вода*, **vedessä** *в воде*; **meri** *море*, **meressä** *в море*.

Части сложного слова обычно сохраняют внутри своих составляющих гармонию гласных: voi/leipä, pää/asia. Гармония гласных нарушается лишь в более поздних заимствованиях, например: **fysiikka**, **psykologia**, **olympialaiset** *олимпийские (игры)*, **amatööri** *любитель (непрофессионал)*.

8. ЧЕРЕДОВАНИЕ СТУПЕНЕЙ СОГЛАСНЫХ (KONSONANTTIEN ASTEVAIHTELU)

К числу характерных фонетических явлений финского языка относится и чередование согласных **k, p, t**, которые в последнем слоге основы как имён, так и глаголов в разных формах одного и того же слова определённым образом чередуются с другими звуками, проявляясь то в сильной, то в слабой ступени.

Сильная ступень выступает: 1) в начале открытого слога (akka *баба*, nappi *пуговица*, matto *ковёр*, luku *глава*, tapa *обычай*, satu *сказка*); 2) в начале закрытого слога, имеющего удвоенный согласный (osoitteen – от osoite *адрес*, savukkeet – от savuke *сигарета*); 3) если слог оканчивается притяжательным суффиксом (mattoni *мой ковёр*, nappisi *твоя пуговица*).

Слабая ступень обычно выступает в начале закрытого слога, имеющего краткий гласный или дифтонг (maton – от matto; tavan, tavoissa – от tapa).

Долгие (удвоенные) согласные **kk, pp, tt** (сильная ступень) чередуются с краткими (одиночными) согласными **k, p, t** (слабая ступень), в свою очередь чередующимися с другими согласными, для которых они являются сильноступенными.

В номинативе единственного числа слабая ступень может выступать и при открытом конечном слоге (слова обратного чередования), например: tiede *наука* (ср. tieteet *науки*); taide *искусство* (ср. taiteet *искусства*).

Если основа слова обратного чередования в единственном числе оканчивается на долгий гласный, например: tehtaa- от

tehdas *завод*; varakkaa- от varakas *состоятельный*; osoittee- от osoite *адрес*, то в основе множественного числа имён (существительных и прилагательных) в косвенных падежах и прилагательных в превосходной степени долгий гласный переходит в дифтонг на **-i-**. В этих случаях вне зависимости от того, что слог с чередующимся согласным содержит в себе дифтонг, всегда (при закрытом и при открытом слоге) будет выступать сильная ступень чередования (tehtaille, tehtaita; varakkaille, varakkain; osoitteille, osoitteita).

Чередование ступеней согласных (ЧСС)

Ступень		Номинатив ед. ч.	Генитив ед. ч.	Перевод	Примечания
сильная	слабая				
kk pp tt	k p t	takki nappi katto	takin napin katon	*пальто* *пуговица* *крыша*	
k	–	sika	sian	*свинья*	выпадение звука
k	v	puku kyky	puvun kyvyn	*одежда* *способность*	между гласными **u** и **y**
k	j	solki kurki jälki	soljen kurjen jäljen	*заколка* *журавль* *след*	**k** чередуется с **j** в сочетаниях **hk, lk, rk**, если в основе **e**
p	v	tapa halpa korpi	tavan halvan korven	*обычай* *дешёвый* *глухой лес*	между гласными и после **l, r**
t	d	pöytä lehti	pöydän lehden	*стол* *газета*	между гласными и после **h**
mp lt nt rt	mm ll nn rr	kampa lampi silta mänty virta parta	kamman lammen sillan männyn virran parran	*гребень* *пруд* *мост* *сосна* *поток* *борода*	при чередовании согласных в результате ассимиляции последующий согласный уподобляется предыдущему
nk	ng	henki	hengen	*дух, душа*	

Чередования не происходит в следующих сочетаниях согласных: **-sk-** (lasku – laskun *счёт*), **-sp-** (piispa – piispan *епископ*), **-st-** (lasti – lastin *груз*). Сочетание **-hk-** подвержено чередованию лишь частично, например: nahka – nahan/nahkan *кожа*, uhka – uhan/uhkan *угроза,* но всегда pihka – pihkan *смола*, sähkö – sähkön *электричество.*

ОБЗОР МОРФОЛОГИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ ФИНСКОГО ЯЗЫКА (KATSAUS SANARAKENTEESEEN)

Финский язык агглютинирующий с элементами фузии (аффиксы имеют самостоятельное значение, морфемные границы чётко выделены, есть чередование в основах, закреплённость суффиксов к основам).

В финском языке девять частей речи. Это имена существительные (substantiivit), прилагательные (adjektiivit), числительные (numeraalit), местоимения (pronominit), глаголы (verbit), наречия (adverbit), послелоги (postpositiot) и предлоги (prepositiot), союзы (konjunktiot), междометия (interjektiot). В финском языке имеются и частицы (liitepartikkelit): вопросительные, усилительные, отрицательные и отрицательно-усилительные, которые пишутся слитно со словом, к которому относятся.

Словообразование происходит путём словосложения (соположения форм и основ и образования таким образом сложных слов) и словопроизводства (прибавления суффиксов к основам).

Грамматическая категория рода у имён существительных и отдельная форма будущего времени у глаголов отсутствуют.

1. ИМЕНА В ФИНСКОМ ЯЗЫКЕ И ИХ ПОСТФИКСЫ (NOMINIT JA NIIDEN PÄÄTTEET)

К именам в финском языке относятся имена существительные, прилагательные, местоимения и числительные, которые имеют сходные по типу окончания и типы склонения. Имена существительные могут иметь притяжательные (принадлежностные) суффиксы. Все имена имеют формы единственного и множественного числа. Формы имени в единственном числе не имеют типового показателя. Во множественном числе таким показателем основной, исходной формы - номинатива - является **-t**; в косвенных падежах типовым признаком множественного числа служит суффикс **-i-**.

Падежные окончания единственного и множественного числа являются общими для всех склоняемых слов: имён, местоимений (кроме аккузатива личных местоимений) и склоняемых глагольно-именных форм (с учётом закона гармонии гласных для падежных окончаний: piene/ssä kaupungi/ssa *в маленьком городе*, iso/sta kylä/stä *из большой деревни*).

В финском языке отношения между словами-понятиями

выражаются с помощью падежных флексий – окончаний, в то время как в английском языке, например, эти отношения выражаются с помощью предлогов: ср. англ. in the room, out of the room, into the room и фин. huonee/ssa, huonee/seen, huonee/sta. Отсюда и обширная система падежей в финском языке: согласно традиционному функционально-синтаксическому подходу, включающему в систему именного склонения аккузатив (I и II), не имеющий собственной падежной формы, насчитывается 15 падежей. Согласно другому, морфологическому подходу, у имён аккузатив специально не выделяется, как не имеющий своего формального выражения (тогда 14 падежей). При этом оговаривается, что собственная форма аккузатива (окончание) есть только у личных и вопросительного местоимений: minu/t, sinu/t, häne/t, meidä/t, teidä/t, heidä/t, kene/t. Выбор же I генитивной и II номинативной формы аккузатива имён зависит от синтаксической структуры предложения.

Притяжательные (принадлежностные) суффиксы

	yksikkö	monikko
1 л.	(minun) kirja/**ni**	(meidän) kirja/**mme**
2 л.	(sinun) kirja/**si**	(teidän) kirja/**nne**
3 л.	(hänen) kirja/**nsa**	(heidän) kirja/**nsa**

Названия и окончания падежей в финском языке

Падеж (Sija)	Значение (Merkitys)	Окончания (Päätteet) yksikkö	Окончания (Päätteet) monikko	Примеры (Esimerkit) yksikkö	Примеры (Esimerkit) monikko
Номинатив (Nominatiivi)	основная форма (perusmuoto)		-t	tapa sade	tava/t satee/t
Генитив (Genetiivi)	принадлежность (omistus)	-n	-i-(j-)en -i-den -i-(tten) -i-n -i-n -ten	tava/n satee/n tava/n satee/n naise/n	tapo/j/en sate/i/den sate/i/tten tapa/i/n sate/i/n nais/ten
Аккузатив I* (Akkusatiivi)	результативный объект действия (tulosobjekti)	-n (genetiivi)	-t (nominatiivi)	tava/n satee/n	tava/t satee/t
Аккузатив II*		– (nominatiivi)	-t (nominatiivi)	tapa sade	tava/t satee/t
Партитив (Partitiivi)	частичный падеж (epämääräisen paljouden osa)	-a (-ä) -ta (-tä)	-i-a (-i-ä)** -i-ta (-i-tä)	sota/a tapa/a sadet/ta	sot/i/a tapo/j/a sate/i/ta

* Согласно традиционной схеме.
** Согласно закону гармонии гласных.

Эссив (Essiivi)	состояние (tila)	-na (-nä)	-i-na (-nä)	tapa/na satee/na	tapo/i/na sate/i/na
Транслатив (Translatiivi)	переход в другое состояние (muutos)	-ksi	-i-ksi	tava/ksi satee/ksi	tavo/i/ksi sate/i/ksi
Инессив (Inessiivi)	нахождение внутри (sisäpuolella)	-ssa (-ssä)	-i-ssa (-ssä)	tava/ssa satee/ssa	tavo/i/ssa sate/i/ssa
Элатив (Elatiivi)	выхождение из (sisäpuolelta)	-sta (-stä)	-i-sta (-stä)	tava/sta satee/sta	tavoi/sta sate/i/sta
Иллатив (Illatiivi)	вхождение в (sisäpuolelle)	-VVn* -(h)Vn -seen	-i-hin** -i-(h)in -siin	tapa/an maa/han satee/seen	tapo/i/hin ma/i/hin sate/i/siin
Адессив (Adessiivi)	1) (быть) на поверхности (päällä) 2) средство действия (väline)	-lla (-llä)	-i-lla (-llä)	tava/lla hylly/llä kynä/llä konee/lla	tavo/i/lla hylly/i/llä kyn/i/llä kone/i/lla
Аблатив (Ablatiivi)	отдаление от места /по поверхности/ (päältä)	-lta (-ltä)	-i-lta (-ltä)	tava/lta hylly/ltä	tavo/i/lta hylly/i/ltä
Аллатив (Allatiivi)	приближение к /по поверхности/ (päälle)	-lle	-i-lle	tava/lle hylly/lle	tavo/i/lle hylly/i/lle
Абессив (Abessiivi)	лишительный падеж (ilman)	-tta (-ttä)	-i-tta (-ttä)	tava/tta hylly/ttä	tavo/i/tta hylly/i/ttä
Комитатив (Komitatiivi)	сопроводительный падеж (seuranto)	–	-i-ne-en***	–	käs/i/ne/en pä/i/ne/en
Инструктив (Instruktiivi)	способ действия (toiminnan tapa)	–	-i-n	–	käs/i/n pä/i/n

* Конечный гласный (V) основы удлиняется (перед **n**) – VV**n**.
** Конечный гласный основы множественного числа плюс **-hin**.
*** Конечный гласный основы мн. ч. плюс **-ne-** плюс притяжательный суффикс.

Местные (локальные) падежи в финском языке соответствуют следующим русским предложно-падежным конструкциям:

элатив – конструкции "из + род. п.": huoneesta *из комнаты*
иллатив – конструкции "в + вин. п.": huoneeseen *в комнату*
инессив – конструкции "в + предл. п.": huoneessa *в комнате*
аблатив – конструкции "от + род. п.": kaupungilta *от города*
аллатив – конструкции "к + дат. п.": kaupungille *к городу*
адессив – конструкции "на + предл. п.": kadulla *на улице.*

В финском языке и к именам, и к личным и неличным формам глагола могут присоединяться частицы: вопроситель-

ные **-ko (-kö)**; усилительные **-han (-hän)**, **-pa (-pä)**, **-kin**; отрицательные (отрицательно-усилительные) **-kaan (-kään)**.

Sinäkö se olet?	*Ты ли это?*
Leenakin on täällä!	*И Лена здесь!*
Minäkään en ollut siellä.	*И (даже) я там не был.*

В финском языке существует определённый порядок присоединения к основе слова (имени) соответствующих суффиксов, окончаний и частиц. Схематически морфологическая структура имени в финском языке может быть представлена следующим образом.

Основа имени	Число	Падеж	Притяжательный суффикс	Частица	Форма слова	Перевод
koulu					koulu	*школа*
koulu	-t				koulut	*школы*
koulu		-ssa			koulussa	*в школе*
koulu			-si		koulusi	*твоя школа*
koulu				-kin	koulukin	*и (также) школа*
koulu		-sta	-ni		koulustani	*из моей школы*
koulu		-sta		-han	koulustahan	*ведь из школы*
koulu	-i-	-sta			kouluista	*из школ*
koulu		-ssa		-ko	koulussako?	*в школе?*
koulu		-ssa	-ni	-ko	koulussaniko?	*в моей школе?*

2. ГЛАСНАЯ И СОГЛАСНАЯ ОСНОВЫ СЛОВА (VOKAALI - JA KONSONANTTIVARTALOT)

Склоняемые слова в финском языке могут быть одноосновными и двухосновными. Слова, имеющие только гласную основу, являются одноосновными, а слова, имеющие и гласную и согласную основу, – двухосновными.

К одноосновным относятся слова, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на краткие гласные **-a**, **-o**, **-u**, **-y**, **-ä**, **-ö**: tap**a**, tal**o**, kat**u**, myss**y**, pes**ä**, hymyilev**ä**, pöll**ö**; на долгие гласные и дифтонги: **maa**, vap**aa**, **suo**, **tie**; а также многосложные слова и некоторые (заимствованные) двусложные слова на **-i**: las**i**, kupp**i**, tuol**i**. Гласная основа в этих словах совпадает с формой номинатива единственного числа.

Двусложные исконно финские слова, оканчивающиеся на **-i**, имеют гласную основу на **-e-**: järv**i**, järv**e**-; nim**i**, nim**e**-.

Двухосновными являются слова, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на согласный звук; на краткий

гласный **-е**; а также некоторые исконно финские слова (двусложные) на **-i**, в которых перед **-i** а) сонорные **-l-**, **-n-**, **-r-**: kieli *язык,* kiel/tä, kiele/n; sieni *гриб,* sien/tä, siene/n; meri *море,* mer/ta, mere/n; б) **-s-**: vesi *вода,* vet/tä, vede/n; в) **-h-**: tuohi *береста,* tuoh/ta, tuohe/n.

Одноосновные имена (yhdenvartaloiset nominit)

Окончание номинатива ед. ч.	Гласная основа	Номинатив ед. ч.	Гласная основа *
1) краткие гласные **-а, -о, -u, -у, -ä, -ö**	совпадает с формой номинатива (с учётом чередования ступеней согласных)	tapa talo katu myssy hymyilevä pöllö	tava- talo- kadu- myssy- hymyilevä- pöllö-
2) долгие гласные и дифтонги	совпадает с формой номинатива	vapaa suo	vapaa- suo-
3) многосложные и заимствованные двусложные слова на **-i-**	совпадает с формой номинатива (с учётом чередования ступеней согласных)	professori lasi kuppi tuoli	professori- lasi- kupi- tuoli-
4) двусложные исконно финские имена на **-i**	на **-е-**	järvi nimi ovi	järve- nime- ove-

* Слабоступенная гласная основа.

Двухосновные имена (kahdenvartaloiset nominit)

Окончание номинатива ед. ч.	Гласная основа	Согласная основа	Номинатив ед. ч.	Гласная и согласная основы
1) на согласный: а) **-nen**	на **-se-**	на **-s-**	nainen	naise- nais-
б) **-es**	на **-ее-**	совпадает с формой ном. ед. ч.	kirves	kirvee- kirves-
-is	на **-ii-**	– " –	kaunis	kaunii- kaunis-
-as/-äs	на **-аа-/-ää-** (с учётом чередования ступеней согласных основа сильноступенная)	совпадает с формой номинатива ед. ч. (с учётом чередования ступеней согласных основа слабоступенная)	oppilas tehdas	oppilaa- oppilas- tehtaa- tehdas-

в) **-os/-ös**	на **-okse-/-ökse-**	–"–	uros	urokse- uros-
-s	на **-kse-**	–"–	jänis	jänikse- jänis-
г) **-at/-ät**	на **-aa-/-ää-**	–"–	kevät	kevää- kevät-
д) **-us/-ys**, если имена образованы от имён	на **-ude-/-yde-**	оканчивается на **-t-**	rakkaus ystävyys	rakkaude- (rakkaute-) rakkaut- ystävyyde- (ystävyyte-) ystävyyt-
е) **-us/-ys**, если имена образованы от глаголов	на **-ukse-/-ykse-**	совпадает с формой номинатива ед. ч.	vastaus	vastaukse- vastaus-
2) на гласный **-e**	оканчивается на **-ee-** (с учётом чередования ступеней согласных основа сильноступенная)	оканчивается на **-t-** (с учётом чередования ступеней согласных основа слабоступенная)	vene taide	venee- venet- taitee- taidet-
3) на **-i**, которому предшествуют сонорные **-l-**, **-n-**, **-r-**	оканчивается на краткий **-e-**	оканчивается на соответствующий сонорный	kieli saari sieni	kiele- kiel- saare- saar- siene- sien-
4) на **-i**, которому предшествует **-h-**	оканчивается на краткий **-e-**	оканчивается на **-h-**	tuohi	tuohe- tuoh-
5) на **-i**, которому предшествует **-s**	оканчивается на краткий **-e-**; **-s-** переходит в **-d-** (**-t-** в сильной ступени)	оканчивается на **-t-**	vesi	vede-/vete- vet-

3. ЛИЧНЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА И ИХ СУФФИКСАЛЬНЫЕ ОКОНЧАНИЯ (FINIITTISET VERBINMUODOT JA NIIDEN PÄÄTTEET)

Глаголы имеют личные формы спряжения, времени, наклонения и залога.

1. В финском языке существуют четыре временных формы:

два простых времени – настоящее - будущее (preesens) и прошедшее (imperfekti) – и два сложных – перфект (perfekti) и плюсквамперфект (pluskvamperfekti).

Форма **презенса**, обозначающая время, совпадающее с моментом речи, а также следующее за моментом речи будущее время, не имеет собственного окончания. При этом следует обратить внимание на то, что в 3-м лице настоящего времени единственного числа краткий гласный основы удваивается. В остальных спрягаемых формах личные окончания присоединяются непосредственно к основе спрягаемого глагола.

У глаголов в личных формах шесть личных окончаний:

	yksikkö			monikko	
1 л.	(minä) lue/n	*я читаю*	(me) lue/mme	*мы читаем*
2 л.	(sinä) lue /t	*ты читаешь*	(te) lue/tte	*вы читаете*
3 л.	hän luke/e	*он читает*	he luke/vat	*они читают*

Признаком **имперфекта**, обозначающего факт действия, имевшего место до момента речи, является суффикс **-i-**, после которого ставятся личные окончания глагола.

Preesens			**Imperfekti**		
(minä)	sano/n	*я скажу*	(minä)	sano/i/n	*я сказал*
(sinä)	istu/t	*ты сидишь*	(sinä)	istu/i/t	*ты сидел*
(te)	sano/tte	*вы скажете*	(te)	sano/i/tte	*вы сказали*
hän	istu/u	*он сидит*	he	istu/i/vat	*они сидели*

Перфект обозначает действие, совершившееся до момента речи, но связанное с моментом речи наличием (в момент речи) результата совершённого действия или продолжением этого действия в момент речи. Перфект образуется с помощью вспомогательного глагола **olla** в форме соответствующего лица и числа настоящего времени плюс смысловой глагол в форме причастия прошедшего времени действительного залога (с окончанием **-nut/-nyt** единственного и **-neet** множественного числа).

Плюсквамперфект обозначает действие, соотнесённое с определённым моментом в прошлом (т. е. совершившееся до определённого момента в прошлом и так или иначе связанное с этим моментом). Плюсквамперфект образуется с помощью вспомогательного глагола **olla** в имперфектной форме соот-

ветствующего лица и числа плюс причастие прошедшего времени действительного залога.

Perfekti

	yksikkö	monikko
1 л.	olen kirjoittanut	olemme kirjoittaneet
2 л.	olet kirjoittanut	olette kirjoittaneet
3 л.	on kirjoittanut	ovat kirjoittaneet

Pluskvamperfekti

1 л.	olin kirjoittanut	olimme kirjoittaneet
2 л.	olit kirjoittanut	olitte kirjoittaneet
3 л.	oli kirjoittanut	olivat kirjoittaneet

2. В финском языке существуют четыре наклонения: **изъявительное** (indikatiivi), не имеющее специального показателя; **сослагательное** (konditionaali), показатель которого – суффикс **-isi-**; **возможностное** (potentiaali) с суффиксом **-ne-**; **повелительное** (imperatiivi), суффиксы которого приводятся ниже.

В изъявительном наклонении имеются четыре формы времени, в условном и возможностном их только две: одна простая – презенс и одна сложная – перфект.

Личные окончания присоединяются к суффиксам-показателям наклонений, которые в свою очередь прибавляются к соответствующей (в зависимости от наклонения) основе спрягаемого глагола.

Презенс наклонений

условного	**возможностного**
Ol/isi hauskaa, jos näk/isi/n sinut. *Было бы приятно, если бы я увидел тебя.*	Hän luke/ne/e sen kirjan. *Он, возможно, прочитает эту книгу.*

Перфект наклонений

условного	**возможностного**
Ol/isi/n ollut iloinen, jos ol/isi/t tullut. *Я был бы (тогда) рад, если бы ты пришёл.*	Hän liene/e lukenut sen kirjan. *Он, возможно, прочёл эту книгу.*

В императиве суффиксы-показатели – для 1-го лица множественного числа -kaamme (-käämme), для 2-го лица множест-

венного числа -kaa (-kää), для 3-го лица единственного числа -koon (-köön), для 3-го лица множественного числа -koot (-kööt) – сливаются с личными окончаниями. Форма 2-го лица единственного числа: чистая слабоступенная lue! *читай!* (при прямом чередовании), чистая основа с сильной ступенью чередования lepää! *отдыхай!* (при обратном чередовании).

	yksikkö	monikko
1 л.	–	laula/kaamme! *споём-ка!*
	–	kysy/käämme! *спросим-ка!*
2 л.	laula! *спой!*	laula/kaa! *спойте!*
	kysy! *спроси!*	kysy/kää! *спросите!*
3 л.	laula/koon! *пусть он споёт!*	laula/koot! *пусть они споют!*
	kysy/köön! *пусть он спросит!*	kysy/kööt! *пусть они спросят!*

3. **Пассив** в финском языке является, по существу, неопределённо-личной формой глагола. Суффиксы пассивных форм **-tta-(-ttä-)** и **-ta-(-tä-)**, присоединяясь к спрягаемой основе глагола, образуют со следующими за ними окончаниями времени и наклонения и собственно суффиксальными окончаниями пассива **-an (-än), -in** формы **-taan (-tään)**, а также **-daan (-dään), -naan (-nään), -laan (-lään), -raan (-rään)** в настоящем времени изъявительного наклонения; **-ttiin (-tiin)** – в имперфекте изъявительного наклонения и **-ttaisiin (-taisiin)** – в сослагательном наклонении.

Aktiivi	**Passiivi**
puhu/n, voi/n *говорю, могу*	puhu/ta/an, voi/da/an *говорят, могут*
puhu/isi/n, vo/isi/n *я говорил бы, я мог бы*	puhu/tta/isi/in, voi/ta/isi/in *говорили бы, могли бы*
puhu/i/n, vo/i/n *я говорил, я мог*	puhu/ttiin, voi/tiin *говорили, могли*

Образование финитных глагольных форм

Основа глагола	Пассив	Время и наклонение	Лицо	Частица	Форма глагола	Перевод
seiso			n		seison	*стою*
seiso		i	tte		seisoitte	*вы стояли*
seiso		isi	vat		seisoisivat	*они стояли бы*
seiso		i	t	han	seisoithan	*ты стоял же*
seiso		i	n	ko	seisoinko?	*я стоял?*

seiso		isi	tte	ko	seisoisitteko?	*вы стояли бы?*
seiso		kaa			seisokaa!	*стойте!*
puhu	ta		an		puhutaan	*говорят*
puhu	tta	isi	in		puhuttaisiin	*говорили бы*
puhu	tt	i	in	han	puhuttiinhan	*и говорили же*
puhu	tta	ne	en		puhuttaneen	*возможно, говорят*
voi			n	ko	voinko?	*могу ли я?*
voi		isi	n	ko	voisinko?	*мог бы я?*
syö	tä	isi	in	kö	syötäisiinkö?	*съедено ли?*
syö	t	i	in	kin	syötiinkin!	*ну и поели!*

4. НЕЛИЧНЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА (EI-FINIITTISET VERBINMUODOT)

К неличным формам глагола в финском языке относятся **причастия** и **инфинитивы**, последние соответствуют инфинитиву или деепричастию русского языка.

Некоторые неличные формы употребляются в пассиве (причастия, инессив II инфинитива). В большинстве своём неличные формы глаголов изменяются по падежам и присоединяют к себе притяжательные суффиксы и частицы. Причастия имеют формы единственного и множественного числа.

1. Всего по традиции в финском языке насчитывается пять видов инфинитивов. Наиболее часто употребляются I, II и III инфинитивы.

Исходная, основная (словарная) – это краткая форма I инфинитива. Долгая форма I инфинитива является транслативной. II инфинитив выступает в форме инессива и инструктива, III инфинитив – в форме инессива, элатива, иллатива, адессива, абессива. Инфинитивы не имеют формы множественного числа.

Инфинитивы

Суффиксальные окончания		Примеры	
I краткий инфинитив	-a (-ä) -da (-dä) -ta (-tä)	puhu/a voi/da pes/tä	*говорить* *мочь* *мыть*
I трансла-тивный ин-финитив	-kse- + при-тяжательный суффикс	vastat/a/kse/ni	*чтобы мне отвечать*

II инфинитив	-e- -de- -te-	puhu/e/ssa/ni voi/de/ssa/mme pes/te/n	*когда я говорю* (в процессе) *когда мы можем* (в процессе) *отмывая*
III инфинитив	-ma-(-mä-)	puhu/ma/ssa puhu/ma/sta puhu/ma/an puhu/ma/lla puhu/ma/tta	*говоря (во время говорения)* *поговорив (после говорения)* *(чтобы) говорить* *говоря (путём говорения)* *не поговорив*
IV инфинитив	-minen, -mis-ta (-mistä)	ei ole luotta/mis-ta	*нельзя (не надо) доверять*
V инфинитив	-maisilla-(-mäisillä-)	on kukki/maisil-la/an	*вот-вот расцветёт*

2. Причастий в финском языке два: I и II (настоящего и прошедшего времени). Во многих случаях они выполняют функции определения, входят также в состав сложных глагольных форм, имеют форму пассива. В роли определений они изменяются по числам и падежам, могут присоединять к себе притяжательные суффиксы.

Суффиксы **I причастия актива** (настоящего времени) **-va (-vä)** прибавляются к сильноступенной основе одноосновных или к гласной основе двухосновных глаголов: syö/vä *кушающий*, luke/va *читающий*, hakkaa/va *рубящий*, pese/vä *стирающий*.

Суффиксы **II причастия актива** (прошедшего времени) **-nut(-nyt)** присоединяются к основе инфинитива, т.е. к сильноступенной основе одноосновных или к согласной основе двухосновных глаголов: syö/nyt *съевший*, luke/nut *читавший*, hakan/nut *срубивший*, pes/syt *стиравший*.

Суффиксы **I причастия пассива** (настоящего времени) **-ta-(-tä-)** или **-tta-(-ttä-)** плюс **-va (-vä)** прибавляются к слабоступенной основе одноосновных или согласной основе двухосновных глаголов: syö/tä/vä *поедаемый; который надо съесть*, lue/tta/va *читаемый; который надо прочитать*, hakat/ta/va *срубаемый; который надо срубить*, pes/tä/vä *стираемый; который надо постирать*.

Суффиксы **II причастия пассива** (прошедшего времени) **-tu (-ty)** или **-ttu (-tty)** присоединяются к слабоступенной основе одноосновных или согласной основе двухосновных глаголов: syö/ty *съеденный*, lue/ttu *прочитанный*, hakat/tu *срубленный*, pes/ty *постиранный, вымытый*.

Образование неличных форм и их суффиксальные окончания

Основа глагола	Пассив	Суффиксальное окончание	Число	Падеж	Притяжательный суффикс	Частица	Форма глагола	Перевод
istu		a					istua	*сидеть*
		a		kse	ni		istuakseni	*чтобы мне сесть*
		ma		lla			istumalla	*сидя*
syö		dä					syödä	*есть*
		dä		kse	mme		syödäksemme	*чтобы мы ели*
		mä		än			syömään	*(чтобы) поесть*
		mä		än	kö		syömäänkö?	*поедим?*
		mä		ttä	hän		syömättähän	*и не поев*
	ty						syöty	*съеденный*
	dy			stä			syödystä	*из съеденного*
	ty			ä	mme		syötyämme	*поев (после еды)*
puhu		va					puhuva	*говорящий*
		va				kin	puhuvakin	*и говорящий*
		nut					puhunut	*говоривший*
tava	tta	v	i	ssa		ko?	tavattavissako?	*можно ли встретить?*

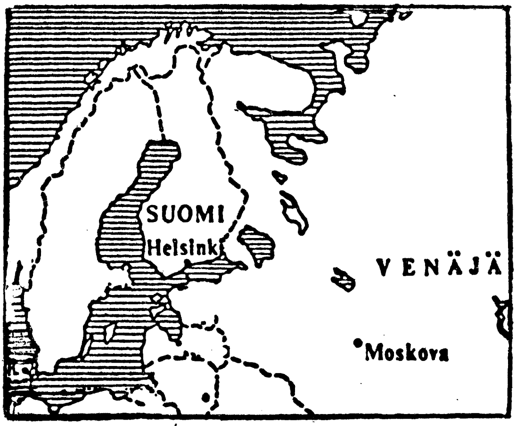
SUOMI
Helsinki
VENÄJÄ
Moskova

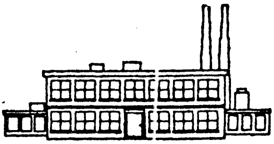

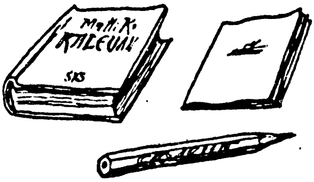

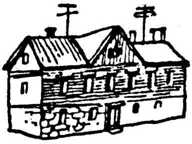

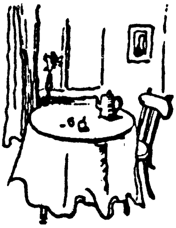

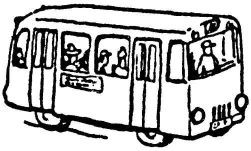

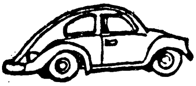

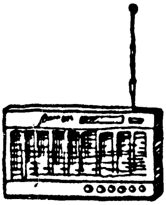

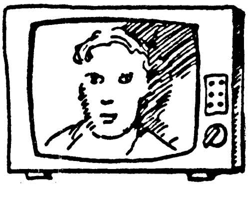

KAPPALE 1

Mikä tämä on?

Se on Suomi.
Se on Venäjä.
Se on kirja.
Tämä on vihko.
Se on kynä.
Se on talo.
Se on huone.
Se on katu.
Tämä on bussi.
Se on auto.

Что это?

Это Финляндия.
Это Россия.
Это книга.
Это тетрадь.
Это карандаш.
Это дом.
Это комната.
Это улица.
Это автобус.
Это автомобиль.

Mikä tuo on?

Tuo on kauppa.
Se on mies.
Tuo on tyttö.
Se on poika.
Tuo on radio.
Se on televisio.

Что (вон) то?

То (там) магазин.
(Вон) то мужчина.
То (там) девушка.
(Вон) то мальчик.
(Вон) то радио.
То (там) телевизор.

Kuka tuo on?

Se on Aleksandr Sergejevitš Puškin.

Кто это (там)?

Это (там) Александр Сергеевич Пушкин.

Kuka tämä on?

Se on Pjotr Iljitš Tšaikovski.
Se on Carl Gustaf Mannerheim.

Кто это?

Это Пётр Ильич Чайковский.
Это Карл Густав Маннергейм.

Millainen se on?	**Какой, какая?**
Millainen Venäjä on?	Какая Россия?
Se on suuri.	Она большая (великая).
Maa on iso.	Страна большая.
Millainen Suomi on?	Какая Финляндия?
Se on pieni.	Она маленькая.
Maa ei ole iso.	Страна небольшая.
Nainen on nuori.	Женщина молодая.
Millainen televisio on?	Телевизор какой?
Se on uusi.	Он новый.
Talo on vanha.	Дом старый.
Onko se hyvä?	Он хороший?
On.	Да (хороший).
Onko tämä uusi tehdas?	Это новый завод?
Onko tämä hyvä radio?	Это радио хорошее?
Ei (ole). Se on huono.	Нет. Оно плохое.

*

Kirja on vanha. Huone on iso. Onko auto uusi? On, se on uusi ja hyvä. Tämä mies on nuori, tuo mies on vanha. Nainen on kaunis. Poika on pieni. Onko nainen vanha? Ei ole, hän on nuori. Onko Venäjä iso? Onko Suomi pieni?

i – iso uusi bussi; mikä? millainen?
ie – pieni mies

k p t – **kaunis kaupunki, pieni poika, tuo tehdas**
n – **vanha nainen, nuori**

y ä ö – **hyvä tyttö, mikä tämä on? tämä on metsä**

Mikä päivä tänään on? Tänään on maanantai.

KIELIOPPIA

1. Гармония гласных (vokaalisointu)

В финском языке существует закон гармонии гласных. Если в первом слоге простого (не сложного) слова есть гласные заднего ряда **a, o, u**, то в слогах, следующих за первым слогом, могут быть гласные только заднего ряда (задний вокализм): ka/tu, van/ha, ta/lo.

Если в первом слоге простого слова имеются гласные переднего ряда **ä, ö, y**, то в последующих слогах могут быть гласные только переднего ряда (передний вокализм): tä/mä, hy/vä, ky/nä.

Гласные **e, i** употребляются как с гласными переднего вокализма, так и с гласными заднего вокализма, они являются нейтральными: suo/mi, vih/ko, mi/nä.

В сложных словах в каждом компоненте сохраняется своя гармония гласных: yksi/toista.

2. Именительный падеж единственного числа

Этот падеж – основная, без падежных окончаний, форма существительных, например: katu, poika, nainen. Все имена существительные даны в тексте урока в основной форме – именительном падеже.

3. Образование вопросительных предложений

Mikä? (*что?*) – вопросительное местоимение, относящееся к неодушевлённым предметам и животным.

Kuka? (*кто?*) – вопросительное местоимение, относящееся к людям.

Millainen? (*какой? какая? какое?*) – вопросительное местоимение, относящееся к определению признака предмета.

Если вопрос начинается с вопросительного слова, то порядок слов в вопросительном предложении сохраняется (как и в русском языке) таким же, как в повествовательном предложении: Millainen poika on?

Если вопрос (общий вопрос) относится ко всему предложению в целом, вопросительное предложение начинается (как в русском и английском языках) с глагола, к которому присоединяется вопросительная частица **-ko (-kö)** (в тексте урока она прибавляется к спрягаемой форме глагола-связки 3-го лица настоящего времени): Onko tämä uusi pöytä?

Вопросительная частица **-ko (-kö)** может присоединяться к любому слову в предложении, к которому ставится вопрос, при этом вопрошаемое слово с частицей **-ko (-kö)** выдвигается на первое место в предложении:

On**ko** pöytä uusi? *Стол новый? (является ли стол новым?)*
Pöytä**kö** on uusi? *Стол ли новый?*
Uusi**ko** pöytä on? *Новый ли стол?*

Интонация вопросительного предложения в финском языке нисходящая. Она близка к интонации повествовательного предложения.

4. Употребление глагола olla *быть*

Глагол **olla**, употребляющийся в финском языке также в качестве глагола-связки, относится к числу супплетивных глаголов. В тексте он употребляется в единственном числе настояще-будущего времени (Preesens) в утвердительной форме **on** и отрицательной форме **ei ole**.

5. Отсутствие грамматической категории рода

В отличие от русского языка в финском языке нет грамматической категории рода. Личное местоимение 3-го лица **hän** обозначает как местоимение мужского рода *он*, так и местоимение женского рода *она*. Для обозначения животных и неодушевлённых предметов употребляется местоимение **se**. В разговорной речи местоимение **se** нередко относят также к людям.

HARJOITUKSIA

I. Указывая на картинку на с. 26, задавайте с помощью вопросительных местоимений специальные вопросы и отвечайте на них по образцу.

Образец. *Mikä tämä on? – Se on Suomi etc. Kuka tämä on? – Hän on Carl Gustaf Mannerheim. Millainen bussi on? – Se on iso etc.*

II. Задавайте вопросы и отвечайте на них по образцу до тех пор, пока вопросы и ответы не будут звучать без затруднений.

Образец. *Millainen poika on? – Poika on pieni.*

III. Глядя на картинки, задавайте общие вопросы к сказуемому и отвечайте на вопросы утвердительно on или отрицательно ei ole.

Образец. *Onko tämä Suomi? – On. Tämä on Suomi. Onko tämä Venäjä? – Ei ole, tämä on Suomi.*

1. Onko Suomi kaunis? 2. Onko Venäjä suuri? 3. Onko se metsä? 4. Onko tämä meri? 5. Onko se kaupunki? 6. Onko tämä katu? 7. Onko tehdas vanha? 8. Onko se pelto? 9. Onko bussi iso? 10. Onko auto vanha?

IV. Ответьте на вопросы по образцу.

О б р а з е ц. *Onko tyttö vanha? – Ei ole, hän on nuori.*

1. Onko kauppa iso? 2. Onko mies vanha? 3. Onko nainen nuori? 4. Onko poika vanha? 5. Onko radio uusi? 6. Onko televisio vanha?

V. Вместо точек употребите подходящие по смыслу слова из текста урока.

1. ... tämä on? 2. Se ... Venäjä. 3. Onko se pieni? ..., se ei ole ..., se ... iso. 4. ... tuo tyttö on? 5. ... on nuori. 6. ... hän kaunis? 7. ... televisio on? 8. Se ei ole ..., se on huono. 9. ... tuo mies on? 10. ... on presidentti Paasikivi.

VI. Выучите финский алфавит и напишите по-фински своё имя и фамилию, а также следующие имена.

Игорь; Михаил, Миша; Наталья, Наташа; Мария, Маша; Александр, Саша; Николай, Коля; Алексей, Алёша; Анна, Аня; Елена, Лена; Иван, Ваня; Анатолий, Толя; Дарья, Даша.

VII. Прочитайте вслух образец и переведите данные примеры с количественными числительными на финский язык.

О б р а з е ц. 1+7 = 8 *(yksi plus seitsemän on kahdeksan)*; 9 – 6 = 3 *(yhdeksän miinus kuusi on kolme)*; 4 x 3 = 12 *(neljä kertaa kolme on kaksitoista)*; 2 x 5 = 10 *(kaksi kertaa viisi on kymmenen)*.

2 + 5 = ; 8 – 4 = ; 2 x 3 = ; 10 – 3 = ; 4 + 5 = ; 7 x 1= ; 10 – 9 = ; 6+4 = .

SANASTO

auto *автомобиль*
bussi *автобус*
ei *нет, не*
huone *комната*
huono *плохой*
hyvä *хороший*
hän *он, она*
iso *большой*
katu *улица*
kaunis *красивый*
kauppa *магазин*
kaupunki *город*
kirja *книга*
kuka *кто*
kynä *карандаш*
maa *земля, страна*
mies *мужчина, муж*
mikä *что?*
millainen *какой?*
nainen *женщина*
nuori *молодой*
on (от *olla*) *есть*
pieni *маленький*
poika *мальчик, парень*

radio *радио*
se *этот, тот, оно*
Suomi *Финляндия*
suuri *большой, великий*
talo *дом*
tehdas *завод*
televisio *телевизор*
tuo *тот*
tyttö *девочка, девушка*
tämä *этот*
uusi *новый*
vanha *старый*
Venäjä *Россия*
vihko *тетрадь*

x [1]

ja *и* (союз)
harjoituksia *упражнения*
kappale *экземпляр, штука (*зд. *урок)*
(kaksi) kertaa *(два) раза*
kielioppi *грамматика (*зд. *грамматические пояснения)*
maanantai *понедельник*
meri *море*
metsä *лес*
miinus *минус*
pelto *поле*
plus *плюс*
presidentti *президент*
päivä *день*
sanasto *словарный состав; краткий словарь*
tänään *сегодня*

yksi *один*
kaksi *два*
kolme *три*
neljä *четыре*
viisi *пять*
kuusi *шесть*
seitsemän *семь*
kahdeksan *восемь*
yhdeksän *девять*
kymmenen *десять*
yksitoista *одиннадцать*
kaksitoista *двенадцать*

---

[1] После знака x здесь и далее даны слова из дополнительного материала к урокам, грамматических пояснений и упражнений. Первоначально они могут быть усвоены пассивно.

Mitä kuuluu?

Jüri Reino. Hyvää päivää! Minä olen Jüri Reino.
Karl Vitsten. Hyvää päivää. Minä olen Karl Vitsten.
J.R. Mitä kuuluu?
K.V. Kiitos hyvää. Entä teille?
J.R. Hyvää vain. Te olette ulkomaalainen. Oletteko ruotsalainen vai suomalainen?
K.V. En ole suomalainen. Olen ruotsalainen. Puhun ruotsia ja suomea. Oletteko te suomalainen?
J.R. En. Olen virolainen. Puhun vähän suomea, mutta en puhu ruotsia.
K.V. Te puhutte suomea aivan sujuvasti. Entä saksaa?
J.R. Minä puhun saksaa, mutta huonosti. Puhun vähän englantia.
K.V. Minä samoin. Oli hauska tavata. Näkemiin.
J.R. Näkemiin.

Как дела?

Юрий Рейно. Добрый день! Я Юрий Рейно.
Карл Витстен. Добрый день. Я Карл Витстен.
Ю.Р. Как дела? (Что слышно?)
К.В. Спасибо, хорошо. А у Вас?
Ю.Р. Неплохо. Вы иностранец. Вы швед или финн?
К.В. Я не финн. Я швед. Говорю по-шведски и по-фински. А Вы финн?
Ю.Р. Нет, я не финн. Я эстонец. Говорю немного по-фински, по-шведски не говорю.
К.В. Вы говорите по-фински совершенно свободно. А по-немецки?
Ю.Р. Я говорю по-немецки, но плохо. Немного говорю по-английски.
К.В. Также и я. Было приятно встретиться. До свидания.
Ю.Р. До свидания.

Mistä olet kotoisin?

Toivo Mäki. Hei! Minä olen Toivo Mäki. Olen suomalainen.
Nataša Solovjova. Minä olen Nataša Solovjova. Nataša tai Natalja.
T. Minkämaalainen sinä olet? Oletko virolainen?
N. En. Olen venäläinen.
T. Puhutko sinä englantia tai

Откуда ты родом?

Тойво Мяки. Привет! Я Тойво Мяки. Я финн.
Наташа Соловьёва. Я Наташа Соловьёва. Наташа или Наталья.
Т. Из какой ты страны? Ты эстонка?
Н. Нет. Я русская.
Т. Ты говоришь по-англий-

saksaa?
N. Minä en puhu saksaa. Puhun englantia ja vähän suomea.
T. Sinä puhut hyvin suomea.

N. Kiitos!

ски или по-немецки?
Н. Я не говорю по-немецки. Я говорю по-английски и немного по-фински.
Т. Ты хорошо говоришь по-фински.
Н. Спасибо!

*

Suomi – suomalainen	*Финляндия – финский, финн*
Helsinki – helsinkiläinen	*Хельсинки – хельсинкский (житель)*
Venäjä – venäläinen	*Россия – русский, россиянин*
Moskova – moskovalainen	*Москва – московский, москвич*
Ukraina – ukrainalainen	*Украина – украинский, украинец*
Valkovenäjä – valkovenäläinen	*Белоруссия – белорусский, белорус*
Liettua – liettualainen	*Литва – литовский, литовец*
Latvia – latvialainen	*Латвия – латвийский, латыш*
Viro – virolainen	*Эстония – эстонский, эстонец*
Inkeri – inkeriläinen	*Ингерманландия – ингерманландский, ингерманландец*
Karjala – karjalainen	*Карелия – карельский, карел*
Moldova – moldovalainen	*Молдавия – молдавский, молдаванин*
Armenia – armenialainen	*Армения – армянский, армянин*
Azerbaidžan – azerbaidžanilainen	*Азербайджан – азербайджанский, азербайджанец*
Georgia (Gruusia) – georgialainen (gruusialainen)	*Грузия – грузинский, грузин*
Kazakstan – kazakki	*Казахстан – казах*
Kirgistan – kirgiisi	*Киргизия – киргиз*
Tadžikistan – tadžikki	*Таджикистан – таджик*
Turkmenistan – turkmeeni	*Туркмения – туркмен*
Uzbekistan – uzbekki	*Узбекистан – узбек*

*

Hei, mitä kuuluu? Kiitos, ei mitään erikoista. Minkämaalainen sinä olet? Oletko liettualainen? En, minä olen valkovenäläinen. Mitä kieltä puhut? Puhun valkovenäjää, venäjää ja vähän englantia. Mistä sinä olet kotoisin? Minäkö? Minä olen

suomalainen. Puhun suomea ja englantia. Puhun myös ruotsia. Onko tuo unkarilainen bussi? Ikarusko? Kyllä, on se. Ja tämä on Lada, venäläinen auto. Se on hyvä pikkuauto.

e ä – entä, inkeriläinen, minkämaalainen
mitä kieltä sinä puhut? venäjää, näkemiin

u y – kuuluuko hyvää? kiitos, hyvää
puhun vähän, hyvin, huonosti

Mikä päivä tänään on? Tänään on tiistai.

KIELIOPPIA

1. Чередование ступеней согласных (konsonanttien astevaihtelu)

Чередование ступеней		Номинатив ед. ч.	Генитив ед. ч.
сильная	слабая		
kk –	k	takki *пиджак*	takin
pp –	p	nappi *пуговица*	napin
tt –	t	matto *ковёр*	maton
k –	–	sika *свинья* jalka *нога*	sian jalan
lk – rk – (перед -е- или -i)	lj rj	solki *заколка* kurki *журавль*	soljen kurjen
nk[ŋk] –	ng[ŋŋ]	kenkä *туфля*	kengän
k – (между двумя u или y)	v	suku *род* kyky *способность*	suvun kyvyn
t – (между гласными и после h)	d	mato *червь* tähti *звезда*	madon tähden
lt – nt – (-t- после сонорных)	ll nn	silta *мост* mänty *сосна*	sillan männyn
p –	v	tapa *обычай*	tavan
mp –	mm	kampa *гребень*	kamman

В финском языке в парадигмах склонения и спряжения происходит обязательное чередование в основе или корне слова ступеней долгих и кратких смычных согласных: **k, p, t**. Долгие, или удвоенные, согласные **kk, pp, tt** (сильная ступень) чередуются с краткими, или одиночными, согласными **k, p, t**

(слабая ступень), которые в свою очередь чередуются с другими согласными (слабая ступень), для которых они являются сильноступенными.

2. Спряжение глагола в презенсе. Утвердительная и отрицательная форма (verbin taivutus, preesens, myöntö - ja kieltomuoto)

Презенс (настоящее - будущее время /простое/) индикатива в утвердительной форме образуется путём прибавления личного окончания к гласной основе глагола:

	yksikkö		monikko	
1 л.		**+ n**		**+ mme**
2 л.	гласная основа	**+ t**	гласная основа	**+ tte**
3 л.		**+ последний гласный основы**[1]		**+ vat/(vät)**

1 л. (minä) puhu/n, ole/n *я говорю, являюсь*	(me) puhu/mme, ole/mme *мы говорим, являемся*
2 л. (sinä) puhu/t, ole/t *ты говоришь, являешься*	(te) puhu/tte, ole/tte *вы говорите, являетесь*
3 л. hän puhu/u, on *он говорит, является*	he puhu/vat, o/vat *они говорят, являются*

Отрицательная форма презенса образуется путём прибавления к гласной основе глагола отрицательной частицы **ei**, присоединяющей к себе при спряжении **личные окончания** спрягаемого глагола:

yksikkö	monikko
1 л. (minä) en puhu, ole *я не говорю, не являюсь*	(me) emme puhu, ole *мы не говорим, не являемся*
2 л. (sinä) et puhu, ole *ты не говоришь, не являешься*	(te) ette puhu, ole *вы не говорите, не являетесь*
3 л. hän ei puhu, ole *он не говорит, не является*	he eivät puhu, ole *они не говорят, не являются*

Вопросительная форма презенса образуется от утвердительной формы (соответствующего лица) прибавлением к ней вопросительной частицы **-ko (-kö)**:

---

[1] Если основа оканчивается только на один гласный.

yksikkö	monikko
1 л. puhunko minä? *говорю ли я?*	puhummeko me? *говорим ли мы?*
2 л. puhutko sinä? *говоришь ли ты?*	puhutteko te? *говорите ли вы?*
3 л. puhuuko hän? *говорит ли он?*	puhuvatko he? *говорят ли они?*

Вопросительно-отрицательная форма презенса образуется от отрицательной формы путём прибавления вопросительной частицы **-kö** к отрицанию **ei** в **личной** форме:

yksikkö	monikko
1 л. enkö minä puhu? *не говорю ли я?*	emmekö me puhu? *не говорим ли мы?*
2 л. etkö sinä puhu? *не говоришь ли ты?*	ettekö te puhu? *не говорите ли вы?*
3 л. eikö hän puhu? *не говорит ли он?*	eivätkö he puhu? *не говорят ли они?*

При утвердительных ответах *да* и отрицательных ответах *нет* на общие (к сказуемому) вопросы типа: *Oletteko moskovalainen? Puhutko englantia?* – утвердительный ответ обычно включает в себя повторение глагола вопросительного предложения или утвердительное слово **kyllä** *да*, а иногда и то и другое: *Olen (kyllä). Puhun (kyllä). Kyllä (olen). Kyllä (puhun).*

При отрицательном ответе к отрицательной частице в соответствующей личной форме может прибавляться основа спрягаемого глагола: En (ole). Emme (puhu).

3. Формально-вежливое *Вы* и неформальное *ты*

Местоимение 2-го лица множественного числа **te** *(вы)* употребляется при обращении ко многим лицам или в формально-вежливой форме к одному лицу. В финском языке в неформальной речи, при общении с родственниками, друзьями и коллегами, детьми и молодёжью в узком кругу, среди разного рода групп: профессиональных, "по интересам" и прочих, – гораздо более, чем в русском языке, распространено обращение на *ты*, особенно когда обращаются по имени.

При употреблении фамилии и титула (в русском языке имени-отчества) используется местоимение множественного числа **Te** *(Вы)*. В финском языке обычно при ответе местоимения **minä, sinä, me, te** нередко опускаются, употребляются только глаголы 1-го и 2-го лица единственного и множествен-

ного числа. Упомянутые местоимения используются для особого выделения их значения, т. е. "именно я", "ты" и т.д.

4. Партитив единственного числа в приветствиях, пожеланиях и в сочетании с глаголом *puhua*

Партитив (частичный падеж) обозначает часть целого, при этом неопределённую часть (например, в английском языке в этом значении часто употребляются неопределённо-личные местоимения **some, any** *некоторое количество*), в отличие от номинатива, обозначающего предмет как целое или его определённую часть (в английском языке в этом случае часто используется определённый артикль **the**). В русском языке можно провести параллель с одним из значений родительного падежа: *некоторое количество целого.*

Minä juon maitoa. *Я выпью молока (какую-то его часть).*

Партитив употребляется также для выражения приветствий и пожеланий, а также с глаголами сильного управления, например с глаголом **puhua** в значении *говорить на каком-либо языке.*

Партитив ед. ч.	Номинатив ед. ч.
Hyvää päivää! *Добрый день!*	Tänään on kaunis päivä. *Сегодня красивый день (хорошая погода).*
Minä puhun suomea. *Я говорю по-фински.*	Onko suomi kaunis kieli? *Финский язык красивый?*

В финском языке партитив имеет два окончания единственного числа: **-a (-ä)** (talo – talo/a, päivä – päivä/ä); **-ta (-tä)** (maa – maa/ta, tehdas – tehdas/ta, vene – venet/tä.)

HARJOITUKSIA

I. Составьте предложения по образцам, используя данные названия и карту на с. 39.

Образец 1. *Tämä on Ukraina. Minä olen ukrainalainen. Minä puhun ukrainaa.*

Venäjä, Viro, Latvia, Liettua, Valkovenäjä, Gruusia, Armenia, Azerbaidžan, Suomi, Ruotsi, Norja, Englanti, Ranska, Saksa, Espanja, Puola, Japani.

1. Viro
2. Latvia
3. Liettua
4. Venäjä
5. Hollanti
6. Belgia
7. Tšekki
8. Slovakia (Bratislava)
9. Svetsi
10. Unkari
11. Moldova
12. Albania
13. Malta
14. Kipros
Reykjavik
ISLANTI
NORJANMERI
ATLANTTI
NORJA
RUOTSI
SUOMI
Oslo
Tukholma
Helsinki
Tallinna
Riika
Vilnius
Minsk
VALKOVENÄJÄ
VENÄJÄ
Moskova
AASIA
POHJANMERI
TANSKA
Koopenhamina
Dublin
IRLANTI
ENGLANTI
Lontoo
Amsterdam
Bryssel
BRD
Bonn
PUOLA
Varsova
Pariisi
RANSKA
Praha
Wien
ITAVALTA
Budapest
Bern
UKRAINA
Kiev
Kišinjov
ROMANIA
Bukarest
Belgrad
JUGOSLAVIA
ITALIA
Rooma
PORTUGADL
Lissabon
Madrid
ESPANJA
Sofia
BULGARIA
Tirana
KREIKKA
Ateena
MUSTAMERI
KASPIANMERI
Ankara
TURKKI
Nikosia
Valetta
VÄLIMERI
AFRIKKA

Образец 2. *Tuo on Englanti. Minä en ole englantilainen. Minä en puhu englantia.*

Islanti, Hollanti, Kiina, Kreikka, Romania, Turkki, Unkari

Образец 3. *Te olette australialainen. Te puhutte englantia.*

1. Sinä olet georgialainen. 2. Hän on eurooppalainen. 3. Te olette uzbekki. 4. Sinä olet aasialainen. 5. Sinä puhut liettuaa. 6. Te puhutte ranskaa. 7. Minä puhun hyvin suomea. 8. Tämä poika on moskovalainen. 9. Tuo mies on ulkomaalainen.

II. Ответьте на вопросы в утвердительной или отрицательной форме.

1. Onko Nataša venäläinen tyttö? 2. Oletteko te kreikkalainen? 3. Onko Jussi suomalainen poika? 4. Oletko sinä amerikkalainen? 5. Onko Ikarus puolalainen bussi? 6. Oletko sinä helsinkiläinen? 7. Puhutko sinä suomea? 8. Oletteko te islantilainen? 9. Puhutteko te ranskaa?

III. Завершите предложения, используя названия национальностей.

1. Jean-Pierre Duval on ... . 2. Raimond Pauls on ... . 3. Max Müller on ... . 4. Vladimir Vysotski oli ... . 5. Tom McAdam on ... . 6. Alla Pugatšova on ... . 7. Juhani Pitkänen on ... . 8. Sofia Rotaru on ... . 9. Adelina Menotti on ... . 10. Georg Ots oli ... .

IV. Заполните пропуски, используя слова текстов урока.

1. ... päivää, mitä ...? Kiitos, ... James, ... sinä hyvin venäjää? En, minä ... puhu ..., puhun englantia ja vähän ... . 2. Australialainen puhuu ... . 3. Israelilainen puhuu ... . 4. Meksikolainen puhuu ... . 5. Brasilialainen puhuu ... . 6. Puhutko ... suomea? 7. Vladimir, mistä ... ... kotoisin? – Olen ... Moskovasta. Puhun venäjää ja vähän ... . 8. Minkämaalainen ... olet?

SANASTO

aivan *совсем, совершенно*
ei mitään *ничего*
englanti (part. englanti/a) *английский язык*
entä *ну и что; а ...*
hauska *забавный, весёлый, приятный*
hei *привет*
huonosti *плохо*
hyvin *хорошо*
kieli (part. kiel/tä) *язык*
kiitos *спасибо*
kotoisin (+...sta) *родом из*
kuulua *слышаться*

kyllä *да, конечно*
minkälainen *какой*
minkämaalainen *из какой страны*
minä *я*
mutta *но*
myös *также*
näkemiin *до свидания*
oli *был*
puhua (puhu/n) *говорить*
Päivä/ä! = Hyvää päivä/ä! *Добрый день! Здравствуйте!*
ruotsalainen *швед, шведский*
Ruotsi *Швеция*
ruotsi (part. ruotsi/a) *шведский язык*
saksa (part. saksa/a) *немецкий язык*
samoin *так же, одинаково*
sujuvasti *бегло, плавно*
tai *или*
tavata *встретиться*
toivo *надежда*
ulkomaalainen *иностранец, иностранный*
vai *или* (при вопросе)
vain *только*
vähän *мало*

X

Amerikka *Америка*
amerikkalainen *американец, американский*
Englanti *Англия*
englantilainen *англичанин, английский*
erikoinen (part.erikois/ta) *особенный*
pikku (нескл.) *маленький*
pikkuauto *легковой автомобиль*
Saksa *Германия*
saksalainen *немец, немецкий*
tiistai *вторник*
Unkari *Венгрия*
unkarilainen *венгерский, венгр*

Mikä Teidän nimenne ja osoitteenne on?	Как Ваше имя, какой у Вас адрес?
– Mikä Teidän nimenne on?	– Как Вас зовут? (Как Ваше имя?)
– Minun nimeni on Aleksei Bystrov.	– Меня зовут Алексей Быстров. (Моё имя Алексей Быстров).
– Anteeksi, kuinka?	– Простите, как?
– Sukunimeni on Bystrov, etunimeni Aleksei.	– Моя фамилия Быстров, имя Алексей.
– Olkaa hyvä ja kirjoittakaa se. Kiitos. Mikä on osoitteenne?	– Будьте добры, напишите это. Спасибо. Какой ваш адрес?
– Osoitteeni on Vejernaja-katu kolme – yksi – kaksikymmentä.	– Мой адрес – улица Веерная, 3 – I – 20.
– Ja puhelinnumeronne?	– А телефон?
– Puhelinnumeroni on neljä-kolme-kaksi-yksi-kolme-viisi-kuusi. Soittakaa, olkaa hyvä.	– Номер моего телефона 432-13-56. Пожалуйста, звоните.
– Kiitos, soitan kyllä.	– Спасибо, конечно, позвоню.

*

Mikä Aleksein sukunimi on?	Как фамилия Алексея?
Mikä Bystrovin puhelinnumero on?	Какой номер телефона у Быстрова?

*

– Tämä on sisareni ja tuo on veljeni.	– Это моя сестра, а это мой брат.
– Mikä teidän sisarenne etunimi on?	– Как зовут Вашу сестру?
– Hänen etunimensä on Daša, tai Darja. Se on vanha naisennimi. Ja veljeni etunimi on Kirill.	– Её имя Даша, или Дарья. Это старинное женское имя. А имя моего брата Кирилл.
– Onko se tavallinen miehennimi?	– Это обычное мужское имя?
– Kyllä, se on vanha venäläinen miehennimi.	– Да, это старинное русское мужское имя.

*

– Paljonko kello on?	– Сколько времени?
– Kello on kaksi.	– Два часа.
– Niin paljon? Onko sinun kel-	– Так много? Твои часы хоро-

losi hyvä? Paljonko se maksaa?
- ... ruplaa.
- Se ei ole kallis.

шие? Сколько они стоят?
- ... рублей.
- Это недорого.

*

- Kenen tuo oppikirja on? Onko se Natašan?
- Ei, se ei ole Natašan, se on neiti Lundbergin.
- Millainen oppikirja se on?
- Uusi ja hyvä.

- Чей это учебник? Наташин?
- Нет, это не Наташин, это барышни Лундберг.
- Какой это учебник?
- Новый и хороший.

Paljonko sanakirja maksaa?

- Kuinka paljon suomalais-venäläinen sanakirja maksaa?
- Tämä iso sanakirja maksaa ... ruplaa. Taskusanakirja maksaa ... .
- Anteeksi, kuinka? Olkaa hyvä ja puhukaa hitaasti.
- Ison suomalais-venäläisen sanakirjan hinta on ... ruplaa, pienen – ... ruplaa.
- Kuinka paljon? Olkaa hyvä ja kirjoittakaa se. Ai, ... ja ... . Se ei ole kallis.
- Ei, se on hyvin halpa.
- Kiitos, ostan sen.

Сколько стоит словарь?

- Сколько стоит финско-русский словарь?
- Этот большой словарь стоит ... рублей. Карманный словарь стоит ... .
- Простите, сколько? Будьте добры, говорите медленно.
- Цена большого финско-русского словаря ... рублей, маленького – ... рублей.
- Сколько? Пожалуйста, напишите. А, ... и ... . Это недорого.
- Нет, это очень дёшево.
- Спасибо, я покупаю его.

*

n - nn	–	**numeroni – numeronne, taloni – talonne, osoitteeni – osoitteenne**
r	–	**sisar, kartta, sanakirja, rupla**
h	–	**hyvä herra, puhukaa hitaasti! hyvin halpa**
š	–	**Miša, Nataša, Bolšoi**
tš	–	**Novodevitši, Tšehov, Tšaikovski**
štš	–	**Blagoveštšenskin tuomiokirkko, Štšukino**

Mikä päivä huomenna on? Huomenna on keskiviikko.

1. Генитив единственного числа (yksikön genetiivi)

Генитив (genetiivi) – родительный падеж, обычно обозначает принадлежность и отвечает на вопросы kenen? *чей? кого?* в единственном числе, keiden? *чьи? кого?* во множественном числе, если речь идёт о предметах одушевлённых, и minkä? *чего?* – о неодушевлённых предметах для обоих чисел:

Liisa/**n** kirja	*книга Лиисы*
tytö/**n** osoite	*адрес девушки*
sanakirja/**n** hinta	*цена словаря*

Окончание генитива единственного числа в финском языке **-n**, которое прибавляется к гласной основе имени. Обычно в финском языке основа генитива единственного числа слабоступенная: katu – **kadu/n**, kauppa – **kaupa/n**, за исключением группы слов обратного чередования, у которых основа генитива единственного числа сильноступенная: savuke – savu**kkee/n**.

Существуют следующие основные **типы гласных основ** в финском языке.

1. Если в номинативе единственного числа существительное оканчивается на гласный звук **-e** , то в основе генитива он **удлиняется**: huone – huon**ee**/n *комната*.

В группе слов обратного чередования происходит не только удлинение гласной основы, но и чередование ступеней согласных в основе слова, и в **генитиве** употребляется, таким образом, **сильная** ступень: osoite – osoi**ttee**/n.

2. Если в номинативе единственного числа существительное оканчивается на гласный + согласный (т. е. имеет согласную основу), например -as (-äs), **-at (-ät),** то перед падежным окончанием конечный согласный выпадает, а гласная основа удлиняется: oppilas – oppil**aa**/n *ученик,* kevät – kev**ää**/n *весна,* kirves – kirv**ee**/n *топор.*

В группе слов обратного чередования происходит также усиление согласного основы: tehdas – tehtaa/n.

3. Если в номинативе единственного числа существительное оканчивается на **-nen**, то перед падежным окончанием **-nen** меняется на **-sen**: nai**nen** – nai**se/n**, työläi**nen** – työläi**se/n** *рабочий.*

4. В исконно финских (т. е. входивших в kantasuomi *прафинский язык*) двусложных словах на **-i** в склоняемой основе

этот гласный меняется на краткий **-e-**: meri – mere/n *море,* järvi – järve/n *озеро,* saari – saare/n *остров.*

5. В именах собственных иностранного происхождения, оканчивающихся на согласный, перед падежным окончанием появляется соединительный гласный **-i-**: Zelenogradi/n katu, Kirilli/n kirja.

Если перед именем собственным стоит титул, то падежное окончание присоединяется к имени, а не к титулу: professori/**n** kirja, professori Virtaranna/**n** kirja.

В отличие от русского языка, в котором несогласованное определение, выражаемое существительным в родительном падеже, занимает постпозитивное положение, в финском языке несогласованное определение, выражаемое существительным в генитиве, стоит перед определяемым словом (препозитивное положение): Liisa/**n** sanakirja, tytö/**n** osoite, kello/**n** hinta.

Согласованное определение (прилагательное, местоимение, причастие), стоящее перед существительным и определяющее его, согласуется с ним в числе и падеже: Näen tuo/**n** piene/**n** poja/**n**. – *Вижу того маленького мальчика.*

В форме **генитива** единственного числа с окончанием **-n** обычно выступает объект действия – прямое дополнение, полностью охваченное действием переходного глагола, так называемый результативный объект *(tulosobjekti)*: Pekka antaa minulle kirja/**n**. – *Пекка даст мне книгу.*

2. Генитив личных местоимений и притяжательные суффиксы (persoonapronominien genetiivi ja omistusliitteet)

Личные местоимения в генитиве обозначают принадлежность и отвечают на вопросы *чей? чья? чьё?* и т. д. На русский язык переводятся притяжательными местоимениями *мой, твой, свой* и т. д.

yksikkö		monikko	
Nominatiivi	Genetiivi	Nominatiivi	Genetiivi
minä	minun	me	meidän
sinä	sinun	te	teidän
hän	hänen	he	heidän

Если генитив личного местоимения выступает в роли определения, то определяемое существительное употребляется с притяжательным суффиксом соответствующего лица и числа. Притяжательный суффикс 1-го и 2-го лица может заменять генитив личного местоимения и переводится на русский язык притяжательными местоимениями:

Tämä on **minun** kirja**ni**.	*Это **моя** книга.*
Kirja**ni** on pöydällä.	***Моя** книга на столе.*
Ota kirjee**si**!	*Возьми **твоё** (**своё**) письмо!*
Hän laskee raha**nsa**.	*Он считает **свои** деньги.*

Притяжательные суффиксы

Ед. ч.			Мн. ч.	
Лицо	Притяжательные суффиксы	Существительные с притяжательными суффиксами	Притяжательные суффиксы	Существительные с притяжательными суффиксами
1 л.	**ni** *мой*	kirjee**ni**, takki**ni**	**mme** *наш*	kirjee**mme**, takki**mme**
2 л.	**si** *твой*	kirjee**si**, takki**si**	**nne** *ваш*	kirjee**nne**, takki**nne**
3 л.	**nsa (nsä)** *его*	hänen kirjee**nsä**, takki**nsa**	**nsa (nsä)** *их*	heidän kirjee**nsä**, takki**nsa**

Любой падеж имени существительного может принимать притяжательный суффикс. Притяжательный суффикс присоединяется к падежному окончанию; конечный согласный падежного окончания выпадает перед притяжательным суффиксом, благодаря чему возникает сходство некоторых падежей: номинатива, генитива в принадлежностной функции и генитива в функции прямого дополнения (в единственном числе), а также номинатива множественного числа, в том числе в функции прямого дополнения. Притяжательный суффикс 3-го лица совпадает по форме в единственном и множественном числе. Падеж в этом случае различается по контексту – числу глагола и по личному местоимению 3-го лица, если оно присутствует в тексте.

Kirjani on pöydälläsi.	*Моя книга на твоём столе.*
Hänen kirja**nsa** **on** pöydälläni.	*Его книга на моём столе.*
Heidän kirja**nsa** **ovat** pöydällämme.	*Их книги на нашем столе.*

Притяжательный суффикс требует сильноступенной основы генитива: minun ta**kk**ini *мой пиджак,* sinun oso**itt**eesi *твой адрес.*

Притяжательный суффикс 3-го лица имеет ещё и другую форму: удлинение гласного звука падежного окончания **+ n**. Эта форма употребляется после падежного окончания на краткий гласный звук: kotikaupungiss**aan** *в его (их) родном городе,* koulust**aan** *из его (их) школы.*

Прилагательное **oma** (в роли притяжательного местоимения) требует при определяемом существительном притяжательного суффикса: Mieluummin teen työtä omassa huoneessa**ni**. *- Охотнее работаю в своей комнате.*

Притяжательный суффикс присоединяется также к послелогу, если послелог употребляется с личным местоимением; личное местоимение при этом обычно опускается: Tulen tänään (sinun) luokse**si**. - *Сегодня приду к тебе;* He ovat (meidän) luona**mme**. - *Они у нас.*

3. Прилагательные (adjektiivit)

Прилагательные в финском языке употребляются, как и в русском, в синтаксических функциях предикатива и согласованного определения к существительному. В функции согласованного определения они согласуются с определяемым существительным в числе и падеже: Darja on vanha naisennimi. *- Дарья - старинное женское имя.*

В функции предикатива прилагательные выступают в качестве именной части составного сказуемого: Suomi on kaunis. - *Финляндия красива,* а также аппозиционно, т.е. в качестве члена предложения, соотносимого как с подлежащим, так и со сказуемым: Nuorena Loviisa oli kaunis. - *Молодой (когда она была молодой) Ловииса была красивой.*

4. Способы выражения будущего времени (futuurin ilmaisutavat)

Простое будущее время в финском языке не имеет собственной грамматической формы. Оно выражается формой презенса с помощью контекста. При переходных глаголах будущее время передаётся сочетанием смыслового глагола в презенсе и прямого дополнения результативного типа обычно в генитиве или - в определённых конструкциях - в номинативе, а также в аккузативе у личных местоимений и вопросительного местоимения kenet? (от kuka): Luen kirja**n** (loppuun asti). - *Прочитаю книгу (до конца);* On pakko lukea kirja. - *Необхо-*

димо будет прочитать книгу; Luetaan se! – *(Давайте) прочтём её!* ; Näen hänet. – *Увижу его.* Kenet näet? – *Кого увидишь?*

Презенс же глагола с прямым дополнением в партитиве выражает незаконченное действие в настоящем: Luen kirjaa. – *Читаю книгу (нахожусь в процессе чтения книги).* В английском языке в этом случае используется форма Present Continuous Tense.

Аналитическое будущее время образуется с помощью вспомогательного глагола **tulla** плюс III инфинитив смыслового глагола: Tulen hakemaan sinut. – *Приду за тобой.*

HARJOITUKSIA

I. Прочитайте вслух:

1) номера телефонов: 939-26-01; 442-85-97; 667-385;

2) адреса: Vernadskin valtakatu, 25 – I – 48; Leninin valtakatu, 38–II–93; Tverskaja-katu, 25; Matvejevskaja-katu, 40–III–15; Fabianinkatu 33; Hallituskatu 11–13; Vironkatu 1 C 36; Ouluntie 3 A 12;

3) числительные: 21, 33, 100, 378, 1000, 1028, 100 000, 148 369, 1 000 000.

II. Добавьте к именам притяжательные суффиксы, а после запятой, во второй части предложения, поставьте противоположное по значению слово-антоним (vastakohtasana).

1. Teidän televisio... on hyvä, minun televisio... on ... . 2. Hänen radio... on vanha, minun radio... on ... . 3. Sinun uusi kasetti... on hyvä, minun vanha kasetti... on ... . 4. Teidän auto... on kallis, minun auto... on ... . 5. Heidän talo... maksaa paljon, meidän talo... maksaa ... .

III. В следующих предложениях употребите притяжательные суффиксы и полные формы местоимений вместо даваемых разговорных форм, приближенных к хельсинкскому диалекту.

1. Mikä sun nimi on? 2. Mun nimi on Albina Ivanova. 3. Toi Volga on mun auto. 4. Onks toi Volvo sun auto? 5. Tää mun uus tuplanauhuri on kiva. 6. Mikä teidän puhelinnumero on? 7. Onko teidän uus asunto hyvä?

IV. Спросите каждого из названных лиц о его адресе и номере телефона, употребляя при обращении форму sinun или Teidän.

Tatjana Sergejevna, Boris Petrovitš, Miša, neiti Annikki, rouva Anna, herra Matti Piitulainen, professori Mikko Kohonen, ylijohtaja Leo Kauranne, ministeri Sorsa, ekonomi Taavitsainen, Elina, arkkitehti Tuominen.

V. Подберите синонимичный вариант вопроса по образцу.

Образец. *Paljonko kirja maksaa? – Mikä kirjan hinta on?*

1. Paljonko tämä äänilevy maksaa? 2. Kuinka paljon televisio /video/ kamera/ tämä venäläis-suomalainen sanakirja maksaa?

VI. Ответьте на вопросы типа: *Kenen tämä nukke on?*, используя данные в скобках слова.

1. Se on (Tanja) nukke. Se on (Tanja Tšerkasova) nukke. Se on (tuo venäläinen tyttö) nukke. 2. Kenen tuo pallo on? Se on (Atro) pallo. Se on (Atro Lehtinen) pallo. Se on (pieni suomalainen poika) pallo.

VII. Составьте предложения по образцу.

Образец. *Moskova, kartta, halpa. – Moskovan kartta on halpa.*

1. Helsinki, tuomiokirkko, kaunis. 2. Moskova, yliopisto, suuri. 3. tämä pieni koira, nimi, Musti. 4. herra Hakanen, puhelinnumero, 637 891. 5. presidentti Ahtisaari, etunimi, Martti. 6. entinen presidentti, sukunimi, Koivisto. 7. venäläinen nainen, sukunimi, Pavlova. 8. kuka, tämä, osoite.

VIII. Поставьте вопросы к подчёркнутым словам.

1. Tämän kirjan hinta on <u>kaksi tuhatta ruplaa.</u> 2. Tuo sanakirja maksaa <u>sata markkaa.</u> 3. Minun osoitteeni on <u>Vejernaja-katu 44 – 74</u> ja postinumeroni on <u>119501 Moskova</u>. 4. Hänen puhelinnumeronsa on <u>625 372</u>. 5. Tänään on <u>keskiviikko</u>. 6. Mihail <u>on</u> tavallinen venäläinen miehennimi. 7. Natašan oppikirja on <u>uusi</u>.

IX. Вместо точек вставьте слова, используя тексты урока.

1. Mikä teidän ... on, arkkitehti Mänty? – Pietarinkatu 5 B 6. – Ja ... ...? – 663 874. 2. Minun ... on Eila ja ... on Lahtinen. 3. Iso ja uusi sanakirja ei ole ..., se on kallis. 4. Mistä olette ..., dosentti Nikolajev? Ja minä olen kotoisin ... , minä olen suomalainen. 5. Onko Lehtinen ... suomalainen sukunimi? ..., kyllä.

SANASTO

anteeksi *извините, простите*
etunimi (-nimeä, -nimen) *имя*
halpa (-a, halvan) *дешёвый*
herra (-a, -n) *господин*
hinta (-a, hinnan) *цена*
hitaasti (adv.) *медленно*

huomenna *завтра*
hyvin *очень, весьма*
kallis (-ta, kalliin) *дорогой*
kartta (-a, kartan) *карта*
kello (-a, -n) *время, часы*
paljonko kello on? *сколько времени?*
kenen (местоим.) *чей* (от *kuka)*
keskiviikko (-a, -viikon) *среда*
kirjoittaa (kirjoita/n) *писать*
kiva (-a, -n) *отличный*
kuinka? *как? каким образом?*
maksaa (maksan) *стоить, платить*
markka (-a, markan) *марка (денежная единица Финляндии)*
neiti (-ä, neidin) *барышня*
niin *так, таким образом*
nimi (nimeä, nimen) *имя, название*
nolla (-a, -n) *ноль*
numero (-a, -n) *цифра, число*
ole hyvä; olkaa hyvä *пожалуйста*
oppikirja (-a, -n) *учебник*
osoite (-tta, osoitteen) *адрес*
paljon *много*
paljonko? *сколько?*
puhelin (-ta, puhelimen) *телефон*
puhelinnumero (-a, -n) *номер телефона*
puoli (puolta, puolen) *половина*
rouva (-a, -n) *дама, госпожа*
rupla (-a, -n) *рубль*
sanakirja (-a, -n) *словарь*
sisar (-ta, -en) *сестра*
soittaa (soitan) *звонить* (зд. *по телефону)*
suku (-a, suvun) *род*
sukunimi (-nimeä, -men) *фамилия*
tavallinen (-sta, -sen) *обычный*
tasku (-a, -n) *карман*
tuomiokirkko (-a, -kirkon) *кафедральный собор*
veli (veljeä, veljen) *брат*

X

arkkitehti (-a, arkkitehdin) *архитектор*
ekonomi (-a, -n) *экономист*
entinen (-stä, -sen) *прежний*
etu- *передний* (в сложных словах)
järvi (järveä, järven) *озеро*
kamera (-a, -n) *фотоаппарат*
kasetti (-a, -n) *кассета*
ministeri (-ä, -n) *министр*
nauhuri (-a, -n) *магнитофон*
nukke (-a, nuken) *кукла*
omena (-a, -n) *яблоко*
pallo (-a, -n) *мяч*
postinumero (-a, -n) *индекс (почтовый)*
professori (-a, -n) *профессор*
saari (saarta, saaren) *остров*
sata (-a, sadan) *сто*
tuhat (-ta, tuhannen) *тысяча*
tuplanauhuri *двухкассетный магнитофон*
valtakatu (-a, -dun) *проспект, магистраль*
yliopisto (-a, -n) *университет*
äänilevy (-ä, -n) *пластинка*

Mikä tuo talo vasemmalla on?

Katja Viherlehto. Hyvää huomenta!

Neiti Lundberg. Huomenta!

K. Oi kuinka kaunis tuo valkoinen iso kirkko tuolla vasemmalla on!

L. Se on Helsingin tuomiokirkko.

K. Saanko esitellä: sisareni Marja – neiti Lundberg.

Marja. Neiti Lundberg, missä Helsingin yliopisto on?

L. Se on vasemmalla, Fabianinkadulla. Tuomiokirkko on aivan lähellä.

M. Olemmeko me Helsingin keskustassa?

L. Kyllä, olemme Aleksanterinkadulla, oikealla edessä on kauppatori ja Eteläsatama. Tuolla on kaksi isoa valkoista laivaa: Viking-Line ja Silja-Line.

Что это за здание там слева?

Катя Вихерлехто. Доброе утро!

Нейти Лундберг. Доброе утро!

К. Какая же красивая та большая белая церковь слева!

Л. Это Хельсинкский кафедральный собор.

К. Разрешите представить: моя сестра Марья – нейти Лундберг.

Марья. Нейти Лундберг, где Хельсинкский университет?

Л. Вот он, слева, на улице Фабиана. Собор – совсем рядом.

М. Мы в центре Хельсинки?

Л. Да, мы как раз на улице Александра, а справа впереди рыночная площадь и Южная гавань. Там стоят два больших белых корабля: “Викинг-Лайн” и “Силья-Лайн”.

Moskovan kadulla

Tänään aamupäivällä olen Mohovaja-kadulla. Ajattelen Ullaa. Täällä Moskovassa en tapaa häntä. Minä rakastan Ullaa, hän on minun tyttöystäväni. Ullalla on suuret siniset silmät. Minulla on mukanani kaksi Ullan valokuvaa. Illalla soitan kasettinauhuria, kuuntelen Yes-

На улице Москвы

Сегодня с утра я на Моховой улице. Думаю об Улле. Здесь, в Москве, я ее не встречу. Я люблю Уллу, это моя девушка. У неё большие синие глаза. У меня с собой два фото Уллы. Вечером я ставлю кассету, слушаю песню "Yesterday", долго смот-

terday-laulua, katson kauan Ullan valokuvaa.

Montako savuketta minulla on? Jaha, vain neljä. Minulla ei ole sytytintä. Tuolla oikealla on kioski. Ostan savukkeita ja sytyttimen.

Minulla on aikaa, mutta ei ole mitään tekemistä. Minulla on koti-ikävä.

Menen hotelliini metrolla. Minulla on Moskovan kartta mukanani. Missä on lähin metroasema? Kartan mukaan se on varmaankin tuolla vasemmalla. Ja mikä tuo kaunis vanha talo on? Ahaa, se on Inturistin toimisto.

Mutta katsopas, kuka tuo poika on? Minun vanha opiskelutoverini!

- Hei, Dima, sinäkö se olet?
- Hei, Jussi, tervetuloa taas Moskovaan! Saanko esitellä: nuorin veljeni Anatoli. Hän opiskelee yliopiston kielikurssilla ja puhuu jo suomea.

- Puhun vasta vähän. Hauska tutustua. Oletteko nyt Moskovassa turistimatkalla?
- No en, olen työmatkalla.
- Muistatko Jussi, tuolla oikealla on Moskovan yliopiston vanha rakennus?
- Muistan kyllä, Dima, ja oikealla siitä eteenpäin on Venäjän valtion entinen Lenin-kirjasto. Pidän siitä kovasti. Siellä on aina mukava työskennellä.

рю на фото Уллы.

Сколько же у меня сигарет? Всего четыре. Нет зажигалки. Вон там справа киоск. Пойду куплю сигарет и зажигалку.

У меня есть время, но я не знаю, чем заняться. Я скучаю по дому.

Поеду к себе в гостиницу на метро. У меня с собой карта Москвы. Где же ближайшая станция метро? По карте она, наверное, вон там слева. А это что за красивое старинное здание? А, это бюро Интуриста.

Но смотри-ка, кто этот парень? Мой бывший сокурсник!

- Привет, Дима, ты ли это?
- Привет, Юсси, добро пожаловать снова в Москву! Познакомьтесь: мой младший брат Анатолий. Он учится в университете на языковых курсах и уже говорит по-фински.
- Я говорю пока плохо. Приятно познакомиться. Вы в Москве в турпоездке?
- Нет, я в командировке.
- Смотри, Юсси, вон там н право старое здание Моско ского университета, помниш
- Конечно, помню, Дима, вон там впереди справа Гос дарственная Российская б блиотека, прежняя Ленинк Я её очень люблю. В ней вс

- Ja aivan lähellä on Bolšoi-teatteri, tuolla vasemmalla. Minulla on kaksi lippua sinne. Sinä voit mennä Toljan kanssa, minulla on paljon työtä. Kuule Jussi, nyt menemme baariin Tverskaja-kadulle, tuonnepäin.
- Kiitos, mennään vaan.

гда так удобно работать.
- И совсем рядом Большой театр, вон там, налево. У меня как раз два билета туда. Можешь пойти с Толей, у меня много работы. Послушай, Юсси, пойдём сейчас вон в тот бар на Тверской?
- Спасибо, пошли.

*

e ie ä – **Siellä** on minun **mieheni**, **vielä eteenpäin**, sinäkö **se** olet?
uo yö – Saanko esitellä: **nuorin** veljeni!
hänellä on paljon **työtä**, siellä on mukava **työskennellä**, **tuolla** on **suomalainen** turisti
ja je – Tverska**ja**, Tretjakovin galleria, Vejerna**ja**, Matvejevsko**je** Tan**ja**, Kat**ja**, Sjetun
y – Syktyvkar, Malyi, Vorobjovy Gory

Mikä päivä ylihuomenna on? Ylihuomenna on torstai.

KIELIOPPIA

1. Адессив (adessiivi)

Адессив – внешнеместный падеж нахождения. Он относится к весьма обширной в финском языке – по сравнению с русским – группе локальных, местных падежей, обозначающих то или иное местоположение предмета и образующихся от гласной основы имени (основы генитива) путём прибавления к ней (с учётом чередования ступеней согласных) суффиксальных окончаний адессива **-lla (-llä)**.

Адессив обозначает:

1) положение предмета на поверхности чего-либо, возле чего-то. Отвечает на вопросы missä? *где? на чём?*: Kirja on pöy**dällä**. – *Книга на столе;* Hän seisoo ove**lla**. – *Он стоит у двери;*

2) принадлежность предмета какому-либо лицу (конструкция наличия). Отвечает на вопрос kenellä? *у кого?*, употреб-

ляется и в противоположном смысле для обозначения отсутствия принадлежности (конструкция отрицания наличия): **Minulla** on uusi kirja. – *У меня новая книга;* Liisa**lla** ei ole tät**ä** kirja**a**. – *У Лиисы нет этой книги;* Häne**llä** ei ole aika**a**. – *У него нет времени;*

3) средство, инструмент действия. Отвечает на вопросы millä? *как? каким образом? чем?*: Menen bussi**lla**. – *Еду на автобусе (автобусом);* Kirjoitan kynä**llä**. – *Пишу карандашом;*

4) отрезок времени, в течение которого совершается действие. Отвечает на вопрос milloin? *когда?*: Kesä**llä** menemme usein maalle. – *Летом мы часто ездим за город.*

Адессив употребляется для образования от прилагательных и указательных местоимений наречий, обозначающих местоположение: oikea**lla** *направо,* lähe**llä** *вблизи*, tää**llä** *здесь* (от местоимения *этот*), tuo**lla** *там* (в том направлении, от местоимения *тот*).

2. Употребление партитива единственного числа (yksikön partitiivin käyttö) (продолжение)

Партитив единственного числа употребляется:

1) в именной части составного именного сказуемого, если оно обозначает постоянный признак или свойство предмета, выраженного подлежащим. Подлежащим в этом случае является "вещественное" или абстрактное существительное, а также существительное в собирательном значении: Leipä on ruoka**a**. – *Хлеб – пища;* Rakkaus on onne**a**. – *Любовь – это счастье;* Rakkaus on vaikea**a**. – *Любовь трудна*; Suomen kansa on ahkera**a**. – *Финский народ трудолюбивый.*

Но ср.: Tämä auto ei ole uusi. – *Эта машина не новая;*

2) в так называемых "фразах наличия" *(eksistentiaalilauseet)*:

а) если речь идёт о неисчисляемом (абстрактном или "вещественном") существительном, то и в утвердительной, и в отрицательной "фразах наличия" употребляется партитив единственного числа: Minulla on aika**a**. – *У меня есть время;* Minulla ei ole aika**a**. – *У меня нет времени;* Pannussa on kahvi**a**. – *В кофейнике есть кофе;* Pannussa ei ole kahvi**a**. – *В кофейнике нет кофе;*

б) если речь идет об исчисляемом существительном, то

партитив единственного числа употребляется в отрицательной фразе наличия (отсутствие наличия): Minulla ei ole sytytintä. – *У меня нет зажигалки;* Pöydällä ei ole kahvipannu**a**. – *На столе нет кофейника;*

Но ср.: Minulla on sytytin. – *У меня есть зажигалка;* Pöydällä on kahvipannu. – *На столе (стоит) кофейник;*

3) в сочетании с количественными числительными начиная с двух: kaksi lasi**a** *два стакана*, viisi kirja**a** *пять книг*, kymmenen valokuva**a** *десять фотографий*, причём в сочетании с партитивом единственного числа в функции подлежащего (как во фразах наличия, так и в двусоставном предложении) глагол всегда стоит в единственном числе: Pihalla on kaksi koira**a**. – *Во дворе две собаки;* Kadulla kävelee kolme poika**a**. – *По улице идут три мальчика.*

При вопросе montako? *сколько?*, относящемся только к исчисляемым существительным, всегда употребляется партитив единственного числа: Montako kyn**ää** sinulla on? – *Сколько у тебя карандашей?;*

4) в конструкциях с наречиями или существительными, обозначающими количество: **monta** auto**a** *много машин*, **pari** sana**a** *пара слов.*

В сочетании с неисчисляемым существительным после наречий **paljon** и **vähän** употребляется только партитив единственного числа: **paljon** aika**a** *много времени;* **paljon** soker**ia** *много сахара;* **vähän** aika**a** *мало времени.*

В сочетании с исчисляемым существительным после наречий **paljon** и **vähän** всегда употребляется партитив множественного числа: **paljon** auto**ja** *много (множество) машин,* **vähän** auto**ja** *мало машин;*

5) в роли объекта действия:

а) если сказуемое выражает продолжающееся действие (действие как процесс, а не как результат[1]):

Illalla luen kirja**a**.	*Вечером я читаю (или: буду читать) книгу.*
Ср.: Illalla luen kirja**n**.	*Вечером я прочитаю книгу.*
Nyt Lasse kirjoittaa kirje**ttä**.	*Сейчас Лассе пишет письмо.*
Ср.: Nyt hän kirjoittaa kirje**en**.	*Сейчас он напишет письмо.*

---

[1] Выражению действия как процесса соответствует, например, в английском языке форма `Present Continuous Tense`.

б) при так называемых "глаголах сильного управления", требующих партитива: jatkaa *продолжать*, rakastaa *любить*, vihata *ненавидеть*, pelätä *бояться*, kiittää *благодарить*, lähestyä *приближаться*, paeta *убегать*: Jatkan työtäni. – *Я продолжаю свою работу;* Minä rakastan sinua. – *Я люблю тебя;* Vihaan heitä. – *Я их ненавижу;*

в) в роли объекта при отрицательной форме сказуемого: En osta karttaa. – *Я не куплю карты;* En lue tätä kirjaa. – *Я не читаю этой книги.*

Но ср.: при утвердительной форме, когда действие охватывает объект целиком, прямое дополнение в единственном числе выступает в генитивной форме (действие как результат – tulosverbi): Minä ostan kartan. – *Я куплю карту.*

3. Окончания партитива в единственном и множественном числе (yksikön ja monikon partitiivin päätteet)

Окончания партитива в единственном и множественном числе необходимо рассматривать с учётом особенностей образования партитива у одноосновных и двухосновных имён.

Образование партитива у одноосновных имён

1. У одноосновных имён, имеющих только гласную основу, окончание партитива единственного числа **-a (-ä)** прибавляется к краткому гласному основы:

kuva	kuva/a	*картина*	pöllö	pöllö/ä	*сова*
seinä	seinä/ä	*стена*	koulu	koulu/a	*школа*
talo	talo/a	*дом*	mylly	mylly/ä	*мельница*

lasi	lasi/a	*стакан*	(заимствованные слова на -i)
järvi	järve/ä	*озеро*	(в исконно финских словах конеч-
joki	joke/a	*река*	ный гласный -i переходит в -e-)

2. Во множественном числе:

а) после конечных гласных **-o, -u, -ö, -y** прибавляется окончание **-ja (-jä)**[2]: talo – talo/a – talo/ja, koulu – koulu/a – koulu/ja, pöllö – pöllö/ä – pöllö/jä, mylly – mylly/ä – mylly/jä;

---

[2] Собственно окончанием партитива и здесь является только -a (-ä); -j- – показатель мн. ч. (-i- → -j- в интервокальной позиции).

б) в заимствованных словах на **-i** присоединяется окончание **-eja** (**-ejä**): lasi – lasi/a – las/eja, tuoli – tuoli/a – tuol/eja, risti – risti/ä – rist/ejä *крест*;

в) окончанию **-a** партитива единственного числа соответствует окончание **-oja**[3] во множественном числе, если в первом слоге гласные **-a-**, **-i-**, **-e-**: tapa – tapa/a – tap/oja *обычай*, kirja – kirjaa – kirj/oja, teltta – telttaa – telttoja *палатка;*

г) окончанию **-a** партитива единственного числа соответствует окончание **-ia**[4] во множественном числе, если в первом слоге гласные **-u-**,**-o-**: kuva – kuva/a – kuv/ia, sota – sota/a – soti/a *война;*

д) окончанию **-ä** партитива единственного числа соответствует окончание **-iä**[5] во множественном числе : seinä – seinä/ä – sein/iä;

е) в исконно финских одноосновных (!) именах на **-i** окончание партитива множественного числа **-ia** (**-iä**)[6]: lampi – lampe/a – lamp/ia *пруд*, järvi – järve/ä – järv/iä .

3. Окончание партитива единственного числа **-ta** (**-tä**) после долгого гласного или дифтонга: maa – maa/ta *земля*, suo – suo/ta *болото*. Во множественном числе после **-i-** (показателя множественного числа) употребляется окончание **-ta** (**-tä**), но при этом в гласной основе утрачивается первый компонент: maa – maa/ta – ma/i/ta, suo – suo/ta – so/i/ta.

Таким образом, партитив единственного и множественного числа имеет два варианта собственно окончаний: **-a** (**-ä**) и **-ta** (**-tä**).

Образование партитива у двухосновных имён

Некоторые имена в финском языке имеют две основы: гласную и согласную, например, у слова tehdas гласная основа tehtaa-, согласная – tehdas-.

В этом случае партитив единственного числа образует-

---

[3] Окончание партитива только -a, в то время как -oj- из основы мн.ч.: *tapoi-*, *kirjoi-* и т.д.

[4] Окончание партитива только -a, в то время как -i- от основы мн.ч.

[5] В основе мн.ч. у имён на -ä конечный гласный перед -i- выпадает: *seinä – seini-*.

[6] järvi → järve-, основа мн.ч. järvi-, отсюда партитив мн.ч. järvi/ä.

ся от согласной основы, а партитив множественного числа – от гласной основы множественного числа.

Двухосновными являются все имена, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на согласный; на **-e**; а также исконно финские имена на **-i** после сонорных **-l-**, **-n-**, **-r-**, как и после согласных **-m-**, **-h-**, например, kieli *язык* – гласная основа kiele-, согласная основа kiel- ; все исконно финские имена на **-i** после **-s-**, например, vesi *вода* – гласная основа vede-, согласная – vet-.

Образование партитива у двухосновных слов

№	Nominatiivi yksikkö	Partitiviivi yksikkö	Partitiviivi monikko	Genetiivi yksikkö
1	tehdas *завод* kirves *топор* jänis *заяц* kevät *весна* sisar *сестра* tytär *дочь* kyynel *слеза* sydän *сердце*	tehdasta kirvestä jänistä kevättä sisarta tytärtä kyyneltä sydäntä	tehtaita kirveitä jäniksiä keväitä sisaria tyttäriä kyyneliä sydämiä	tehtaan kirveen jäniksen kevään sisaren tyttären kyynelen sydämen
2	nopeus *скорость* ystävyys *дружба* ahkeruus *прилежание*	nopeutta ystävyyttä ahkeruutta	nopeuksia ystävyyksiä ahkeruuksia	nopeuden ystävyyden ahkeruuden
3	merkitys *значение* luottamus *доверие*	merkitystä luottamusta	merkityksiä luottamuksia	merkityksen luottamuksen
4	nainen *женщина* työläinen *рабочий*	naista työläistä	naisia työläisiä	naisen työläisen
5	huone *комната* vene *лодка* savuke *сигарета*	huonetta venettä savuketta	huoneita veneitä savukkeita	huoneen veneen savukkeen
6	meri *море* kieli *язык* suoni *жила* lumi *снег* tuohi *береста*	merta kieltä suonta lunta tuohta	meriä kieliä suonia lumia tuohia	meren kielen suonen lumen tuohen
7	vesi *вода* käsi *рука* susi *волк* kuusi* *шесть*	vettä kättä sutta kuutta	vesiä käsiä susia kuusia	veden käden suden kuuden

* Но ср.: kuusi *ель* – kuusta – kuusia – kuusen.

Примечания

1. У слов первой группы (на **-l**, **-n**, **-r**, **-s**, **-t**) согласная основа совпадает с формой номинатива единственного числа.

2. Существительные на **-us** (**-ys**), **-uus** (**-yys**) имеют согласную основу на **-t-** (вторая группа), если они производные от имён существительных и прилагательных. Если они производные от глаголов, то имеют согласную основу на **-s-**, совпадающую с формой номинатива (третья группа).

3. Имена на **-nen** (четвёртая группа) имеют согласную основу на **-s-**.

4. Существительные на **-e** (пятая группа) имеют согласную основу на **-t-**.

5. Двусложные двухосновные существительные на **-i** имеют согласную основу на последний согласный этой основы; однако существительные на **-si** имеют согласную основу на **-t-**, что вызвано чередованием и изменением согласных звуков; согласный **-m-** (в слове lumi) переходит перед **-t-** в **-n-**: lunta, но не lumta.

HARJOITUKSIA

I. Изучив схему, ответьте на вопросы.

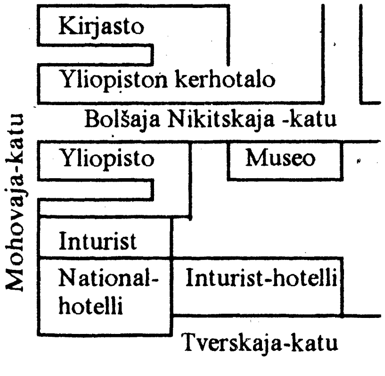

1. Missä National-hotelli on? 2. Missä Inturist-hotelli on? 3. Millä kadulla Moskovan yliopiston vanhat rakennukset ovat? 4. Millä kadulla museo on? 5. Onko National-hotelli Bolšaja Nikitskaja -kadulla? 6. Missä Moskovan yliopiston kerhotalo on? 7. Onko Moskovan yliopiston tieteellinen kirjasto myös Bolšaja Nikitskaja -kadulla?

II. Составьте вопросы и ответы о местоположении названных зданий, начиная вопрос словами: missä? и millä kadulla (aukiolla)? и используя слова, данные в скобках.

Moskovan yliopiston uudemmat rakennukset (Vorobjovinvuoret); uusi sirkus (Vorobjovinvuoret); Lasten musiikkiteatteri (Vernadskin valtakatu); Lužnikin stadion (Moskva-joen rantakatu); Novodevitšin luostari /nunnaluostari/ (Bolšaja Pirogovskaja -kadun pää); Kreml (Punainen tori); Keskuslennätintalo (Tverskaja-katu); Bolšoi-teatteri (Teatteriaukio); Malyi-teatteri (Teatteriaukio); GUM /Valtion tavaratalo/ (Nikolska-

ja-katu); TsUM /Keskustavaratalo/ (Petrovkankatu); Tretjakovin galleria /taidemuseo/ (Lavrušinskinkuja).

III. Ответьте на вопросы, используя слова, данные в скобках.

Missä kissa on?
Kissa on (sohva, tuo sohva, iso sohva, pehmeä sohva, uusi kaunis sohva)

Missä auto on?
Auto on (tie, tämä tie, se tie, sellainen hyvä tie, uusi kaunis tie)

IV. Ответьте на вопросы, употребляя слова, данные в скобках.

1. Missä poika on? (tuoli). 2. Millä hän kirjoittaa? (kynä). 3. Millä hän tulee kouluun? (bussi). 4. Milloin hän on koulussa? (aamupäivä). 5. Missä hän seisoo? (ovi). 6. Missä posti on? (oikea). 7. Milloin olemme maalla? (kesä). 8. Kenellä on uusi kirja? (minä).

V. Используйте в начале предложений вопросительные местоимения, предлагаемые в скобках.

1. ... on uusi kirja? – Minulla. 2. ... paljon tämä iso suomalais-venäläinen sanakirja maksaa? – 150 markkaa. 3. ... sinä olet, Dima? – Venäläinen. 4. ... olette kotoisin, herra Müller? – Itävallasta (Saksasta). 5. ... kieltä puhutte, herra Johnson? – Englantia. 6. ... kadulla Moskovan konservatorio on? – Bolšaja Nikitskaja -kadulla. 7. ... Finlandia-talo on? – Mannerheimintiellä. 8. ... kadulla Helsingin yliopiston päärakennus on? –Fabianinkadulla.

(kenellä, minkämaalainen, mitä, missä, kuinka, mistä, missä, millä)

VI. Поставьте вопросы к подчёркнутым словам.

1. Posti on oikealla. 2. Yliopisto on Bolšaja Nikitskaja -kadulla. 3. Hän puhuu suomea. 4. Kyllä, hän puhuu suomea sujuvasti. 5. Tyttö on nuori ja kaunis. 6. Hän on kotoisin Ruotsista.

VII. Заполните пропуски подходящими по смыслу словами.

1. Minulla on ... kartta mukanani. 2. .... on lähin metroasema? 3. Kartta on täällä ... . 4. Hei, Matti, ... se olet? ... taas Moskovaan! 5. Hän ... yliopiston kielikurssilla. Hän ... jo suomea.

SANASTO

aamu (-a, -n) *утро*
aamupäivä *первая половина дня*
aika (-a, ajan) *время*
aina *всегда*

ajatella (ajattelen) *думать*
ema (-a, -n) *станция; вокзал*
ıri (-a, -n) *бар*
ıssä *впереди*
tellä (esittelen) *представлять, знакомить*
enpäin *вперед*
leria (-a, -n) *галерея*
omenta! = Hyvää huomenta!
брое утро!
ı (-a, illan) *вечер*
ılla *вечером*
уже
nssa *с*
atsoa (-n) *смотреть*
katsopas! *смотри-ка!*
kauan *долго*
kauppatori (-a, -n) *рынок; рыночная площадь*
kenellä (от kuka) *у кого*
keskusta (-a, -n) *центр города*
kielikurssi (-a -n) *курсы иностранного языка*
kioski (-a, -n) *киоск*
kirjasto (-a, -n) *библиотека*
kirkko (-a, -n) *церковь*
koti-ikävä (-ä, -n) *тоска по дому*
kovasti *очень сильно*
kurssi (-a, -n) *курс*
kuulla (kuulen) *слышать, услышать*
kuule! *слушай!*
kuunnella (kuuntelen) *слушать*
laiva (-a, -n) *корабль*
laulu (-a, -n) *песня*
lippu (-a, lipun) *билет*
lähellä *близко, около*
lähin *ближайший*
matka (-a, -n) *поездка; дорога*
mennä (menen) *идти, отправляться*
metro (-a, -n) *метро*
missä? *где?*
montako? *сколько?*
muistaa (-n) *помнить*
mukaan *по, согласно, с*
mukana *с*
mukava (-a, -n) *удобный, приятный*
nuorin (veli) *младший (брат)*
nyt *теперь*
oikealla *справа*
opiskella (opiskelen) *учиться, обучаться; изучать*
opiskelu (-a, -n) *учёба, учение*
opiskelutoveri (-a, -n) *однокашник*
ostaa (ostan) *покупать*
pitää (pidän) 1) *нравиться* (+elat.); 2) *считать кого-то кем-то* (+ part. +ess.); 3) *проводить (мероприятие)*
päin *к, по направлению к*
rakastaa (rakastan) *любить*
rakennus (-ta, rakennuksen) *здание*
saada (saan) *получать; иметь разрешение*
saanko? *можно? разрешите?*
satama (-a, -n) *гавань, порт*
savuke (-tta, savukkeen) *сигарета*
siellä *там*
siitä (elat. от se) *из/из-за того*
silmä (-ä, -n) *глаз*
sininen (-stä, -sen) *синий*
sinne *туда*
soittaa kasettia *поставить / слушать кассету*
sytytin (-tä, sytyttimen) *зажигалка*
taas *опять*
taide- *художественный* (в сложных словах)
teatteri (-a, -n) *театр*
tekeminen (tekemistä, -sen) *занятие*
Tervetuloa! *Добро пожаловать!*
toimisto (-a, -n) *учреждение, бюро*
toinen (toista, -sen) *другой, второй*
torstai *четверг*
toveri (-a, -n) *товарищ*
tulo (-a, -n) *прибытие, приезд*
tuolla *там*
tuonnepäin *в ту сторону*

risti (-a, -n) *турист*
olla turistimatkalla *быть в турпоездке*
tutustua (-n) *знакомиться*
tyttöystävä (-ä, -n) *любимая девушка*
työ (-n, -tä) *работа, труд*
työmatka (-a, -n) *командировка*
työskennellä (työskentelen) *работать*
täällä *здесь*
vaan *а, но, только*
valkoinen (-sta, -sen) *белый*
valokuva (-a, -n) *фотография*
valtio (-ta, -n) *государство, страна*
valtion- *государственный* (в сложных словах)
varmaankin *вероятно*
vasemmalla *слева*
vasta *только, лишь*
vielä *ещё*
voida (voin) *мочь*
ylihuomenna *послезавтра*
ystävä (-ä, -n) *друг*

X

aukio (-ta, -n) *площадь*
hotelli (-a, -n) *гостиница, отель*
kerhotalo (-a, -n) *дом культуры*
keskus- *центральный*
keskuslennätin(talo) *(здание) Центрального телеграфа*
keskustavaratalo *ЦУМ*
kesä (-ä, -n) *лето*
kissa (-a, -n) *кошка*
konservatorio (-ta, -n) *консерватория*
kulma (-a, -n) *угол*
museo (-ta, -n) *музей*
musiikki (-a, -n) *музыка*
musiikki- *музыкальный*
nunnaluostari (-a, -n) *женский монастырь*
oikea (-a, -n) *правый, правильный*
ovi (ovea, oven) *дверь*
pehmeä (-ä, -n) *мягкий*
posti (-a, -n) *почта*
pää- *главный* (в сложных словах)
pöytä (-ä, pöydän) *стол*
seisoa (-n) *стоять*
sellainen (-sta, -sen) *такой*
sohva (-a, -n) *диван, софа*
stadion (-ia, -in) *стадион*
taide (-tta, taiteen) *искусство*
tavara (-a, -n) *товар*
tavaratalo *универмаг*
tieteellinen kirjasto (-a, -n) *научная библиотека*
tuoli (-a, -n) *стул*
uudemmat *более новые*
vasen (-ta, vasemman) *левый*

Opiskeletko sinä vai oletko työssä?

- Mitä sinä teet?
- Olen opiskelija. Mutta mieheni on työssä. Hän on insinööri.
- Missä sinä opiskelet?
- Moskovan valtionyliopistossa.
- Mitä sinä opiskelet?
- Opiskelen suomen kieltä ja kirjallisuutta. Yliopiston filologisessa tiedekunnassa on suomen kielen ja kirjallisuuden ryhmä ja unkarin kielen ja kirjallisuuden ryhmä.
- Montako opiskelijaa ryhmässä on?
- Meitä on kuusi. Unkarin kielen ja kirjallisuuden ryhmässä on kolme opiskelijaa.
- Millä vuosikurssilla olet?
- Olen ensimmäisellä vuosikurssilla. Yliopistossa on muitakin opiskelijoita, jotka haluavat oppia suomea. Meidän ryhmämme oppitunneilla käy myös muiden tiedekuntien opiskelijoita, jotka harrastavat suomen kieltä, kulttuuria, kirjallisuutta ja historiaa.
- Mitä te luette?
- Me luemme oppimateriaaleja, oppikirjan kappaleita, kerromme niistä, teemme harjoituksia, laadimme itse kertomuksia, puhumme suomea ja venäjää. Luemme suomalaista kirjallisuutta suomen ja venäjän

Ты учишься или работаешь?

- Чем ты занимаешься?
- Я студентка. Но мой муж работает. Он инженер.
- Где ты учишься?
- В Московском государственном университете.
- Что ты изучаешь?
- Финский язык и финскую литературу. На филологическом факультете университета есть группа финского языка и литературы и группа венгерского языка и литературы.
- Сколько же студентов в группе?
- В нашей - шесть. В венгерской группе трое студентов.
- На каком ты курсе?
- Я сейчас на первом курсе. На факультете есть студенты, которые хотят изучать финский язык. В нашу группу на занятия ходят также студенты других факультетов, которые увлекаются финским языком, культурой, литературой и историей.
- Чем вы занимаетесь?
- Мы читаем учебные материалы, тексты из учебника, пересказываем их, делаем упражнения, составляем рассказы, говорим по-фински и по-русски. Читаем финскую литературу на финском и русском язы-

kielellä, koska emme vielä osaa suomea kovin hyvin.
– Missä opiskelette?
– Opiskelemme kotona ja kirjastossa. Me kaikki olemme suomen kielen ja kirjallisuuden suuria ystäviä. Opiskelemme ahkerasti, vaikka joskus olemme hieman laiskoja.
– Ovatko työpäivänne pitkiä?

– Kyllä, ovat ne. Meillä on luentoja, oppitunteja ja seminaareja.
– Missä opiskelijat asuvat?
– Suurin osa opiskelijoista asuu kotona, perheessään, vain muutamat asuvat yliopiston asuntolassa Vernadskin valtakadulla.
– Missä te tavallisesti syötte, ruokalassako?
– Kyllä, syömme joko yliopiston tai asuntolan ruokalassa tai asuntolassa omassa huoneessamme. Mutta joskus on hauska syödä hyvässä ravintolassa.
– Niin on.

ках, поскольку финским мы владеем ещё не очень хорошо.
– Где вы занимаетесь?
– Занимаемся мы дома и в библиотеке. Мы все очень любим финский язык и финскую литературу. Учимся прилежно, хотя иногда немного ленимся.
– Рабочие дни у вас длинные?
– Да, длинные. Мы ходим на лекции, практические занятия и семинары.
– А где живут студенты?
– Бóльшая часть живёт дома, в семье, но некоторые живут в университетском общежитии на проспекте Вернадского.
– Где вы обычно питаетесь, в столовой?
– Да, в университетской столовой или в столовой общежития или едим у себя в комнате. Но иногда бывает приятно поесть в хорошем ресторане.
– Да, это верно.

*

Olen suomalainen vaihto-opiskelija. Opiskelen Moskovan valtionyliopistossa venäjän kielen ja kirjallisuuden laitoksessa neljännellä vuosikurssilla. Täällä minulla on mahdollisuus kohentaa venäjän kielen taitoani, sekä suullista että kirjallista.

Joka vuosi filologisessa tiedekunnassa on muutamia suomalaisia opiskelijoita.

Я студент из Финляндии, приехал на учёбу по соглашению о научном обмене. Я учусь в МГУ на отделении русского языка и литературы, на четвёртом курсе. Здесь у меня есть возможность повысить уровень владения русским языком, устным и письменным.

Ежегодно на филологическом факультете учится несколько финских студентов.

He asuvat tavallisesti yliopiston asuntolassa. Se sijaitsee Prospekt Vernadskogo -metroaseman lähellä. Tässä tornitalossa venäläiset ja eri puolilta maailmaa saapuneet ulkomaalaiset asuvat yhden, kahden tai kolmen hengen huoneissa.

Обычно они живут в университетском общежитии. Оно возле станции метро "Проспект Вернадского". В высотной "башне" общежития студенты из разных концов России и всего мира живут в комнатах на одного, двух или трёх человек.

Rouva Daškovan kotikaupunki on Pietari

- Missä te asutte, rouva Daškova?
- Nykyään asun Helsingissä. Olen täällä työssä, opetan lukiossa venäjää. Mutta olen kotoisin Venäjältä. Kotikaupunkini on Pietari.
- Vai niin! Onkohan Pietari ollut Venäjän pääkaupunki?
- On toki. Nykyään se on Euroopan pohjoisia suurkaupunkeja. Minä rakastan kotikaupunkiani. Siellä on upeita valtakatuja, kauniita siltoja ja graniittisia rantakatuja. Nevan yllä lentelee aina valkoisia lokkeja.
- Niin. Minäkin olen Pietarin suuri ystävä.
- Käytkö siellä usein?
- Toisinaan. Onko teillä lapsia, rouva Daškova?
- Minulla ei ole lapsia. Asun mieheni kanssa vuokra-asunnossa. Äitini asuu pienessä kylässä nimeltä Krasnoholmskoje. Mehän olemme inkerinsuomalaisia.

Санкт-Петербург – родной город госпожи Дашковой

- Где вы живёте, госпожа Дашкова?
- Сейчас живу в Хельсинки. Я здесь работаю, преподаю русский язык в гимназии. Но я родом из России. Мой родной город – Санкт-Петербург.
- Вот как! Ведь Санкт-Петербург был столицей России?
- Конечно. Теперь это один из северных мегаполисов Европы. Я люблю свой родной город. Там великолепные проспекты, красивые мосты и гранитные набережные. Над Невой постоянно парят белые чайки.
- Да. Я тоже люблю Санкт-Петербург.
- Ты часто бываешь там?
- Иногда. У вас есть дети, госпожа Дашкова?
- У меня нет детей. Мы с мужем снимаем квартиру. Моя мама живёт в маленькой деревне Красноходмское. Мы ведь ингерманландцы.

*

h k – Kaisa harrastaa historiaa. Hän on ahkera.
l r – Risto käy luennoilla ja seminaareissa. Hän lukee kirjastossa. Laiska opiskelija ei lue missään. Laiska opiskelija ei halua lukea.
nk ng – Helsinki – Helsingin, kaupunki – kaupungissa
z [з] – Kutuzovin valtakatu, Kuznetski most-katu, Ruza
z [ц] – Mozart, Herzeninkatu, pizza
ž [ж] – Kiži, Možaisk, Lužniki, Azerbaidžan
ts [ц] – Sadovoje koltso, Tsaarin kello, Tsentralnaja

Minulla on kuuma — Minulla on kylmä — Minulla on hyvä olla — Minulla on paha olla — Minulla on koti-ikävä

Onko tänään perjantai? On, tänään on perjantai.

KIELIOPPIA

1. Инессив (inessiivi)

Инессив – внутриместный падеж нахождения, обозначает место или предмет, внутри которого находится объект речи. Отвечает на вопрос: missä? *где? в чём?* Инессив единственного числа образуется с помощью окончания **-ssa** (**-ssä**), которое прибавляется к основе генитива. Для образования инессива множественного числа к основе генитива единственного числа перед окончанием инессива присоединяется показатель множественного числа **-i-**: Hän on auto**ssa**. – *Он в машине;* He ovat huone**issa**. – *Они в комнатах.*

Инессив употребляется также для обозначения отрезка времени, в пределах которого совершается действие: Minä luen nämä kirjat kahde**ssa** päivä**ssä**. – *Я прочту эти книги за два дня.*

2. Образование номинатива множественного числа (monikon nominatiivin muodostus)

Множественное число номинатива образуется с помощью окончания -t, которое прибавляется к основе генитива единственного числа: pöytä – pöydä/n – pöydä/t, osoite – osoittee/n – osoittee/t, katu – kadu/n – kadu/t, huone – huonee/n – huonee/t.

3. Употребление партитива множественного числа (monikon partitiivin käyttö)

Партитив множественного числа употребляется:

1) в именной части составного именного сказуемого для отождествления данного понятия, о котором идёт речь, не со всем явлением целиком, но с какой-то его частью, отнесения этого предмета (явления) к определённому классу предметов (явлений). Например, в английском языке в подобных случаях в единственном числе используется неопределённый (классифицирующий) артикль *a*, во множественном числе – нулевой артикль: Me olemme moskovalai**sia**. – *Мы москвичи (относимся к числу москвичей);* He ovat opiskelij**oita**. – *Они учащиеся (относятся к категории учащихся).*

Партитив множественного числа употребляется для выражения понятия "один из многих" в конструкциях типа: Moskova on maailman suurim**pia** kaupunk**eja**. – *Москва – один из самых больших городов мира;*

2) в отрицательных конструкциях, обозначающих отсутствие признака, если подлежащее стоит во множественном числе: Me emme ole laisk**oja**. – *Мы не ленивы;*

3) во фразах наличия *(eksistentiaalilause)* или отсутствия наличия, если существительное стоит во множественном числе: Minulla on kupp**eja**. – *У меня есть чашки;* Minulla ei ole kupp**eja**. – *У меня нет чашек;* Kadulla on aut**oja** yölläkin. – *Даже ночью на улице есть машины;*

4) после наречий paljon *много* и vähän *мало* (в отношении исчисляемых предметов): paljon opiskelij**oita** *много (множество) учащихся;* vähän kirj**oja** *мало книг.*
Но ср.: monta opiskelij**aa** *много учащихся.*

4. Изменение конечных гласных основы при присоединении к ней показателя множественного числа -i- в косвенных падежах

Vokaalien vaihtelu	Yksikön nominatiivi	Yksikön vartalo	Monikon vartalo	Huomautuksia
o+i → oi ö+i → öi u+i → ui y+i → yi	talo *дом* pöllö *сова* koulu *школа* hylly *полка*	talo/ssa pöllö/ssä koulu/ssa hylly/ssä	taloi/ssa pöllöi/ssä kouluі/ssa hyllyi/ssä	краткие **-о-**, **-ö-**, **-u-**, **-у-** в сочетании с **-i-** образуют дифтонги
ä+i → i e+i → i	kylä *деревня* meri *море*	kylä/ssä mere/ssä	kyli/ssä meri/ssä	краткие **-ä-**, **-e-** перед **-i-** выпадают
i+i → ei	lasi *стекло* taksi *такси*	lasi/ssa taksi/ssa	lasei/ssa taksei/ssa	краткий **-i-** перед показателем мн. ч. **-i-** переходит в **-e-**
a+i → i	sota *война* tupa *изба*	soda/ssa tuva/ssa	sodi/ssa tuvi/ssa	краткий **-a-** выпадает, если в первом слоге **-o-** или **-u-**
a+i → oi	kala *рыба* hella *плита* villa *шерсть*	kala/ssa hella/ssa villa/ssa	kaloi/ssa helloi/ssa villoi/ssa	краткий **-a-** перед **-i-** переходит в **-o-**, если в первом слоге **-a-**, **-e-**, **-i-**
aa+i → ai ää +i→ äi uu+i → ui yy+i → yi ee+i → ei ii+i→ ii(ei)	maa *земля* pää *голова* puu *дерево* pyy *рябчик* vene *лодка* raitis *свежий*	maa/ssa pää/ssä puu/ssa pyy/ssä venee/ssä raittii/ssa	mai/ssa päi/ssä pui/ssa pyi/ssä venei/ssä raittii/ssa	долгие гласные перед **-i-** утрачивают долготу
uo+i → oi yö+i → öi ie +i → ei	suo *болото* työ *работа* tie *дорога*	suo/ssa työ/ssä tie/ssä	soi/ssa töi/ssä tei/ssä	дифтонги перед **-i-** утрачивают свой первый компонент
oi+i → oi äi +i → äi	voi *масло* täi *вошь*	voi/ssa täi/ssä	voi/ssa täi/ssä	дифтонги на **-i-** остаются без изменений

5. Основы имён существительных и прилагательных в одноосновных и двухосновных именах (substantiivien ja adjektiivien vartalot yksivartaloisissa ja kaksivartaloisissa nomineissa)

У одноосновных имён есть только одна основа – гласная, которая оканчивается на гласный звук; у двухосновных имён – две основы: гласная и согласная, последняя оканчивается на согласный звук. Для образования правильных форм имён (су-

ществительных и прилагательных) надо знать: 1) номинатив единственного числа, являющийся исходной формой слова; 2) генитив единственного числа, определяющий гласную основу слова; 3) партитив единственного числа, показывающий согласную основу слова, если слово двухосновное; 4) партитив множественного числа, выявляющий основу множественного числа.

Склонение одноосновных имён

Taivutus-tyypit	Yksikkö			Monikko
	Nominatiivi	Genetiivi	Partitiivi	Partitiivi
-o, -ö, -u, -y	katto *крыша* pöllö *мяч* puku *костюм* lyhty *фонарь*	katon pöllön puvun lyhdyn	kattoa pöllöä pukua lyhtyä	kattoja pöllöjä pukuja lyhtyjä
-a (в основе -a-, -i-, -e-) (в основе -o-, -u-)	rata *путь* silta *мост* teltta *палатка* sorkka *копыто* sulka *перо*	radan sillan teltan sorkan sulan	rataa siltaa telttaa sorkkaa sulkaa	ratoja siltoja telttoja sorkkia sulkia
-i (в заимствованных словах)*	lasi *стекло* kaappi *шкаф* tuoli *стул*	lasin kaapin tuolin	lasia kaappia tuolia	laseja kaappeja tuoleja
-i (в исконно финских словах)**	järvi *озеро* joki *река* lampi *пруд*	järven joen lammen	järveä jokea lampea	järviä jokia lampia
-aa (-ää) -uu (-yy)	maa *земля* sää *погода* kuu *луна* pyy *рябчик*	maan sään kuun pyyn	maata säätä kuuta pyytä	maita säitä kuita pyitä
-uo, -yö	suo *болото* yö *ночь*	suon yön	suota yötä	soita öitä
-io	solmio *галстук*	solmion	solmiota	solmioita
-ea, -eä (2 гласных)	korkea *высокий* vihreä *зелёный*	korkean vihreän	korkeaa vihreää	korkeita vihreitä

* В заимствованных словах на -i конечный -i номинатива остаётся в генитиве без изменений.

** В исконно финских словах на -i, кроме двухосновных, конечный гласный основы номинатива -i переходит в генитиве в -e-.

HARJOITUKSIA

I. Ответьте на вопросы, используя карту на с. 39.

Missä Moskova on? Missä on Tallinna? – Helsinki? – Riika?

– Kiova? – Tukholma? – Minsk? – Vilna? – Oslo? – Kööpenhamina? – Reykjavik? – Lontoo? – Dublin? – Bryssel? – Berliini? – Varsova? – Pariisi? – Bern? – Wien? – Budapest? – Madrid? – Ateena?

II. Ответьте на вопросы, употребив в форме инессива данные в скобках слова.

1. Missä opiskelija on? Hän on (tämä luentosali / iso luentosali / yliopiston luentosali). 2. Missä tyttö on? Hän on (tuo kirjakauppa / vanha kirjakauppa / se kirjakauppa). 3. Missä Eeva ja Jussi ovat? He ovat (pieni kahvila / mukava kahvila / tämä nuorisokahvila). 4. Missä Mikko on? Hän on (se sauna / suomalainen sauna / Koskelan perheen sauna). 5. Missä Leena on? Hän on (vihreä puisto / kaupungin puisto / moskovalainen puisto). 6. Missä me olemme? Me olemme (yliopisto / Moskovan yliopisto / M.V. Lomonosovin yliopisto).

III. Ответьте на вопросы, используя окончание -ssa (-ssä) или -lla (-llä).

1. Missä turisti on? Hän on (posti / katu / museo / Punainen tori / Aleksanterinpuisto). 2. Missä sinun opiskelutoverisi on? Hän on (yliopisto / ruokala / Vorobjovinvuoret / metroasema / taidemuseo / Puškinin taidemuseo).

IV. Проспрягайте следующие глаголы в форме презенса единственного и множественного числа.

opiskella, oppia, lukea, mennä, voida, haluta.

V. Составьте по образцу вопросительные предложения.

Образец. *Sinä opit hyvin. – Opitko sinä hyvin?*

1. Sinä opiskelet suomea. 2. Sinä syöt aamiaista kotona. 3. Te haluatte kahvia. 4. Matti lukee kirjaa. 5. Hän voi hyvin. 6. Me opiskelemme yliopistossa.

VI. Употребите в предложениях формы множественного числа согласно образцам.

Образец 1. *Opettaja opettaa suomea. – Opettajat opettavat suomea.*

1. Poika opiskelee matematiikkaa. 2. Ulkomaalainen opiskelee venäjää. 3. Mitä kieltä hän puhuu?

Образец 2. *Opettajan nimi on Tšerkunov. – Täällä asuvat Tšerkunovit.*

1. Perheen nimi on Mattila. 2. Professorin nimi on Virtanen. 3. Insinöörin nimi on Hakanen.

VII. Используя карту (с. 39) и "передвигаясь" из страны в страну, составляйте предложения по образцу до тех пор, пока не бvдете произносить фразы без затруднений.

Образец. *Venäläiset asuvat Venäjällä.*

1. Suomalaiset asuvat ... . 2. Ruotsalaiset asuvat ... . 3. Norjalaiset asuvat ... jne.

VIII. Поставьте вопросы к подчёркнутым словам.

Образец 1. *Kissa on pihalla. – Missä kissa on?*

1. Opiskelija opiskelee korkeakoulussa. 2. Koulupoika on oppitunnilla. 3. Minä olen kotona. 4. Äitini on työssä. 5. Hyvät ystävämme asuvat maalla. 6. Te asutte pääkaupungissa. 7. Opiskelijat ovat luennolla luentosalissa.

Образец 2. *Tarina on pitkä. – Onko tarina pitkä vai lyhyt?*

1. Hän opiskelee suomea. 2. Sinä opit hitaasti. 3. He ovat venäläisiä. 4. Te syötte tavallisesti kotona. 5. Autonne on halpa. 6. He asuvat Moskovassa. 7. Matti on kotoisin Helsingistä. 8. Tuo sanakirja maksaa paljon.

IX. Дайте краткие утвердительные ответы на общие (к сказуемому) и специальные вопросы по образцу.

Образец. *Onko äiti kotona? – On. On kyllä. Kotonako äiti on? – Kotona. Niin, kotona.*

1. Luetteko paljon? Paljonko te luette? 2. Kirjoitatteko kirjeen? Kirjeenkö te kirjoitatte? 3. Opiskeletteko suomea? Suomeako te opiskelette? 4. Asuvatko Borisovit Moskovassa? Borisovitko asuvat Moskovassa ?

X. Вместо точек используйте слова, данные в скобках.

Riika on Latvian ... . Minun hyvä ystäväni Jan Rukmane on sieltä ... . Hän ... paljon Riian ... gotiikasta, sen ... kapeista kaduista ja ... leveistä valtakaduista. Minä ... mennä sinne lomalla, ... vanhaa Riikaa ja kuunnella urkukonserttia Tuomiokirkossa.

(kertoa, kotoisin, pääkaupunki, vanha, uusi, haluta, ikivanha, katsoa)

SANASTO

ahkera (-a, -n) *прилежный*
ahkerasti *прилежно, усердно*
asua (asun) *проживать, жить*
asunto (-a, asunnon) *жилище*
asuntola (-a, -n) *общежитие*
ei enää *больше не*

eri (нескл.) *различный*
filologinen (-sta, -sen) *филологический*
graniittinen (-sta, -sen) *гранитный*
haluta (haluan) *хотеть*
harjoitus (-ta, -tuksen) *упражнение*
harrastaa (-n) *интересоваться, заниматься чем-то*
henki (henkeä, hengen) *дух, душа,* зд. *человек*
hieman *немного, чуть-чуть*
historia (-a, -n) *история*
insinööri (-ä, -n) *инженер*
itse *сам*
joka 1) *каждый;* 2) *который*
joko ... tai ... *или ... или ...*
joskus *иногда*
jotka (от joka) *которые*
kaikki *все*
kello (-a, -n) *колокол*
kertoa (kerron) *рассказывать*
kertomus (-ta, -ksen) 1) *рассказ;* 2) *сообщение, отчёт*
kielitaito (-a, -taidon) *владение (иностранным) языком*
kirjallinen (-sta, -sen) *письменный*
kirjallisuus (kirjallisuutta, -den) *литература*
kohentaa (kohennan) *улучшать*
korkeakoulu (-a, -n) *высшее учебное заведение*
koska 1) *поскольку;* 2) *когда*
koti (-a, kodin) *дом, домашний очаг*
kotikaupunki (-a, -kaupungin) *родной город*
kotona *дома*
kovin *очень, совсем*
kulttuuri (-a, -n) *культура*
kuuma (-a, -n) *жаркий*
kylmä (-ä, -n) *холодный*
kylä (-ä, -n) *деревня*
käydä (käyn) *бывать, посещать; ходить*
laatia (laadin) *составлять, изготовлять*
laiska (-a, -n) *ленивый*
laitos (-ta, laitoksen) *учреждение,* зд. *кафедра*
lapsi (lasta, lapsen) *ребёнок*
lennellä (lentelen) *летать, парить*
lokki (-a, lokin) *чайка*
luento (-a, luennon) *лекция*
lukea (luen, lukee) *читать; учиться*
lukio (-ta, -n) *гимназия*
mahdollisuus (mahdollisuutta, mahdollisuuden) *возможность*
muu (-ta, -n) *другой, прочий*
muutamat *некоторые*
ne 1) *те;* 2) *они*
niistä (от ne) *о них, из них*
nykyään *теперь*
oikein 1) *очень;* 2) *правильно*
oma (-a, -n) *собственный*
opettaa (-n) *преподавать*
opiskelija (-a, -n) *учащийся, студент*
oppia (opin) *учить; выучить*
oppi/materiaali (-a, -n) *учебный / материал*
oppitunti (-a, -tunnin) *урок, занятие*
osa (-a, -n) *часть*
osata (osaan) *уметь*
paha (-a, -n) *плохой, дурной*
perhe (-ttä, perheen) *семья*
perjantai *пятница*
Pietari (-a, -n) *Санкт-Петербург*
pitkä (-ä, -n) *длинный; высокий* (о человеке)
pohjoinen (-sta, -sen) *северный*
pää- *главный* (в сложных словах)
pääkaupunki (-a, -ngin) *столица*
ranta (-a, rannan) *берег*
rantakatu (-a, -kadun) *набережная*
ravintola (-a, -n) *ресторан*
ruoka (-a, ruoan / ruuan) *еда, пища*
ruokala (-a, -n) *столовая*
ryhmä (-ä, -n) *группа*
saapua (saavun) *прибыть*

saapuneet *прибывшие*
sama (-a, -n) *тот же самый*
sekä ... että ... *и ... и, как ..., так и ...*
seminaari (-a, -n) *семинар*
sijaita (sijaitsee) *располагаться*
silta (-a, sillan) *мост*
suullinen (-sta, -sen) *устный*
suurin osa *бóльшая часть*
suurkaupunki (-a, kaupungin) *мегаполис, большой город*
syödä (syön) *есть, кушать*
tavallisesti *обычно*
tehdä (teen, tekee) *делать*
tiede (-ttä, tieteen) *наука*
tiedekunta (-a, -kunnan) *факультет*
tietää (tiedän) *знать*
toki *ну конечно*
torni (-a, -n) *башня*
työpäivä (-ä, -n) *рабочий день*
olla työssä *работать*
unkari (-a, -n), unkarin kieli *венгерский язык*
upea (-a, -n) *роскошный*
usein *часто*
vai niin *вот как*
vaihto-opiskelija (-a, -n) *иностранный стажёр*
vaikka *хотя*
valtionyliopisto (-a, -n) *государственный университет*
vuokra-asunto (-a, asunnon) *квартира, которую снимают (сдают)*
vuosi (vuotta, vuoden) *год*
vuosikurssi (-a, -n) *годичный курс*
(gen. +) yllä *над* (послелог)
äiti (-ä, äidin) *мать*

X

aamiainen (-sta, -sen) *завтрак*
gotiikka (-a, gotiikan) *готика*
huomautus (-ta, -ksen) *замечание,* зд. *примечание*
ikivanha (-a, -n) *древний, исконный*
istua (istun) *сидеть*
kahvila (-a, -n) *кафе, буфет*
kapea (-a, -n) *узкий*
kirje (-ttä, kirjeen) *письмо*
koulupoika (-a, -pojan) *школьник*
leveä (-ä, -n) *широкий*
loma (-a, -n) *отпуск*
(luento)sali (-a, -n) *(лекционный) зал*
lyhyt (-tä, lyhyen) *короткий*
maalla *за городом*
matematiikka (-a, matematiikan) *математика*
muodostus (-ta, -ksen) *формирование*
nimetty (+ lle) *имени ...; в честь ...*
nopeasti *быстро*
nuoriso- (в сложных словах) *молодёжный*
opettaja (-a, -n) *преподаватель*
puisto (-a, -n) *парк*
Punainen tori *Красная площадь*
sauna (-a, -n) *сауна*
tarina (-a, -n) *история, предание*
tunti (-a, tunnin) *час*
urku/konsertti (-a, konsertin) *концерт (органной музыки)*
vaihtelu (-a, -n) *изменение, чередование*
vartalo (-a, -n) 1) зд. *основа слова;* 2) *торс*
vihreä (-ä, -n) *зелёный*
vokaali (-a, -n) *гласный звук*

Ravintolassa

Seinäjoella. Herra Maslakov tulee Teatteriravintolan pääovelle. Hän miettii pari minuuttia ja avaa oven. Hän menee suoraan ikkunapöytään.

– Neiti, onko ikkunapöytä vapaa?

Venäläiselle asiakkaalle vastaa kaunis vaaleatukkainen tarjoilija.

– On kyllä. Ruokalista, olkaa hyvä.

– Kiitos.

Maslakov katsoo ruokalistaa. Keittoa hän ei halua, vaikka tavallisesti venäläiset syövät liha- tai kalakeittoa.

– Vain salaattia ja pääruokaa, ei muuta.

– Paistettu kala on tänään oikein hyvää, tarjoilija sanoo hänelle.

Hän taitaa olla vaikea asiakas. Hän ei halua syödä kalaakaan. Huomenna hän palaa Venäjälle. Hänen vaimonsa paistaa hänelle kalaa. Olga laittaa usein perheelle paistettua kalaa.

– Ensin rapusalaattia. Pullo olutta. Sitten pihviä.

Pihvi maistuu ihanalta Seinäjoen Teatteriravintolassa. Tarjoilija vie lautaset pois ja tulee taas hänen pöytäänsä.

В ресторане

В Сейнайоки. Господин Маслаков подходит ко входу в ресторан "Театральный". Он пару минут раздумывает и отворяет дверь. Он идёт прямо к столику у окна.

– Барышня, стол у окна свободен?

Русскому посетителю отвечает красивая белокурая официантка.

– Да, свободен. Вот меню, пожалуйста.

– Спасибо.

Маслаков смотрит меню. Суп он не хочет, хотя русские обычно едят суп с мясом или уху.

– Только салат и второе, больше ничего.

– Сегодня очень хороша жареная рыба, – говорит ему официантка.

По-видимому, он трудный клиент. Он не желает есть и рыбы. Завтра он возвращается в Россию. Жена поджарит ему рыбу. Ольга часто готовит для семьи жареную рыбу.

– Сначала салат из крабов. Бутылку пива. И бифштекс.

Бифштекс в ресторане "Театральный" удивительно вкусен. Официантка уносит тарелки и снова подходит к его столику.

– Tuleeko jälkiruokaa?
– Tulee kyllä, kiitos, mansikoita vispatun kerman kanssa. Iso kuppi kahvia. Ei sokeria. Saanko myös kylmää vettä?
– Tuon heti.

Maslakov syö ja juo. Nyt hänen täytyy sanoa näkemiin kauniille tarjoilijalle. Mutta hän ei tiedä, tuleeko hän enää Seinäjoelle vai ei. Ehkäpä tuleekin.

Maslakov maksaa laskun ja sanoo:
– Kiitos, neiti. Hyvää yötä!

– Десерт желаете?
– Спасибо, конечно. Клубнику со взбитыми сливками. Большую чашку кофе. Без сахара. Можно ещё холодной воды?
– Сейчас принесу.

Маслаков ест и пьёт. Теперь ему надо сказать "до свидания" красивой официантке. Но он не знает, приедет ли он ещё когда-нибудь в Сейнайоки или нет. Наверное, приедет.

Маслаков платит по счёту и говорит:
– Спасибо. Спокойной ночи!

Russkaja izba -ravintolassa käynti

Nuori pariskunta Nataša ja Juri Sergejev ovat suomalaisen vieraansa kanssa mukavassa Russkaja izba -ravintolassa. Se on Moskovan ulkopuolella. Se “izba” (mökki) on moderni kaksikerroksinen puutalo, joka edustaa vanhaa venäläistä kansanomaista rakennustyyliä. Tarjoilijat ovat kansallispuvuissa.

– Onko teillä vapaata pöytää kolmelle hengelle?
– Tuolla oikealla, olkaa hyvä, ikkunan vieressä on pöytä juuri kolmelle hengelle. Pöydällä on sekä ruokalista että viinilista.
– Kiitos. Katsopas Eino, eikös tämä olekin mukava paikka? Ikkunasta on kaunis näköala joelle.

Tarjoilija tulee.

Посещение "Русской избы"

Молодая пара Наташа и Юрий Сергеевы вместе со своим финским гостем в хорошем ресторане "Русская изба". Ресторан расположен недалеко от Москвы. Эта "изба" – современный двухэтажный деревянный дом, выстроенный в старом русском народном стиле. Официанты в национальных костюмах.

– Есть ли у вас свободный стол на три персоны?
– Направо, пожалуйста, возле окна столик как раз на три человека. На столе меню и карта вин.
– Спасибо. Посмотри, Эйно, правда, приятное место? Из окна прекрасный вид на реку.

Подходит официант.

– No mitä suosittelette tänään?
– Täällä me tarjoamme tavallisesti aitovenäläisiä ruokia ja juomia. Pöydällä on kannussa ravintolamme erikoisjuomaa – venäläistä simaa.
– Erinomaista. Otamme ensin alkupalat. Haluatko Eino mustaa vai punaista kaviaaria? Entäs sinä, Nataša?
– Punaista, kiitos. Ja myös sienisalaattia ja lihahyytelöä.

– Ja minulle rapusalaattia ja vihannessalaattia.
– Entäs keittoa? Suosittelen lihaseljankaa tai borssia.
– Sitten borssia.
– Otatteko pääruoaksi lihaa vai kalaa? Erittäin hyviä ovat kiovankyljykset.
– Otamme kolme annosta kiovankyljyksiä. Ja pullon kuivaa viiniä. Sitten jälkiruoaksi kahvia ja jäätelöä hillon kera.

Tässä ravintolassa on hauska syödä, ruoka maistuu hyvältä. Matka tänne on lyhyt ja miellyttävä, voi katsella Moskovan seudun kauniita maisemia.

– Что Вы можете предложить сегодня?
– Мы обычно предлагаем исконно русские блюда и напитки. В кувшине на столе фирменный напиток нашего ресторана – русский медовый квас.
– Замечательно. Сначала берём закуски. Тебе, Эйно, чёрную или красную икру? А тебе, Наташа?
– Красную, спасибо. И ещё грибной салат и мясное заливное.
– А мне салат из крабов и овощной салат.
– Суп желаете? Я рекомендую мясную солянку или борщ.
– Тогда борщ.
– На второе берёте мясо или рыбу? Особенно хороши котлеты по-киевски.
– Берём три порции котлет по-киевски. И бутылку сухого вина. На десерт кофе и мороженое с вареньем.

В этом ресторане приятно пообедать, еда вкусная. Дорога сюда недолгая и интересная, можно посмотреть на красивые пейзажи Подмосковья.

*

долгие гласные во втором и последующих слогах	–	hyv**ää** päiv**ää**, tervetuloa kahvil**aa**mme! tän**ää**n haluan kavi**aa**ria ja lihah**yy**telöä! saanko limon**aa**tia?
дифтонги на **i**	–	saanko **ai**tovenäl**äi**siä ruokia?
h **hv**	–	otan **h**yvän pi**h**vin ja sitten ka**hv**ia!

*

Tarjoilija tuo kahvia. Tarjoilija vie kupit pois.

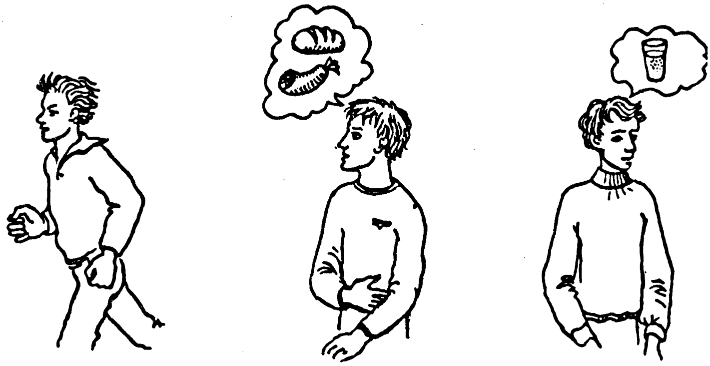

Minulla on kiire! Minulla on nälkä. Minulla on jano.

Eikö tänään ole lauantai? Kyllä, tänään on lauantai.

KIELIOPPIA

1. Аллатив (allatiivi)

Аллатив, внешнеместный направительный, дательный падеж, показывает:

1) место поверхности, куда помещается или перемещается предмет: **Panen kannun pyödälle.** – *Ставлю кувшин на стол;* **Menen tuonne oikealle.** – *Иду туда, направо;*

2) лицо, которому что-то предлагается (даётся): Mitä suosittelette **meille**? – *Что вы нам предлагаете?* Annan **heille** ruokalistan. – *Даю им меню.*

Аллатив отвечает на вопросы: kenelle? *кому?* mille? *к чему? куда?* Окончание аллатива **-lle** прибавляется к основе генитива.

2. Склонение двухосновных имён

Taivutus-tyypit	Yksikkö			Monikko
	Nominatiivi	Genetiivi	Partitiivi	Partitiivi
-l, -n, -r	sammal *мох* ydin *ядро* sisar *сестра*	sammalen ytimen sisaren	sammalta ydintä sisarta	sammalia ytimiä sisaria
-t	kevät *весна*	kevään	kevättä	keväitä
-ut, -yt	ohut *тонкий* lyhyt *короткий*	ohuen lyhyen	ohutta lyhyttä	ohuita lyhyitä

-nen	nainen *женщина* sininen *синий*	naisen sinisen	naista sinistä	naisia sinisiä
-(a)s, -(ä)s	tehdas *завод* lammas *овца* mätäs *кочка*	tehtaan lampaan mättään	tehdasta lammasta mätästä	tehtaita lampaita mättäitä
-us, -ys* -uus, -yys	rakkaus *любовь* ystävyys *дружба*	rakkauden ystävyyden	rakkautta ystävyyttä	rakkauksia ystävyyksiä
-us, -ys**	tarkastus *проверка* järjestys *порядок*	tarkastuksen järjestyksen	tarkastusta järjestystä	tarkastuksia järjestyksiä
-s	kaivos *шахта* jänis *заяц*	kaivoksen jäniksen	kaivosta jänistä	kaivoksia jäniksiä
-e	vene *лодка* taide *искусство*	veneen taiteen	venettä taidetta	veneitä taiteita
-i (1)	meri *море* kieli *язык* sieni *гриб*	meren kielen sienen	merta kieltä sientä	meriä kieliä sieniä
-i (2)	tuohi *береста*	tuohen	tuohta	tuohia
-i (3)	vuosi *год*	vuoden	vuotta	vuosia

* Образованы от имён.

** Образованы от глаголов.

Примечания

Типы на -i (1) и на -i (2) имеют гласную основу на -e- (i → e), а согласную – на предшествующий согласный. Тип на -i (3) – имена на -si – имеет чередование ступеней согласных t : d. Здесь сильноступенная гласная основа на -te- (ср. vuosi: vuote-; vesi: vete- и т.п.), а слабоступенная на -de-. Согласная основа имён этого типа оканчивается на предшествующий согласный **сильноступенной гласной основы**, т.е. на -t-, а не основы номинатива, как в типах (1) и (2); ср. vuosi: vuote-, vuot-; vesi: vete-, vet- и т.д.

Все три типа: (1), (2), (3) – по модели образования основ одинаковы: гласная основа у всех трёх типов на -e- (i → e), а согласная основа образуется путём отбрасывания гласного -e-, так что остаётся согласная основа, но в типах (1) и (2) нет чередования ступеней согласных, а тип (3) исторически имел форму vuote и отличался от типов (1) и (2) только наличием чередования ступеней согласных: сильная основа была vuote-, слабая vuode-. Затем в языке-основе произошёл закономерный переход -e- → -i- и -ti- → -si- и появилась форма vuosi-, но основы таких слов сохранились в прежнем виде до сего времени, т.е. гласная основа vuoti- переходит в vuote-; отбрасываем -e- и получаем согласную основу vuot- – точно по модели (1) и (2).

3. Краткая форма I инфинитива и основы глагола (1. infinitiivin lyhyt muoto ja verbien vartalot)

Исходной формой глагола в финском языке является краткая форма I инфинитива, которая употребляется в основном так же, как неопределённая форма глагола в русском языке.

Окончания краткой формы I инфинитива **-a (-ä)**, **-da (-dä)** и **-ta (-tä)** присоединяются к основе инфинитива, которая у одноосновных (т. е. имеющих только гласную основу) глаголов совпадает с основой настоящего времени (при чередовании ступеней согласных (ЧСС) – с сильноступенной), а у двухосновных глаголов является согласной основой: -a (-ä) – kirjoitta/a *писать*, vastat/a *отвечать*, käske/ä *приказать;* -da (-dä) – saa/da *получать*, syö/dä *есть*, näh/dä *видеть;* -ta (-tä) – juos/ta *бежать*, pes/tä *мыть*.

Глаголы, согласные основы которых оканчиваются на **-l-**, **-n-**, **-r-** имеют в инфинитиве ассимилированные окончания **-la (-lä)**, **-na (-nä)**, **-ra (-rä)**: tul/la *приходить*, men/nä *идти*, pur/ra *кусать*.

1. У одноосновных глаголов с окончанием инфинитива **-a (-ä)** при наличии ЧСС основа инфинитива является сильноступенной по отношению к слабой ступени (в основе настоящего времени при спряжении в 1-м и во 2-м лице): soitta/a *играть* – soita/n, luke/a *читать* – lue/n, löytä/ä *найти* – löydä/n.

2. Окончание инфинитива **-da (-dä)** присоединяется к основе на долгий гласный или дифтонг, у таких одноосновных глаголов не бывает ЧСС: saa/da – saa/n, syö/dä – syö/n.

Исключением являются два двухосновных глагола на **-dä**: **nähdä** и **tehdä**. Согласная основа этих глаголов оканчивается на **-h-**, а в гласной основе при ЧСС **k** выпадает, как у одноосновных глаголов: näh/dä – näe/n (слабая ступень) – (hän) näke/e (сильная ступень).

3. У двухосновных глаголов к согласной основе на **гласный + -t-** присоединяется окончание инфинитива **-a (-ä)**. В зависимости от того, какой гласный предшествует **-t-**, у таких глаголов возможны различные основы настоящего времени:

а) в основе настоящего времени к предшествующему **-t-** гласному **-u-** или **-o-** добавляется **-a-**: tarjot/a *предлагать* – tarjoa/n, halut/a *желать* – halua/n. По этому же типу спрягаются глаголы ruvet/a *приняться, начать* – rupea/n и poiket/a *отклониться, свернуть* – poikkea/n;

б) в основе настоящего времени предшествующий **-t-** глас-

ный **-a-** (**-ä-**) удваивается: vast**a**t/a *отвечать* – vast**aa**/n, pel**ä**t/ä *бояться* – pelk**ää**/n.

При наличии ЧСС основа инфинитива глаголов типов а) и б) будет слабоступенной, а основа настоящего времени – сильноступенной во всех лицах. Такие глаголы являются словами **обратного чередования**, поскольку в них вместо обычной слабой ступени в 1-м и во 2-м лице выступает сильная ступень чередующихся согласных **k, p, t**:

слабая ступень	**сильная ступень**	**обратное чередование**
pelät/ä *бояться* –	pelkään – (hän) pelkää	ноль → **k**
tavat/a *встречаться* –	tapaan – (hän) tapaa	**v** → **p**
levät/ä *отдыхать* –	lepään – (hän) lepää	
vedot/a *обращаться* –	vetoa/n – (hän) vetoaa	**d** → **t**

в) если конечному согласному основы инфинитива **-t-** предшествует краткий **-i-**, то основа настоящего времени обычно оканчивается на **-tse-**: valit/a *выбирать* – vali**tse**/n, merk**it**/ä *означать* – (se) merki**tse**/e. Но ср.: selvitä *проясняться* – selviää;

г) если конечному согласному основы инфинитива **-t-** предшествует краткий **-e-**, то для получения основы настоящего времени к основе инфинитива обычно добавляется **-ne-**: ed**e**t/ä *продвигаться вперёд* – ete**ne**/n, läh**e**t/ä *близиться* – (se) läh**ene**/e. Но ср.: katketa *порваться* – katkeaa.

4. Окончание инфинитива **-ta** (**-tä**) присоединяется к согласной основе на **-s-**; гласная основа подобных глаголов оканчивается на **-se-**: juos/ta *бежать* – juok**se**/n, pääs/tä *добраться, попасть* – pää**se**/n.

5. Двухосновные глаголы, согласные основы которых оканчиваются на сонорные **-l-**, **-n-**, **-r-**, имеют окончание краткой формы I инфинитива соответственно **-la** (**-lä**), **-na** (**-nä**), **-ra** (**-rä**), т. е. **-t** в окончании инфинитива подверглось прогрессивной ассимиляции сонорным. Основа настоящего времени у таких глаголов оканчивается на **-e-**: tul/**la** *прийти* – tul**e**/n, men/**nä** *идти* – men**e**/n, pur/**ra** *кусать* – pur**e**/n.

Глаголы **pitää**, **täytyy** (в форме 3-го лица единственного числа) в сочетании с краткой формой I инфинитива выражают долженствование: **pitää** sanoa *надо сказать*, **täytyy** puhua *надо говорить*. Глагол pitää имеет и отрицательную форму **ei pidä**: **ei pidä** lähteä *не надо уходить*.

HARJOITUKSIA

I. Закончите предложения, используя слова, данные в скобках, в нужном падеже согласно образцам.

Образец 1. **minne? mihin?** **missä?**
(Pöytä) Asiakas tulee ... Ruokalista on nyt ... .
Asiakas tulee pöydälle. Ruokalista on nyt pöydällä.

1. (Vernadskin valtakatu) Bussi kääntyy ... . Bussi on nyt ... .
2. (Vorobjovinvuoret) Pojat menevät ... . He ovat jo ... .
3. (tori) Äitini menee ... . Hän on nyt ... .
4. (luento) Tuletko ...? Olen myös ... .
5. (tämä pöytä) Liisa panee paperit ... . Paperit ovat ... .

Образец 2. **kenelle?**
(asiakas) Tarjoilija tuo pihvin asiakkaalle.

1. (sinä, ystävä, Matti) Annan ruokalistan ... . 2. (toinen koululainen, opettaja, minä) Poika antaa kirjan ... . 3. (vanha ystävä, koulutoveri, kaikki) Hän kertoo uutisen ... .

II. Называя предметы по порядку, задайте вопросы: mitä tämä on? или mikä tämä on? и ответьте на них.

1 2 3 4 5

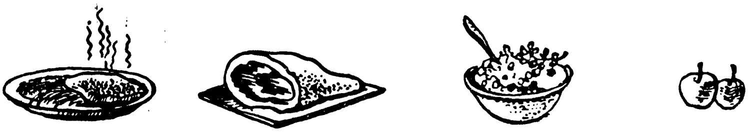

6 7 8 9

III. Завершите предложения, раскрыв скобки.

a) 1. Venäläiset ja englantilaiset juovat tavallisesti (tee), suomalaiset taas juovat (kahvi). Mutta monet suomalaiset eivät juo (kahvi), vaan (tee). 2. Suomalaisessa ravintolassa minä syön usein (kala), varsinkin (lohi). Juon (kuiva viini) ja sitten (kahvi). Vaimoni juo (kivennäisvesi) ja syö (sienikeitto) ja (kirjolohi).

b) 1. Saanko (limonaati / limsa)? Saanko lasin (limsa)? Paljonko (limonaati) maksaa? Paljonko (lasi) (limsa) maksaa? 2. Saanko (kuuma kahvi)? Saanko (kuppi) (kuuma kahvi)? Paljonko (kuppi) (kahvi) maksaa? 3. Saammeko (ranskalainen viini)? Saammeko (pullo) (ranskalainen viini)? Paljonko (pullo) (tämä viini) maksaa? 4. Saammeko (suklaajäätelö)? Saammeko (kaksi) (annos) (jäätelö)? Paljonko (annos) (suklaajäätelö) maksaa? 5. Saanko (vihannessalaatti)? Saanko (pari) (annos) (vihannessalaatti)? Paljonko (se) maksaa? 6. Saanko (tämä leipä)? Saanko (kilo) (tämä leipä)? Paljonko (kilo) (tämä leipä) maksaa?

IV. Задайте вопросы, раскрыв скобки.

1. Saanko (tuo tuore naudanliha)? Saanko (puoli) (kilo) (tuo tuore naudanliha)? Kuinka paljon (tuo tuore naudanliha) maksaa? 2. Saammeko (lämmin ruoka)? Saammeko (kolme) (annos) (lämmin ruoka)? Paljonko (tämä) maksaa? 3. Saanko (ranskanleipä)? Saanko (kolmesataa) (gramma) (ranskanleipä)? Kuinka paljon (kilo) (ranskanleipä) maksaa? 4. Saammeko (venäläinen kalja)? Saammeko (kaksi) (muki) (venäläinen kalja)? Paljonko (muki) maksaa? 5. Saammeko (tämä ravintola) (erikoisjuoma)? Saammeko (pari) (malja) (tämä erikoisjuoma)? Paljonko (ne) (maksaa)? 6. Saammeko (aitovenäläinen ruoka)? Saammeko (aitovenäläinen ruoka) (kolme) (henki)? Saammeko (lasku)?

V. Закончите предложения, раскрыв скобки.

a) 1. Talo on (vanha). 2. Ilma on (raikas). 3. Tämä pöytä on (uusi). 4. Tämä paperi on (hyvä). 5. Omena on (iso). 6. Salaatti on (tuore). 7. Kuva on (kaunis). 8. Vesi on (kylmä).

b) 1. Millaista tämä tee on? Se on (kuuma / kylmä / hyvä / huono). 2. Minkälainen tämä televisio on? Se on (uusi / vanha / kallis / halpa). 3. Millaista venäläinen kaviaari on? Se on (hyvä / kallis). 4. Millaista tämä rapusalaatti on? Se on (hyvä / huono).

VI. Завершите предложения, используя лексику урока.

Russkaja izba on Moskovan ... oleva ravintola. Se on ... puutalo. Se edustaa ... ... rakennustyyliä. ... ovat kansallispuvuissa.

– Onko teillä ... pöytää ... hengelle?
– Tuolla ..., olkaa hyvä. Pöydällä on ... ruokalista ... viinilista.
– No mitä ... tänään?
– Tarjoamme täällä tavallisesti ... ruokia ja ... .

aito (-a, aidon) *подлинный*
alkupalat (-paloja, -jen) pl *закуска*
annos (-ta, annoksen) *порция, доза*
asiakas (-ta, asiakkaan) *клиент*
avata (avaan) *открыть*
borssi / boršši (-a, -n) *борщ*
edustaa (-tan) *представлять*
ensin *сначала*
erikoisjuoma (-a, -n) *фирменный напиток*
erinomainen (-sta, -sen) *замечательный*
erittäin *в особенности, очень*
että *что, чтобы*
herkullinen (-sta, -sen) *вкусный, изысканный (о блюде)*
heti *немедленно*
hetki (hetkeä, hetken) *мгновение*
hetkinen! *минуточку!*
hillo (-a, -n) *варенье*
Hyvää yötä! *Спокойной ночи!*
hyytelö (-ä, -n) *желе, заливное*
ikkuna (-a, -n) *окно*
jano (-a, -n) *жажда*
joki (jokea, joen) *река*
juoda (juon) *пить*
juoma (-a, -n) *напиток*
juuri 1) *как раз;* 2) *только что*
jälkiruoka (-a, -ruoan) *десерт*
jäätelö (-ä, -n) *мороженое*
kahvi (-a, -n) *кофе*
kaksikerroksinen (-sta, -sen) *двухэтажный*
kala (-a, -n) *рыба*
kalakeitto (-a, -keiton) *уха*
kalja (-a, -n) *квас, брага*
kannu (-a, -n) *кувшин*
kansallinen (-sta, -sen) *национальный*
(kansallis)puku (-a, -puvun) *(национальный) костюм*
kansanomainen (-sta, -sen) *народный*
katsella (katselen) *смотреть*
kaviaari (-a, -n) *икра*
keitto (-a, keiton) *суп*
kera (или kanssa) *с, со*
kerma (-a, -n) *сливки*
kiire (-ttä, kiireen) *спешка*
kuiva (-a, -n) *сухой*
kuppi (-a, kupin) *чашка*
kyljys (-tä, kyljyksen) *отбивная*
käynti (-ä, käynnin) *посещение*
laittaa (laitan) ruokaa *готовить еду*
lasi (-a, -n) *стакан*
lasku (-a, -n) *счёт*
lauantai *суббота*
lautanen (-sta, -sen) *тарелка*
liha (-a, -n) *мясо*
lyhyt (-tä, lyhyen) *короткий*
lämmin (-tä, lämpimän) *тёплый*
maisema (-a, -n) *пейзаж, вид*
maistua (maistuu +..lta) *иметь какой-либо вкус*
mansikka (-a, mansikan) *клубника*
miellyttävä (-ä, -n) *приятный*
miettiä (mietin) *раздумывать*
musta (-a, -n) *чёрный*
mökki (-ä, -kin) *избушка; дача*
no *ну*
näköala (-a, -n) *вид, перспектива*
nälkä (-ä, nälän) *голод*
oleva (-a, -n) *расположенный*
olut (-ta, oluen) *пиво*
ottaa (otan) *брать*
ovi (ovea, oven) *дверь*
paistaa (paistan) *жарить; светить*
paistettu (-a, -paistetun) *жареный*
palata (palaan) *возвращаться*
pariskunta (-a, -kunnan) *супруги*
pihvi (-ä, -n) *бифштекс*
pois *прочь*
pullo (-a, -n) *бутылка*
punainen (-sta, -sen) *красный*
puu (-ta, -n) *дерево; деревянный*
pääruoka (-a, -ruoan) / lämmin ruoka *горячее второе блюдо*

pöytä (-ä, pöydän) *стол*
rapu (-a, ravun) *рак, краб*
ruoat (part. ruokia) *блюда (*мн.ч. от ruoka*)*
ruokalista (-a, -n) *меню*
salaatti (-a, salaatin) *салат*
sanoa (sanon) *сказать*
seljanka (-a, -n) *солянка*
seutu (-a, seudun) *местность*
sieni (sientä, sienen) *гриб*
sima (-a, -n) *медовый квас*
sitten *затем*
sokeri (-a, -n) *сахар*
suoraan *прямо*
suositella (-ttelen) *рекомендовать*
tarjoilija (-a, -n) *официант(ка)*
tarjota (tarjoan) *предлагать*
tilata (tilaan) *заказывать*
tulla (tulen) *приходить; стать*
tuoda (tuon) *приносить*
tyyli (-ä, -n) *стиль*
tänne *сюда*
ulko- (в сложных словах) *наружный*
(gen. +) ulkopuolella *снаружи*
vaaleatukkainen (-sta, -sen) *светловолосый*
vaikea (-a, -n) *трудный, сложный*
vaimo (-a, -n) *жена*
vapaa (-ta, -n) *свободный*
vastata (vastaan) *ответить*
vesi (vettä, veden) *вода*
viedä (vien) *унести*
vieras (-ta, vieraan) *гость; чужой*
vieressä *рядом, возле*
vihannes- *овощной (*в сложных словах); vihannekset *овощи*
viini (-ä, -n) *вино*
vispatun kerman kera *со взбитыми сливками*
yö (-tä, yön) *ночь*

X

kilo (-a, -n) *килограмм*
kirjolohi (-lohta, -lohen) *выращенный лосось*
kivennäisvesi (-vettä, -veden) *минеральная вода*
kuva (-a, -n) *картина, изображение*
leipä (-ä, leivän) *хлеб*
limonaati (-a, -din) (limsa) *лимонад*
lista (-a, -n) *список, перечень*
lohi (lohta, -hen) *благородный лосось*
malja (-a, -n) *бокал*
puuro (-a, -n) *каша*
raikas (-ta, raikkaan) *свежий, прохладный*
ranskanleipä (-ä, -leivän) *французская булка; белый хлеб*
suklaa (-ta, -n) *шоколад*
tukka (-a, -kan) *волосы, причёска*
tuore (-tta, tuoreen) *свежий*
vispata (vispaan) *взбивать*

Ruokatavaratalossa

Liisa Kokki kävi Moskovassa turistina. Mitähän hän kertoo ruoan valikoimasta moskovalaisissa kaupoissa?

– Venäjällä ruoka ei ole halpaa. Mutta valikoima ruokatavarataloissa on hyvä.

Toissapäivänä olin maitokaupassa. Jono ei ollut pitkä, vain viisi tai kuusi ihmistä.

Myyjä. Seuraava.

Kai hän tarkoitti samaa kuin "kenen vuoro", ajattelin. Vastasin: – Minun vuoroni. Saanko litran maitoa ja kaksi pulloa piimää?

M. Mitä? Piimää ei ole. Kefiiriä on.

– Kaksi pulloa kefiiriä. Kolmesataa grammaa edamjuustoa. Puoli kiloa rahkaa. Ei muuta.

Maksoin kassaan ja lähdin. Maitokaupan ovea vastapäätä oli kioski. Tavallisesti ostin siitä kahvia, appelsiinimehua ja erilaisia juomia.

– Huomenta. Kaksi askia tupakkaa.

– Haluatteko tulitikkuja?

– Ei, kiitos. Purukumia. Onko

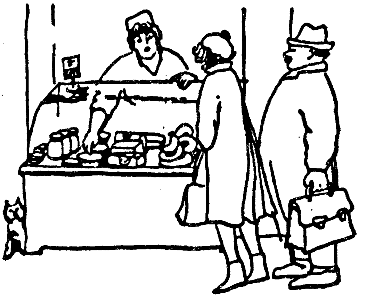

В продовольственном магазине

Лииса Кокки была в Москве в качестве туриста. Что же она рассказывает о выборе продуктов в магазинах?

– Продукты в Москве недёшевы. Но их выбор в магазинах большой.

Позавчера я была в магазине "Молоко". Очередь была невелика: пять или шесть человек.

Продавщица. Следующий.

Я подумала, что она, наверное, хочет сказать "чья очередь?" И ответила:

– Моя очередь. Можно литр молока и две бутылки простокваши?

П. Чего? Нет простокваши. Кефир есть.

– Две бутылки кефира. Триста граммов голландского сыра. Полкило творога. Всё.

Я уплатила в кассу и вышла. Напротив входа в магазин – киоск. Там я обычно покупала кофе, апельсиновый сок и разные напитки.

– Доброе утро. Две пачки сигарет.

– Хотите спичек?

– Нет, спасибо. И жеватель-

tässä tölkissä 250 grammaa murukahvia?
– Kaksisataa. Se on brasilialaista kahvia, se on hyvää ja vahvaa.

Suomessa keitän tavallisesti kahvia kahvipannussa. Mutta venäläiset ystäväni pitävät murukahvista... No, maassa maan tavalla.
– Saako olla muuta?
– Teepaketti ja kaksi suklaalevyä.

ную резинку. В этой банке 250 граммов растворимого кофе?
– Двести. Это бразильский кофе, он хороший и крепкий.

В Финляндии я обычно варю кофе в кофейнике. Но мои русские друзья любят растворимый. В каждой стране – уж как принято.
– Что-нибудь ещё?
– Пачку чая и две шоколадки.

Jelisejevin kaupassa ja Tišinskin torilla

Helena Taavitsainen osti elintarvikkeita isosta Tverskaja-kadulla sijaitsevasta ruokatavaratalosta nimeltä Jelisejevin kauppa. Kaupan nimi johtuu sen entisestä omistajsta, joka oli hyvin kuuluisa vanhassa Moskovassa.

Helenan perhe asuu Moskovassa jo kolmatta vuotta. Helenan mies, ekonomi Taavitsainen on täällä työssä suomalaisen pankin edustajana.

Helena pysähtyi näyteikkunan eteen. Elintarvikkeita on kaupassa aina hyvät valikoimat. Salit ovat tilavia, katoissa ja seinillä on freskomaalauksia, kristallikruunut ovat upeita.

Lihaosastolta Helena osti hyvää leikettä, mutta paistia hän ei ostanut. Tavallisesti hän ostaa naudanlihaa, joskus porsaankyljyksiä. Lampaanlihaa per-

В Елисеевском магазине и на Тишинском рынке

Хелена Таавитсайнен покупала продукты в большом продовольственном магазине на Тверской улице –"Елисеевском", по имени его прежнего владельца, который был хорошо известен в старой Москве.

Семья Хелены живёт в Москве уже третий год. Муж Хелены экономист Таавитсайнен работает здесь представителем финского банка.

Хелена остановилась перед витриной. Продуктов в магазине всегда большой выбор. Торговые залы просторные, на потолках и на стенах – фрески, хрустальные люстры великолепны.

В мясном отделе Хелена купила хорошую вырезку, но не купила мяса для жаркого. Обычно она покупает говядину, иногда свиные отбивные.

he syö harvoin, vaikka joskus on hauska nauttia hyvästä šašlikista.

Helena. Saanko leikettä? Paljonko tuo pala painaa?

Myyjä. Se painaa 400 grammaa.

H. Ja tuon ison grillikanan.

Makkaraosastolta hän osti nakkeja ja makkaraa.

H. Saanko kymmenen nakkia? Sitten kinkkua. Ei, en otakaan tänään kinkkua. Kolmesataa grammaa teemakkaraa.

Samasta kaupasta Helena osti **hedelmiä.**

H. Kilo Antonovka-omenia. Kyllä, ne ovat erityisen C-vitamiinipitoisia. Ja kilo unkarilaisia Jonathan-omenia.

M. Haluatteko granaattiomenia?

H. En kiitos. Vain muutamia eteläamerikkalaisia banaaneja.

Vihanneksia ja marjoja Helena ostaa **Tišinskintorilta**. Se on lähellä: Isolla Georgiankadulla. Kauan sitten täällä todellakin asui georgialaisia.

H. Mitä uudet perunat maksavat tänään?

M. Ne maksavat ... ruplaa kilo.

H. Otan pari kiloa uusia perunoita, muutamia isoja sipuleja, puoli kiloa ruohosipulia, kolme isoa porkkanaa, salaattia ja kurkkua.

Voi kuinka pitkä jono! Ihmiset ostivat viinirypäleitä. Helena ei tarvinnut rypäleitä ja hänellä oli jo kiire.

Hän ei ostanut kukkia. Varmaankin herra Taavitsainen os-

Баранину в семье едят редко, хотя иногда приятно насладиться хорошим шашлыком.

Хелена. Можно вырезку? Сколько весит вон тот кусок?

Продавец. 400 граммов.

Х. И ту большую курицу гриль.

В колбасном отделе она купила сосисок и колбасы.

Х. Можно 10 сосисок? И ветчины. Нет, ветчину сегодня брать не буду. Триста граммов чайной колбасы.

В том же "Елисеевском" Хелена купила **фрукты.**

Х. Килограмм антоновки. Да, в ней особенно много витамина "С". И кило венгерских яблок "Джонатан".

П. Желаете гранатов?

Х. Нет, спасибо. Несколько южноамериканских бананов.

Овощи и ягоды Хелена покупает на **Тишинском рынке**. Он рядом: на Большой Грузинской улице. Здесь действительно давным-давно жили грузины.

Х. Сколько сегодня стоит молодая картошка?

П. Она стоит ... рублей кило.

Х. Я возьму пару кило молодой картошки, несколько больших луковиц, полкило зелёного лука, три большие морковки, салат и огурцы.

Ой, какая большая очередь! Люди покупали виноград. Хелене виноград был не нужен, к тому же она спешила.

Цветов она не купила. Наверное, сегодня господин

taa hänelle tänään kukkia, monta keltaista tulppaania. Tänäänhän on heidän merkkipäivänsä...

Voi, hän ei ostanut lapsilleen purukumia. Mutta he ovat kai jo jäätelöbaarissa koulutovereittensa kanssa. He osaavat englantia ja myös hieman venäjää. Heillä on aina hauskaa.

Таавитсайнен купит ей цветы, много жёлтых тюльпанов. Ведь сегодня у них знаменательная дата...

Ой, она не купила детям жвачки. Но они, наверное, уже в кафе-мороженом со своими школьными приятелями. Они говорят по-английски и немного по-русски. Им всегда весело.

*

a ä	–	**hyvät valikoimat, hän ostaa Antonovka-omenia**
o ö	–	**jäätelöbaari ja diskobaari; oma mökki**
öy yö uo	–	**työvuoro, vuorotyö; syö ja juo!** Ruoka on pöydällä
vuoro jono	–	Kenen **vuoro**? – Minun. Ruokatunnilla kahvilassamme on **jonoja**. **Jonot** eivät ole pitkiä. **Jonottaa** leipää, maitoa, kermaa

Oliko eilen sunnuntai? Ei, eilen oli lauantai.

KIELIOPPIA

1. Имперфект (imperfekti) – простое прошедшее время

Основа имперфекта изъявительного наклонения образуется с помощью показателя имперфекта **-i-**, который присоединяется к гласной основе глагола. Личные окончания прибавляются к основе имперфекта, образуя формы имперфекта актива.

Глагол в 3-м лице единственного числа оканчивается в имперфекте на **-i**.

В 1-м и 2-м лице основа глагола в имперфекте слабоступенная, так как личное окончание закрывает слог, в 3-м лице основа сильноступенная, поскольку личное окончание в имперфекте отсутствует и слог остаётся открытым.

Утвердительная форма имперфекта актива

Infinitiivi	Yksikkö	Monikko
istua *сидеть* kirjoittaa *писать* repiä *рвать* antaa *давать*	minä istuin, kirjoitin, revin, annoin sinä istuit, kirjoitit, revit, annoit hän istui, kirjoitti, repi, antoi	me istuimme, kirjoitimme, revimme, annoimme te istuitte, kirjoititte, revitte, annoitte he istuivat, kirjoittivat, repivät, antoivat

Отрицательная форма имперфекта образуется с помощью отрицательной частицы **ei**, принимающей личные окончания глагола, и основы инфинитива спрягаемого глагола с окончаниями **-nut** (**-nyt**) и **-neet** (т. е. причастий прошедшего времени актива единственного или множественного числа). В роли определения существительных в русском языке они соответствуют действительным причастиям прошедшего времени: (väsyä) väsynyt ihminen *уставший (усталый) человек,* (kaatua) kaatunut puu *упавшее дерево.*

Отрицательная форма имперфекта актива

Infinitiivi	Yksikkö	Monikko
istua antaa repiä kirjoittaa	minä en istunut, antanut, repinyt, kirjoittanut sinä et istunut, antanut, repinyt, kirjoittanut hän ei istunut, antanut, repinyt, kirjoittanut	me emme istuneet, antaneet, repineet, kirjoittaneet te ette istuneet, antaneet, repineet, kirjoittaneet he eivät istuneet, antaneet, repineet, kirjoittaneet

Если согласная основа глагола оканчивается на **-l-**, **-r-**, **-s-**, то суффиксами причастий прошедшего времени в единственном и множественном числе являются **-llut** (**-lleet**), **-rrut** (**-rreet**), **-ssut** (**-sseet**): tul/**la** *прийти* – minä en tu**llut**, me emme tu**lleet**; sur/**ra** *скорбеть* – minä en su**rrut**, me emme su**rreet**; juos/**ta** *бежать* – minä en juo**ssut**, me emme juo**sseet**.

Если инфинитив глагола имеет окончание **-t/a** (**-t/ä**) после гласного, то в суффиксе причастия в результате ассимиляции **-n-** удваивается; удвоенное **-n-** в суффиксе причастия имеют и глаголы с окончанием инфинитива **-na** (**-nä**): **-nnut** (**-nnyt**), **-nneet**, например: levät/**ä** *отдыхать* – minä en levä**nnyt**, me emme levä**nneet**; men/**nä** *идти* – minä en me**nnyt**, me emme me**nneet**.

2. Изменение конечных гласных основы при образовании имперфекта

Infinitiivi	Imperfekti		Huomautuksia
	yksikkö	monikko	
sano/a *сказать* kutsu/a *звать* kysy/ä *спросить*	sanoi kutsui kysyi	sanoivat kutsuivat kysyivät	У **одноосновных** глаголов с окончанием инфинитива -a (-ä): o+ i = oi; u + i = ui; y + i = yi, т. е. краткие -o-, -u-, -y- основы образуют дифтонг на -i-
alka/a *начать* anta/a *давать*	alkoi antoi	alkoivat antoivat	a + i = oi, т.е. в двусложных словах -a- перед -i- переходит в -o-, если в первом слоге -a-
nosta/a *поднять* tull/a *прийти*	nosti tuli	nostivat tulivat	a + i = i; -a- перед -i- выпадает, если в первом слоге -o- или -u-
vetä/ä *тянуть* peittä/ä *покрыть*	veti peitti	vetivät peittivät	ä + i = i; -ä- всегда выпадает перед -i-
luke/a *читать* käske/ä *приказать*	luki käski	lukivat käskivät	e + i = i; -e- всегда выпадает перед -i-
rakenta/a *строить* lopetta/a *кончать*	rakensi lopetti	rakensivat lopettivat	a + i = i; -a- в многосложных словах всегда выпадает перед -i-
tanssi/a *танцевать* oppi/a *учить*	tanssi oppi	tanssivat oppivat	i + i = i; конечный гласный основы -i- остаётся без изменений
saa/da *получать* myy/dä *продавать*	sai myi	saivat myivät	У **одноосновных** глаголов с окончанием на -da- (-dä-): aa + i = ai; yy + i = yi; т.е. долгие гласные сокращаются перед -i-
vie/dä *уносить* tuo/da *приносить* lyö/dä *ударить*	vei toi löi	veivät toivat löivät	ie + i = ei; uo + i = oi; yö + i = öi; дифтонги перед -i- всегда теряют первый компонент
voi/da *мочь* ympäröi/dä *окружить*	voi ympäröi	voivat ympäröivät	oi + i = oi; öi + i = öi; дифтонги на -i- остаются без изменений
tarvi/ta *нуждаться* (tarvitse/n) pae/ta *убегать* (pakene/n) juos/ta *бежать* (juokse/n)	tarvitsi pakeni juoksi	tarvitsivat pakenivat juoksivat	У **двухосновных** глаголов под влиянием показателя -i- изменяется конечный гласный основы -e- e + i = i (-e- всегда выпадает перед суффиксальным -i-)

Одноосновные глаголы типа vaelta/a, tunte/a, ymmärtä/ä, в основе которых сонорные -l-, -n-, -r- чередуются (при спряжении глаголов в презенсе) с последующим -t-, образуют формы имперфекта на -si-, как и двухосновные глаголы на -t/a (-t/ä) типа vastat/a, т.е. перед показателем имперфекта -i- всегда стоит -s-:

vaelta/a *бродить*	vael/si/n;	lentä/ä *летать*	len/si/n;
piirtä/ä *рисовать*	piir/si/n;	tunte/a *чувствовать*	tun/si/n;
vastat/a *отвечать*	vasta/si/n;	halut/a *желать*	halu/si/n;
tarjot/a *предлагать*	tarjo/si/n;	poiket/a *отклоняться*	poikke/si/n.

3. Элатив (elatiivi)

Элатив – исходный падеж, суффиксальное окончание которого **-sta (-stä)** прибавляется к основе генитива единственного числа, во множественном числе – к основе множественного числа. Отвечает на вопросы: mistä? *откуда? из чего? о чём? с какого времени?* kenestä? *о ком?*

Элатив обозначает:

1) место, из которого что-либо (кто-либо) берётся, выходит: Hän lähti koulu/**sta**. – *Он ушёл из школы;*

2) материал, из которого сделан предмет: Maalaistalo on rakennettu puu/**sta**. – *Сельский дом построен из дерева;*

3) объект, о котором идёт речь: Luennoidaan Kalevala/**sta**. – *Читают лекции о "Калевале";*

4) время, с которого действие начинается: Viime vuode/**sta** alkaen (lähtien). – *Начиная с прошлого года.*

4. Эссив (essiivi)

Эссив – падеж состояния, показывает, в качестве кого или чего выступает лицо (или предмет). Эссив отвечает на вопросы: kenenä? *кем? в качестве кого?* minä? *чем? в качестве чего?* millaisena? *каким?* Окончание эссива **-na (-nä)** прибавляется к сильноступенной склоняемой основе: Piene/**nä** poika/**na** hän asui maalla. – *(Будучи) маленьким мальчиком он жил в деревне.*

Эссив также обозначает определённый отрезок времени, в пределах которого совершается действие. При этом название месяца, если оно стоит после числа, употребляется в партитиве, если же оно стоит перед числом – в генитиве. Слово vuosi *год* при обозначении года ставится в эссиве (vuotena) в сокращённой форме vuonna перед количественным числительным в форме номинатива единственного числа.

Hän on syntynyt yhdeksänte**nä**toista (päivä**nä**) heinäkuuta (vuon**na**) 1972.	*Она родилась 19 июля 1972г.*
Sama**na** ilta**na** hän kertoi minulle kaikesta.	*В тот же вечер он рассказал мне обо всём.*

HARJOITUKSIA

I. Употребите слова, данные в скобках, в нужном падеже.

Образец. *Koulutyttö tulee (koulu). – Koulutyttö tulee koulusta.*

1. Me ostamme maitoa (maitokauppa). 2. Helena osti paistia (lihaosasto). 3. Vihanneksia ja marjoja hän ostaa (tori). 4. Me lähdemme (Moskova) junalla. 5. Ulkomaat ostavat paljon paperia (Suomi). 6. Minä otan kirjat (kirjakaappi). 7. Ole hyvä, ota kynä (laatikko)! 8. Olen kotoisin (Venäjä). 9. (Mikä kaupunki) olet kotoisin?

II. Выполните упражнение по образцу.

Образец. *Kotimaani on Venäjä, kotikaupunkini Moskova. – Olen kotoisin Venäjältä, Moskovan kaupungista.*

1. Janin kotimaa on Latvia, kotikaupunki Riika. 2. Uudon kotimaa on Viro, kotikaupunki Tallinna. 3. Kristiinan kotimaa on Liettua, kotikaupunki Kaunas. 4. Galinan kotimaa on Ukraina, kotikaupunki Poltava. 5. Hansin kotimaa on Saksa, kotikaupunki Bonn. 6. Johnin kotimaa on Englanti, kotikaupunki Lontoo. 7. Minun kotimaani on ..., kotikaupunkini ... .

III. Употребите слова, данные в скобках, в нужном падеже, отвечая на вопросы:

	missä?	mistä?
(yliopisto)	Opiskelijat ovat	Opiskelijat lähtevät ... .
(Suomi)	Olemme	Lähdemme ... .
(puisto)	Poika ja koira ovat	He lähtevät ... .
(Mohovaja-katu)	Pikkuauto on	Se kääntyy ... .
(Venäjä)	Matkustajat ovat	He lähtevät ... .
(Turku)	Turistit käyvät	He lähtevät ... .
(tori)	Leenan isä on	Hän lähtee ... .
(ATK-laitos)	Nainen työskentelee	Hän lähtee ... .

IV. Добавьте необходимые окончания.

1. Minun lomani alkaa ensi maanantai..., mutta tä... perjantai... minä olen vielä täällä. 2. Ensi maanantai... minä lähden lomalle kolme... viiko... 3. Tä... illa... minulla on kaksi lippua Bolšoi-teatteriin. 4. Tä... päivä... alkaen (*начиная*) minä en ole enää työssä. 5. Hän tulee opettaja... . 6. Tä... illa... minä en ole kotona. 7. Hän menee työmatkalle kahde... viiko ... . 8. Ensi sunnuntai... me menemme maalle. 9. Meidän perheemme asuu Moskovassa jo kolma... vuo... .

V. Поставьте вопросы к подчёркнутым словам.

1. Hänen miehensä luennoi matematiikasta. 2. Helena osti elintarvikkeita isosta ruokatavaratalosta. 3. He puhuvat uudesta elokuvasta. 4. Siitä päivästä lähtien en ole kuullut hänestä mitään. 5. Tavallisesti meidän perheemme lähtee maalle perjantai-iltana. 6. Ja me tulemme maalta kotiin sunnuntai-iltana. 7. Mies menee työmatkalle kahdeksaksi päiväksi. 8. Hän tulee takaisin ensi viikolla.

VI. Вместо точек вставьте необходимые по смыслу слова.

– Mistä sinä olet ..., Matti? – Suomesta. – ... kaupungista? – Helsingistä. – Pitkäksikö ... tulet tänne? – ... kuukaudeksi. – ... töissä? – Kyllä, olen Moskovan yliopiston ATK-... . – ... teet siellä? – Olen ... lehtorina. – Mistä sinä ...? – Fysiikasta. – Oletko sinä hyvä ...? – ... niin.

VII. Завершите предложения, поставив имена после количественных числительных в нужном падеже.

a) Olen elintarvikemyymälässä ja ostan sieltä:
kolmesataa (gramma) teemakkaraa, kymmenen (nakki), neljäsataa (gramma) kinkkua, viipaleina.

b) Olen lihaosastolla ja ostan sieltä:
puoli (kilo) naudanlihaa, kolme (porsaankyljys), kuusisataa (gramma) hyvää paistia.

c) Opiskelijan ostoslista:

1 litra... maitoa	2 ranskanleipä...
1/2 litra... piimää	5 muna...
300 gramma... juustoa	1 paketti... kahvi...
250 gramma... voita	2 pullo... limonaati...
200 gramma... makkara...	

VIII. Раскройте скобки, поставив имена в нужном падеже.

a) Ostamme kauppatorilta hedelmiä ja vihanneksia:
– Mitä (= paljonko) hedelmät maksavat kilolta tänään? – Omenat maksavat ... (markka), appelsiinit ... (markka), banaanit ... (markka) ja greipit ... (markka) kilo. – Otan 1 (kilo) (omena) ja muutamia (greippi), kolme tai neljä. – Entäs (vihannekset)? (Kurkku)? Perunoita? – No, puolitoista (kilo) perunoita ja pari (tomaatti) ja (kurkku). Ja vielä (salaatti).

b) Leena ja Liisa ovat kukkakaupassa ja ostavat 5 (ruusu), 5 (tulppaani) ja 7 (neilikka).

IX. Завершите предложения, проспрягав глаголы в имперфекте.

Образец. *Ostan kirjan ja luen sen. – Eilen, kun ostin kirjan, luin sen.*

a) Eilen kun sinä ... kirjan, sinä ... sen.
kun Liisa ... kirjan, hän ... sen.
kun me ... kirjan, ... sen.
kun te ... kirjan, ... sen.
kun he ... kirjan, he ... sen.

b) Lähetän postikortin. – Puoli tuntia sitten minä lähetin sen, sinä lähetit sen jne.

c) Kai tunnen hänet. – Tunsin hänet aikaisemmin, tunsit hänet aikaisemmin jne.

X. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец. *Osaatko soittaa kauniisti pianoa? – En, mutta ennen osasin.*

1. Soitatko usein tätä kasettia? 2. Ymmärrätkö sinä tytärtäsi? 3. Ostatko tänään iltalehtiä? 4. Näetkö Kallen tänään?

XI. Составьте предложения по образцу, используя утвердительную и отрицательную форму имперфекта.

Образец. *Tänään (minä) soitin hänelle, mutta eilen en soittanut.*

(sinä) ... ...
(hän) ... ...
(me) ... ...
(te) ... ...
(he) ... ...

XII. Закончите предложения, употребив отрицательную форму имперфекта.

Odotin häntä tänään, mutta eilen ... ...
Kirjoitin kirjeitä tänään, mutta eilen ... ...
Tarjosin heille kahvia tänään, mutta eilen ... ...
Juoksin tänään kilometrin, mutta eilen ... ...

XIII. Используйте при ответе отрицательную форму имперфекта.

Образец. *Tapasitko hänet? – En tavannut.*

1. Teitkö kieliharjoituksia koko yön? 2. Söitkö paljon sokeria? 3. Joitko alkoholia? 4. Olitko paljon kotona? 5. Ajoitko tavallises-

ti autoa? 6. Käytitkö paljon lihaa ja rasvaa? 7. Nukuitko yöllä vain muutamia tunteja? 8. Ajattelitko aina vain omia asioitasi? 9. Jaksoitko katsoa televisio-ohjelmia koko sunnuntaipäivän? 10. Poltitko paljon? 11. Vietitkö silloin tervettä elämää?

SANASTO

appelsiini (-a, -n) *апельсин, апельсиновый*
aski (-a, -n) *пачка (сигарет)*
banaani (-a, -n) *банан*
disko (-a, -n) *дискотека*
edamjuusto *голландский сыр*
edustaja (-a, -n) *представитель*
eilen *вчера*
elintarvike (-tta, -tarvikkeen) *продукт питания*
erilainen (-sta, -sen) *различный*
erityisen *особенно*
eteen *перед*
etelä (-ä, -n) *юг; южный*
fresko (-a, -n) *фреска*
gramma (-a, -n) *грамм*
granaattiomena (-a, -n) *гранат*
harvoin *редко*
hedelmä (-ä, -n) *фрукт*
jono (-a, -n) *очередь*
jonottaa (-tan, -tin) *стоять в очереди*
juusto (-a, -n) *сыр*
kahvipannu (-a, -n) *кофейник*
kassa (-a, -n) *касса*
katto (-a, -ton) *крыша; потолок*
kauan sitten *давно*
kefiiri (-ä, -n) *кефир*
keittää (-tän, -tin) *варить, кипятить*
keltainen (-sta, -sen) *жёлтый*
kinkku (-a, kinkun) *ветчина*
kristallikruunu (-a, -n) *хрустальная люстра*
kruunu (-a, -n) *корона; коронка (зуба)*
kukka (-a, kukan) *цветок*
kurkku (-a, kurkun) *огурец,* (собирательное) *огурцы*
kuuluisa (-a, -n) *известный*
lammas (-ta, lampaan) *овца*
leike (-ttä, leikkeen) *вырезка*
levy (-a, -n) *пластина, плитка*
lähteä (lähden, -in) *уходить, отправляться*
maito (-a, maidon) *молоко*
makkara (-a, -n) *колбаса*
marja (-a, -n) *ягода*
mehu (-a, -n) *сок*
monet *многие*
murukahvi (-a, -n) *кофе растворимый в гранулах*
muutama (-a, -n) *несколько*
nakki (-a, nakin) *сосиска*
naudanliha (-a, -n) *говядина*
nauttia (nautin) *наслаждаться*
näyteikkuna (-a, -n) *витрина*
omistaja (-a, -n) *владелец*
painaa (painan, -oin) *весить*
paisti (-a, -n) *жаркое*
paketti (-a, paketin) *пакет*
pala (-a, -n) *кусок*
pankki (-a, pankin) *банк*
peruna (-a, -n), perunat *картофель*
uudet perunat *ранний картофель*
piimä (-ä, -n) *простокваша*
porkkana (-a, -n) *морковь*
porsaankyljys (-tä, -ksen) *свиная отбивная*
porsas (-ta, -saan) *поросёнок*
purukumi (-a, -n) *жевательная резинка*
pysähtyä (-dyn, -dyin) *остановиться*
rahka (-a, -n) *творог*
ruohosipuli (-a, -n) *зелёный лук*
ruokatunti (-a, -n) *обеденный перерыв*

rypäle = viinirypäle (-ttä, rypäleen) *виноград*
sali (-a, -n) *зал*
seinä (-ä, -n) *стена*
seuraava (-a, -n) *следующий*
sipuli (-a, -n) *лук, луковица*
sunnuntai *воскресенье*
tapa (-a, tavan) *обычай*
tarkoittaa (tarkoitan, -in) *иметь в виду, подразумевать*
tarvita (-tsen, -tsin) *нуждаться*
tavara (-a, -n) *товар*
tee (-tä, -n) *чай*
tilava (-a, -n) *просторный*
todella *действительно*
toissapäivänä *позавчера*
tori (-a, -n) 1) *рынок;* 2) *площадь*
tulitikku (-a, tulitikun) *спичка*
tulppaani (-a, -n) *тюльпан*
tuntea (tunnen, -sin) 1) *знать(быть знакомым);* 2) *чувствовать*
tupakka (-a, tupakan) *табак*
työvuoro (-a, -n) *смена на работе*
tölkki (-ä, tölkin) *банка*
vahva (-a, -n) *крепкий*
valikoima (-a, -n) *ассортимент*
vastapäätä *напротив*
vitamiinipitoinen (-sta, -sen) *содержащий витамины*
vuoro (-a, -n) *очередь, место в очереди*
vuorotyö (-tä, -n) *сменная работа*

X

aikaisemmin *раньше*
ajaa (ajan, ajoin) /autoa/ *ехать /вести машину/*
alkoholi (-a, -n) *алкоголь*
antaa (annan, annoin) *давать*
ATK (automaattinen tietojenkäsittely) *кибернетика*
elokuva (-a, -n) *кино, кинофильм*
elämä (-ä, -n) *жизнь*
viettää (-tän, -tin) tervettä elämää *вести здоровый образ жизни*
ennen *прежде*
fysiikka (-a, -kan) *физика*
greippi (-ä, greipin) *грейпфрут*
iltalehti (-lehteä, -lehden) *вечерняя газета*
jaksaa (-an, -oin) *мочь, быть в состоянии*
juosta (juoksen, -in) *бегать*
käyttää (-tän, -tin) *употреблять*
kääntyä (-nnyn, -yin) *поворачиваться*
laatikko (-a, -kon) *коробка, ящик*
muna (-a, -n) *яйцо*
myydä (myyn, myin) *продавать*
myymälä (-ä, -n) *магазин*
neilikka (-a, neilikan) *гвоздика*
nukkua (nukun, nukuin) *спать*
ostos (-ta, ostoksen) *покупка*
piano (-a, -n) *фортепьяно*
polttaa (poltan, poltin) *курить*
pyhä (-ä, -n) *праздничный день; воскресенье*
rasva (-a, -n) *жир*
ruusu (-a, -n) *роза*
silloin *тогда*
soittaa (soitan, -tin) pianoa *играть на пианино*
takaisin *обратно*
toissapäivänä *позавчера*
tytär (-tä, tyttären) *дочь*
valita (valitsen, -in) *выбирать*
viikko (-a, -kon) *неделя*
viipale (-tta, viipaleen) *ломтик*
ymmärtää (ymmärrän, ymmärsin) *понимать*

Menen johdinautolla...

Menen trollikalla. Minulla on kiire.
– Onko tämä trollikka numero 28 vai 34? Ai, kolmekymmentäneljä... Ja missä on minun kuukausilippuni? Taas minä jätin sen toisen takin taskuun... Onneksi missään ei näy lipuntarkastajaa.
– Anteeksi, nuori mies, saanko kysyä, meneekö tämä trollikka keskustaan?
– Ei, se kääntyy pian Lomonosovin valtakadulle.
– Miten sitten voi päästä keskustaan?
– Metrolla.
– Missä minun täytyy vaihtaa?
– Yliopiston pysäkillä.
– Monesko pysäkki se on?
– Toinen.

Aamulla on kova ruuhka, joten bussit ja trollikat ovat aivan täynnä. Nuoret ihmiset seisovat koko matkan.
– Taas tulivat voimaan uudet liikennetariffit.
– Joka tapauksessa opiskelijoille on edullisempaa käyttää alennuskuukausilippua, joka maksaa puolet kuukausilipun täydestä hinnasta.

Еду на троллейбусе...

Я поеду на троллейбусе. Я спешу.
– Это троллейбус номер 28 или 34? А, тридцать четыре... А где же мой месячный проездной билет? Опять я его оставил в кармане другой куртки... По счастью, контролёра нигде не видно.
– Извините, молодой человек, я хочу спросить, идёт ли этот троллейбус в центр?
– Нет, он скоро поворачивает на Ломоносовский проспект.
– А как же тогда добраться до центра?
– На метро.
– Где мне сделать пересадку?
– На остановке "Университет".
– Какая это остановка?
– Вторая.

Утром обычно часы пик, так что автобусы и троллейбусы переполнены. Молодые люди стоят всю дорогу.
– Опять вступили в силу новые транспортные тарифы.
– Студентам, конечно, выгоднее пользоваться льготным месячным проездным билетом, который стоит половину обычной цены.

... ja metrolla

Yliopiston pysäkillä nousin trollikasta ja menin met-

...и на метро

На остановке "Университет" я вышел из троллейбуса

roon. Metrolla menen keskustaan Ohotnyj rjad -asemalle.

Aion mennä yliopiston tieteelliseen kirjastoon. Opiskelijat kutsuvat sitä fundamentalkaksi.

– Käyvätkö opiskelijat siellä usein?

– Monet pitävät siitä. Itsekin menen mielelläni vanhaan kodikkaaseen lukusaliin.

Naapurirakennuksessa on komea vanhojen käsikirjoitusten ja harvinaisten julkaisujen "Pyöreä sali". Mutta sinne minä menen aika harvoin.

– Onko sinulla jotakin ohjelmaa täksi illaksi?

– Illalla menen keskusnäyttelyhalliin. Moskovalaiset kutsuvat sitä Maneesiksi, koska se sijaitsee entisen maneesin tilavassa rakennuksessa. Aion tutustua modernistien, sekä graafikkojen että taidemaalarien, tauluihin.

– Miltä asemalta menet kotiin?

– Leninin kirjaston asemalta.

Maanalaiset palatsit

Sekä Leninin kirjasto- että Universitet -metroasemat kuuluvat Sokolnitšeskaja-linjaan, joka on kaaviossa punainen. Se on Moskovan metron vanhin ja matkaoppaiden mukaan kaunein linja.

и вошёл в метро. Еду в центр до станции "Охотный ряд".

Я собираюсь пойти в университетскую Научную библиотеку. Студенты называют её "фундаменталкой".

– А студенты часто её посещают?

– Многим она нравится. Я сам с удовольствием хожу в уютный старый читальный зал.

В соседнем здании располагается красивый "Круглый зал" старинных рукописей и редких изданий. Но там я бываю весьма нечасто.

– У тебя есть программа на сегодняшний вечер?

– Вечером я иду в Центральный выставочный зал. Москвичи называют его Манежем, потому что он располагается во вместительном здании прежнего манежа. Я собираюсь ознакомиться с картинами модернистов: графиков и живописцев.

– С какой станции поедешь домой?

– Со станции "Библиотека им. Ленина".

Подземные дворцы

Как "Библиотека им. Ленина", так и "Университет" относятся к Сокольнической линии, обозначенной красным цветом на схеме московского метро. Это старейшая и, согласно путеводителям, одна из красивейших линий.

Itse siirryn usein rengaslinjalle Komsomolskaja-asemalla, joka sai Brysselin kansainvälisessä näyttelyssä vuonna 1955 pääpalkinnon. Sen marmoriholvit ja kattokruunut ovat todellakin upeita.

Majakovskaja-asemakin on kaunis mutta käyn siellä harvoin. Sen holveissa on tunnetun neuvostotaidemaalarin Deinekan seinämaalauksia. Moskovalaiset sanovat ylpeinä vieraille, että monet asemat ovat "maanalaisia palatseja". Metro on minustakin kaunis ja mukava. Junat kulkevat koko ajan, ruuhka-aikana vuoroväli on noin minuutti.

Se on hyvä, koska bussia Moskovan pysäkillä voi joskus joutua odottamaan kauan kovassa pakkasessakin. Sekin on toisinaan hauskaa. Niin tutustuin viime talvena venäläiseen tyttöystävääni Svetlanaan bussipysäkillä. Kävelimme asuntolaan yhdessä, kun bussi ei tullut.

Moskovalaiset matkustavat mieluiten metrolla. Moskovan maanalainen onkin siisti ja upea, se on todella maailman parhaita.

Я часто пересаживаюсь с неё на "Комсомольскую" кольцевой линии, получившую в Брюсселе на Международной выставке в 1955 году Гран-при. Её люстры и мраморные своды прекрасны.

Красива и станция "Маяковская", на которой я бываю редко. На её сводах настенная живопись известного советского художника Дейнеки. Москвичи с гордостью говорят гостям, что многие станции – настоящие подземные дворцы. Я тоже считаю, что московское метро красиво и удобно. Поезда ходят часто, интервал движения в часы пик около минуты.

Это хорошо, так как автобуса в Москве можно ждать на остановке долго даже в сильный мороз. Но иногда и это тоже здорово. Так, прошлой зимой я познакомился со своей московской девушкой Светланой на автобусной остановке. Мы шли до общежития пешком, потому что не было автобуса.

Москвичи охотнее всего пользуются метро. Московское метро чисто и красиво, оно одно из лучших в мире.

*

r rk rt – **r**ahastaja on **r**aitiovaunussa, Go**rk**in patsas, ke**rt**a
h hd ht – **h**yvin ly**h**yt, lä**hd**en Impila**hd**elle, sitten La**ht**een

Lähdin Universitet-metroasemalta, siirryin rengaslinjalle, menin ulos Komsomolskaja-pysäkiltä. Vaihdoin paikallisjunaan, istuin vaunussa, nousin junasta pois, nousin pikkuautoon, ajoin autoa, tulin perille, join iltakahvit mökillä.

mennä **bussilla**, auto**lla** ajaa auto**a**, hevost**a**

Numero 1 – ykkönen, n:ro 2 – kakkonen, n:ro 3 – kolmonen, n:ro 4 – nelonen, n:ro 5 – viitonen, n:ro 6 – kuutonen, n:ro 7 – seitsikko (seiska), n:ro 8 – kahdeksikko (kasi), n:ro 9 – yhdeksikkö (ysi), n:ro 10 – kymppi.

KIELIOPPIA

1. Генитив множественного числа (monikon genetiivi)

Генитив множественного числа имеет следующие формы (типы окончаний):

1. Если основа генитива в единственном числе оканчивается на краткие **-o-**, **-ö-**, **-u-**, **-y-**, то окончание генитива **-jen**:

koul**u**/n – koulu**jen** kat**o**/n – katto**jen**
myll**y**/n – myllyj**en** pöll**ö**/n – pöllö**jen**

Это же окончание имеют двусложные слова на **-a**, если в первом слоге гласные **-a**, **-e**, **-i**:

sad**a**/n–sato**jen** vel**a**/n–velko**jen** *долг* pih**a**/n–piho**jen** *двор*

В этих словах **-a-** второго слога переходит в **-o-** перед признаком множественного числа **-i-**, после **-a-**, **-o-**, **-ö-**, **-u-**, **-y-** признак множественного числа **-i-** переходит в **-j-**.

Общее правило: **-i-** переходит в **-j-** в интервокальной (между гласными) позиции.

2. Если основа слова в единственном числе оканчивается на **-ä-**, **-i-** или **-a-** (при наличии в последнем случае **-o-** или **-u-** в первом слоге), конечный гласный перед показателем множественного числа **-i-** выпадает, и тогда окончание генитива множественного числа **-ien**:

sein**ä**/n – sein**ien** las**i**/n – las**ien** tuv**a**/n – tup**ien** *изба*
pöyd**ä**/n – pöyt**ien** poj**a**/n – poik**ien**

Это же окончание могут иметь слова, гласная основа которых в единственном числе оканчивается на краткий **-e-** (который также выпадает перед **-i-**):

naine/n–nais**ien** miehe/n–mieh**ien** järve/n–järv**ien**
mere/n–mer**ien** huomautukse/n–huomautuks**ien**

3. Если основа слова в единственном числе оканчивается на долгий гласный, то окончание генитива во множественном числе после дифтонга на **-i-** будет **-den** или **-tten**:

maa	–	maa/n	–	mai**den**	(mai**tten**)
huone	–	huonee/n	–	huonei**den**	(huonei**tten**)
tehdas	–	tehtaa/n	–	tehtai**den**	(tehtai**tten**)
kirves	–	kirvee/n	–	kirvei**den**	(kirvei**tten**)
kaunis	–	kaunii/n	–	kaunii**den**	(kaunii**tten**)

4. Двухосновные слова, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на согласный звук (**-l-**, **-n-**, **-r-**, **-s-**), и некоторые двусложные слова на **-i-** (в основе **-e-**) могут образовывать генитив множественного числа от согласной основы и иметь окончание **-ten** вместо **-ien**:

naine**n**	–	nais**ten**	или от основы мн. ч.	nais**ien**
avai**n**	–	avain**ten**	— " —	avaim**ien**
sisa**r**	–	sisar**ten**	— " —	sisar**ien**
mer**i**	–	mer**ten**	— " —	mer**ien**
mies	–	mies**ten**	— " —	mieh**ien**

5. Слова с основой на краткие **-a-** (**-ä-**) могут иметь и во множественном числе окончание **-n**, перед которым ставится признак множественного числа **-i-** (нередко в поэтической речи):

seinä/n – seinä**in** kuva/n – kuva**in**
pöydä/n – pöytä**in** poja/n – poika**in**

Перед окончанием генитива множественного числа **-n** после показателя множественного числа **-i-** выступает сильная ступень согласных, хотя слог закрытый.

2. Иллатив (illatiivi)

Иллатив, направительный падеж, показывает движение предмета вовнутрь другого предмета; отвечает на вопросы: keneen? *в кого?* mihin? *во что? куда?* Существуют следующие типы окончаний иллатива в единственном и множественном числе:

1. У одноосновных имён, а из двухосновных – у исконно финских слов с номинативом единственного числа на **-i** окончание иллатива единственого числа: удлинение краткого гласного основы + **-n**. Окончание иллатива множественного числа образуется прибавлением к основе генитива множественного числа суффикса **-hin** или **-in**:

	yksikkö	monikko		yksikkö	monikko
koulu	koulu**un**	koulu**ihin**	meri (meren)	mere**en**	meri**in**
kirja	kirja**an**	kirjo**ihin**	vesi (veden)	vete**en**	vesi**in**
metsä	metsä**än**	metsi**in**	joki (joen)	joke**en**	joki**in**

2. После долгого гласного основы в односложных словах и после дифтонга окончание иллатива: **-h-** + **гласный** + **-n**, при этом между **-h-** и **-n** всегда стоит последний гласный звук основы:

	yksikkö	monikko		yksikkö	monikko
maa	maa**han**	mai**hin**	yö	yö**hön**	öi**hin**
puu	puu**hun**	pui**hin**	suo	suo**hon**	soi**hin**

Во множественном числе в окончании иллатива всегда присутствует гласный звук **-i-**, потому что перед **-h-** (перед окончанием) стоит показатель множественного числа **-i-**.

3. Окончание **-seen** обычно имеют в единственном числе одноосновные имена, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на долгий гласный, и двухосновные имена, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на: **-e** (гласная основа на долгий **-ee-**); **-as** (**-äs**), **-ät** (гласная основа на долгий **-aa-/-ää-**); **-es** (гласная основа на долгий **-ee-**):

vapaa	(gen. vapaa/n)	vapaa**seen**	vapai**siin**
huone	(–"– huonee/n)	huonee**seen**	huonei**siin**
osoite	(–"– osoittee/n)	osoittee**seen**	osoittei**siin**
tehdas	(–"– tehtaa/n)	tehtaa**seen**	tehtai**siin**
kevät	(–"– kevää/n)	kevää**seen**	kevät**siin**
kirves	(–"– kirvee/n)	kirvee**seen**	kirvei**siin**

В начале закрытого слога в иллативе перед долгим гласным (или дифтонгом) выступает сильная ступень согласных:

kauppa	kaupassa	kau**ppaan**	kau**ppoihin**
leipä	leivässä	lei**pään**	lei**piin**
sakko	sakossa	sa**kkoon**	sa**kkoihin**

3. Транслатив (translatiivi)

Транслатив, превратительный падеж, показывает:

1) кем, чем предмет становится или может стать, а также цель или намерение становления. Отвечает на вопросы: keneksi? *кем?* miksi? *чем? для чего?* Haluan tulla opettaja**ksi**. – *Хочу стать учителем;* Hän tulee vanha**ksi**. – *Он стареет;*

2) количество времени, срок совершаемого действия; отвечает на вопросы: kuinka pitkäksi ajaksi (aikaa)? *на какое время? к какому времени?* Tulen kotiin (kello) kuude**ksi**. – *Приду домой к шести часам;* Matkustan Moskovaan kolme**ksi** viiko**ksi**. – *Поеду в Москву на три недели.*

Окончание транслатива **-ksi** (перед притяжательным суффиксом имеет форму **-kse-**) прибавляется к основе генитива единственного числа: ilokseni ... *я с радостью* ...; surukseni ... *я со скорбью* ...; ikäväksemme ... *мы с сожалением* ...

HARJOITUKSIA

I. Поставьте слова, данные в скобках, в форме иллатива.

1. Mikä raitiovaunu menee (Tušino, Tšertanovo, Štšukino, Lefortovo, Strogino, Krylatskoje, Vyhino)? 2. Meneekö raitiovaunu numero 7 (Lauttasaari, Munkkiniemi, Töölö, Käpylä, Tapiola)? 3. Meneekö bussi (Zelenograd, Himki, Davydkovo, Matvejevskoje, Fili)? 4. Milloin lähtee seuraava linja-auto (Lahti, Turku, Pori, Kuopio, Jyväskylä, Oulu)? 5. Mihin aikaan lähtee linja-auto (Verejä, Balabanovo, Aprelevka, Ruza)?

II. Закончите предложение, обозначив пункт назначения в форме иллатива и срок поездки (на какое время?) в форме транслатива.

Образец. *Lähdemme lomamatkalle ... (Sotši, kaksi viikkoa).*
– Lähdemme lomamatkalle Sotšiin kahdeksi viikoksi.

1. Lähdemme työmatkalle ...	(Pietari, kolme viikkoa / Saransk, 3 päivää / Novosibirsk, puoli vuotta / Ruotsi, 4 kuukautta).
2. Lähdemme kiertoajelulle ...	(Vladimir, kaksi päivää / Siperia, kaksi viikkoa / Italia, viikko / Kreikka, 3 vuorokautta).
3. Lähdemme kesämökille ...	(Moskovan alue, kaksi kuukautta / Parikkala, puolitoista viikkoa).

III. Раскройте скобки, поставив слова в форме иллатива.

1. Menemme (hyvä / kuuma / tämä / suomalainen sauna). 2. Ystäviemme kanssa tulemme (pieni / mukava / kallis / kiinalainen ravintola). 3. Koululaiset menevät (tuo / suuri / Puškinin taidemuseo). 4. Matti nousee (japanilainen / kaunis / uusi auto). 5. Turistit tulevat (tämä / historiallinen / vanha kaupunki). 6. Menen (Igorin / pieni / mukava / se / sinun huone). 7. (Mikä maa / kaupunki / talo / huone) te menette?

IV. Завершите предложения, используя слова, данные в скобках.

mihin?	missä?	
He nousevat	He ovat jo	(raitiovaunu)
Matkustaja nousee	Hän on nyt	(juna)
Turisti tulee	Hän matkustaa nyt	(Kreikka)
Ylioppilaat menevät	He istuvat ... ja kuuntelevat luentoja.	(Helsingin yliopisto)
Tänään en mene	Minä olen ... ensi maanantaina.	(työ)
Ystävättäreni Helena menee	Hän aikoo olla ... kolme viikkoa.	(Pietari)

V. Ответьте на вопросы, используя в аллативе или иллативе данные в скобках слова.

Образец. *Mihin bussi tulee? (pysäkki / Otšakovo).*
– Bussi tulee pysäkille / Otšakovoon

1. Mihin turisti menee? (Venäjä / Pietari). 2. Mihin Liisa lähtee? (Tampere / Turku). 3. Mihin pikkuauto menee? (Vironkatu / keskusta).

VI. Вместо точек употребите приведённые в скобках слова в форме транслатива.

Образец. *Kalle valmistuu insinööriksi.*

1. Ystävämme Bob on jo valmistunut ... . 2. Matti aikoo tulla ... . 3. Lähden ystävieni kanssa Lappiin lomalle ... . 4. Hän lähtee työmatkalle ... . 5. Nuori pariskunta tuli Kiovaan ... .

(professori, opettaja, viisi päivää, viikko, pari kuukautta)

VII. Заполните пропуски данными в конце упражнения словами в форме генитива множественного числа (в том числе в роли несогласованного определения со значением принадлежности).

– Näemme nyt vanhojen ... ääriviivat vain maalaustaiteen tauluissa.
– Kuuluuko maalaustaiteeseen tutustuminen ... opetusohjelmaan?

- Kuuluu varmaankin, mutta se riippuu pääasiassa kulttuuri-innostuksesta.
- ... täytyy ymmärtää kauneuden ja menneisyyden maailmaa.
- Kuule, Leena, sinä puhut niin kauniisti taiteesta. Kai me menemme tänä iltana Puškinin taidemuseoon?

(mylly, koulu, kaikki)

VIII. Используйте данные в скобках слова в нужном падеже.

- Millä tavalla voi mennä ... ...?
- ... kai. Tai johdinautolla numero 28, jonka pysäkki on Universitet-... vieressä.
- Onko sinne pitkä matka?
- Ei ole, noin 20 ... . Voi ... ... ja katsoa ikkunasta ulos. Valtakadun ... ... näkyy ensin sirkus ja sitten Lasten musiikkiteatteri. Sen päällä on kaunis symboli: Sininen lintu.

(keskusta, metro, metroasema, minuutti, istua koko matka, oikea puoli)

SANASTO

aika *довольно*
aikoa (aion, aioin) *намереваться*
alennus (-ta, alennuksen) *распродажа (по сниженной цене)*
alennuskuukausilippu (-a, -lipun) *месячный льготный билет*
edullinen (-sta, -sen) *выгодный*
ehtiä (ehdin) *успевать*
graafikko (-a, graafikon) *художник-график*
harvinainen (-sta, -sen) *редкий*
hevonen (-sta, -sen) *лошадь*
holvi (-a, -n) *свод*
ihminen (-stä, ihmisen) *человек*
johdinauto (-a, -n) *троллейбус*
joka tapauksessa *во всяком случае*
julkaisu (-a, -n) *издание, публикация*
juna (-a, -n) *поезд*
jälkeen *позади, вслед*
jättää (-tän, -tin) *оставить*
kaavio (-ta, -n) *схема*
kansainvälinen (-stä, -sen) *международный*
kaunein (-ta) *красивейший*
kerta (-a, -rran) 1) *раз;* 2) *комплект*
kodikas (-ta, kodikkaan) *уютный*
koko *весь, целый* (нескл.)
koko ajan *всё время*
komea (-a, -n) *великолепный*
kova (-a, -n) *сильный, прочный*
kulkea (kuljen, kuljin) *двигаться*
kulua (kuluu, kului) *расходоваться*
kutsua (kutsun, -uin) *называть; приглашать*
kuukausi (-kautta, -kauden) *месяц*
kuulua (-uu, -ui) 1) *слышаться;* 2) *относиться, входить в*
kysyä (kysyn, -yin) *спрашивать*
käsikirjoitus (-ta, -ksen) *рукопись*
kävellä (-len, -lin) *ходить, гулять*
lahti (-tea, lahden) *залив*
liikenne (-ttä, liikenteen) *движение, транспорт*
lipuntarkastaja (-a, -n) *контролёр*
lukusali (-a, -n) *читальный зал*
maailma (-a, -n) *мир, свет*

maanalainen (-sta, -sen) *подземный,* зд. *метро*
maneesi (-a, -n) *манеж*
marmori (-a, -n) *мрамор*
matkaopas (-ta, -oppaan) *путеводитель*
matkustaa (-tan, -tin) *путешествовать*
matkustaja (-a, -n) зд. *пассажир*
mielellä (+ притяжат. суффикс) *с удовольствием*
mieluiten *охотнее всего*
minusta *по-моему*
minuutti (-a, -n) *минута*
moderni (-a, -n) *современный*
modernisti (-a, -n) *модернист*
monesko? *который по счету?*
naapuri (-a, -n) *сосед, соседний*
neuvosto- *советский* (в сложных словах)
nousta (nousen, -in) *подниматься; садиться в ...*
nousta (+..sta) pois *выходить из ...*
nykyisin *в настоящее время*
näkyä (näkyy, näkyi) *видеться*
näyttely (-ä, -n) *выставка*
/näyttely/halli (-a, -n) */выставочный/ зал*
odottaa (odotan, -tin) *ждать*
ohjelma (-a, -n) *программа*
onneksi *к счастью*
paikallinen (-sta, -sen) *местный*
paikallisjuna (-a, -n) *пригородный поезд, электричка*
pakkanen (-sta, -sen) *мороз*
palatsi (-a, -n) *дворец*
palkinto (-a, palkinnon) *премия*
patsas (-ta, patsaan) *памятник*
paras (-ta, parhaan) *самый лучший*
(tulla) perille *(прибыть) на место (назначения)*
pysäkki (-ä, pysäkin) *остановка*
pyöreä (-ä, -n) *круглый*
pääasiassa *главным образом*
päästä (pääsen, -in) *добраться*
rahastaja (-a, -n) *кондуктор*
raitiovaunu (-a, -n) *трамвай*
rengaslinja (-a, -n) *кольцевая линия*
ruuhka (-a, -n) *затор*
ruuhka-aika (-a, -ajan) *часы пик*
seinämaalaus (-ta, -maalauksen) *настенная роспись*
seisoa (seison, -oin) *стоять*
siirtyä (siirryn, -yin) *перемещаться*
siisti (-ä, -n) *чистый, приличный*
taidemaalari (-a, -n) *живописец*
taiteilija (-a, -n) *художник, артист*
takki (-a, -in) *пиджак; куртка*
talvi (talvea, talven) *зима*
tariffi (-a, -n) *тариф*
taulu (-a, -n) 1) *картина;* 2) *табло*
tieteellinen (-stä, -sen) *научный*
tottua (totun, -uin) *привыкнуть*
trollikka (-a, -kan) *троллейбус*
täynnä *полно*
täysi (täyttä, täyden) *полный*
täytyy (+1.inf.) *надо, должно*
vaihtaa (vaihdan, vaihdoin) *менять; делать пересадку*
vanhin (-ta, -imman) *самый старый*
vaunu (-a, -n) *вагон*
viime (нескл.) *прошлый, последний*
voima (-a, -n) *сила*
tulla voimaan *вступить в силу (о законе и т.п.)*
väli (-ä, -n) *интервал*
yhdessä *вместе*
ylpeä (-ä, -n) *гордый*

X

alkaa (alan, aloin) *начинать*
ensi *будущий* (нескл.)
etu (-a, edun) *выгода*
innostus (-ta, -ksen) *увлечение*
johdin (-ta, johtimen) *провод*

julkaista (-sen, -in) *печатать, издавать*
kauneus (kauneutta, -den) *красота*
kiertoajelu (-a, -n) *обзорная экскурсия*
koululainen (-sta, -sen) *школьник*
käsi (kättä, käden) *рука*
linja-auto (-a, -n) *междугородный автобус*
maalaustaide (-tta, -teen) *живопись*
menneisyys (-ttä, -den) *прошлое*
mylly (-ä, -n) *мельница*
puhdas (-ta, puhtaan) *чистый*
(gen.+päällä) *на, над*
raha (-a, -n) *деньги*
riippua (-uu, -ui) 1) *висеть;* 2) *зависеть*
sirkus (-ta, sirkuksen) *цирк*
symboli (-a, -n) *символ*
tarkastaa (-tan, -in) *проверять, осмотреть*
tutustuminen (-sta, -sen) *знакомство*
valmistua (valmistun,-uin) (+ sta) *окончить (учебное заведение)*
vuorokausi (-kautta, -den) *сутки*
ääriviivat (-viivoja, -viivojen) *контуры*

Pääpostissa ja postitoimistossa

Moskovan pääposti sijaitsee aivan keskustassa, Mjasnitskaja-kadulla. Sinne pääsee metrolla Turgenevskaja-nimiselle asemalle. Päästin harmaa rakennus on 30-luvun klassista tyyliä, pääoven edessä on pylväitä.

– Käyttekö siellä usein?

– Käyn pääpostissa postimerkkien ja kirjekuorien ensileimauspäivinä. Sieltä voi ostaa ensipäivänkuoria ja erikoisleimattuja postimerkkejä. Kotona minulla on monia postimerkkikokoelmia.

– Oletteko oikea filatelisti?

– No, en oikeastaan. Olen kai harrastelija. Pääpostista ostan uusia postimerkkisarjoja. Niiden valikoima on siellä laajempi kuin tavallisissa postitoimistoissa.

– Minne tavallinen posti jätetään?

– Minä pudotan sen lähellä olevaan postilaatikkoon.

– Millä tavalla lähetetään kirjatut kirjeet ja postiosoitukset?

– Nekin jätetään läheisiin postitoimistoihin.

– Mistä ostetaan kirjekuoria, postimerkkejä ja postikortteja?

– Samoin postitoimistoista.

На главпочтамте и в почтовом отделении

Московский почтамт находится в самом центре, на Мясницкой улице. Проехать туда можно на метро до станции "Тургеневская". Серое здание почтамта построено в стиле классицизма 30-х годов, перед главным входом – колонны.

– Вы там часто бываете?

– Я бываю на почтамте в первые дни гашения почтовых марок и конвертов. Там можно купить конверты первого дня и почтовые марки со спецгашением. Дома у меня много коллекций почтовых марок.

– Вы настоящий филателист?

– Да нет, собственно. Так, интересуюсь. На почтамте я покупаю новые серии почтовых марок. Их выбор там больше, чем в районных почтовых отделениях.

– А где можно отправить обычную почту?

– Я опускаю её в ближайший почтовый ящик.

– Как послать заказные письма и почтовые отправления?

– Также из ближних почтовых отделений.

– Где покупают конверты, почтовые марки и открытки?

– Тоже в почтовых отделениях.

*

Eilen istuin postitoimistossa pöydän ääressä ja kirjoitin kirjeitä ystävilleni ja sukulaisilleni. Sitten panin ne kuoriin ja pudotin postilaatikkoon.

Ihmiset lähettivät postia kotimaahan ja ulkomaille. Sieltä noudettiin myös poste restante kirjeitä.

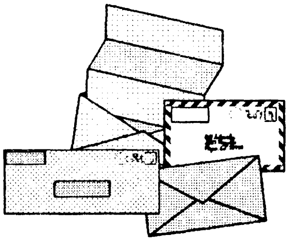

– Minne voi jättää ristisiteen?
– Tänne, olkaa hyvä.
– Haluan lähettää yhden ristisiteen Unkariin ja kaksi Petroskoihin. Saanko viisi postimerkkiä? Paljonko maksaa lentopostikirje Suomeen?
– Se maksaa ... ruplaa. Tavallinen kirje Suomeen maksaa ... ruplaa. Myös se pannaan postilaatikkoon.
– Onko poste restantessa postia nimelläni? Tässä on passini. Paljon kiitoksia.

Вчера я сидел в почтовом отделении за столом и писал письма своим друзьям и родственникам. Затем положил их в конверты и опустил в почтовый ящик.

Люди отправляли почту в пределах своей страны и за границу. Здесь же получали письма до востребования.

– А где отправить бандероль?
– Здесь, пожалуйста.
– Хочу отправить одну бандероль в Венгрию и две в Петрозаводск. Можно пять почтовых марок? Сколько стоит авиаписьмо в Финляндию?
– Оно стоит ... рублей. Обычное письмо в Финляндию стоит ... рублей. Его тоже опускают в почтовый ящик.
– Есть ли на моё имя письма до востребования? Вот мой паспорт. Большое спасибо.

*

Postitoimiston lennätinosastolta lähetetään onnittelusähkeitä ystäville, sukulaisille ja tuttaville merkkipäivinä, esimerkiksi syntymäpäivinä ja juhlapäivinä, jouluna ja uutena vuotena sekä kansainvälisenä naistenpäivänä.

Sähkeessä yksi sana Venäjän sisällä maksaa ... ruplaa. Toissapäivänä lähetin sähkeen,

На телеграфе отправляют поздравительные телеграммы друзьям, родственникам и знакомым по случаю знаменательных дат, таких как дни рождения и праздничные дни: Рождество, Новый год, Международный женский день.

Одно слово в телеграмме в пределах России стоит ... рублей. Позавчера я отпра-

jonka vastaus oli valmiiksi maksettu.

Sähkösanomalomakkeita on valmiina pöydillä.

вил телеграмму с оплаченным ответом.

Бланки для телеграмм лежат на столах.

*

Kaksi (pari) kirjettä
Monta kirjettä
Kuinka monta (montako) lomaketta?

Tänään on jouluaatto. Stockmannin näyteikkunassa on kaunis joulukuusi.

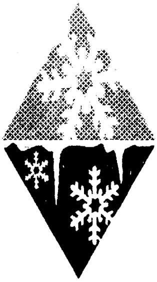

Paljon kirjeitä
Paljon paperia
Kuinka paljon (paljonko) lomakkeita?

Toivotamme hauskaa (rauhallista, tunnelmallista) joulua ja onnellista uutta vuotta.

KIELIOPPIA

1. Аблатив (ablatiivi)

Аблатив – отделительный падеж, также относится к числу внешнеместных падежей, он отвечает на вопросы: keneltä? *от кого?* miltä? *от чего? откуда?* miltä ajalta? *от какого времени?* Суффиксальное окончание аблатива **-lta (-ltä)** прибавляется к гласной основе слова с учётом чередования ступеней согласных.

Аблатив обозначает:

1) место на поверхности, от которого предмет отделяется, отходит: Kävelen metroasema**lta** yliopistolle. – *Иду пешком от станции метро к университету;* Otan kirjan pöydä**ltä**. – *Беру книгу со стола;*

2) лицо, от которого что-то получают (берут): Sain kirjan kirjastonhoitaja**lta**. – *Взял книгу у библиотекаря;*

3) время, от которого что-нибудь ведёт начало (к которому что-то приурочивается): Kirkko on keskiaja**lta**. – *Церковь относится к средним векам*; Kirje on marraskuun kolmanne**lta** päivä**ltä**. – *Письмо от третьего ноября;*

4) некоторые глаголы (сильного управления) требуют после себя аблатива: maistua *иметь какой-либо вкус*, näyttää *выглядеть, казаться* и др.: Ruoka maistuu hyvä**ltä**. – *Еда вкусная;* Hän näyttää nuore**lta**. – *Он выглядит молодым.*

2. Пассивная форма глагола (verbin passiivi)

Пассивная форма глагола в презенсе (verbin passiivin preesens) является, по существу, неопределённо-личной формой глагола; она обозначает действие, совершаемое неопределённым лицом: puhutaan *говорят.*

Утвердительная форма пассива в презенсе нередко употребляется в разговорной речи в значении побуждения к действию вместо формы 1-го лица множественного числа повелительного наклонения. Она образуется прибавлением окончаний **-taan (-tään)** или **-daan (-dään)** к основе глагола в зависимости от ее типа; у одноосновных глаголов, имеющих чередование ступеней согласных в основе, окончания присоединяются к слабоступенной основе: katso/a – katso**taan** *смотрят, посмотрим*; laula/a – laule**taan** *поют, споём*; luke/a – lue**taan** *читают, почитаем*; kirjoitta/a – kirjoite**taan** *пишут, попишем.*

У двухосновных глаголов с окончанием инфинитива **-a(-ä)** и **-ta(-tä)**, в том числе у глаголов типа vastat/a с согласной основой на **-t-**, у которых собственно окончанием инфинитива является **-a(-ä)**, пассив в презенсе оканчивается на **-taan(-tään)**: vastat/a – vasta**taan**; pes/tä – pes**tään**.

Если у одноосновных глаголов конечный гласный основы **-a-(-ä-)**, то при образовании презенса пассива **-a- (-ä-)** переходит в **-e-**: laula/a *петь* – laul**e**taan; löytä/ä *находить* – löyd**e**tään.

Если у двухосновных глаголов конечный согласный основы сонорный **-l-**, **-n-**, **-r-**, то при образовании презенса пассива начальный **-t-** показателя пассива ассимилируется с этим сонорным (прогрессивная ассимиляция) и в окончании пассива вместо **-taan (-tään)** будет **-laan (-lään)**, **-raan (-rään)**, **-naan (-nään)**: ol/la – ol**laan**, sur/ra *горевать* – sur**raan**; men/nä – men**nään** *идут, пойдём.*

Окончание **-daan (-dään)** употребляется у глаголов с окончанием инфинитива **-da (-dä)**: tuo/da – tuo**daan**, vie/dä – vie**dään**, teh/dä – teh**dään**.

В окончании пассивной формы презенса **-taan (-tään)** собственно окончанием является лишь удлинение гласного **-a-(-ä-) + n**, т.е. **-an (-än)**, в то время как **-ta-(-tä-)** является суффиксом пассива.

В предложениях со сказуемым в пассиве результативное прямое дополнение выступает в форме номинатива, а грамматическое подлежащее отсутствует: Kirje kirjoite**taan**. – *Письмо*

напишут; Laulu lauletaan – *Песню споют;* Kansanedustajat valitaan. – *Народных депутатов изберут.*

Отрицательная форма пассива в презенсе образуется при помощи отрицательной частицы **ei + основа презенса** пассива (без личного окончания): huomata/an *замечают* – ei huomata, tehdä/än – ei tehdä, mennä/än – ei mennä, tarvita/an *требуется* – **ei** tarvita, anneta/an – ei anneta.

Если сказуемое стоит в отрицательной форме пассива, то дополнение ставится в партитиве: Kirjettä ei kirjoiteta. – *Письма не пишут;* Laulua ei lauleta. – *Не поют песню;* Kansanedustajia ei valita. – *Не изберут депутатов.*

Пассивная форма глагола прошедшего времени – имперфекта (passiivin imperfekti), или неопределённо-личная форма прошедшего времени, обозначает (как и в презенсе) действие, совершаемое неопределённым субъектом (неизвестно или безразлично кем).

Окончание **утвердительной формы** пассива прошедшего времени **-tiin** или **-ttiin**, последнее употребляется в том случае, если окончание инфинитива у глаголов **-a (-ä)**. Структура окончания: **-tt- (-t-)** (сильная ступень суффикса пассива) + **-i-** (показатель имперфекта) + окончание имперфекта пассива **-in**: tuo/da – **tuotiin**, pes/tä – **pestiin**, vie/dä – **vietiin**, teh/dä – **tehtiin**, tul/la – **tultiin**, men/nä – **mentiin**, но: luke/a – **luettiin**, laula/a – **laulettiin**, kirjoitta/a – **kirjoitettiin**, vastat/a – **vastattiin**.

При этом чередующийся согласный суффикса пассива выступает в сильной ступени. Ср.: saadaan – saatiin; sanotaan – sanottiin.

Отрицательная форма пассива прошедшего времени образуется с помощью отрицательной частицы **ei** и страдательного причастия прошедшего времени:

puhu/a	–	ei puhuttu	men/nä	–	ei menty
kirjoitta/a	–	ei kirjoitettu	voi/da	–	ei voitu
vastat/a	–	ei vastattu	ol/la	–	ei oltu

При этом у одноосновных глаголов, имеющих окончание инфинитива **-a (-ä)**, суффиксом пассивного причастия является **-ttu (-tty)**, присоединяемый к слабоступенной основе. У одноосновных глаголов с окончанием инфинитива **-da (-dä)** или у двухосновных глаголов суффиксом пассивного причастия будет **-tu (-ty)** (у двухосновных глаголов он присоединяется к согласной основе): luettu – *прочитанный*, laulettu

– спетый, syöty – *съеденный*, hakattu – *срубленный*, pesty – *постиранный, вымытый*.

HARJOITUKSIA

I. Используйте слова, данные в скобках, в форме аблатива.

Образец 1. *Olga saa kirjeen (ystävä). – Olga saa kirjeen ystävältä.*

1. Hän ottaa kirjan (hylly). 2. Neiti L. saa kukkia (poikaystävä). 3. Herra Mäkelä saa laskun (tarjoilija). 4. Tuo bussi tulee (oikea) ja kääntyy vasemmalle. 5. Rouva Korhonen tulee (tori) kotiin. 6. Pikkuauto ajaa (Bulevardi) Liisankadulle.

Образец 2. *Opiskelija ottaa kirjat (tuo / vanha / iso kirjoituspöytä). – Opiskelija ottaa kirjat tuolta vanhalta isolta kirjoituspöydältä.*

1. Tyttö saa paljon kirjeitä (hyvä / kaukainen / paras ystävä). 2. Hän lähtee (linja-autoasema / metroasema / rautatieasema). 3. Ravintolan asiakas saa laskun (tämä / ystävällinen / nuori tarjoilija).

II. a) Завершите предложения, поставив вместо точек необходимые по смыслу окончания.

mihin?	missä?	mistä?
Pane kirjat pöydä....	Kirjat ovat....	Ota ne....
Opiskelija tulee kurssi....	Hän on....	Hän lähtee....
Koira tulee sohva....	Se on nyt sohva....	Pois sohva...!
Raitiovaunu kääntyy oikea....	Se on nyt....	Se kääntyy oikea... vasemmalle.

b) Сделайте предложения задания а) более развёрнутыми, добавив к используемым существительным местоимения или прилагательные, например: *iso pöytä, intensiivinen kielikurssi, uusi sohva.*

III. Раскройте скобки, употребив существительные и местоимения в нужных падежах.

1. Ostan kukkia (myyjä) ja annan ne (Leena). 2. Otan sanakirjan (Igor) ja annan sen takaisin (Tanja). 3. Matti oppii venäjää (minä) ja hän opettaa suomea (minä). 4. Sisareni saa kirjeen (paras ystävä), hän kirjoittaa myös (hän). 5. Saan rahaa (Timo), maksan velkani (Jussi). 6. Hän haluaa ostaa (minä) ne kirjat ja minä kyllä voin myydä ne (hän).

IV. Составьте предложения по образцу, используя форму пассива в презенсе (также в значении побуждения к действию).

Образец. *kirjoittaa kirje – Kirjoitetaan kirje.*

käydä kylässä; tehdä työtä; juoda kahvia; syödä omenia; mennä syömään; laulaa yhdessä; mennä kahville; katsoa televisiota; nähdä myöhemmin; tavata illalla; lukea lehtiä; tarjota teetä vieraille.

V. Используйте в предложениях отрицательную форму пассива.

Образец. *Tehdään jotakin. – Ei tehdä mitään.*

1. Mennään sinne. 2. Puhutaan suomea. 3. Nähdään huomenna. 4. Mennään kotiin. 5. Illalla luetaan runoja. 6. Illalla käydään elokuvissa. 7. Lähdetään maalle. 8. Palataan asiaan.

VI. Образуйте форму пассива презенса.

Образец. *He lukevat lehtiä joka päivä. – Joka päivä luetaan lehtiä.*

1. Perhe juo kahvia aamulla. 2. Sitten vanhemmat lähtevät työhön. 3. He tekevät työtä aamupäivällä ja iltapäivällä. 4. Keskipäivällä he syövät lounasta. 5. Illalla kaikki lähtevät kotiin.

VII. Ответьте на заданный вопрос, используя (по образцу) в приведённых ниже предложениях отрицательную форму пассива: Kun ihmiset ovat lomalla, mitä he eivät tee? – *Когда люди в отпуске, чего они не делают?*

Образец. *He eivät mene työhön joka päivä. – Työhön ei mennä joka päivä.*

1. He eivät lähde työmatkalle. 2. He eivät kirjoita työraportteja. 3. He eivät saa palkkaa kahdesti kuussa. 4. He eivät odota määräyksiä johtajalta.

VIII. Употребите, согласно образцу, данные выражения в утвердительной и отрицательной форме пассива.

Образец. *Meidän pitäisi (ei pitäisi) lähteä heti. – Lähdetään heti – ei lähdetä heti.*

Meidän pitäisi (ei pitäisi) lukea lehtiä; kirjoittaa kirjeitä; soittaa puhelimella; vastata kirjeisiin; pysäköidä oikein (väärin); ostaa limonaatia; rentoutua.

IX. Используйте данные выражения, согласно образцу, в вопросительно-отрицательной форме пассива.

Образец. *lähteä heti – Eikö lähdetä heti?*

ottaa kakkua; tilata lippu; soittaa uudelleen; lähteä kiertoajelulle; osallistua kilpailuun.

X. Вместо отрицательной формы императива 2-го лица множественного числа употребите отрицательную форму презенса пассива.

Образец. *Älkää soittako kasetteja liian kovaa! – Ei soiteta kasetteja liian kovaa!*

1. Älkää puhuko puhelimessa liian pitkää aikaa! 2. Älkää ottako näin paljon aurinkoa! 3. Älkää istuko läpivedossa! 4. Älkää rentoutuko liikaa!

XI. Употребите выражения в утвердительной и отрицательной форме пассива имперфекта.

Образец. *panna rahaa pankkiin – Pantiin rahaa pankkiin. – Ei pantu rahaa pankkiin.*

1. pestä pyykkiä pesukoneella; 2. istua talvella takkauunin ääressä; 3. käyttää paljon pesujauhetta; 4. puhua paljon puhelimessa; 5. olla alituiseen puhelimessa; 6. kutsua hänet kylään; 7. istua pöydässä kauan.

SANASTO

ensileimauspäivä (-ä, -n) *день первого гашения*
erikoisleimattu (-a, -leimatun) *специально погашенный (о марках)*
esimerkiksi *например*
filatelisti (-a, -n) *филателист*
harmaa (-ta, -n) *серый*
harrastelija (-a, -n) *любитель*
(gen.+) johdosta *в связи с ...*
joulu (-a, -n) *рождество*
(joulu)aatto (-a, -aaton) *канун (рождества)*
juhla (-a, -n) *праздник*
kirje (-ttä, kirjeen) *письмо*
kirjattu kirje *заказное письмо*
klassinen (-sta, -sen) *классический*
kokoelma (-a, -n) *коллекция*
kotimaa (-ta, -n) *родина*
kuori (kuorta, -ren) *конверт; кора*
kuusi (kuusta, kuusen) *ель, ёлка*
laaja (-a, -n) *обширный*
leima (-a, -n) *печать, клеймо*
leimata (leimaan, leimasin) *штемпелевать; клеймить*
leimaus (-ta, -ksen) *штемпелевание* (зд. *гашение марок*)
lennätin (-tä, -ttimen) *телеграф*
lentoposti (-a, -n) *авиапочта*
lomake (-tta, lomakkeen) *бланк*
-luvulla *в ... годы*
läheinen (-stä, -sen) *близкий*
lähettää (lähetän, -tin) *отправлять*
merkkipäivä (-ä, -n) *знаменательная дата*
noutaa (noudan, -in) *забрать*
onnellinen (-sta, -sen) *счастливый*
onnitella (-ttelen, -in) *поздравлять*
onnittelu (-a, -n) *поздравление*

panna (panen, -in) *положить*
paperi (-a, -n) *бумага*
passi (-a, -n) *паспорт*
Petroskoi *Петрозаводск*
poste restante *почта до востребования*
posti (-a, -n) *почта*
(posti)kortti (-a, kortin) (*почтовая*) *открытка*
postilaatikko (-a, -kon) *почтовый ящик*
postimerkki (-ä, -merkin) *марка*
postitoimisto (-a, -n) *отделение связи*
postiosoitus (-ta, -osoituksen) *почтовый перевод*
pudottaa (pudotan, -tin) *ронять* (зд. *опускать*)
pylväs (-tä, pylvään) *колонна*
pääposti (-a, -n) *главпочтамт*
rauhallinen (-sta, -sen) *мирный; спокойный*
ristiside (-ttä, -siteen) *бандероль*
sana (-a, -n) *слово*
sarja (-a, -n) *серия*
sisällä *внутри*
syntymäpäivä (-ä, -n) *день рождения*
sukulainen (-sta, -sen) *родственник*
sähke (-ttä, sähkeen) *телеграмма*
sähkö (-ä, -n) *электричество*
sähkösanoma (-a, -n) *телеграмма*
toivottaa (-tan, -tin) (*по*)*желать кому чего*
tunnelma (-a, -n) *настроение*
tunnelmallinen (-sta, -nen) *прочувствованный, идиллический*
tuttava (-a, -n) *знакомый*
ulkomaille *за границу*
valmis (-ta, valmiin) *готовый*
vastaus (-ta, vastauksen) *ответ*
(gen. +) ääressä *возле*
pöydän ääressä *за столом*

X

alituiseen *постоянно*
hylly (-ä, -n) *полка*
istua pöydässä *сидеть за трапезой*
johtaa (johdan, -in) *руководить*
johtaja (-a, -n) *руководитель*
kaukainen (-sta, -sen) *далёкий*
kilpailu (-a, -n) *соревнование*
koira (-a, -n) *собака*
kovaa *громко*
käydä kylässä *бывать в гостях*
laulaa (laulan, lauloin) *петь*
lento (-a, lennon) *полёт*
luku (-a, luvun) *число; глава*
merkki (-ä, merkin) *знак*
määräys (-tä, -ksen) *указание, предписание*
osallistua (-tun, -uin) *участвовать*
ottaa aurinkoa *загорать*
palkka (-a, palkan) *зарплата*
pestä (pesen, -sin) *мыть, стирать*
pesujauhe (-tta, -jauheen) *стиральный порошок*
pysäköidä (pysäköin) *остановиться*
raportti (-a, -tin) *рапорт, донесение*
rautatie (-tä, -n) *железная дорога*
rentoutua (-dun, -uin) *расслабиться*
risti (-ä, -n) *крест*
syntyä (synnyn, -yin) *родиться*
takka (-a, takan) *камин*
vanhemmat (vanhempia, vanhempien) *родители*
velka (-a, velan) *долг*
väärin *неправильно*

Asumme Savoi-hotellissa

Soitan työpaikalleni.

– Olen Leningradin rautatieasemalla vieraita vastassa... Milloin Helsingin pikajuna saapuu? Kuten tavallisesti, kymmenen minuuttia yli yhdeksän... Kyllä, kantaja ja taksi ovat jo valmiina... On, kahden hengen huone ensimmäisen luokan hotellista on varattu. Tietysti, varattu etukäteen. Mistä hotellista?.. Savoista.

Tulimme taksilla keskustaan. Hotelli Savoi on Moskovan vanhojen katujen, Pušetšnaja- ja Roždestvenka-katujen kulmassa. Sitä vastapäätä on metroasema Lubjanka ja pääkaupungin isoin lastentavaratalo Detskij mir (Lasten maailma). Lähellä ovat Bolšoi- ja Malyi-teatterit sekä hotelli Metropol.

Vastaanotto, rahanvaihto, neuvonta ja palvelutoimisto sekä matkamuistokioski ovat hotellin ala-aulassa. Saapumismuodollisuudet hoidetaan nopeasti.

– Saanko passinne? Voitte saada sen takaisin huomenna samaan aikaan. Täyttäkää ilmoittautumiskortti. Ja allekirjoittakaa tähän. Kiitos.

– Me aiomme asua hotellissanne viikon. Minä haluan vaihtaa rupliksi Suomen markkoja ja

Поселяемся в отеле "Савой"

Звоню на работу.

– Я на Ленинградском вокзале, встречаю гостей... Когда прибывает скорый из Хельсинки? Как всегда, в девять часов десять минут... Да, носильщик и такси ждут... Да, да, номер на двоих в первоклассном отеле заказан. Конечно, заказан заранее. В каком отеле?.. В "Савойе".

Приехали в центр на такси. Отель "Савой" находится на углу старейших улиц Москвы: Пушечной и Рождественки. Напротив станция метро "Лубянка" и самый большой столичный детский универмаг "Детский мир". Неподалёку Большой и Малый театры, гостиница "Метрополь".

Приём гостей, обмен денег, справочная и бюро обслуживания, киоск сувениров – всё это в нижнем холле гостиницы. Оформление документов происходит быстро.

– Разрешите ваши паспорта? Можете получить их обратно завтра в это же время. Заполните карточку прибытия. Подпишитесь вот здесь. Спасибо.

– Мы собираемся прожить в вашем отеле неделю. Я хочу поменять на рубли финские

matkashekkejä.
– Olkaa hyvä. Kuinka monta kollia matkatavaroita teillä on? Kolme matkalaukkua, ei mitään muuta. Matkatavaranne viedään huoneeseenne. Odottakaa hetki! Huoneenne on toisessa kerroksessa. Tässä on avaimenne. Jättäkää se kerrospäivystäjälle, kun lähdette ulos. Huoneessanne on kaikki mukavuudet: lämmin vesi, suihku, televisio ja puhelin.

марки и чеки.
– Пожалуйста. Сколько у вас мест багажа? Три чемодана, больше ничего. Ваш багаж отнесут в комнату. Подождите минутку! Ваша комната на втором этаже. Вот ваш ключ. Оставляйте его у дежурной по этажу, когда будете выходить из гостиницы. В вашей комнате есть все удобства: горячая вода, душ, телевизор и телефон.

Vanhan Moskovan keskustassa

Ystäväni ovat ensimmäistä kertaa Moskovassa. He tutkivat karttaa ja huomasivat, että heidän hotellinsa on aivan vanhan Moskovan sydämessä: heidän huoneensa ikkunat olivat Pušetšnaja-kadulle päin. Liikennettä tällä kapealla kadulla on rajoitettu, se on Moskovan vanhimpia katuja. Satoja vuosia sitten siellä valettiin tykkejä (puški) ja sen varrella asui tykinvalajia (puškari).

Jonkin matkan päässä hotellista on antikvaarinen kirjakauppa, josta voi ostaa uusia ja ikivanhoja julkaisuja: kaunokirjallisia, historiallisia, teknisiä ja aikakausjulkaisuja. Lähellä, viereisellä kadulla, jonka nimi on Kuznetskij most (Sepän silta), on tunnettu Kirjailijoiden kirjapuoti. Ystäväni käyvät siellä mielellään, sillä

В центре старой Москвы

Мои друзья в Москве в первый раз. Они изучили карту и заметили, что их отель находится в самом центре старой Москвы: окна их комнаты выходят на Пушечную улицу. Движение по этой узкой улице ограничено, это одна из старейших улиц Москвы. Сотни лет назад здесь отливали пушки, и неподалёку жили пушкари (литейщики пушек).

Недалеко от гостиницы находится букинистический магазин, в котором можно купить новые и старинные издания: художественной литературы, исторической, технической и периодики. Рядом, на соседней улице Кузнецкий мост, располагается известная "Книжная лавка писателей". Мои друзья с удо-

he pitävät kovasti kirjoista. вольствием бывают там, они очень любят книги.

*

korkea – korkea talo, korkea puu, korkea kellotorni, korkea herra
pitkä – pitkä mies, pitkä poika, pitkä tie, pitkä muisti
iso – iso laatikko, iso koira, iso maa
suuri – suuri ongelma, suuri kaupunki, suuri maa, Pietari Suuri

*

omakotitalo

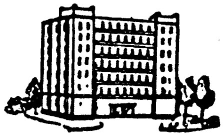

kerrostalo

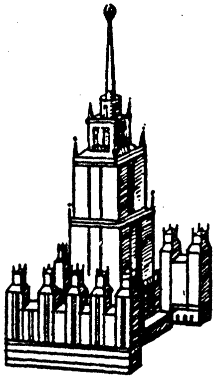

pilvenpiirtäjä

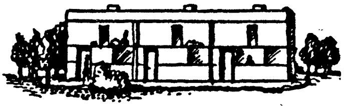

rivitalo

Ukraina-hotelli on Moskovan pilvenpiirtäjiä.

KIELIOPPIA

1. Результативное прямое дополнение (tulosobjekti)

Согласно традиционной схеме, объект (прямое дополнение) полного охвата действием глагола выражается падежом аккузативом (akkusatiivi). Отвечает на вопросы: kenet? *кого?* minkä? mikä? *что?* и в единственном числе имеет окончание **-n**, выступая в форме генитива, или не имеет специального падежного окончания, выступая в форме номинатива. Во множественном числе имеет форму номинатива множественного числа с окончанием **-t**.

	yksikkö	monikko
kenet?	pojan, oppilaan	pojat, oppilaat
kenet?	poika, oppilas	pojat, oppilaat
minkä?	kirjan	kirjat
mikä?	kirja	kirjat

Из форм единственного числа в указанном значении полного охвата объекта действием, как уже упоминалось выше, обычно (с исчисляемыми существительными) употребляется форма **генитива** (с окончанием **-n**). Форма **номинатива** употребляется в модальных конструкциях, выражающих долженствование, необходимость или побуждение к совершению того или иного действия, а также в пассивных конструкциях, например:

1) с глаголами в форме императива: Tuo heti kirja! – *Принеси книгу сейчас же!* Anna minulle sanakirja! – *Дай мне словарь!*

2) с глаголами, выражающими долженствование: **pitää**, **täytyy**. Субъект действия выступает в этом случает в форме генитива: Minun **pitää** kirjoittaa kirje kotiin. – *Мне нужно написать письмо домой;* Pekan **täytyy** jättää kirjattu kirje postiin. – *Пекке нужно отправить по почте заказное письмо;*

3) если долженствование выражается с помощью вспомогательного глагола **olla** + I причастие пассива (субъект действия также выступает в форме генитива): Heidän on luettava tämä teksti. – *Им надо прочитать этот текст;*

4) с глаголами в форме пассива: Ostetaan tämä kirja. — *Купим эту книгу;* Kirjoitetaan kaikki kirjeet.– *Напишем все письма.*

При этом следует помнить, что форма презенса пассива приобретает значение будущего времени совершенного вида.

Если объект действия в форме прямого дополнения не полностью охвачен действием переходного глагола (например, выражен неисчисляемым существительным), то он выступает в форме **партитива** единственного числа: Otan teetä. – *Возьму (беру) чаю (чая);* Ostan leipää. – *Куплю хлеба (какое-то количество);* Juo teetä! – *Выпей чаю! (сколько-нибудь);* Osta leipää! – *Купи хлеба! (некоторое количество);* Kaupasta ostettiin leipää. – *В магазине купили хлеба (какое-то количество);* Juotiin mehua. – *Попили сока (какое-то количество).*

Если объект действия выражен личным местоимением, то оно ставится в особой форме аккузатива с окончанием -t,

употребляемой в финском языке только в **личных** местоимениях **и вопросительном** местоимении **kenet?**: Kenet näet? – *Кого ты видишь?* Näen heidät ja Liisan. – *Вижу их и Лиису.*

2. Количественные числительные (perusluvut)

Количественные числительные, выражающие количество предметов, отвечают на вопросы: kuinka paljon? *сколько?* montako? (только об исчисляемых предметах) *как много? сколько?*

Все количественные числительные в номинативе и аккузативе единственного числа, кроме числительного *один*, требуют после себя партитива (как и слово puoli *половина*): yksi kirja, kaksi kirjaa, kolme kirjaa, puoli metriä. В остальных падежах они согласуются с существительными в падеже и числе: kahdella oppilaalla, neljässä päivässä.

Склонение количественных числительных

Sijat	Yksikkö			Monikko		
Nom.	yksi	kaksi	kolme	yhdet	kahdet	kolmet
Gen.	yhden	kahden	kolmen	yksien	kaksien	kolmien
Part.	yhtä	kahta	kolmea	yksiä	kaksia	kolmia
Iness.	yhdessä	kahdessa	kolmessa	yksissä	kaksissa	kolmissa
Illat.	yhteen	kahteen	kolmeen	yksiin	kaksiin	kolmiin
Trans.	yhdeksi	kahdeksi	kolmeksi	yksiksi	kaksiksi	kolmiksi
Nom.	neljä	viisi	kuusi	neljät	viidet	kuudet
Gen.	neljän	viiden	kuuden	neljien	viisien	kuusien
Part.	neljää	viittä	kuutta	neljiä	viisiä	kuusia
Iness.	neljässä	viidessä	kuudessa	neljissä	viisissä	kuusissa
Illat.	neljään	viiteen	kuuteen	neljiin	viisiin	kuusiin
Trans.	neljäksi	viideksi	kuudeksi	neljiksi	viisiksi	kuusiksi
Nom.	seitsemän	kahdeksan		seitsemät	kahdeksat	
Gen.	seitsemän	kahdeksan		seitsemien	kahdeksien	
Part.	seitsemää	kahdeksaa		seitsemiä	kahdeksia	
Iness.	seitsemässä	kahdeksassa		seitsemissä	kahdeksissa	
Illat.	seitsemään	kahdeksaan		seitsemiin	kahdeksiin	
Trans.	seitsemäksi	kahdeksaksi		seitsemiksi	kahdeksiksi	
Nom.	yhdeksän	kymmenen		yhdeksät	kymmenet	
Gen.	yhdeksän	kymmenen		yhdeksien	kymmenien	
Part.	yhdeksää	kymmentä		yhdeksiä	kymmeniä	
Iness.	yhdeksässä	kymmenessä		yhdeksissä	kymmenissä	
Illat.	yhdeksään	kymmeneen		yhdeksiin	kymmeniin	
Trans.	yhdeksäksi	kymmeneksi		yhdeksiksi	kymmeniksi	

Nom.	sata	tuhat	sadat	tuhannet
Gen.	sadan	tuhannen	satojen	tuhansien
Part.	sataa	tuhatta	satoja	tuhansia
Iness.	sadassa	tuhannessa	sadoissa	tuhansissa
Illat.	sataan	tuhanteen	satoihin	tuhansiin
Trans.	sadaksi	tuhanneksi	sadoiksi	tuhansiksi

Числительные **yksi**, **kaksi** склоняются как двухосновные существительные с гласной основой на краткий **-е-** (при согласной основе **-yh-**, **-kah-**): в косвенных падежах единственного числа, номинативе множественного числа и в составе сложных порядковых числительных сочетание согласных **-ks-** переходит в **-hd-** (**-ht-**): yksi – y**hd**en – y**ht**een (illat.); kaksi – ka**hd**en – ka**ht**een (illat.).

Числительное **kolme** имеет основу на краткое **-е-**. Числительные **seitsemän**, **kahdeksan**, **yhdeksän** имеют основу на **-а-** (**-ä-**), перед падежным окончанием конечный **-n** отбрасывается; **kymmenen** имеет основу на **-е-**.

Все количественные числительные, за исключением числительного *один*, в функции результативного прямого дополнения имеют форму номинатива в единственном и множественном числе: Ostan **yhden** ruusun. – *Куплю одну розу*; Ostan **kaksi** kukkaa. – *Куплю два цветка.*

У сложных числительных от 11 до 19 при склонении изменяется первая часть слова, а слово **-toista** прибавляется без изменения: yksitoista, yhdentoista, yhtätoista, yhdessätoista.

У сложных числительных, обозначающих круглые десятки, при склонении синхронно изменяются обе части: kak**si**kymmen**tä**; kahde**n**kymmene**n**; kaht**a**kymmen**tä**; kahdess**a**kym**m**en**essä**; kahte**en**kymmen**een**; kahdeksi**k**ymmen**eksi**.

У составных числительных при склонении все части также изменяются синхронно: kahde**lla**kymmene**llä**viide**llä**.

3. Наречия (adverbit)

По своему общему значению наречия в финском языке делятся на **качественные**, обозначающие признак действия или степень признака, и **обстоятельственные** (времени, места, причины, цели и др.).

Качественные наречия (**tavan adverbit**) отвечают на вопросы: kuinka? *как?* millä tavalla? *каким образом?* Например: **hyvin** tehty *хорошо сделано;* **huonosti** tehty *плохо сделано.*

По своему морфологическому составу они соотносятся с именами существительными, прилагательными, числительными, причастиями и местоимениями. Наиболее часто для образования качественных наречий употребляется суффикс **-sti**, прибавляемый к гласной основе соответствующего имени с учётом чередования ступеней согласных:

nopea – nopea**sti** hidas – hitaa**sti** kaksi – kahde**sti**.

Обстоятельственные наречия **(ajan, paikan** jne. **adverbit)** выражают различные обстоятельства, при которых совершается действие. По своему значению они делятся на группы:

обстоятельственные наречия **времени**, обозначающие время, в которое совершается действие, и отвечающие на вопросы: milloin? *когда?* mistä ajasta (alkaen)? *с каких пор?* mihin aikaan asti, saakka? *до каких пор?* Например: eilen, aina, nyt, ennen, joskus, muinoin *в старину*, illalla, tähän asti jne.;

обстоятельственные наречия **места**, обозначающие место или направление действия и отвечающие на вопросы: missä? *где?* minne? *куда?* mistä? *откуда?* mihin (paikkaan) asti? *до какого места?* Например: täällä, siellä, kaukana, tänne, sinne, ei missään, sinne asti, tänne asti jne.;

обстоятельственные наречия **причины**, указывающие причину, из-за которой совершается действие, и отвечающие на вопросы: miksi? mistä syystä? *отчего? почему?* Например: vihoissa/an [= ni, = si jne.] *в гневе*; ajatuksissa/an [= ni, = si jne.] *в задумчивости*;

обстоятельственные наречия **цели**, указывающие на цель действия и отвечающие на вопрос: missä tarkoituksessa? *с какой целью?* Например, kiusaksi *назло* и т.д.

К обстоятельственным наречиям можно отнести наречия, обозначающие **совокупность** и **разделительность**: yhdessä *вместе*, osittain *по частям*, kaksittain *по двое* и т.д.

HARJOITUKSIA

I. Утвердительные предложения с объектом действия (tulosobjekti) в генитиве преобразуйте в отрицательные предложения, согласно образцу 1, и наоборот, согласно образцу 2.

Образец 1. *Saan passin. – En saa passia.*

1. Tuon passin huomenna. 2. Varaan huoneen etukäteen. 3. Pekka ostaa lipun teatteriin. 4. Täytän ilmoittautumiskortin.

5. Herra Joki allekirjoittaa kirjeen. 6. Hissipoika vie matkatavarat hotellihuoneeseen. 7. Vieras ottaa avaimen. 8. Hän jättää sen pöydälle.

Образец 2. *En saa passia. – Saan passin.*

1. Emme saa kuittia. 2. Turisti ei löydä heti postitoimistoa. 3. En jätä avainta kerrospäivystäjälle. 4. Matti ei vaihda rupliksi matkashekkejä. 5. Taksi ei vie Mattia asemalle. 6. Kantaja ei kanna matkalaukkuja junaan.

II. Преобразуйте предложения согласно образцу, употребляя прямое дополнение в форме генитива.

Образец. *Tuolla on lehtikioski. – Näen lehtikioskin.*

Tuolla on (yliopisto / ruokala / elokuvateatteri / puhelinkioski / hotelli / neuvonta / palvelutoimisto / asema / juna).

III. Преобразуйте предложения по образцу, употребив необходимую по контексту форму объекта.

Образец. *Ota oppikirja tai sanakirja. – Otan oppikirjan, mutta en ota sanakirjaa.*

1. Lue sanomalehti tai kuvalehti. – Luen ... . 2. Ota kantaja ja taksi. – Otan ... . 3. Lähetä sähke tai postikortti. – Lähetän ... . 4. Osta teatterilippu tai elokuvalippu. – Ostan ... . 5. Kirjoita artikkeli tai kertomus. – Kirjoitan ... . 6. Kutsu kahville Pekka ja Matti. – Kutsun ... . 7. Kerro kaikki minulle ja Sirkalle. – Kerron ... .

IV. Составьте предложения согласно образцу, поставив данные ниже слова в нужном падеже.

Образец. *Mitä Liisa haluaa? (piimä ja lasi) – Hän haluaa piimää ja lasin. Sinun täytyy antaa hänelle piimää ja lasi.*

liima ja kirjekuori; kynä ja paperi; mehu ja lasi; tee ja kuppi; hillo ja lusikka; nakki ja sinappi.

V. Вместо точек вставьте слова, данные в скобках.

Образец. *Minä ostan ... kilon omenia. – Minä ostan yhden kilon omenia.*

1. Hän ostaa ... kiloa appelsiineja. 2. Matti kävelee ... kilometriä. 3. Osta ... omena! 4. Ostakaa ... appelsiinia! 5. Kävele vaikka ... kilometri joka päivä. 6. Rouva Lahtinen ostaa kolme ... perunoita torilta. 7. Matti ostaa Liisalle ... ruusua. 8. Äiti, anna minulle

vielä ... piirakkaa. 9. Saanko ... kilon kurkkua? 10. Aamulla tarvitsen ison ... kahvia. 11. ... oppilaalla on ... kirjaa. 12. Kalle juoksee tavallisesti ... kilometriä päivässä. 13. Joskus he tekevät työtä ...toista tuntia vuorokaudessa. 14. Hän syö illalla ... omenan. 15. Ihminen nukkuu normaalisti ... tuntia yössä. 16. Irinalla on suomen kielen oppitunteja ... kertaa viikossa ja hän oppii nopeasti. 17. Olgalla on kielen kurssi ... kerran viikossa ja hän oppii hitaasti. 18. ... turistilla on hyvä Helsingin kartta. He saivat sen ilmaiseksi hotellista.

(yksi, puoli, pari, kilo, kuppi, kaksi, kolme, kymmenen)

VI. Употребите в предложениях необходимую по контексту форму результативного прямого дополнения.

Образец. *Minä ja Liisa istumme lukusalissa. – Matti näkee minut ja Liisan.*

1. Me ja Liisa lähdemme yliopistosta. 2. Sinä ja Liisa olette kahvilassa. 3. Hän ja Liisa ovat elokuvissa. 4. He ja Liisa katsovat videoita. 5. Sinä ja Liisa tapaatte bussipysäkillä.

SANASTO

aikakausjulkaisu (-a, -n) *периодическое издание*
ala 1) *пространство;* 2) *нижний*
allekirjoittaa (-tan, -tin) *подписать*
antikvaarinen (-sta, -sen) *антикварный; букинистический*
aula (-a, -n) 1) *вестибюль;* 2) *фойе;* 3) *актовый зал*
avain (-ta, avaimen) *ключ*
ensimmäistä kertaa *впервые*
etukäteen *заблаговременно*
hoitaa (hoidan, hoidin) *ухаживать; обслуживать*
huomata (huomaan, huomasin) *заметить*
ilmoittautua (-dun, -uin) *объявлять о себе*
ilmoittautumiskortti (-a, -kortin) *карточка прибытия*
kaikki (-a, -ien) *все* (мн.ч.)
kantaja (-a, -n) *носильщик*
kaunokirjallisuus (-tta, -den) *художественная литература*
kellotorni (-a, -n) *колокольня*
kerros (-ta, kerroksen) *этаж*
kirjailija (-a, -n) *писатель*
(kirja)puoti (-a, -din) *(книжная) лавка*
kolli (-a, -n) *место (багажа)*
korkea (-a, -n) *высокий*
kuja (-a, -n) *переулок;* зд. *проезд*
kulma (-a, -n) *угол*
luokka (-a, luokan) *класс*
matkalaukku (-a, -kun) *чемодан*
matkamuisto (-a, -n) *сувенир*
matkatavarat (-tavaroita, -oiden) *багаж*
muisti (-a, -n) *память*
mukavuus (-tta, -den) *удобство*
muodollisuus (-tta, -den) *формальность*
neuvonta (-a, -nnan) *справочная*

nopeasti *быстро*
omakotitalo (-a, -n) *собственный дом, особняк*
ongelma (-a, -n) *проблема*
palvelu (-a, -n) *обслуживание*
palvelutoimisto (-a, -n) *бюро обслуживания*
pikajuna (-a, -n) *скорый поезд*
pilvenpiirtäjä (-ä, -n) *небоскрёб*
päivystäjä (-ä, -n) *дежурный*
rahanvaihto (-a, -don) *обмен валюты*
rajoitettu (-a ,-tun) *ограниченный*
rajoittaa (-tan, -tin) *ограничивать*
rautatieasema (-a, -n) *вокзал*
rivi (-ä, -n) *ряд; строка*
rivitalo (-a, -n) *коттедж с квартирами на двух уровнях*
saapuminen (-sta, -sen) *прибытие*
samaan aikaan *в это же время*
seppä (-ä, sepän) *кузнец*
sillä *поскольку*
suihku (-a, suihkun) *душ*
sydän (-tä, sydämen) *сердце*
tekninen (-stä, -sen) *технический*
tutkia (tutkin) *изучать*
tykki (-ä, tykin) *пушка*
tykinvalaja (-a, -n) *пушкарь*
täyttää (täytän, -in) *заполнять*
valaa (valan, valoin) *отливать*
varata (varaan, varasin) *резервировать*
varrella *около, возле*
(olla) vastassa (vieraita) *встречать (гостей)*
vastaanotto (-a, -oton) *приём*
viereinen (-stä, -sen) *находящийся возле*

X

artikkeli (-a, -n) *статья*
hissi (-ä, -n) *лифт*
ilmaiseksi *бесплатно*
kantaa (kannan, -oin) *нести*
kuitti (-a, kuitin) *квитанция*
kuvalehti (-lehteä, -lehden) *иллюстрированный журнал*
liima (-a, -n) *клей*
lusikka (-a, lusikan) *ложка*
löytää (löydän, löysin) *найти*
normaalisti *нормально*
nähdä (näen, näin) *видеть*
piirakka (-a, -kan) *пирог*
pilvi (pilveä, pilven) *облако*
päivystää (-tän, -tin) *дежурить*
sanomalehti (-teä, -den) *газета*
sinappi (-a, sinapin) *горчица*
video (-ta, -n) *видео*

Maisteri Koronen on taas Moskovassa

- Milloin kävitte edellisen kerran Moskovassa, maisteri Koronen?
- Kävin vuonna 1985 Suomen kansalliseepoksen Kalevalan 150-vuotisjuhlan johdosta.
- Missä tarkoituksessa?
- Tulin yliopistoon luennoimaan eepoksesta.
- Missä asuitte?
- Asuin hotelli Universitetskajassa.
- Missä se sijaitsee?
- Mitšurinin ja Lomonosovin valtakatujen kulmassa. Sieltä voi kävellä yliopistolle, jos ilma on kaunis.

- Minkälainen hotelli se on?
- Se on melko uusi viisitoistakerroksinen talo. Minä asuin neljännessätoista kerroksessa, yhden hengen huoneessa.
- Oliko huone mukava?
- Varsin mukava. Huoneessa oli puhelin ja televisio. Ikkunasta näkyivät lounaassa Olympiakylän sini- ja punavalkoiset kerrostalot ja viereiset lammikot ja nurmikot.

Hotellin pääoven vieressä on samanniminen ravintola ja unkarilaisten tavaroiden erikoisliike Balaton.

Raija Koronen tuli ravintolasta syömästä aamiaista.

Магистр Коронен снова в Москве

- Когда Вы были в Москве в последний раз, магистр Коронен?
- В 1985 году, в год 150-летнего юбилея национального эпоса "Калевала".
- С какой целью?
- Я приезжала в университет читать лекции об эпосе.
- Где Вы жили?
- В гостинице "Университетская".
- Где она находится?
- На углу Мичуринского и Ломоносовского проспектов. Отсюда в хорошую погоду можно пешком дойти до университета.
- Что это за гостиница?
- Это довольно новое пятнадцатиэтажное здание. Я жила на четырнадцатом этаже в одноместном номере.
- Комната была удобной?
- Очень удобной. В комнате телефон и телевизор. Из окна видны на юго-западе сине- и красно-белые многоэтажные дома Олимпийской деревни, её пруды и лужайки.

У главного входа в гостиницу - ресторан с тем же названием и фирменный магазин венгерских товаров "Балатон".

Райя Коронен пришла из ресторана после завтрака.

Hän on innokas tutustumaan Moskovaan. Nyt hän on palvelutoimistossa tilaamassa lippuja teatteriin ja sirkukseen. Moskovan uusi sirkus on lähellä, vastapäätä yliopistoa.

Palvelutoimiston virkailija on aina valmis auttamaan vieraita.

– Voitteko järjestää minulle käynnin Puškinin taidemuseoon? Saanko tilata lipun sinne? Saanko tämän maksutta? Kiitos. Mitä tänään esitetään nukketeatterissa? Miten täältä pääsee sinne?

– Haluatteko katsoa teatteriohjelmistoa? Konservatorion suuressa salissa soittaa tänään Valtion sinfoniaorkesteri. Konsertti alkaa seitsemältä.

– Menen sinne mielelläni. Onko mahdollista järjestää minulle kiertoajelu kaupungilla?

– On kyllä. Ehkä haluatte osallistua kiertoajeluun yhdessä suomalaisten vieraiden kanssa? Juuri tänään hotelliimme tuli muutamia lehtoreita Tampereelta ja Jyväskylästä. Huomenna kymmeneltä he lähtevät Inturistin bussilla tutustumaan Moskovaan. He käyvät Kremlissä, Leo Tolstoin museossa ja katsomassa Borodinon taistelupanoraamaa.

– Kiitos ehdotuksestanne. Ja saman tien, missä voi korjauttaa kameran? Se ei saa jäädä

Она хочет познакомиться с Москвой. Она заказывает в бюро обслуживания билеты в театр и в цирк. Новый московский цирк рядом, напротив университета.

Служащая из бюро обслуживания всегда готова помочь гостям.

– Можно устроить мне посещение Музея изобразительных искусств им. А.С.Пушкина, заказать туда билет? Эта услуга бесплатна? Спасибо. А что сегодня в кукольном театре? Как туда проехать?

– Желаете посмотреть театральные программы? В Большом зале консерватории сегодня играет Государственный симфонический оркестр. Концерт начинается в семь.

– Пойду с удовольствием. Можно организовать мне поездку по городу?

– Конечно. Может быть, Вы пожелаете участвовать в поездке по городу вместе с финскими гостями? Как раз сегодня в наш отель приехали лекторы из Тампере и Ювяскюля. Завтра в 10 часов утра они едут на интуристском автобусе знакомиться с Москвой. Они побывают в Кремле, Музее Льва Толстого, посетят Бородинскую панораму.

– Спасибо за Ваше предложение. И заодно, где можно отремонтировать фотоаппарат?

korjaamatta, koska tarvitsen sitä kovasti. Aion lähiaikoina matkustaa Pietariin viikonlopuksi.

Voitteko kirjoittaa sitä ennen laskun valmiiksi? Ja minne lasku maksetaan? Selvä on. Kiitos avustanne.

Его нельзя не ремонтировать, он мне очень нужен. Я собираюсь поехать в Санкт-Петербург на выходные дни.

Можно заранее выписать мне счёт за проживание? И где оплатить этот счёт? Всё ясно. Спасибо за помощь.

*

Paljonko kello on?

Сколько времени?

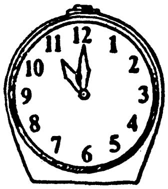

Kello on yksitoista (11).

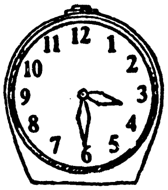

Kello on puoli neljä (15.30).

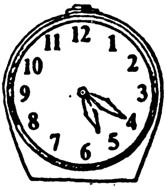

Kello on kaksikymmentä yli viisi (17.20).

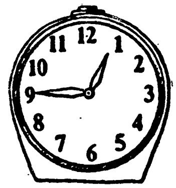

Kello on viittätoista vaille kolmetoista (12.45).

Kello on edellä. Kello on jäljessä.
Kello käy oikein. Kello ei käy.

KIELIOPPIA

1. Абессив (abessiivi)

Абессив – лишительный падеж, обозначает отсутствие предмета (явления), без которого происходит действие. Отвечает на вопросы: ketä ilman? *без кого?* mitä ilman? *без чего?*

Окончание абессива **-tta (-ttä)** присоединяется к гласной склоняемой основе (к основе генитива): Hän kulkee aina hatu**tta**. – *Он всегда ходит без шляпы;* Matkatavara viedään maksu**tta**. – *Багаж относят бесплатно.*

2. III инфинитив (3. infinitiivi)

Все пять падежных форм III инфинитива, относящегося, как и все пять финских инфинитивов, к группе именных (неличных) форм (*nominaalimuodot*) финского глагола, образуются путём прибавления суффикса **-ma- (-mä-)** и соответствующих падежных окончаний к сильноступенной (при наличии ЧСС) гласной основе глаголов. Например, инессивная форма III инфинитива от глагола lukea (hän luke/e) – luke/**ma**/ssa, элативная форма III инфинитива от глагола levätä (hän lepä/ä) – lepää/**mä**/stä, иллативная форма III инфинитива от глагола tarjota (hän tarjoa/a) – tarjoa/**ma**/an, адессивная форма III инфинитива от глагола kirjoittaa (hän kirjoitta/a) – kirjoitta/**ma**/lla, абессивная форма III инфинитива от глагола tehdä (hän teke/e) – teke/**mä**/ttä.

1. **Инессивная форма III инфинитива (3. infinitiivin inessiivi)** обозначает действие, совершаемое в момент речи (т. е. нахождение субъекта в процессе совершения действия), и отвечает на вопрос: mitä tekemässä? *что делая?* Olemme kat**somassa** näyttelyä. – *Смотрим выставку (находимся в смотрении выставки)*; Olemme syö**mässä** ravintolassa. – *Едим в ресторане (находимся в ресторане в процессе еды).*

2. **Элативная форма III инфинитива (3. infinitiivin elatiivi)** обозначает действие, которое прекращается, воспрещается или от выполнения которого отказываются. Отвечает на вопрос: mitä tekemästä? *что сделав?* Lähdemme ravintolasta syö**mästä** lounasta. – *Уходим из ресторана, съев ленч (после съедения ленча)*; Tulimme kotiin kats**omasta** näyttelyä. – *Пришли домой, посмотрев выставку.*

3. **Иллативная форма III инфинитива (3. infinitiivin illatiivi)** выражает действие, которое собираются или побуждают совершить. Употребляется, как правило, при глаголах направленного действия, отвечающих на вопрос: *куда? во что?* Иллативная форма III инфинитива отвечает на вопрос: mitä tekemään? *(чтобы) что сделать?* Menemme pian nukku**maan**.

– Мы скоро пойдём спать; Mennään tanssi**maan**! *– Пойдём потанцуем!* Hän jäi kirjastoon luke**maan**. *– Он остался читать в библиотеке.*

В сочетании с глаголом **olla** + прилагательное иллативная форма III инфинитива обозначает способность к совершению действия, при этом высказыванию придаётся идиоматический характер: Hän on kova puhu**maan**. *– Он любитель поговорить;* Matti on innokas / nopea opiskele**maan**. *– Матти силён (воодушевлён / быстр) учиться.*

4. **Адессивная форма III инфинитива (3. infinitiivin adessiivi)** обозначает способ действия, выраженного основным глаголом, и отвечает на вопрос: mitä tekemällä? *что делая?* Luke**malla** oppii. *– Читая учатся;* Opiskelemme vierasta kieltä esimerkiksi kuuntele**malla** kasettia. *– Изучаем иностранный язык, слушая, например, кассету.*

5. **Абессивная форма III инфинитива (3. infinitiivin abessiivi)** показывает, что выражаемое глаголом действие не состоялось, отвечает на вопрос: mitä tekemättä? *чего не делая?*

Объект несостоявшегося действия, если он присутствует, выражается в форме партитива: Jäimme kotiin osta**matta** iltalehteä. *– Остались дома, не купив (без покупки) вечерней газеты.*

3. Образование и склонение порядковых числительных (järjestyslukujen muodostaminen ja taivutus)

Порядковые числительные образуются от основы генитива единственного числа (гласной основы) количественных числительных путём присоединения к ней суффиксов **-s-** в номинативе, **-t-** в партитиве единственного числа (согласная основа), **-nte-** (сильная ступень гласной основы) или **-nne-** (слабая ступень гласной основы) в других косвенных падежах.

Во множественном числе в номинативе присоединяется суффикс **-nne-** (слабоступенная основа), в косвенных падежах **-nsi-** (основа множественного числа).

От числительных yksi, kaksi (если они не входят в состав сложного слова) порядковые числительные образуются от другого корня и склоняются по типу прилагательных на **-nen**.

В числительном kolme перед суффиксом порядкового числительного в основе **-a-** вместо **-e-**.

	yksikkö		monikko	
Nom.	ensimmäinen	toinen	ensimmäiset	toiset
Gen.	ensimmäisen	toisen	ensimmäisten	toisten
			ensimmäisien	toisien
Part.	ensimmäistä	toista	ensimmäisiä	toisia
Iness.	ensimmäisessä	toisessa	ensimmäisissä	toisissa
Illat.	ensimmäiseen	toiseen	ensimmäisiin	toisiin
Adess.	ensimmäisellä	toisella	ensimmäisillä	toisilla

При склонении сложных числительных от 11 до 19 изменяется первая часть слова, а слово toista остается без изменений.

Nom.	yhdes**toista**	seitsemäs**toista**
Gen.	yhdennen**toista**	seitsemännen**toista**
Part.	yhdettä**toista**	seitsemättä**toista**
Adess.	yhdennellä**toista**	seitsemännellä**toista**

При склонении круглых десятков и всех остальных составных числительных изменяются все части, но возможно изменение только последней части (первые же две части остаются без изменений в номинативе единственного числа):

Nom.	kolmaskymmeneskuudes
Gen.	kolmannenkymmenennenkuudennen
Part.	kolmattakymmenettäkuudetta
Adess.	kolmannellakymmenennelläkuudennella.

Иначе (редко)

Nom.	kolmekymmentäkuudes
Gen.	kolmekymmentäkuudennen
Part.	kolmekymmentäkuudetta
Adess.	kolmekymmentäkuudennella

HARJOITUKSIA

I. Употребите существительные в абессиве вместо предложно-падежной конструкции 'ilman + партитив'.

Образец. *Voitteko tulla toimeen ilman ystäviä? – Voitteko tulla toimeen ystävittä?*

1. On ikävä lähteä kotoa ilman rahaa. 2. Hän lähti ulkomaille ilman passia. 3. Oppilas meni kirjastoon ilman opiskelijakorttia.

4. Hän tuli käymään kylässä ilman kukkia. 5. He jäivät kahville ilman kutsua. 6. Jos perheenäidillä on hyvät työvälineet, hän voi siivota asunnon ilman vaivaa.

II. Отвечая на вопросы: Missä Jussi on? Mitä hän on tekemässä? – используйте, согласно образцу, инессивную форму III инфинитива от глаголов данных выражений.

О б р а з е ц. *Istua kirjastossa – Jussi on istumassa kirjastossa.*

lukea oppikirjoja ja oppimateriaaleja; juoda kahvia kahvilassa; käydä seminaareissa; syödä lounasta; istua luennoilla; lukea kaunokirjallisuutta ja lehtiä; katsoa balettia teatterissa; tutustua Moskovan nähtävyyksiin; käyda museossa; tilata lippuja Helsinkiin.

III. Отвечая на вопрос: Mihin Jussi menee (mitä tekemään)? – используйте, согласно образцу, иллативную форму III инфинитива.

О б р а з е ц. *Suorittaa tenttejä – Jussi menee suorittamaan tenttejä.*

kirjoittaa tarkastustehtävää; käydä kylässä, syödä päivällistä; kuunnella klassista musiikkia; käydä pop-konsertissa; osallistua kiertoajeluun, soittaa taksiasemalle.

IV. При ответе на вопрос: Mistä Jussi tulee (mitä tekemästä)? – употребите, согласно образцу, элативную форму III инфинитива.

О б р а з е ц. *Lukea historiaa – Jussi tulee lukemasta historiaa.*

työskennellä tietokoneella; kuunnella sinfoniaorkesteria; luistella luistinradalla; pelata tennistä; tanssia diskossa; juoda olutta; soittaa lentokentälle.

V. Используйте при ответах адессивную форму III инфинитива.

1. Millä tavalla voi oppia vierasta kieltä? (lukea, kirjoittaa, kääntää, tehdä harjoituksia). 2. Miten vietätte viikonloppunne? (mennä maalle, osallistua kiertoajeluihin, käydä ystävien luona, kutsua vieraita). 3. Millä tavalla ansaitsette rahaa? (tehdä työtä, ei veikata). 4. Millä tavalla haluaisitte matkustaa? (ajaa autoa). 5. Kuinka aiotte viettää lomanne? (matkustaa meren rannalle).

VI. Вместо точек употребите, исходя из контекста, глагол в абессивной форме III инфинитива.

О б р а з е ц 1. *Minulle tulee kiire. En ehdi silittää puseroani. Puseroni jää ... . – Puseroni jää silittämättä.*

1. Eilen ravintolassa oli hidas tarjoilija. Minulle tuli kiire, enkä ehtinyt syödä jälkiruokaa. Minä kiirehdin ulos ja jälkiruoka jäi minulta .... 2. Pauli jäi kotiin, koska hän ei halunnut katsoa taidenäyttelyä. Paulilta jäi taidenäyttely .... 3. Kun palasin matkalta kotiin, kirjoitin ja lähetin paljon kirjeitä. Yhtä, minulle kaikkein tärkeintä kirjettä en kirjoittanut. Vain yksi, minulle kaikkein tärkein kirje jäi minulta .... 4. Kun tulin teatterin kassalle ostamaan lippua, iltaesityksen liput oli jo myyty loppuun. Teatterilippu jäi .... 5. On vaikea päästä teatteriin, jos ei ole varannut lippua etukäteen. Kyllä, jos lippu on jäänyt ....

Образец 2. *Miksi et ole lukenut artikkelia? – Miksi artikkeli on lukematta?*

1. Miksi kukaan ei ole pessyt autoa? – .... 2. Miksi et ole tehnyt harjoituksia? – .... 3. Miksi et auta äitiä? – ....

Образец 3. *Ostitko sen silkkipuseron? – En, jätin sen ostamatta.*

1. Luitko tämän artikkelin? – .... 2. Kirjoittiko Matti kirjeen Helenalle? – .... 3. Söikö pikku Lasse sen ison omenan? – .... 4. Korjasiko poika kameran? – ....

VII. Ответьте на вопросы по образцу.

Образец. *Monesko päivä on poikasi Mikon syntymäpäivä? – Hänen syntymäpäivänsä on kahdeskymmenesneljäs (marraskuuta tuhatyhdeksänsataaseitsemänkymmentäkaksi).*

1. Kuinka mones päivä on sinun syntymäpäiväsi? 2. Monesko päivä on tyttäresi nimipäivä? 3. Monesko päivä on joulu? 4. Kuinka mones päivä on uudenvuodenpäivä? 5. Monesko päivä tänään on?

VIII. Напишите (произнесите вслух) порядковые числительные.

a) Yliopiston ala-aulassa.

– Missä kerroksessa on filologinen tiedekunta?

– Pääosin 9. ja 10. kerroksessa. Opetusosasto ja muutamat luentosalit sijaitsevat 8. kerroksessa.

– Missä huoneessa ovat filologisen tiedekunnan opetusosaston tilat?

– Ne ovat huoneissa 861 – 865.

– Missä on filologisen tiedekunnan dekaaninvirasto?

– Se sijaitsee 9. kerroksessa.

b) Hissisä.

- 9. kerros, olkaa hyvä. Kiitos.
- Ja meille 5. ja 7. Kiitos.
- 2., olkaa hyvä.
- Tämä menee ylöspäin, 11. kerrokseen. Sen jälkeen se menee alas.
- Kiitos.

c) Istuin lukemassa kirjastossa jo kolmatta tuntia. Minua nukutti. Halusin juoda hyvää kahvia. Menin hissillä 10. kerrokseen, sillä siellä on kahvila. Mutta siellä myytiin tänään vain mehua ja kivennäisvettä. Lähdin 10. kerroksesta 8. kerrokseen. Siellä oli kahvilassa pitkä jono, koska juuri oli alkanut tauko. Menin 5. kerrokseen. Sen kahvilassa oli hyvä leivosvalikoima. Join mustaa kahvia, söin leivoksen ja olin taas kunnossa.

SANASTO

alkaa (alan, -oin) *начинать(ся)*
apu (-a, avun) *помощь*
auttaa (autan, -oin) *помогать*
eepos (-ta, eepoksen) *эпос, эпопея*
edellinen (-stä, -sen) *предыдущий*
ehdotus (-ta, -ksen) *предложение*
ehkä *может быть, возможно*
erikoisliike (-ttä, -liikkeen) *фирменный магазин*
esittää (esitän, esitin) *представлять, исполнять*
jotta *чтобы*
järjestää (-tän, -tin) *устроить*
jäädä (jään, jäin) *остаться*
kamera (-a, -n) *фотоаппарат*
kello on edellä *часы спешат*
kello on jäljessä *часы отстают*
kello käy oikein *часы идут верно*
kello ei käy *часы стоят*
kerrostalo (-a, -n) *многоэтажное здание*
konsertti (-a, -konsertin) *концерт*
korjata (korjaan, korjasin) *чинить*
korjauttaa (-tan, -tin) *отдать в починку*
lammikko (-a, lammikon) *пруд*
lounas (-ta, lounaan) 1) *юго-запад;* 2) *ленч, второй завтрак*
luennoida (-nnoin) *читать лекцию*
lähiaikoina *в ближайшее время*
maisteri (-a, -n) *магистр*
maksu (-a, -n) *плата*
melko *довольно[-таки]*
museo (-ta, -n) *музей*
nurmikko (-a, -kon) *лужайка*
nähtävyys (nähtävyyttä, nähtävyyden) *достопримечательность*
ohjelmisto (-a, -n) *репертуар*
panoraama (-a, -n) *панорама*
saman tien *заодно, попутно*
selvä (-ä, -n) *ясный*
sinfoniaorkesteri (-a, -n) *симфонический оркестр*
taidemuseo (-ta, -n) *музей искусств*
taistelu (-a, -n) *битва, сражение*
tarkoitus (-ta, -ksen) *намерение*
(part.+) vaille *без* (кого/чего-либо)
vapaa-aika (-a, -ajan) *свободное время, досуг*
varsin *очень; весьма*
viikonloppu (-a, -lopun) *конец недели, уик-энд*

virkailija (-a, -n) *служащий*
vuotisjuhla (-a, -n) *юбилей*

yhdessä *вместе; совместно*

X

alas *вниз*
ansaita (-tsen, -tsin) *зарабатывать*
baletti (-a, baletin) *балет*
dekaaninvirasto (-a, -n) *деканат*
esitys (-stä, -ksen) *показ,* зд. *представление*
hattu (-a, -n) *шляпа*
ikävä (-ä, -n) *скучный, тоскливый*
ilman (+part.) *без* (кого/чего)
kunto (-a, kunnon) *состояние; порядок*
kutsu (-a, -n) *приглашение*
klassinen (-sta, -sen) *классический*
kääntää (-nnän, -nsin) 1) *поворачивать;* 2) *переводить*
leivos (-ta, -ksen) *пирожное*
lentokenttä (-ä, -kentän) *аэродром*
luistella (luistelen, -lin) *кататься на коньках*
luistinrata (-a, -radan) *каток*
nimipäivä (-ä, -n) *именины*
nukuttaa (-ttaa, -tti) *клонить ко сну*
opetusosasto (-a, -n) *учебная часть*

pelata (pelaan, pelasin) *играть* (в спортивные игры)
pusero (-a, -n) *блузка*
päivällinen (-stä, -sen) *обед*
siivota (siivoan, -sin) *убирать(ся)*
silittää (-tän, -tin) *гладить (утюгом)*
silkki (-ä, -kin) *шёлк*
suorittaa (-tan, -tin) *выполнять*
tanssia (tanssin) *танцевать*
tauko (-a, tauon) *перерыв*
tentti (-ä, tentin) *экзамен; зачёт*
tietokone (-tta, -neen) *компьютер*
tila (-a, -n) *место*
tulla toimeen *обходиться*
tärkein *важнейший*
vaiva (-a, -n) 1) *труд; усилие; неудобство;* 2) *мучение;* 3) *хлопоты*
veikata (veikkaan, veikkasin) *играть в лотерею; держать пари*
viettää (-tän, -tin) *проводить (время); праздновать*
väline (-ttä, -neen) *средство; орудие*
ylöspäin *вверх*

Tapaaminen yliopiston pihalla

Anatoli oli tulossa trollikkapysäkiltä ja tapasi humanististen tiedekuntien rakennuksen pihalla Vika Sokolovan, joka tuli yliopistolle metroasemalta.

– Hei, Vika! Minne olet menossa? Mikäli muistan, teillä on tänään vapaapäivä.

– Hei, Tolja! Menen kirjastoon. Minun on luettava lisää aineistoa Kalevala-seminaaria varten ja kirjoitettava kurssityöhöni uusi osa. Minun esitelmävuoroni on tulossa kohta.

– Onko esitelmäsi jo valmiina?

– Ei vielä. Olen lukenut paljon arvosteluja Kalevalasta. Lukemalla todellakin oppii.

Pidän varsinkin Matti Kuusen Kalevala-tutkielmasta. Luin sen suomeksi ja siihen kului minulta paljon aikaa. Sain siitä monia tärkeitä tietoja ja ajatuksia. Mutta paljon muuta on jäänyt minulta lukematta. Mitä sinä aiot lukea tänään?

Встреча возле университета

Анатолий шёл от троллейбусной остановки и во дворе корпуса гуманитарных факультетов встретил Вику Соколову, она направлялась к университету от метро.

– Привет, Вика! Куда это ты? Насколько я помню, у вас сегодня свободный день.

– Привет, Толя! Я иду в библиотеку. Мне нужно почитать ещё кое-какие материалы к семинару по “Калевале” и написать новую главу моей курсовой. Приближается моя очередь делать доклад.

– Он уже готов?

– Ещё нет. Я прочла много критики по “Калевале”. Действительно, читая учатся.

Особенно мне нравится исследование Матти Кууси. Я читала его на финском, и это заняло у меня много времени. Но я нашла там немало важных сведений и мыслей. Однако многое у меня ещё не прочитано. А что ты собираешься читать сегодня?

– V. Jevsejevin Kalevala-tutkielman toisen osan. Yritän kuitenkin lainata sen kirjan kotiin. Ai, tänään on lauantai, mihin saakka kirjasto on auki? Jos se on jo suljettu, minultakin jää se lukematta.

– Вторую часть монографии В. Евсеева. Все же попробую взять по абонементу эту книгу домой. А, сегодня суббота, до какого часа открыта библиотека? Если она уже закрылась, книга у меня останется непрочитанной.

– Tieteellisen ja kaunokirjallisuuden lainausosastot ovat auki kuten tavallisesti kahdestatoista yhdeksääntoista. Lukusalit ovat auki kymmenestä kahteenkymmeneen.

– Научный и художественный отделы абонемента открыты как обычно, с двенадцати до девятнадцати. А читальные залы открыты с десяти утра до восьми вечера.

– Hei sitten, minulle tulee kiire. Tavataan ylihuomenna, ruotsin tunnilla. Minun on vielä tehtävä monta ruotsin harjoitusta. Kuule, tuletko pelaamaan tennistä?

– Ну пока, мне надо бежать. Встретимся послезавтра, на уроке шведского. Мне ещё надо делать по-шведскому много упражнений. Слушай, ты на теннис придёшь?

– Tulen kyllä.

– Обязательно приду.

– No hei hei!

– Ну, пока!

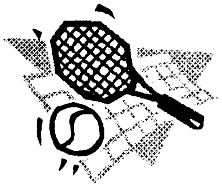

Vastapäätä pääovea Vika huomasi jäätelöä syövien tyttöjen joukossa vaaleatukkaisen tytön.

Возле главного входа Вика заметила среди кушающих мороженое девушек блондинку.

– Hei, Tanja! Sinulla on uusi kiva solki! Onko se tehty nahasta?

– Таня, привет! У тебя новая красивая заколка! Она из кожи?

– Hei, Vika. Nahastapa hyvinkin, se on ostettu Moskva-tavaratalosta. Pidätkö siitä?

– Привет, Вика. Да, она кожаная, куплена в универмаге "Москва". Тебе нравится?

– Pidän kyllä. Tuletko maanantaina näytelmäkerhoon? No nähdään sitten!

– Очень. Придёшь в понедельник в театральную студию? Там увидимся!

Opiskelemme filologisessa tiedekunnassa

MGU:n filologisen tiedekunnan suomen kielen ja kirjallisuuden ryhmän opiskelijoille luennoidaan ensimmäisellä vuosikurssilla Suomen historiasta ja kulttuurista.

Toisella vuosikurssilla luennoidaan Suomen kansalliseepoksesta. Opiskelijat valitsevat itselleen aiheet, keskustelevat niistä seminaareissa ja kirjoittavat niistä lukuvuoden lopussa kurssityöt. Toisella vuosikurssilla tapahtuu erikoistuminen kirjallisuuden tai kielitieteen alalle.

Toisesta vuosikurssista alkaen luennoidaan Suomen kirjallisuuden kehityksestä ja suomen kielen rakenteesta ja kehityksestä. Samalla pidetään vastaavia seminaareja ja kirjoitetaan kurssitöitä.

Viidennellä vuosikurssilla kirjoitetaan diplomityö ja puolustetaan sitä.

Yliopistosta valmistuttuaan nuoret spesialistit sijoittuvat eri tehtäviin: joistakin tulee korkeakoulujen opettajia, toiset saavat työtä tele-, radio- ja eri tieto- ja uutistoimistoista tai lähtevät oppaiksi taikka menevät kustantamoihin, yrityksiin ja muihin laitoksiin. Kaikki saavat työtä omalta erikoisalaltaan.

Учимся на филологическом факультете

На филологическом факультете МГУ в группе финского языка и литературы студентам на первом курсе читают лекции по истории и культуре Финляндии.

На втором курсе читается лекционный курс по карело-финскому эпосу. Студенты выбирают себе темы, обсуждают их на семинарах и пишут по ним курсовые работы в конце учебного года. На этом курсе происходит специализация студентов по литературе или языку.

Начиная со второго курса читаются лекции по истории финляндской литературы и по теории и истории финского языка. Одновременно проводятся соответствующие семинары и пишутся курсовые работы.

На пятом курсе студенты пишут и защищают дипломные работы.

По окончании университета выпускники идут работать по своим специальностям: преподают в вузах, работают на телевидении и радио, в агентствах печати, становятся переводчиками, идут в издательства, фирмы и другие организации. Все получают работу по своей специальности.

*

luento	pitää luentoja	käydä luennoilla
esitelmä	pitää esitelmiä	

luentokurssi	erikoiskurssi	erikoisseminaari

Lähetän esitelmäni teesit **postissa** tai **faksilla**. Soitan **puhelimella**. Lähettää kirjeitä **postitse**, **lentopostitse**, **kuriiripostitse**. Matkustaa **maitse** ja **vesitse**, **meritse**.

KIELIOPPIA

1. Причастия настоящего и прошедшего времени (ensimmäinen ja toinen partisiippi)

В финском языке имеются два причастия: причастие I – настоящего времени (незаконченного действия) и причастие II – прошедшего времени (законченного действия). Оба причастия могут быть действительными и страдательными. Существует в финском языке и так называемое причастие агента (agenttipartisiippi).

Причастие I актива образуется с помощью суффикса **-va (-vä)**, который прибавляется к сильноступенной (при наличии ЧСС) гласной основе глагола:

puhu/a	puhu**va**	*говорящий*	tarjot/a	tarjoa**va**	*предлагающий*
luke/a	luke**va**	*читающий*	vastat/a	vastaa**va**	*отвечающий*
syö/dä	syö**vä**	*едящий*	teh/dä	teke**vä**	*делающий*

Причастие I пассива образуется с помощью суффикса **-va(-vä)**, который прибавляется к сильной основе пассива. Последняя образуется путём прибавления суффиксов пассива: 1) **-tta-(-ttä-)** к слабоступенной (при наличии чередования ступеней согласных) спрягаемой основе одноосновных глаголов на **-a (-ä)**: puhu/a – puhu/**tta**/**va** *говоримый*[1], luke/a – lue/**tta**/**va** *читаемый*; и 2) **-ta-(-tä-)** – к основе одноосновных глаголов на **-da (-dä)**: syö/dä – syö/**tä**/**vä** *съедаемый* или к согласной основе двухосновных глаголов: vastat/a – vastat/**ta**/**va** *отвечаемый*, tehdä – teh/**tä**/**vä** *делаемый*, pestä – pes/**tä**/**vä** *отмываемый*.

---

[1] Здесь и далее в значении *который надо проговорить, прочитать* и т.д.

Причастие II актива (действительное причастие прошедшего времени) образуется прибавлением к основе инфинитива суффикса **-nut (-nyt)** (во множественном числе – суффикса **-neet** от основы генитива причастия II единственного числа **-nee/n**):

puhu/a	puhu**nut**, puhu**neet**	*говоривший, говорившие*
luke/a	luke**nut**, luke**neet**	*читавший, читавшие*
syö/dä	syö**nyt**, syö**neet**	*съевший, съевшие*
teh/dä	teh**nyt**, teh**neet**	*сделавший, сделавшие*

У глаголов на **-ta (-tä)**, **-la (-lä)**, **-na (-nä)**, **-ra (-rä)** в суффиксе происходит удвоение согласного в результате ассимиляции на стыке согласного основы и суффикса причастия II актива:

hakat/a:	hakat+nut =	haka**nnut** / haka**nneet**
ruvet/a:	ruvet+nut =	ruve**nnut** / ruve**nneet**
tul/la:	tul + nut =	tu**llut** / tu**lleet**
men/nä	men + nyt =	me**nnyt** / me**nneet**
pur/ra:	pur + nut =	pu**rrut** / pu**rreet**

Причастие II пассива (страдательное причастие прошедшего времени) образуется с помощью суффикса **-ttu (-tty)**, который прибавляется к слабоступенной основе одноосновных глаголов: sano/ttu *сказанный*, lue/ttu *прочитанный*, а также путём прибавления суффикса **-tu (-ty)** к основе на долгий гласный (или дифтонг) одноосновных глаголов или к согласной основе двухосновных глаголов: saa/tu *полученный*, syö/ty *съеденный*, hakat/tu *вырубленный*, teh/ty *сделанный*.

С помощью причастия II актива и форм вспомогательного глагола **olla** образуются сложные временные формы (перфекта, плюсквамперфекта): Sitä ennen olin lukenut paljon kaunokirjallisuutta. – *До этого я читал много беллетристики.*

Отрицательная форма имперфекта также образуется с помощью причастия II актива: Silloin hän ei nähnyt mitään. – *Тогда он ничего не видел.*

Как причастие I, так и причастие II может употребляться и в роли определения существительного, согласуясь с ним в числе и падеже:

Naistenlehteä luke**valla** tytö**llä** oli kaunis tukka.	*У читающей женский журнал девушки были красивые волосы.*
Kuvassa on kaksi hymyile**vää** nais**ta**.	*На картине две улыбающиеся женщины.*

Panen väsyneen lapsen nukkumaan.	*Укладываю уставшего ребёнка спать.*
Se on maksettu lasku.	*Это оплаченный счёт.*
Otin maksetun laskun mukaani.	*Взял оплаченный счёт с собою.*

Причастие I пассива в сочетании с глаголом **olla** в форме 3-го лица единственного числа по типу **on (oli) tehtävä** используется для выражения необходимости совершения обозначенного глаголом действия. При этом действующее лицо употребляется в генитиве, а прямое дополнение – в номинативной форме: Minun on luettava se kirja. – *Мне нужно прочитать эту книгу;* Pojan on kirjoitettava kotitehtävä. – *Мальчику надо написать домашнее задание.*

В пассиве объект всегда ставится в форме номинатива, но не генитива: Kirja on luettava. – *Книгу надо прочитать.*

Причастие I и причастие II актива могут употребляться вместо придаточного предложения, вводимого относительными местоимениями *что, как*, в конструкциях типа: Näen pojan lähtevän (досл.: *Вижу мальчика уходящим*), вместо сложноподчинённого предложения: Näen, että poika lähtee. – *Вижу, что / как мальчик уходит;* Näin pojan lähteneen. – *Видел мальчика уходившим,* вместо Näin, että poika lähti. – *Видел, что / как мальчик уходил.*

2. Перфект (perfekti)

Перфект обозначает действие, закончившееся в прошлом до момента речи, но результат которого присутствует в момент речи, или же действие, начавшееся до момента речи (в прошлом) и продолжающееся в момент речи. Перфект может обозначать действие, которое закончится до начала другого действия в будущем (с ощутимым для этого действия результатом): **Olen lukenut** paljon arvosteluja Kalevalasta. – *Я прочитал много литературно-критических работ о "Калевале";* Kun **olen lukenut** Matti Kuusen Kalevala-tutkielman, esittelen sen seminaarissa. – *Когда я прочитаю монографию Матти Кууси, я сделаю о ней доклад на семинаре.*

Личные формы перфекта актива (aktiivin perfekti) образуются прибавлением к спрягаемым личным формам презенса глагола **olla** в соответствующем лице II причастия актива спрягаемого глагола.

Perfektin myönteinen muoto	**Perfektin kielteinen muoto**
(minä) olen lukenut	(minä) en ole lukenut
(sinä) olet lukenut	(sinä) et ole lukenut
hän on lukenut	hän ei ole lukenut
(me) olemme lukeneet	(me) emme ole lukeneet
(te) olette lukeneet	(te) ette ole lukeneet
he ovat lukeneet	he eivät ole lukeneet
я читал (прочитал) и т. д.	*я не читал (не прочитал)* и т. д.

Перфект вспомогательного глагола olla

myöntömuoto	kieltomuoto
(minä) olen ollut	(minä) en ole ollut
(sinä) olet ollut	(sinä) et ole ollut
hän on ollut	hän ei ole ollut
(me) olemme olleet	(me) emme ole olleet
(te) olette olleet	(te) ette ole olleet
he ovat olleet	he eivät ole olleet

Пассивная форма перфекта (passiivin perfekti) образуется прибавлением к вспомогательному глаголу **olla** в форме 3-го лица единственного числа презенса причастия II пассива:

myöntömuoto

on luettu	kirja on luettu	*книга прочитана*
on kirjoitettu	kirje on kirjoitettu	*письмо написано*
on saatu	viesti on saatu	*известие получено*
on laulettu	laulu on laulettu	*песня спета*
on tehty	harjoitus on tehty	*упражнение выполнено*
on juotu	maito on juotu	*молоко выпито*

Объект действия в этом случае выражен в форме номинатива: Hänen on kirjoitettava diplomityö. – *Ей надо написать дипломную работу.*

Отрицательная форма перфекта пассива (passiivin perfektin kieltomuoto) образуется с помощью причастия II пассива и отрицательной формы 3-го лица единственного числа глагола-связки в презенсе ei ole: ei ole sanottu *не сказали (не было сказано),* ei ole luettu *не прочитали (не было прочитано),* ei ole saatu *не получили,* ei ole syöty *не съели,* ei ole vastattu *не ответили,* ei ole pesty *не вымыли.*

При отрицательной форме перфекта пассива объект ставится в партитиве, в то время как в утвердительной форме объект употребляется в номинативе:

Lippua ei ole vielä tilattu.	*Билет еще не заказали (не заказан).*
Ср.: Lippu on jo tilattu.	*Билет уже заказали (заказан).*
Kirjeitä ei ole viety postiin.	*Писем на почту не отнесли.*
Ср.: Kirjeet on viety postiin.	*Письма отнесли на почту.*
Meitä ei ole kutsuttu.	*Нас не пригласили.*
Ср.: Meidät on kutsuttu.	*Нас пригласили.*

Важно помнить, что в отличие от предложений с пассивными причастиями в роли именной части составного именного сказуемого (двусоставные предложения) предложения с перфектом пассива не имеют грамматического субъекта (являются односоставными): Kirjeet on viety postiin. – *Письма отнесли (отнесены) на почту* (односоставное предложение).

Но: Ruotsalaiset poptähdet ovat suosittuja joka puolella maailmaa. – *Шведские поп-звёзды популярны во всём мире* (двусоставное предложение).

HARJOITUKSIA

I. Вместо глаголов, данных в скобках, используйте причастия настоящего времени в активной и пассивной форме.

1. (Lukea) pojan edessä on monta kirjaa. 2. Ne kaikki ovat (lukea) kirjoja. 3. Postikortteja (kirjoittaa) tyttö on minun serkkuni. 4. Hänellä on aina paljon (kirjoittaa) postia. 5. Perheen nuorin lapsi Pekka on (mennä) poika. 6. Hänen on aina (mennä) johonkin. 7. Elintarvikkeita (ostaa) miehellä on iso paperi kädessä. 8. Se on (ostaa) tavaroiden lista.

II. Вместо глаголов, данных в скобках, употребите причастия прошедшего времени в активной и пассивной форме.

1. Kirill on (kirjoittaa) Maijalle kirjeen. Tuolla on kirjeen (kirjoittaa) Kirill ja täällä kirjeen (saada) Maija. Tytön kadessä on juuri (saada) kirje. Eikö hän näytäkin onnelliselta? 2. Pihalla (leikkiä) lapsella oli punaiset posket. 3. Annoin penkillä (istua) pikkupojalle ison omenan. 4. Kutsuin pihalla koiran kanssa jo pitkään (juosta) tyttäreni kotiin. 5. Panin jo (lukea) romaanin hyllylle ja menin keittämään itselleni hyvää kahvia. 6. Panin (keittää) kahviin sokeria, mutta en (käyttää) kermaa enkä maitoa.

III. Переведите предложения на финский язык, используя различные формы причастий.

1. Выученный материал нужно повторять заново. В добавление к выученному материалу надо читать новые тексты. В текстах, которые надлежит прочитать, есть новые слова. Их нужно посмотреть в словаре. 2. В сделанных упражнениях оказалось (нашлось) много ошибок. Нам предстоит ещё много работы. 3. У отъезжающих на зимние каникулы (в отпуск) студентов (есть) с собой всё лыжное снаряжение. Счастливого пути!

IV. Ответьте на вопросы в утвердительной и отрицательной форме.

Образец. *Oletko sinä matkustanut Suomeen? – Kyllä, olen matkustanut Suomeen. – En ole matkustanut Suomeen.*

1. Oletteko ennen olleet Latviassa? 2. Ovatko serkkusi lähteneet pois? 3. Onko johtaja mennyt ruokatunnille? 4. Oletko jo syönyt? 5. Oletteko lukeneet suomalaisia kirjoja?

V. Переведите предложения на финский язык, используя в качестве согласованного определения причастия в активной и пассивной форме.

1. Добивающийся стипендии студент пишет заявление. 2. Два пробежавших марафонскую дистанцию спортсмена уже пришли к финишу. 3. Я беру интервью у очень усталого, но счастливого победившего спортсмена. 4. Я кладу только что купленные товары в свою сумку. 5. Не все купленные товары вмещаются в сумку. 6. Продавший свою машину автомобилист выглядел довольным.

VI. Используйте, согласно образцу, пассивную форму перфекта в вопросительной и вопросительно - отрицательной форме.

Образец. *Me kirjoitamme kirjettä. – Onko se jo kirjoitettu? – Eikö sitä ole kirjoitettu?*

1. Naapurimme myy autonsa. 2. Veljeni ottaa vastaan tyttöystävänsä. 3. Poika saattaa tytön kotiin. 4. Matti tapaa Liisan. 5. Äiti avaa oven. 6. Serkkuni ottaa kissan.

SANASTO

aihe (-tta, aiheen) *тема, сюжет*
aineisto (-a, -n) *материалы*

ajatus (-ta, ajatuksen) *мысль*
ala (-a, -n) *сфера, область*
(elat.+) alkaen *начиная с*
arvostelu (-a, -n) *критика*
auki (adv) *открыто*
erikoisala (-a, -n) *специальность*
erikoiskurssi (-a, -n) *спецкурс*
erikoistuminen (-sta, -sen) *специализация*
esitelmä (-ä, -n) *доклад, сообщение*
humanistinen (-sta, -sen) *гуманитарный*
joukko (-a, -kon) *толпа; отряд*
kansalliseepos (-ta, -ksen) *национальная эпопея*
kaunokirjallisuus (-suutta, -uuden) *художественная литература*
kehitys (-tä, -ksen) *развитие*
kerho (-a, -n) *кружок, клуб*
keskustella (-len, -lin) *обсуждать*
kielitiede (-ttä, - teen) *языкознание*
kirjalainausosasto (-a, -n) *абонемент библиотеки*
kohta *тотчас, вскоре*
kuitenkin *всё-таки, всё же*
kuriiri (-a, -n) *курьер*
kustantamo (-a,-n) *издательство*
kuten *как, словно*
käydä (käyn, kävin) /luennoilla/ 1) *посещать /лекции/;* 2) *годиться* (разг.)
laina (-a, -n) *заём, ссуда*
lainata (-naan, -nasin) *одолжить*
lisää *вдобавок, ещё*
loppu (-a, lopun) *конец*
lukuvuosi (-tta, -den) *учебный год*
olla menossa *направляться (куда-либо)*

mikäli *насколько*
nahka (-a, nah/k/an) *кожа*
näytelmä (-ä, -n) *пьеса, спектакль*
näytelmäkerho (-a, -n) *драмкружок; театральная студия*
opas (-ta, oppaan) *гид-переводчик*
piha (-a, -n) *двор*
pitää (pidän, -in) (+part.) *проводить; держать; считать*
puolustaa (-stan, -in) *защищать*
rakenne (-tta, rakenteen) *структура*
(illat.+) saakka *вплоть до*
samalla *одновременно*
sijoittua (-tun, - uin) *размещаться*
solki (solkea, soljen) *заколка*
suljettu (-a, -tun) *закрытый*
tapaaminen (-sta, -sen) *встреча*
tapahtua (-uu, -ui) *происходить*
teesi (-ä, -n) *тезис*
tehtävä (-ä, -n) *задание*
tennis (-tä, -ksen) *теннис*
tieto (-a, tiedon) *сведения*
tieto- ja uutistoimisto (-a, -n) *информационное агентство*
toimisto (-a, -n) *редакция; бюро; учреждение*
olla tulossa *приходить, идти из*
tutkielma (-a, -n) *исследование; монография*
tärkeä (-ä, -n) *важный*
uutinen (-sta, -sen) *новости*
valmistua (-un, -uin) (+ elat.) *окончить (учебное заведение)*
varsinkin *особенно*
(part.+) varten *ради, для*
vastaava (-a, -n) *соответствующий*
yrittää (-tän, -tin) *пытаться, стараться, пробовать*
yritys (-tä, yrityksen) *предприятие*

X

apuraha (-a, -n) *стипендия*
autoilija (-a, -n) *автомобилист*
haastatella (haastattelen, -lin) *интервьюировать*

hakea (haen, hain) 1) *просить о; добиваться;* 2) *сходить, съездить за*
hakemus (-ta, -ksen) *заявление*
hiihto (-a, -don) *лыжный спорт*

hiihtovarusteet (-eita, -eiden) *лыжное снаряжение*
hymyillä (-len, -lin) *улыбаться*
iloinen (-sta, -sen) *радостный*
juoksija (-a, -n) *бегун*
kassi (-a, -n) *сумка (большая)*
leikkiä (leikin) *играть, забавляться*
lukukausi (-kautta, -kauden) *учебный семестр, полугодие*
löytyä (löytyy, -yi) *отыскаться*
mahtua (mahdun, -uin) (+ illat.) *вмещаться*
maraton (-ia, -in) *марафон (бег)*
moni (monta, monen) *многие; несколько*
näyttää (näytän, -tin) (+abl.) *выглядеть, казаться*
onni (onnea, onnen) *счастье*
penkki (-ä, penkin) *скамья*
poski (poskea, posken) *щека*
saattaa (-tan, -toin) *провожать*
serkku (-a, serkun) *кузина, кузен*
toistaa (-tan, -tin) *повторять*
tyytyväinen (-stä, -sen) *довольный*
urheilija (-a, -n) *спортсмен*
uudelleen *снова*
virhe (-ttä, virheen) *ошибка*
voittaa (voitan, -tin) *победить*
väsynyt (-tä, väsyneen) *усталый*

Päiväohjelma

– Mihin aikaan sinä nouset aamulla?
– Nousen aamulla puoli kahdeksalta. Otan kylmän suihkun.
– Milloin syöt aamiaista?
– Tavallisesti kahdeksalta. Samalla katselen television ykköskanavalta uutisia.
– Mitä syöt aamiaiseksi?
– Syön kananmunan ja juustovoileipiä ja juon teetä. Olen teen suuri ystävä. Vaikka vanhan tätini mielestä kaurapuuro tekee hyvää, minä en voi sietää semmoista terveellistä ruokaa...
– Milloin lähdet kotoa?
– No, matkaan yliopistolle kuluu suunnilleen 15 minuuttia, ellen joudu odottamaan bussia: asun Lomonosovin valtakadulla.
– Mitä syöt lounaaksi?
– Tavallisesti pari nakkia ja salaattia, joskus leivoksen. Juon kahvia. Ruokatauolla kahvi vaikuttaa minuun virkistävästi, niin uskon.
– Kuinka kauan olet yliopistolla?
– Melkein koko päivän. Meidän opinto-ohjelmamme on tiukka: opiskelen tietojenkäsittelyopin laitoksella. Tietokoneita käytetään nykyisin kaikkialla maailmassa, kaikilla tekniikan ja tieteen aloilla.

Распорядок дня

– Во сколько ты встаёшь утром?
– Я встаю в половине восьмого. Принимаю холодный душ.
– А когда ты завтракаешь?
– Обычно в восемь утра. Одновременно смотрю новости по первому телеканалу.
– Что ты ешь на завтрак?
– На завтрак съедаю яйцо, бутерброды с сыром и пью чай. Я большой любитель чая. По мнению моей старой тётушки, полезна овсяная каша, но я эту полезную кашу не выношу...
– Когда ты выходишь из дома?
– Дорога в университет занимает около 15 минут, если не приходится ждать автобуса: я живу на Ломоносовском проспекте.
– Что ты ешь во время ленча?
– Обычно пару сосисок с салатом, иногда пирожное. Пью кофе. Я считаю, что выпитый в перерыв кофе меня взбадривает.
– Сколько времени ты находишься в университете?
– Почти весь день. У нас очень напряжённая учебная программа: я учусь на факультете вычислительной математики и кибернетики. Компьютерами сейчас пользуются повсюду в мире, во всех

– Oletko yliopistolla sekä aamupäivällä että iltapäivällä?
– Olen kyllä. Aamupäivisin käymme luennoilla ja seminaareissa sekä työskentelemme laboratorioissa. Iltapäivisin viivymme myös usein harjoitustöissä tai kirjastossa. Minä pidän erikoisalastani ja olen siihen hyvin tyytyväinen.

– Sinä teet paljon työtä. Missä syöt päivällistä ja miten lepäät?
– Päivällistä syön yliopiston ruokalassa. Iltaisin taas syön kotona. Toisinaan käyn ystävineni baarissa tai Tšaihanassa (teetuvassa), joka on suosittu täällä Moskovassa varsinkin nuorison keskuudessa. Sieltä saa monenlaisia azerbaidžanilaisia kansallisia herkkuja: pahlavaa, suolamanteleita ja erikoista vahvaa teetä, josta minä pidän kovasti.

Seiniä koristavat messinkikohokuvat, jotka edustavat vanhaa kansallista tyyliä. Azerbaidžanilainen musiikki soi hiljaa taustalla koko ajan.
– Minkälaisesta musiikista pidät?
– Ehkä kaikesta hyvästä musiikista. Kuuntelen mielelläni muodikasta iskelmämusiikkia ja joskus on hauska kuunnella rokin "klassikoita" 60- ja 70-luvulta, kuten Beatlesejä tai Doorseja.
– Ja mikä on sinun lempilaulusi, varmaankin Yesterday?
– Pidän oikeastaan kaikista Duran Duranin lauluista, mutta soitan mielelläni muitakin ka-

областях науки и техники.
– Так ты в университете в первую и во вторую половину дня?
– Да. С утра мы ходим на лекции и семинары, работаем в лабораториях. По вечерам часто задерживаемся на практикуме или в библиотеке. Я люблю свою специальность и всем доволен.

– Ты много работаешь. Где ты обедаешь и как отдыхаешь?
– Обедаю я в университетской столовой. Вечером ужинаю дома. Иногда иду с друзьями в бар или в чайхану, которая популярна среди молодёжи здесь, в Москве. Там берём всякие национальные азербайджанские лакомства: пахлаву, солёный миндаль и особый крепкий чай, который я очень люблю.

Стены чайханы украшают латунные барельефы в старинном народном стиле. В зале всё время тихонько играет азербайджанская музыка.
– Какую музыку ты любишь?
– Наверное, любую хорошую музыку. Я с удовольствием слушаю модную поп-музыку, иногда приятно послушать "классиков" рок-музыки 60 – 70-х годов, "Битлз" или "Дорз".
– И какая твоя любимая песня, наверное, "Yesterday"?
– Собственно, люблю все песни группы "Дюран Дюран", но с удовольствием слушаю и

setteja. Minulla on kaksoiskasettinauhuri. Katselen usein illalla MTV:n kanavalta musiikkiohjelmia.
– Entäs venäläisestä rokista?
– Kotimaisesta pop-kulttuurista en oikeastaan välitä. Mutta tädilläni on levysoitin, hän pitää venäläisistä romansseista.

другие кассеты. У меня двухкассетный магнитофон. Часто смотрю по каналу МТВ музыкальные программы.
– А как тебе русский рок?
– Вообще не слишком увлекаюсь отечественной поп-культурой. Но у тётушки есть проигрыватель, она любит русские романсы.

– Missä vanhempasi asuvat?
– Tšeljabinskin kaupungissa, olen kotoisin Uralilta.
– Ahaa, onko mukava elää joskus omin päin? Soitatko kuitenkin usein kotiin?
– Soitan usein vanhemmilleni. Viime viikolla soitin pari kertaa, mutta puhelimeen ei vastattu. Varmaankaan ketään ei ollut kotona. Soitin suoran puhelun, mutta nyt tilaan puhelun etukäteen kaukopuhelinkeskuksesta.

– Где живут твои родители?
– В городе Челябинске, я родом с Урала.
– Иногда хорошо пожить самостоятельно? Всё же ты часто звонишь домой?
– Да, часто звоню родителям. На прошлой неделе звонил дважды, но телефон не отвечал. Наверное, дома никого не было. Я звонил по коду, но теперь предварительно закажу разговор через междугородную.

*

Moskovan yliopistoon kuuluu 19 tiedekuntaa. Siellä opiskelee paljon ulkomaalaisia monista Euroopan, Amerikan, Aasian ja Afrikan maista. Opiskelijat puhuvat monia kieliä: englantia, ranskaa, saksaa, suomea, venäjää, arabiaa, italiaa, espanjaa, portugalia, hepreaa jne.

В Московском университете 19 факультетов. Здесь учится много иностранцев из стран Европы, Америки, Африки и Азии. Студенты говорят на многих языках: английском, французском, немецком, финском, русском, арабском, итальянском, испанском, португальском, еврейском и других.

Yliopiston kahviloissa ja ruokaloissa on usein keskipäivällä jonoja. Tytöt ja pojat jonottavat jonkin aikaa ja tilaa-

В университетских кафе и столовых днём всегда оживлённо. Девушки и парни, постояв немного в очереди, бе-

vat sitten alkupalat, keiton, pääruoan sekä jälkiruoan.
- Mitä otetaan jälkiruoaksi?
- Pidän hillopiirakoista...

- Älkäämme ottako niitä! Ajatelkaamme linjojamme!
- Mitä sitten otetaan?
- Ota vain lasillinen kirsikkamehua.
- Syökäämme kuitenkin jäätelöä!
- No, olkoon niin! Ja käykäämme heti lenkillä. Lähdetään kävelemään Vorobjovinvuorille, Moskva-joen rannalle. Eilen olin siellä poikaystävineni, puistossa on ihana ruska!

рут закуски, суп, мясо или рыбу, десерт.
- Что возьмём на десерт?
- Я люблю пирожки с вареньем.
- Пирожки брать не будем! Надо следить за фигурой!
- Что ж тогда взять?
- Только стакан вишнёвого сока.
- Давай всё-таки съедим мороженое!
- Ну, пусть будет так! Но сразу же прогуляемся – для моциона. Пойдём на берег Москвы-реки, на Воробьёвы горы. Вчера я была там со своим другом: в парке золотая осень!

*

ystävä, tuttava, kollega=virkaveli; **toveri**, kaveri, hyvä / vanha **toveri;** koulu-, luokka-, opiskelu**toveri;** työ-, huone-, kirjeenvaihto**toveri;**

käydä – Me kaikki **kävimme** entisessä koulussamme: meillä oli luokkakokous. Ho: Timon poika on kymmenvuotias. Hän **käy** samaa koulua.

käydä kauppaa, sotaa – Suomi **käy** kauppaa monien maiden kanssa. Kun **käydään** sotaa, ihmiset kärsivät.

Käykö se? – Ei, se ei **käy**.

KIELIOPPIA

1. Комитатив (komitatiivi)

Комитатив (сопроводительный падеж) обозначает лицо или предмет, совместно с которым или в сопровождении которого происходит действие. Комитатив отвечает на вопросы:

kenen kanssa? *с кем?* minkä kanssa? *с чем?* Употребляется только в форме множественного числа; при этом имя существительное (и определяющее его прилагательное) может обозначать – в зависимости от контекста – как множественность, так и единичность предметов, лиц и пр. Комитатив образуется прибавлением к основе генитива множественного числа суффикса комитатива **-ne-** и соответствующего контексту притяжательного суффикса: perhei/**ne**/ni; ystävi/**ne**/en(nsä). При этом притяжательный суффикс принимает только определяемое слово: Menen elokuviin hyvi**ne** ystävi**ne**ni. – *Иду со своими хорошими друзьями в кино;* Kävelin puistossa perhei**ne**ni. – *Гулял в парке со своей семьёй.*

2. Инструктив (instruktiivi)

Инструктив, подобно комитативу, употребляется во множественном числе, хотя может сообразно контексту обозначать и единичность и множественность предметов. Инструктив выражает способ совершения действия и время действия (в последнем случае употребляется вместо соответствующей формы адессива множественного числа). Отвечает на вопросы: millä keinoin? *каким способом?* millä tavalla? *каким образом?* miten? *как?* и milloin? *когда?* Инструктив образуется прибавлением к основе генитива множественного числа суффикса инструктива **-n**: paljai/**n** päi/**n**, omi/**n** käsi/**n**, aamuisi/**n**. Hän seisoi siellä paljai**n** päi**n**. – *Он стоял там с непокрытой головой;* Iltaisi**n** menemme joskus baariin. – *Вечером иногда отправляемся в бар.*

3. Повелительное наклонение глагола (imperatiivi)

Повелительное наклонение глагола выражает приказание, просьбу, призыв, а в форме 3-го лица – пожелание совершения какого-то действия.

В 1-м лице единственного числа повелительное наклонение не употребляется. Наиболее распространёнными являются формы единственного и множественного числа 2-го лица. Формы 3-го лица встречаются чаще всего в письменной речи.

Показателями повелительного наклонения являются суффиксы **-kaa-** (**-kää-**) и **-ko-** (**-kö-**), присоединяемые к сильноступенной основе одноосновных глаголов и к согласной основе двухосновных глаголов.

Форма императива 2-го лица единственного числа не имеет

показателя императива. Она совпадает с основой глагола и образуется путём отбрасывания личного окончания глагола 1-го или 2-го лица в презенсе изъявительного наклонения.

Суффикс **-kaa-** (**-kää-**) служит для образования форм 1-го и 2-го лица множественного числа (в 1-м лице к суффиксу прибавляется личное окончание 1-го лица множественного числа **-mme**). Суффикс **-ko-** (**-kö-**) служит для образования форм 3-го лица единственного и множественного числа. Личным окончанием императива 3-го лица единственного числа является удлинение конечного гласного + **n**, т.е. **-on** (**-ön**), а 3-го лица множественного числа – удлинение конечного гласного + **t**, т.е. **-ot** (**-öt**).

	yksikkö	monikko
	lukea	
1 л.	–	luke/kaa/mme
2 л.	lue	luke/kaa
3 л.	luke/ko/on	luke/ko/ot
	kirjoittaa	
1 л.	–	kirjoitta/kaa/mme
2 л.	kirjoita	kirjoitta/kaa
3 л.	kirjoitta/ko/on	kirjoitta/ko/ot
	joutua	
1 л.	–	joutu/kaa/mme
2 л.	joudu	joutu/kaa
3 л.	joutu/ko/on	joutu/ko/ot
	vastata	
1 л.	–	vastat/kaa/mme
2 л.	vastaa	vastat/kaa
3 л.	vastat/ko/on	vastat/ko/ot
	olla	
1 л.	–	ol/kaa/mme
2 л.	ole	ol/kaa
3 л.	ol/ko/on	ol/ko/ot
	nähdä	
1 л.	–	näh/kää/mme
2 л.	näe	näh/kää
3 л.	näh/kö/ön	näh/kö/öt

nousta

1 л.	–	nous/kaa/mme
2 л.	nouse	nous/kaa
3 л.	nous/ko/on	nous/ko/ot

При использовании повелительного наклонения в 3-м лице прямое дополнение употребляется в **генитивной**, а не в номинативной форме: Joku teistä lukekoon tämä**n** kappalee**n** loppuun asti! – *Кто-нибудь из вас пусть прочитает этот отрывок до конца!* Ср.: Lue (lukekaa, lukekaamme) tämä kappal**e** loppuun asti! – *Прочитай / читай (прочитайте, прочитаем) этот отрывок до конца!*

Отрицательные формы актива повелительного наклонения (aktiivin imperatiivin kieltomuodot)

Отрицательная форма актива повелительного наклонения состоит из отрицания **älä**, которое образует вместе с основой спрягаемого глагола (слабой у одноосновных глаголов и сильной у двухосновных глаголов) отрицательную форму 2-го лица единственного числа. В других формах повелительного наклонения к отрицанию **äl/ä** прибавляются окончания императива соответствующих глагольных форм, а спрягаемый глагол имеет окончание **-ko (-kö)**.

	yksikkö			monikko	
			lukea, kirjoittaa		
1 л.		–		älkäämme	lukeko, kirjoittako
2 л.	älä	lue,	kirjoita	älkää	lukeko, kirjoittako
3 л.	älköön	lukeko,	kirjoittako	älkööt	lukeko, kirjoittako
			juosta, häiritä		
1 л.		–		älkäämme	juosko, häiritkö
2 л.	älä	juokse, häiritse		älkää	juosko, häiritkö
3 л.	älköön	juosko, häiritkö		älkööt	juosko, häiritkö

Пассивная форма повелительного наклонения (passiivin imperatiivi)

Пассивная форма императива образуется из сильноступенной основы презенса изъявительного наклонения пассива **+ -ko- (-kö-) + -on (-ön)**:

myöntömuoto	kieltomuoto	
puhu/tta/koon	älköön puhu/tta/ko	*Пусть (не) будет сказано.*
lue/tta/koon	älköön lue/tta/ko	*Пусть (не) будет прочтено.*
kirjoite/tta/koon	älköön kirjoite/tta/ko	*Пусть (не) будет написано.*
avat/ta/koon	älköön avat/ta/ko	*Пусть (не) будет открыто.*
teh/tä/köön	älköön teh/tä/kö	*Пусть (не) будет сделано.*
juo/ta/koon	älköön juo/ta/ko	*Пусть (не) будет выпито.*

Пассивная форма повелительного наклонения употребляется в официальной речи:

Käyte/**ttä**/köön niitä materiaaleja, joita tarvitaan tutkimuksissa.	*Пусть будут использованы те материалы, которые необходимы в исследованиях.*
Tässä kuussa makse/**tta**/koon pankkiin takaisin kaikki lainat.	*В этом месяце должны быть уплачены в банк все ссуды.*
Älköön seminaariin kutsu/**tta**/ko vain kirjallisuuden opiskelijoita.	*Не следует приглашать на семинар одних только студентов-литературоведов.*

HARJOITUKSIA

I. Вместо точек вставьте в форме комитатива и инструктива слова, данные в скобках.

Viime lauantaina meillä oli äitini syntymäpäivän johdosta oikea sukukokous. Tuli sukulaisiamme ja muutamia hyviä ystäviämme ... . Saapui setäni Vladimir ... ja ... . Hänen ainoa lapsensa, tytär Leena, tuli ... . Tämä oli kolmevuotias Miša, vaaleatukkainen ja harmaasilmäinen pikkupoika. Kaikki ihailivat, kun Miša rakensi ... ... leikkikaluista upean tornitalon.

(perhe, vaimo, lapsi, oma, käsi)

II. Вместо точек употребите глаголы, данные в скобках, поставив их в форме повелительного наклонения 2-го лица единственного, а затем множественного числа в утвердительной и отрицательной форме.

Образец. *liikkua paljon*	*– Jos haluat hoitaa linjojasi, liiku paljon. Jos haluatte hoitaa linjojanne, liikkukaa paljon.*
istua kotona	*– Mutta älä istu liian paljon kotona. Mutta älkää istuko liian paljon kotona.*

... paljon ulkona, ... tai ... polkupyörällä, ... tennistä tai lentopalloa, talvella ..., kesällä ... . Mutta älä ... liian paljon autolla, älä ... paljon makeisia.

(pelata, kävellä, liikkua, juosta, hiihtää, ajaa, uida, istua, syödä)

III. Составьте предложения по образцу.

Образец. *Minä ostan sanakirjan. – Osta sanakirja! – Ostakaa sanakirja! – Älä osta sanakirjaa! – Älkää ostako sanakirjaa!*

1. Minä otan pallon. 2. Sinä juot kahvia. 3. Sinä otat kupin. 4. Ostan ruusut. 5. Minä pesen auton.

IV. Переведите предложения на финский язык, используя формы 2-го лица единственного и множественного числа повелительного наклонения в утвердительной и отрицательной форме.

Образец. *Пригласи его к нам! – Kutsu hänet meille! – Kutsukaa hänet meille! – Älä kutsu häntä meille! – Älkää kutsuko häntä meille!*

1. Скажи ему всё! 2. Запиши мой адрес! 3. Запомни номер моего телефона! 4. Не забывай меня! 5. Напиши мне письмо! 6. Ответь на мой вопрос! 7. Не приходи поздно! 8. Не рассказывай об этом никому!

V. Переведите предложения, используя форму 1-го лица множественного числа повелительного наклонения, затем форму пассива настоящего времени.

Образец. *Прочитаем (давайте прочитаем) эти стихи! – Lukekaamme nämä runot! – Luetaan nämä runot!*

1. Обойдёмся собственными силами! 2. Споём вместе! 3. Обдумаем это дело со всех сторон! 4. Ответим на все вопросы! 5. Последуем их примеру! 6. Спросим их обо всём!

VI. Составьте предложения по образцу, используя пассив и отрицательную форму 1-го лица множественного числа повелительного наклонения; вместо точек поставьте местоимения в нужном падеже.

Образец. *(mennä) vähän huvittelemaan, (ei lukea) aina – Mennään vähän huvittelemaan, älkäämme lukeko aina.*

1. (keskustella) tästä tärkeästä ongelmasta, (ei puhua) mistään muusta. 2. (suorittaa) se tehtävä heti, (ei siirtää) s... myöhemmäksi. 3. (tavata) ystäviä joskus, (ei istua) aina kotona.

4. (jättäa) hänet omaan rauhaansa, (ei häiritä) hän... enää. 5. (ottaa) avain mukaan, (ei jättää) s... kotiin.

VII. Употребите, согласно образцу, отрицательную форму актива повелительного наклонения 3-го лица единственного числа.

Образец. *Älä soita minulle koskaan. – Älköön hän soittako minulle koskaan!*

1. Älä kirjoita minulle enää! 2. Älä ui heti aterian jälkeen! 3. Älä soita aina samaa kasettia!

VIII. Составьте предложения, используя утвердительную и отрицательную форму единственного и множественного числа 3-го лица повелительного наклонения.

Образец. *(Puhua) minulle tällä lailla. – Puhukoon minulle toisella lailla! – Puhukoot minulle toisella lailla! – Älköön puhuko minulle tällä lailla! – Älkööt puhuko minulle tällä lailla!*

1. (Antaa) hänelle rahaa lainaksi. 2. (Juoda) taas maitoa. 3. (Lukea) tämä salapoliisiromaani. 4. (Jättää) avain kotiin.

IX. Употребите, согласно образцам, утвердительную форму повелительного наклонения множественного числа: 1) 1-го лица; 2) 3-го лица.

Образец 1. *Meidän täytyy ostaa lahjat. – Ostakaamme lahjat.*

1. Meidän täytyy syödä paljon vihanneksia. 2. Meidän täytyy kuunnella häntäkin. 3. Meidän täytyy vastata kirjeisiin.

Образец 2. *Opiskelijat voivat soittaa opettajalle. – Opiskelijat soittakoot opettajalle.*

1. He voivat odottaa opettajaa puoli tuntia. 2. Pojat voivat pestä itse omat paitansa. 3. He voivat juoda kahvia tunnin kuluttua. 4. He voivat tupakoida muuallakin.

X. Преобразуйте данные ниже предложения по образцам, раскрыв скобки и употребляя отрицательную и утвердительную форму повелительного наклонения множественного числа: 1) 1-го лица; 2) 3-го лица.

Образец 1. *Älä juo paljon kahvia illalla! (mehua sen sijaan). – Älkäämme juoko paljon kahvia illalla. Juokaamme mehua sen sijaan.*

1. Älä lue huonossa valossa! (ikkunan vieressä). 2. Älä mene nukkumaan näin myöhään! (kello 11 illalla). 3. Älä häiritse

isää! (Katsele televisiota omassa rauhassasi!) 4. Älä ui heti aterian jälkeen! (kahden tunnin kuluttua). 5. Älä väsy liikaa! (Rentoudu joskus!)

Образец 2. *Älä soita minulle koskaan! (Liisalle sen sijaan). – Älkööt he soittako minulle koskaan, vaan soittakoot Liisalle sen sijaan.*

1. Älä kirjoita minulle enää! (omille tyttöystävillesi). 2. Älä polta täällä! (muualla). 3. Älä juo viinaa! (kivennäisvettä).

XI. Заполните пропуски, употребив нужные формы повелительного наклонения.

1. ... kätesi! äiti sanoo pojalleen. 2. Luke... kaikki artikkelit tämän luettelon mukaan! lehtori esittelee. 3. Kuudentena joulukuuta on Suomen itsenäisyyspäivä. Poliitikot pitävät Senaatintorilla puheita ja julistavat: Elä... Suomi! Elä..., elä...! 4. Kenen on tämä motto: "Anta... kaikkien kukkien kukkia!"?

SANASTO

harjoitustyöt (-töitä, -töiden) *практикум*
herkku (-a, herkun) *деликатес*
hiljaa *тихо*
hoitaa linjoja *следить за фигурой*
huonetoveri (-a, -n) *товарищ по комнате*
iskelmä (-ä, -n) *шлягер, хит*
jne. = ja niin edelleen *и так далее*
kaikkialla *везде, повсюду*
kaksoiskasettinauhuri (-a, -n) *двухкассетный магнитофон*
kanava (-a, -n) *канал*
kaukopuhelinkeskus (-ta, -ksen) *стол заказов междугородных переговоров*
kaurapuuro (-a, -n) *овсяная каша*
kaveri (-a, -n) *товарищ, приятель*
keskipäivä (-ä, -n) *полдень*
(gen.+) keskuudessa *среди*
kirjeenvaihtotoveri (-a, -n) *состоящий в переписке*
kirsikka (-a, -kan) *вишня*
kohokuva (-a, -n) *барельеф*
koristaa (-tan, -tin) *украшать*
kotimainen (-sta, -sen) *отечественный*
kärsiä (kärsin) *страдать*
käydä (käy, kävi) *годиться*
käydä kauppaa, sotaa *вести торговлю, войну*
laboratorio (-ta, -n) *лаборатория*
lempi- *любимый* (в сложных словах)
(käydä) lenkillä *делать моцион*
levysoitin (-soitinta, -ttimen) *проигрыватель*
levätä (lepään, lepäsin) *отдыхать*
luokkatoveri (-a, -n) *одноклассник*
luokkakokous (-ta, -ksen) *классное собрание (сбор)*
manteli (-a, -n) *миндаль*
messinki (-ä, -n) *латунь, латунный*
monenlainen (-sta, -sen) *разнообразный*
muodikas (-ta, -kkaan) *модный*
nuoriso (-a, -n) *молодёжь*

opinto-ohjelma (-a, -n) *учебная программа*
puhelu (-a, -n) *телефонный разговор*
päiväohjelma (-a, -n) *распорядок дня*
rokki (-a, -kin) *рок-музыка*
ruska (-a, -n) *золотая осень*
sietää: en siedä *не терплю* (обычно в отрицательном значении)
soida (soi) *звучать; звенеть*
suola (-a, -n) *соль*
suora (-a,-n) *прямой*
suosittu (-a, -tun) *излюбленный*
suunnilleen *приблизительно*
(ruoka) tauko (-a, tauon) /tunti/ *перерыв (на обед)*
tausta (-a, -n) *фон*
tekniikka (-a, tekniikan) *техника*
tietojenkäsittely (-ä, -n) *обработка информации*
tietojenkäsittelyoppi (-a, -opin) *информатика*
tiukka (-a, tiukan) *насыщенный*
tupa (-a, tuvan) *изба*
työtoveri (-a, -n) *коллега*
täti (-ä, tädin) *тётя*
uskoa (uskon, -oin) *верить, полагать*
vaikuttaa (-tan, -tin) (+illat.) *влиять*
viipyä (viivyn, -yin) *задержаться*
virkistävä (-ä, -n) *бодрящий*
virkistää (-tää, -ti) *бодрить*
voileipä (-ä, -leivän) *бутерброд*
vuori (vuorta, vuoren) *гора*
välittää: ei välitä (+elat.) *не интересуется* (обычно в отрицательном значении)

X

ainoa (-a/-ta, -n) *единственный*
ateria (-a, -n) *еда, приём пищи*
(ei) enää *больше (не)*
esimerkki (-ä, -n) *пример*
huvitella (-ttelen, -lin) *развлекаться*
häiritä (häiritsen, -tsin) *мешать*
ihailla (ihailen, -lin) *восхищаться*
itsenäisyyspäivä (-ä, -n) *день независимости*
julistaa (-tan, -tin) *провозгласить*
kokous (-ta, -ksen) *собрание*
kukkia (kukkii, kukki) *цвести*
kysymys (-tä, -ksen) *вопрос*
leikkikalu (-a, -n) *игрушка*
lenkki (-ä, lenkin) *петля; круг*
liian *слишком*
liikkua (liikun, -uin) *двигаться*
lentopallo (-a, -n) *волейбол*
makeiset (-sia, -sten) *сладости*
motto (-a, moton) *девиз; эпиграф*
muualla *где-то ещё*
myöhään *поздно*
poliitikko (-a, -kon) *политик*
polkupyörä (-ä, -n) *велосипед*
(ajaa) polkupyörällä *кататься на велосипеде*
rakentaa (rakennan, rakensin) *строить*
rentoutua (-dun, -uin) *расслабиться*
romaani (-a, -n) *роман*
runo (-a, -n) *стихотворение*
salapoliisiromaani *детектив*
sen sijaan *вместо этого*
seurata (seuraan, seurasin) *следовать*
siirtää (-rrän, -rsin) *перемещать, передвигать*
suorittaa (-tan, -tin) *выполнять*
tulla toimeen *справиться*
uida (uin) *плавать, купаться*
unohtaa (-dan, -din) *забывать*
valo (-a, -n) *свет; освещение*
väsyä (väsyn, -yin) *уставать*

Junamatka Ruotsissa

– Hei, Kadri, miten kesälomasi meni?

– Olin ruotsin kielen kesäkurssilla pienessä Grebbestadin kaupungissa Ruotsin länsirannikolla.

– Miten matkustit Ruotsiin, lautallako?

– Niin. Menin Tallinnasta Tukholmaan lautalla. Mutta matkani Ruotsissa oli aika monimutkainen.

– Sinuna minä olisin lentänyt Göteborgiin Tallinnan lentokentältä.

– Minäkin olisin halunnut kyllä lentää, mutta sitten minulla olisi ollut jäljellä liian vähän rahaa.

– Ainakaan en olisi uskaltanut vaihtaa junaa Ruotsissa.

– No miksi ei? Menomatka Göteborgiin järjestyi kuitenkin ihan itsestään. Mutta tulomatka Tukholmaan onkin pitkä tarina!

– Oliko lippujen saamisessa vaikeuksia? Pitäisi muistaa kesäruuhka, jos matkustaa junalla elokuun puolivälissä.

– Sinä olet ihan oikeassa. Kuvittele itse: mitä jos joutuisi yöpymään Göteborgin rautatieasemalla...

– No, kerro nyt.

– En viitsinyt käydä Tanumin kaupungin matkatoimistossa, joten lippuja Tukholmaan ei ollut varattu etukäteen...

По Швеции на поезде

– Привет, Кадри, как прошёл твой отпуск?

– Я была на летних курсах шведского языка в городке Греббестад на западном побережье Швеции.

– Как ты ехала в Швецию, на пароме?

– Да. Я ехала из Таллинна в Стокгольм на пароме. Но само путешествие по Швеции было довольно сложным.

– На твоём месте я бы летела в Гётеборг самолётом из Таллиннского аэропорта.

– Мне тоже хотелось бы лететь, но тогда у меня осталось бы слишком мало денег.

– Я бы не решилась в Швеции ехать на поезде с пересадкой.

– А почему нет? По пути в Гётеборг всё ладилось само собой. Но дорога в Стокгольм обратно – это целая история!

– Были трудности с билетами? Следовало бы помнить о летней "запарке", если едешь на поезде в середине августа.

–Ты совершенно права. Представь себе: если бы тебе пришлось провести ночь на вокзале в Гётеборге!..

– Ну, рассказывай.

– Мне не хотелось ехать в бюро путешествий города Танум, поэтому билеты в Стокгольм не были забронированы заранее.

– Pääsitkö Göteborgiin paikallisjunalla?
– Kyllä. Minusta junalla on aina hyvä matkustaa. Jo asuntolassa tarkistin aikataulun, jotta rautatieasemalla minulla ei olisi mitään tiedusteltavaa.

Jos saisin lipun, niin menisin yöjunalla ja nukkuisin yön rauhassa makuuvaunussa. Jättäisin matkalaukkuni säilytettäväksi tavarasäilytykseen. Kävelisin, katselisin kaupunkia ja ottaisin valokuvia. Mutta...

– До Гётеборга ты добиралась местным поездом?
– Да. По-моему, поездом ехать всегда хорошо. Уже в общежитии я изучила расписание, чтобы на вокзале ничего не выяснять.

Если бы я купила билет, то поехала бы ночным поездом, мирно проспала бы ночь в спальном вагоне. Сдала бы свой багаж в камеру хранения. Погуляла, посмотрела бы город, пофотографировала. Но...

Lippuluukulla

– Onko makuupaikkoja Tukholman yöjunaan?
– Makuupaikkoja ei ole, makuuvaunu on loppuunmyyty.
– Kiitos.

– Kadri raukka! Enpä haluaisi viettää yötä Göteborgin rautatieaseman odotussalissa!
– Oikeastaan et voisikaan viettää, koska odotussali on yöllä kiinni kahdestatoista viiteen. Onhan Ruotsissakin kodittomia.

У билетной кассы

– Есть спальные места на ночной поезд в Стокгольм?
– Спальных мест нет, всё распродано.
– Спасибо.

– Кадри, бедняжка! Не хотелось бы мне провести ночь на вокзале в Гётеборге!
– Да тебе и не пришлось бы, поскольку зал ожидания закрыт ночью с двенадцати до пяти утра. Ведь и в Швеции есть бездомные.

Neuvonnalla

– Milloin lähtee ensimmäinen pikajuna Tukholmaan huomisaamuna?
– Kello 15 vaille kuusi.
– Saanko varata matkalipun heti?
– Olkaa hyvä.
– Matka- ja istumapaikkalippu tupakkavaunuun.
– Ei-tupakkavaunuun?

У справочной

– Во сколько уходит первый скорый поезд на Стокгольм завтра утром?
– Без пятнадцати шесть.
– Можно сразу же забронировать билет?
– Пожалуйста.
– Билет и плацкарту на сидячее место в вагон для курящих.
– В вагон для некурящих?

11 И.Ю.Марцина

– Tupakkavaunuun, olkaa hyvä.
– Katsotaan. Paikkalippujakin on vielä jäljellä.

Jos matkustajalla ei olisi paikkalippua, hän joutuisi seisomaan käytävässä. Yöjunassa ei saa matkustaa ilman makuupaikkaa.

– Olkaa hyvä, tässä on lippu.
– Mikä laituri?
– Pikajuna Tukholmaan lähtee laiturilta 4.

Sitten minua onnisti. Sain yhteyden ruotsalaiseen tuttavaani Barbrohon, joka asui Göteborgissa. Vietin yön hänen luonaan ja varhain aamulla kelpo Barbro saattoi minut rautatieasemalle.

– Для курящих, пожалуйста.
– Посмотрим. Да, остались и сидячие места.

Если бы у пассажира не было плацкарты, ему пришлось бы стоять в коридоре. А на ночной поезд не сажают без спального места в спальном вагоне.

– Вот билет, пожалуйста.
– Какая платформа?
– Скорый на Стокгольм отправляется с четвёртого пути.

Потом мне повезло. Я дозвонилась до своей шведской приятельницы, которая живёт в Гётеборге. Я провела ночь у неё в гостях, а рано утром милая Барбру проводила меня на вокзал.

Lento Moskovasta Helsinkiin

Olen työssä Maailma ja me -aikakauslehden toimistossa. Lensin Helsinkiin parin päivän virkamatkalle.

– Hei, Uudo, onnistuiko matkasi? Tilasitko lentolipun etukäteen?
– Matkani sujui hyvin, kiitos. Tilasin lipun toiseen luokkaan.
– Miltä kentältä lento Moskovasta Helsinkiin lähtee?
– Tietenkin Šeremetjevosta.
– Eikö sinne ole pitkä matka?
– Se sijaitsee noin kahdenkymmenenviiden kilometrin päässä Moskovasta.
– Otitko taksin?

Авиарейс Москва – Хельсинки

Я работаю в редакции журнала "Maailma ja me". Летал на пару дней в Хельсинки в командировку.

– Привет, Удо, твоя поездка была удачной? Ты заказывал билет заранее?
– Съездил хорошо, спасибо. Заказывал билет второго класса.
– Из какого аэропорта вылет на Хельсинки?
– Из Шереметьева, конечно.
– Это ведь недалеко?
– От Москвы до Шереметьева около двадцати пяти километров.
– Ты брал такси?

– Ei tarvinnut. Minulla ei ollut mukanani paljon matkatavaraa, vain yksi melko kevyt matkalaukku. Se painoi alle kymmenen kiloa.

– Menitkö siis metrolla?

– Menin. Melkein vastapäätä Aeroport-metroasemaa kohoaa moderni keskuslentoasema. Sieltä lähtee busseja kaikille Moskovan lentokentille: Šeremetjevo, Vnukovo, Domodedovo ja Bykovo. Matka sieltä Šeremetjevoon Ikarusbussilla kestää alle puoli tuntia.

– Entäs passi- ja tullimuodollisuudet?

– Hoidin ne nopeasti: saavuttuani perille rekisteröin lipun, täytin tulliselvityskaavakkeen, pääsin tullitarkastuksesta, näytin passini maahantulo- ja poistumisviisumeineen ja sitten sain leiman passiini.

– Entäs matkalaukkusi?

– Matkalaukkuni vietiin muiden matkustajien matkatavaroiden joukossa matkatavaraosastoon.

Menin baariin, join kahvia ja olin lukemassa lehteä, kun kuulin: "Matkustajia lennolle Moskova – Helsinki pyydetään nousemaan lentokoneeseen!" Istuin jo paikallani, kun pyydettiin kiinnittämään turvavyöt ja ilmoitettiin, että tupakointi on kielletty.

– Miten sinä kestit sen?

– Kuule, olin lakannut polttamasta jo puoli vuotta sitten.

– Не понадобилось. У меня с собой багажа было немного, только один весьма лёгкий чемодан, он весил меньше десяти килограммов.

– И ты ехал на метро?

– Да. Почти напротив метро "Аэропорт" возвышается современное здание Центрального аэровокзала. Отсюда идут автобусы во все московские аэропорты: Шереметьево, Внуково, Домодедово и Быково. В Шереметьево на "Икарусе" ехать менее получаса.

– А как паспортные и таможенные формальности?

– Я выполнил их быстро: по прибытии зарегистрировал билет, заполнил декларацию, прошёл таможенный контроль, предъявил свой паспорт с въездными и выездными визами, получил в паспорте печать.

– А как твой багаж?

– Мой чемодан вместе с багажом других пассажиров доставили в багажное отделение.

Я отправился в бар, выпил кофе и уже читал газету, когда услышал: "Пассажиров рейса Москва–Хельсинки просят подняться в самолёт!" Сидел уже на своём месте, когда на табло зажглась надпись с просьбой пристегнуть ремни и воздержаться от курения.

– И как ты это выдержал?

– Послушай, я уже полгода как бросил курить.

Laivamatka

Gustav lähti Tukholmaan Tallinnasta laivalla.

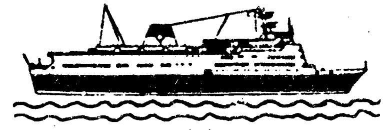

Hän hoiti passi- ja tullimuodollisuudet ja vei painavan matkalaukkunsa laiturille, suoraan upean valkoisen moottorilaivan käyntisillalle.

– Missä on minun toisen luokan hyttini?

– Toisella kannella, olkaa hyvä.

Vähän ajan kuluttua hän meni tutustumaan laivaan ja nauttimaan raittiista ilmasta. Olisi hauskaa ottaa aurinkoa aurinkokannella ja uida uima-altaassa. Onneksi aurinko paistoi eikä laivaa keinuttanut, sillä sitä Gustav kestää huonosti.

– Hei, Gustav! Sinäkö se olet?

– Terve, Päivi, kiva, että tapasimme. Olisi hauskaa jutella vaikkapa ravintolassa. On jo lounasaika.

– No, mennään sitten!

На теплоходе

Густав выехал из Таллинна в Стокгольм на теплоходе.

Он прошёл паспортные и таможенные формальности и принёс свой тяжёлый чемодан на пристань прямо к мосткам роскошного белого теплохода.

– Извините, где каюта второго класса?

– Вторая палуба, пожалуйста.

Спустя некоторое время он пошёл знакомиться с теплоходом и наслаждаться свежим воздухом. Было бы замечательно позагорать на верхней палубе и искупаться в плавательном бассейне. К счастью, светило солнце, не было качки, а её Густав плохо переносит.

–Привет, Густав! Ты ли это?

–Привет, Пяйви, здорово, что встретились. Было бы замечательно поболтать где-нибудь в ресторане. Уже время ленча.

– Так пойдём!

Pikajunalla Pietariin

Moskovasta Pietariin matkustan junalla, useimmiten yöjunalla. Se saapuu Pietariin aamulla. Makuuvaunussa nukun hyvin, on samantekevää, olenko ensimmäisen vai toisen luokan vaunussa, ala- vai ylävuoteessa.

Pikajuna kulkee käytännöllisesti katsoen pysähtymättä,

В Санкт-Петербург на экспрессе

Из Москвы в Санкт-Петербург я езжу поездом, чаще всего ночным. Он прибывает туда утром, в спальном вагоне я хорошо сплю, всё равно, в мягком или купейном, на нижней или на верхней полке.

Скорый поезд идёт практически без остановок, так что

matka kestää siis yön.

En osta erikseen meno- ja paluulippua, vaan ostan kerralla edestakaisen lipun.

Joskus kun minulla on erityisen kova kiire, matkustan erikoispikajunalla, joka kulkee päivällä. Siinä ei ole makuupaikkoja, vaan pehmeät istuimet, joiden selkänojaa voi kääntää vähän taaksepäin, kuten lentokoneessa, ja sillä tavalla voi levätä rauhassa.

поездка длится всего ночь.

Я не покупаю билет отдельно туда, а потом обратно, а сразу в оба конца.

Иногда, когда я особенно спешу, я еду на скоростном экспрессе, который ходит днём. В нём нет спальных мест, только мягкие сиденья, спинки которых можно откинуть назад, как в самолёте, и таким образом неплохо отдохнуть.

*

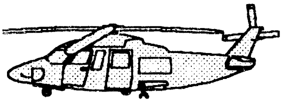

Ihminen **voi** lentää lentokoneella tai helikopterilla. Lintu **osaa** lentää. Perhonenkin **osaa** lentää.

Lentoemäntäkin voi levätä hetken ja nauttia jäätelöstä.

*

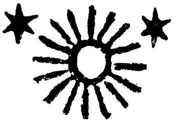

Kesoilintu kieloilintu
päivöilintu pääsköilintu.

Птица лета, певчая птица,
птица солнца, ласточка-касатка.

(Ингерманландский вариант руны о сотворении мира: Finnish Folk Poetry Epic. Helsinki, 1978).

KIELIOPPIA

Сослагательное (условное) наклонение (konditionaali)

В финском языке глагол в сослагательном наклонении (konditionaalissa) может быть действительного (aktiivin kon-

ditionaali) и страдательного (passiivin konditionaali) залога; он изменяется по временам и имеет две временные формы: презенса и перфекта. Показателем сослагательного наклонения (konditionaalin tunnus) является суффикс **-isi-**.

Сослагательное наклонение актива в презенсе (aktiivin konditionaalin preesens)

Основа сослагательного наклонения актива в презенсе образуется с помощью суффикса **-isi-**, который присоединяется к гласной основе презенса спрягаемого глагола.

При этом суффикс сослагательного наклонения **-isi-** вызывает в основе почти те же изменения гласных, которые вызывает в ней присоединение **-i-** как показателя имперфекта в глаголах (и как показателя множественного числа в косвенных падежах имён; см. таблицы в уроках 5, 7).

Суффиксальный показатель сослагательного наклонения **-isi-** присоединяется:

1) к основе одноосновных глаголов, не имеющей чередования ступеней согласных: sano/a – sano/n – sano/**isi**/n (конечный o + i = oi);

2) к основе на долгий гласный или дифтонг одноосновных и некоторых двухосновных глаголов:

saa/da	– saa/n	– sa/**isi**/n	(aa + i = ai)
syö/dä	– syö/n	– sö/**isi**/n	(yö + i = öi)
vastat/a	– vastaa/n	– vasta/**isi**/n	(aa + i = ai);

3) к сильноступенной гласной основе одноосновных глаголов с чередованием ступеней согласных и некоторых двухосновных глаголов: kirjoitta/a – (he) kirjoitta/vat – kirjoitta/**isi**/n (конечный a + i = ai, т.е. здесь -a- сохраняется: ср. имперфект kirjoitti/vat); halut/a – halua/n – halua/**isi**/n (a + i = ai).

Конечный **-e-** гласной основы одноосновных и двухосновных глаголов перед **-isi-** выпадает (согласно общей модели чередования гласных в основе при присоединении суффиксального **-i-**):

pes/tä –	pese/n –	pes/**isi**/n	(e + i = i)
luke/a –	(he) luke/vat –	luk/**isi**/n	– " –
tarvit/a –	tarvitse/n –	tarvits/**isi**/n	– " –
teh/dä –	(he) teke/vät –	tek/**isi**/n	– " –
tul/la –	(he) tule/vat –	tul/**isi**/n	– " –

Глагол **olla** спрягается в сослагательном наклонении

презенса следующим образом: **olisin – olisit ... – (he) olisivat.**

В утвердительной форме личные окончания присоединяются к суффиксу **-isi-**, т.е. к основе сослагательного наклонения: **lukisi/n – lukisi/t ... – (he) lukisi/vat.** В 3-м лице единственного числа личного окончания не имеется: **(hän) lukisi,** как и в имперфекте, ср.: **(hän) luk/i.**

В отрицательной форме спрягается частица **ei: en lukisi – et lukisi ... – (he) eivät lukisi.**

Вопросительная форма образуется с помощью суффикса **-ko (-kö)**, который прибавляется к соответствующей личной форме смыслового глагола в сослагательном наклонении актива презенса: Kirjoitta/**isi/t/ko** kirjeen hänelle? – *Написал бы ты ей письмо?* Osta/**isi/t/ko** puseron? – *Купила бы ты блузку?*

Вопросительно-отрицательная форма образуется с помощью вопросительно-отрицательной частицы **eikö** в соответствующей личной форме глагола-связки **olla** и спрягаемой основы сослагательного наклонения: **Etkö** sinä kirjoitta/**isi** kirjettä hänelle? – *Разве ты не написал бы ей письмо?* **Eivätkö** he kirjoitta/**isi** kirjettä meille? – *Разве они не написали бы нам письмо?*

Сослагательное наклонение пассива в презенсе (passiivin konditionaalin preesens)

Сослагательное (условное) наклонение в пассивной форме презенса обозначает вероятность, возможность совершения при определённых условиях действия, выражаемого в неопределённо-личной форме. Образуется прибавлением суффикса **-isi-** к сильноступенной основе пассива презенса, оканчивающейся на **-ta-/-tta-(-tä-/-ttä-)**, плюс окончание пассивной формы **-in:**

Jos tavarat lähetett**ä/isi/in** tänään, ne tulisivat perille jo huomenna.	*Если бы вещи были отправлены сегодня, они прибыли бы на место завтра.*
Mitä jos ostett**a/isi/in** väritelevisio?	*А что если бы купили (был бы куплен) цветной телевизор?*

Отрицательная, вопросительная и вопросительно-отрицательная формы образуются аналогично соответствующим личным формам сослагательного наклонения:

Jos suomen kielen tunneilla **ei** luett**a/isi** sanomalehtiä, **ei** opitt**a/isi** ajankohtaista sanastoa.	*Если на уроках финского языка не читали (не читались) бы газеты, не осваивалась бы современная лексика.*

Ostetta/isi/in/ko uusi televisio?	*Купили бы (был бы куплен) новый телевизор?*
Eikö juota/**isi** kahvia?	*Разве не выпили бы кофе?*

Отрицательная форма презенса пассива условного наклонения образуется при помощи отрицательной частицы **ei** и сильной пассивной основы условного наклонения спрягаемого глагола (без окончания -in): kirjoitettaisiin – **ei** kirjoite**ttaisi**; voitaisiin – **ei** voit**aisi**.

Вопросительная форма презенса условного наклонения пассива образуется прибавлением вопросительной частицы **-ko (-kö)** к пассивной форме спрягаемого глагола: sano**ttaisiinko**? *сказали бы?* **tultaisiinko**? *пришли ли бы?*

Вопросительно-отрицательная форма презенса образуется путём присоединения частицы **-kö** к отрицательной частице **ei**. Спрягаемый глагол выступает в форме пассивной основы презенса условного наклонения: **eikö** sano**ttaisi**? *разве не сказали бы?* **eikö** ment**äisi**? *разве не пошли бы?*

HARJOITUKSIA

I. Используйте, согласно образцу, при ответе на вопросы: *Mitä tekisit, jos sinulla olisi loma?* и *Mitä et tekisi, jos sinulla ei olisi lomaa?* – глаголы в утвердительной и отрицательной форме презенса актива сослагательного наклонения.

Образец. *(ottaa aurinkoa) – Ottaisin aurinkoa;*
– En ottaisi aurinkoa.

1. Jäädä kotiin ja olla laiska; 2. kuunnella musiikkia; 3. katsella televisiota; 4. lähteä mökille; 5. tehdä mökillä puutarhatöitä; 6. uida järvessä; 7. matkustaa Itämeren rannikolle; 8. viettää kaksi viikkoa Sotšissa; 9. ajaa polkupyörällä; 10. pelata tennistä tai jalkapalloa; 11. kävellä koirineni; 12. syödä jäätelöä baarissa; 13. poimia kukkia; 14. käydä Tallinnassa; 15. laskea koskia kanootilla; 16. vastata ystävieni kirjeisiin; 17. pestä ikkunaverhot.

II. Закончите, согласно образцам, предложения, раскрыв скобки и использовав данные в них глаголы в форме сослагательного наклонения.

Образец 1. *Puhuisin suomea paremmin, jos (saada) enemmän harjoitusta – jos saisin enemmän harjoitusta.*

1. (lukea) enemmän suomalaisia kirjoja ja sanomalehtiä; 2. (kuunnella) suomalaisia radio-ohjelmia; 3. (katsella) suomalai-

sia TV-lähetyksiä; 4. (seurustella) suomalaisten kanssa; 5. (asua) suomalaisessa perheessä.

Образец 2. *Etkö sinä (haluta) asua keskustassa? – Etkö sinä haluaisi asua keskustassa?*

1. Etkö sinä (tarvita) autoa? 2. Eikö sinun lapsesi (saada) tarpeeksi vitamiineja? 3. Ettekö te (voida) auttaa meitä?

III. Раскройте скобки, употребив глаголы в презенсе пассива сослагательного наклонения.

Образец. *(valita) koskaan Venäjällä naista presidentiksi? – Valittaisiinko Venäjällä koskaan naista presidentiksi?*

1. Jos kuorma (lähettää) tänään, se olisi perillä ensi keskiviikkona. 2. Jos poikaystäväni soittaisi, (mennä) ulos illalla. 3. Jos englannin kielen tunneilla (lukea) sanomalehtiä, (voida) opettaa koululaisille ajankohtaista sanastoa. 4. Mitä jos (ostaa) Volvo?

IV. При ответе на вопрос употребите глаголы в презенсе пассива сослагательного наклонения: 1) в утвердительной форме; 2) в отрицательной форме.

Образец 1. *Mitä tapahtuisi, jos meillä olisi aikaa ja halua? (juoda)' olut/ta – Olut/ta juotaisiin.*

Образец 2. *Mitä tapahtuisi, jos meillä ei olisi aikaa eikä halua? – Olutta ei juotaisi.*

1. (lukea) Aitmatovin uusi romaani; 2. (mennä) ulos; 3) (kutsua) vieraita; 4. (katsoa) televisiota; 5. (vastata) kirjeeseen; 6. (pitää) hauskaa illalla.

V. Употребите, согласно образцу, данные в скобках глаголы в утвердительной, а затем в отрицательной форме презенса пассива сослагательного наклонения.

Образец. *(avata) ikkuna – Olisi hyvä, jos ikkuna avattaisiin. – Minun mielestäni päinvastoin olisi parempi, jos ikkunaa ei avattaisi.*

1) (tehdä) päätös; 2) (tilata) paluulippu etukäteen.

VI. При ответе на вопрос: Mitä tekisitte, jos ei tarvitsisi maksaa mistään? – употребите глаголы в презенсе пассива условного наклонения: 1) в отрицательной форме; 2) в утвердительной форме.

Образец 1. *(ei, maksaa vuokrat) – Vuokria ei maksettaisi.*

О б р а з е ц 2. *(vuokrata asunto ilmaiseksi) – Vuokrattaisiin asunto ilmaiseksi.*

1) ei, ostaa liput – matkustaa ilmaiseksi; 2) ei, ostaa kahvia baarista – juoda kahvia ilmaiseksi.

SANASTO

aikataulu (-a, -n) *расписание*
ala(ylä)vuode (-tta, vuoteen) *нижняя (верхняя) полка*
aurinko (-a, auringon) *солнце*
edestakainen (-sta, -sen) (lippu) *(билет) туда и обратно*
ei-tupakkavaunu (-a, -n) *вагон для некурящих*
erikoispikajuna (-a, -n) *специальный экспресс*
erikseen *отдельно*
helikopteri (-a, -n) *вертолёт*
hytti (-ä, hytin) *каюта*
ilmoittaa (-tan, -tin) *объявлять*
istuin (-ta, istuimen) *сиденье*
itsestään *само собой*
jutella (juttelen, -lin) *болтать*
jäljellä *в остатке*
kansi (kantta, kannen) 1) *крышка;* 2) *обложка, переплёт;* 3) *палуба*
keinuttaa (keinutan, -tin) *качать*
kelpo (несклон.) *милый, славный*
kenttä (-ä, kentän) *поле, площадка*
kerralla *сразу, за один раз*
kestää (kestää, -ti) 1) *терпеть; выдерживать;* 2) *продолжаться*
kevyt (kevyttä, kevyen) *лёгкий*
kielletty (-ä, -tyn) *запрещённый*
kieltää (kiellän,-lsin) *запрещать*
kiinnittää (-tän,-tin) *прикреплять; привлечь (внимание);* зд. *пристегнуть (ремни безопасности)*
koditon (-ta, -ttoman) *бездомный*
kohota (kohoaa, kohosi) *возвышаться*
kuvitella (-ttelen, -lin) *вообразить*
käyntisilta (-a, -sillan) *сходни*
käytäntö (-ä, -nnön) *практика*
käytännöllisesti *практически*
käytävä (-ä, -n) *коридор, проход*
laituri (-a, -n) *платформа; пристань*
laivamatka (-a, -n) *круиз*
lakata (lakkaan, lakkasin) *перестать*
lautta (-a, lautan) *паром*
lehti (-teä, -den) 1) *лист;* 2) *газета*
lento (-a, lennon) *полёт, авиарейс*
lentoemäntä (-ä, -nnän) *стюардесса*
lentokone (-tta, -koneen) *самолёт*
lentää (lennän, -nsin) *летать*
levätä (lepään, lepäsin) *отдыхать*
lintu (-a, linnun) *птица*
lippuluukku (-a, -luukun) *билетная касса (окошко)*
loppuunmyyty (-ä, -dyn) *проданный*
maahantulo (-a,- n) *въезд в страну*
makuupaikka (-a, -paikan) *спальное место*
makuuvaunu (-a, -n) *спальный вагон*
matkalippu (-a, -lipun) *билет на поездку (без места)*
matkatavaraosasto (-a, -n) *багажное отделение*
melkein *почти*
menolippu (-a, -lipun) *билет туда*
monimutkainen (-sta, -sen) *сложный, запутанный*

moottori (-a, -n) *мотор*
moottorilaiva (-a, -n) *теплоход*
odotussali (-a, -n) *зал ожидания*
(minua) onnistaa(-sti) *(мне) везёт (везло)*
onnistua (-uu, -ui) *удаваться*
paikkalippu (-a, -lipun) *плацкарта*
painava (-a, -n) *тяжёлый*
paluulippu *обратный билет*
perhonen (-sta, -sen) *бабочка*
(poistumis)viisumi (-a, -n) *(выездная) виза*
pyytää (pyydän, pyysin) *просить*
pääskylintu (-a, -linnun) *ласточка-касатка*
raitis (-ta, raittiin) *свежий*
rauha (-a, -n) *мир*
raukka (-a, -kan) *бедняжка*
rekisteröidä (-röin) *регистрировать*
selkänoja (-a, -n) *спинка сиденья*
sujua (-uu, -ui) *скользить; спориться*
säilyttää (-tän, -tin) *хранить*
taaksepäin *назад*
tarkistaa (-tan, -tin) *проверить*
tavarasäilytys (-tä, -ksen) *камера хранения*
tiedustella (-len, -lin) *разузнавать*
tulli (-a, -n) *таможня*
tulliselityskaavake (-tta, -kaavakkeen) *таможенная декларация*
tullitarkastus (-ta, tarkastuksen) *таможенный контроль*
tupakointi (-a, -nnin) *курение*
(turva)vyö (-tä, -n) *пояс (ремень безопасности)*
uima-allas (-ta, -altaan) *плавательный бассейн*
useimmiten *чаще всего*
uskaltaa (-llan, -lsin) *осмелиться*
vaikeus (-tta, -den) *затруднение*
viitsiä: en viitsi *не хочется*
yhteys (-ttä, -den) *связь; контакт*
yöpyä (yövyn, -yin) *переночевать*

X

ajankohtainen (-sta, -sen) *актуальный*
halu (-a, -n) *желание, охота*
Itämeri (-ta, -ren) *Балтийское море*
jalkapallo (-a, -n) *футбол*
jos *если*
kaavake (-tta, kaavakkeen) *форма, схема*
kanootti (-a, kanootin) *байдарка*
koski (koskea, -en) *порог, водопад*
laskea (lasken, -in) (koskea) *спускаться (по порогу)*
kuorma (-a, -n) *груз*
lähetys (-tä, -ksen) 1) *отправление;* 2) *передача*
mennä ulos *отправиться (развлечься)*
pitää hauskaa *веселиться*
poimia (poimii, poimi) *собирать*
poistua (-tun, -tuin) *уходить, удаляться*
puutarha (työt) *садовые (работы)*
päinvastoin *напротив, наоборот*
päätös (-tä, päätöksen) *решение*
rannikko (-a, -kon) *побережье*
seurustella (-len, -lin) *общаться*
verho (-a,- n) *занавес, штора*
vuokrata (vuokraan, vuokrasin) *арендовать*

Viikonloppu

– Onko teillä ohjelmaa lauantaina?
– Lauantaina tai perjantai-iltana menemme tavallisesti maalle.
– Onko teillä siellä mökki?
– Rakennamme sinne mökkiä.
– Missä se on?
– Moskovan alueella, vanhan Narofominskin kaupungin lähellä. Keskellä metsää on yliopiston maa-alue, jonne on rakennettu ja rakennetaan huviloita puutarhoineen.
– Onko sinne rakennettu jo paljon taloja?
– Aika paljon. Taloja on monenlaisia: tiilitaloja, puusta ja uusista keinomateriaaleista tehtyjä, yksikerroksisia ja kaksikerroksisia ullakkokamareineen.
– Ovatko puutarhat hoidettuja?
– Ovat, kyllä. Puutarhoihin on istutettu omenapuita, kirsikka- ja luumupuita, punaisia ja mustia viinimarjapensaita, mansikoita ja erilaisia vihanneksia.
– Onko siellä paljon työtä?
– Maalla on aina paljon rakennus- ja puutarhatöitä, mutta ne kaikki tuottavat mielihyvää.
– Oletko siitä varma?
– Olen kyllä, koska saa olla luonnon helmassa raittiissa ilmassa ja omin silmin nähdä työnsä tulokset. Me lähdemme

Конец недели

– Что вы делаете в субботу?
– В субботу или пятницу вечером обычно едем за город.
– У вас там дача?
– Мы строим там дачу.
– Где это?
– В Московской области, недалеко от старинного города Наро-Фоминска. Там в лесу университетские дачные участки, где уже выстроены и продолжают строиться дачи.
– И много там домов выстроено?
– Довольно много. Дачные домики разные: кирпичные, деревянные, из самых новых строительных материалов, одноэтажные и двухэтажные, с мансардами.
– Сады ухожены?
– Да. В садах посажены яблони, вишни, сливы, красная и чёрная смородина, клубника, разнообразные овощи.
– И работы там много?
– За городом всегда много работы по строительству и в саду, но работа эта приносит удовольствие.
– Ты в этом уверена?
– Конечно, ведь можно быть на лоне природы, на свежем воздухе и собственными глазами видеть результаты сво-

maalle millaisella ilmalla tahansa.

- Mutta mieheni ja tyttäreni ovat aivan eri mieltä vapaa-ajan vietosta. He eivät viihdy mökillä hyvin. Tyttäreni sanoo, että siellä ei ole mitään muuta kuin aina vain samat pensaat ja samat maisemat.

Tänä lauantaina tyttäremme sanoi tullessaan koulusta kotiin:

- Minut kutsuttiin tänään iltapäivällä kylään Natašan luokse syntymäpäiville. Siksi minä en voi lähteä maalle teidän kanssanne.

- Hyvä on, me lähdemme sitten ilman sinua. Mutta älä myöhästy syntymäpäiviltä. Muista, että sinun pitää mennä ostamaan syntymäpäivälahja.

- Käydessäni lähimmässä tavaratalossa näin kauniin teebaban. Natašan perheessä juodaan teetä aamuisin ja iltaisin.

- Ja minä näin eilen kivan posliinimaljakon samassa tavaratalossa. Saat valita itse. No niin, sinun on lähdettävä nyt kauppatorille ostamaan kukkia. Mikäli muistan, Nataša pitää krysanteemeista.

- No, tähän vuodenaikaan niitä on vaikka kuinka paljon.

- Sydämelliset onnittelumme Natašalle ja koko hänen perheelleen!

его труда. Мы едем за город в любую погоду.

Но мой муж и дочь совсем другого мнения о том, как проводить свободное время. Они не чувствуют себя так уж хорошо на даче. Дочка говорит, что там нет ничего нового, только всё те же кусты и пейзажи.

В эту субботу, придя домой из школы, наша дочь сказала:

- Меня пригласили сегодня вечером в гости к Наташе на день рождения. Поэтому я не смогу поехать с вами за город.

- Хорошо, тогда мы поедем без тебя. Но смотри, не опоздай на день рождения. Не забудь, что тебе ещё надо пойти и купить подарок.

- Когда я заходила в ближайший универмаг, я видела там красивую "бабу" на чайник. В семье Наташи пьют чай утром и вечером.

- А я видела вчера в том же универмаге замечательную фарфоровую вазочку. Выбирай сама. Так вот, тебе надо поехать на рынок и купить цветы. Насколько я помню, Наташа любит хризантемы.

- Ну, в это время года их везде сколько угодно.

- Передай наши сердечные поздравления Наташе и всей её семье!

– Soitin teille eilen. Missä te olitte?
– Kävimme Sergijev Posadin kaupungissa katsomassa muinaista Troitse-Sergijevin lavraluostaria ja kulttuurihistoriallista suojelualuetta.
– Milloin lähditte?
– Nousimme aamulla melko varhain, söimme aamiaista ja lähdimme autolla hakemaan ystäviä mukaan. Heidän kanssaan oli jo sovittu, että joskus kauniina syyspäivänä kävisimme Sergijev Posadissa.
– Eikö se ole melko kaukana Moskovasta?
– Noin 70 kilometriä koilliseen päin. Ajoimme Jaroslavlin moottoritietä.
– Oliko liikenne vilkasta?
– Liikenne on siellä aina vilkasta. Matkaamme kului puolitoista tuntia.
– Entä maisemat?
– Matkustaessamme nautimme ihanasta ruskasta. Koivut ja pihlajat olivat kuin kultaa. Ilma oli kirkas, mutta vähän viileä.
– Ostitteko opaskirjan?
– Troitse-Sergijevin lavran lähellä näimme matkamuistokioskin. Ostimme sieltä luostarin opaskirjan ja postikortteja, jotka esittivät muinaisvenäläistä rakennustaidetta ja ikonimaalauksia.

Lukiessamme opaskirjaa tu-

– Я звонил вам вчера. Где вы были?
– Ездили в город Сергиев Посад смотреть древнюю Троице-Сергиеву лавру и историко-культурный музей-заповедник.
– Когда вы выехали?
– Утром встали пораньше, позавтракали и отправились за друзьями на машине. Мы с ними уже заранее договорились, что как-нибудь в хороший осенний день съездим в Сергиев Посад.
– Это довольно далеко от Москвы?
– Около семидесяти километров к северо-востоку. Ехали по Ярославскому шоссе.
– Движение было интенсивное?
– Оно там всегда напряжённое. На дорогу ушло полтора часа.
– Ну, и как вам пейзажи?
– Пока ехали, наслаждались прекрасной золотой осенью. Берёзы и рябины стояли все в золоте. Погода была ясная, хотя и немного прохладная.
– Путеводитель купили?
– Неподалёку от Троице-Сергиевой лавры увидели киоск сувениров. Купили там путеводитель по монастырю и открытки с образцами древнерусского зодчества и иконописи.

Читая путеводитель, озна-

tustuimme Troitse-Sergijevin lavran historiaan. Sillä on paljon yhteyksiä Venäjän keskiajan historiaan.

комились с историей Троице-Сергиевой лавры. У неё много общего с историей средневековой Руси.

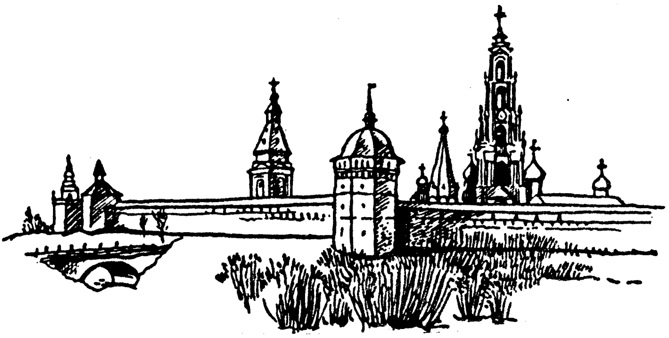

– Tiedättekö mistä lavran nimi johtuu?
– Troitse-Sergijevin luostarin perustaja oli munkki Sergi Radoneźski, joka on yksi Venäjän kansallisia pyhimyksiä.

Venäjän pienet ruhtinaskunnat vastustivat jatkuvasti tataarien rosvohyökkäyksiä.

Vladimirin suuriruhtinas Dmitri Donskoin hallitessa Sergi Radoneźski oli Venäjän yhdistämisen hengellinen johtaja.

Sergi siunasi venäläiset soturit ennen heidän lähtöään vuonna 1380 Kulikovon taistelukentälle. Venäläiset voittivat tataarit.

– Milloin rakennettiin Troitskin luostari?
– Sergi Radoneźski rakensi sen puusta vuonna 1347 Makovets-mäelle kahden joen väliin. Vuonna 1423 luostariin rakennettiin valkokivinenTroits-

– А вы знаете, откуда произошло название лавры?
– Основателем Троице-Сергиевого монастыря был монах Сергий Радонежский, ставший для Руси одним из национальных святых.

Небольшие русские княжества постоянно сопротивлялись разбойничьим набегам татар. В правление великого князя Владимирского Дмитрия Донского Сергий Радонежский был духовным вождём объединения Руси.

В 1380 году Сергий благословил русских ратников перед их отправлением на Куликово поле. Русские победили татар.

– Когда был построен Троицкий монастырь?
– Сергий Радонежский выстроил его в 1347 году на Маковецком холме между двух рек. В 1423 году в монастыре была построена белокамен-

kin (Pyhän kolminaisuuden) kirkko.

– Oliko Pyhä kolminaisuus yhdistyneen Venäjän hengellinen symboli?

– Oli kyllä, ja suuri venäläinen ikonimaalari Andrei Rubljov maalasi kuuluisan Pyhän kolminaisuuden ikonin Troitse-Sergijevin lavraa varten.

– Missä Andrei Rubljovin ikoni on nykyään?

– Andrei Rubljovin ikoni on nykyään Tretjakovin galleriassa; lavrassa on sen jäljennös.

Troitskin kirkon ainoa sipulikupoli on kullattu, vaikka muut lavran kirkkojen kupolit ovat tähdikkäitä sinisellä pohjalla.

– Milloin Uspenskin tuomiokirkko rakennettiin?

– Vuosina 1559–1565 tsaari Iivana Julman hallitessa. Tarinan mukaan Uspenskin kirkkoa rakennettaessa luostarin muurin alta rupesi kumpuamaan vesilähde.

Troitse-Sergijevin lavran suojelualueeseen kuuluu myös venäläinen kotiseutu- ja kansantaidekäsityömuseo.

ная Троицкая церковь (церковь Святой Троицы).

– Святая Троица была духовным символом объединённой Руси?

– Да, была. Великий русский иконописец Андрей Рублёв написал свою прославленную икону "Святая Троица" для Троице-Сергиевой лавры.

– А где сейчас икона Андрея Рублёва?

– Икона Андрея Рублёва хранится в настоящее время в Третьяковской галерее, в лавре её копия.

Единственный купол Троицкой церкви, в форме луковицы, позолочен, хотя остальные купола усыпаны звёздами по синему фону.

– Когда был построен Успенский собор?

– В 1559–1565 годы, в правление царя Ивана Грозного. По преданию, во время строительства Успенского собора из-под стены монастыря забил источник.

В музей-заповедник лавры входит также Музей этнографии и народно-прикладного искусства.

Kävelemme mökille **jalan**. Käymme maalla **keväisin** ja **kesäisin**, jäämme kaupunkiin **syksyisin** ja **talvisin**.

Syksyisin linnut lentävät **parvittain** etelään.

"Kuu on torpparin aurinko" (Väinö Linna. Täällä Pohjantähden alla.)

II инфинитив (2. infinitiivi)

II инфинитив образуется с помощью краткой формы I инфинитива, конечные гласные окончания которого меняются на суффиксальный показатель II инфинитива (toisen infinitiivin tunnus) **-e-**. При образовании основы II инфинитива используется сильноступенная (при наличии чередования ступеней согласных) основа у одноосновных глаголов и согласная основа у двухосновных глаголов. Суффиксами II инфинитива являются **-e-** и его модификации **-de-**, **-te-**, а у глаголов, согласная основа которых оканчивается на сонорные **-l-**, **-n-**, **-r-**, суффиксы **-le-**, **-ne-**, **-re-**:

sano/a	– sano/**e-**	vastat/a	– vastat/**e-**
kirjoitta/a	– kirjoitta/**e-**	juos/ta	– juos/**te-**
saa/da	– saa/**de-**	tul/la	– tul/**le-**

Если основа одноосновных глаголов оканчивается на **-e-**, то перед суффиксом II инфинитива **-e-** переходит в **-i-**:

luke/a	– luk**i**/**e-**	lähte/ä	– läht**i**/**e-**

II инфинитив имеет две падежные формы: инессивную и инструктивную с соответствующими падежными окончаниями **-ssa** (**-ssä**) и **-n**.

Инессивная форма активного залога II инфинитива (2. infinitiivin aktiivin inessiivi)

Инессивная форма II инфинитива образуется прибавлением падежного окончания инессива **-ssa** (**-ssä**) к основе II инфинитива после суффиксального показателя II инфинитива **-e-**:

kirjoitta/a	– kirjoitta/**e**/**ssa**	luke/a	– luki/**e**/**ssa**
laula/a	– laula/**e**/**ssa**	vastat/a	– vastat/**e**/**ssa**
saa/da	– saa/**de**/**ssa**	tul/la	– tul/**le**/**ssa**
teh/dä	– teh/**de**/**ssä**	pes/tä	– pes/**te**/**ssä**

Инессивная форма II инфинитива обозначает действие, которое совершается одновременно с действием, выраженным основным (спрягаемым) глаголом; отвечает на вопрос: mitä tehdessä? *что делая?* milloin? *когда?*

Конструкция с инессивной формой II инфинитива (*temporaalirakenne*) может употребляться вместо придаточного времени, если в этом придаточном предложении действие

происходит одновременно с действием в главном. Субъект действия в этой конструкции стоит в генитиве: Marja otti aurinkoa **Kallen onkiessa** ahvenia. – *Пока Калле удил окуней, Марья загорала.* (Ср.: Marja otti aurinkoa, kun Kalle onki ahvenia.)

Конструкция с инессивной формой II инфинитива в финском языке близка к русскому деепричастному обороту, выражающему значение одновременности: Sammuttakaa valo huoneesta **poistuessanne**. – *Уходя из комнаты, гасите свет.* (Ср.: Sammuttakaa valo, kun poistutte huoneesta); **Tullessani** ulkoa ja **ruvetessani** syömään pesen aina käteni. – *Приходя с улицы и начиная есть, всегда мою руки.* (Ср.: Kun tulen ulkoa ja rupean syömään, pesen aina käteni.)

Действующее лицо инфинитива выражается притяжательным суффиксом соответствующего лица и числа, если действующим лицом II инфинитива и основного глагола является одно и то же лицо (выраженное личным местоимением): Väsyin kovasti **voimistellessani**. – *Я очень устал, занимаясь гимнастикой.*

Действующее лицо инфинитива выражается генитивом, если действующими лицами инфинитива и основного глагола являются разные лица: Leena katseli televisiota **Lassen siivotessa**. – *Леена смотрела телевизор, пока Лассе убирался.*

Если действующее лицо инфинитива выражается генитивом личного местоимения, то II инфинитив употребляется с притяжательным суффиксом соответствующего лица и числа: **Minun tullessa/ni** huoneeseen puhelin soi. – *Когда я входил в комнату, зазвонил телефон.*

Инессивная форма II инфинитива часто употребляется в произведениях художественной литературы: Šemeikka söi Marjan pitäessä tuohista hänen edessään (Juhani Aho. Juha). – *Пока Шемейка ел, Марья держала перед ним берестяной туесок (с ягодами).*

Пассивная форма инессива II инфинитива (2. infinitiivin passiivin inessiivi)

Пассивная форма инессива II инфинитива образуется прибавлением суффикса пассива **-tta-** (**-ttä-**) или **-ta-** (**-tä-**) к слабой основе глагола перед суффиксом II инфинитива **-e-** и падежным окончанием инессива **-ssa** (**-ssä**); употребляется эта форма в тех случаях, когда действующее лицо не указывается: Työtä **tehtä/essä** pitää olla tarkkaavainen. – *Работая (делая работу), надо быть внимательным.*

Пассивная форма инессива II инфинитива чаще всего употребляется в официально-деловом стиле речи: Vaa**dittaessa** Suomen pankki maksaa tästä setelistä 1000 markkaa. – *Если потребуется, банк Финляндии выплатит за эту купюру 1000 марок.*

1. infinitiivin lyhyt muoto	**2. infinitiivin aktiivin inessiivi**	**3. infinitiivin passiivin inessiivi**
kirjoittaa	kirjoitta/**e/ssa**	kirjoite/**tta/e/ssa**
lukea	luki/**e/ssa**	lue/**tta/e/ssa**
viedä	vied/**e/ssä**	vie/**tä/e/ssä**
keskustella	keskustell/**e/ssa**	keskustel/**ta/e/ssa**
ruveta	ruvet/**e/ssa**	ruvet/**ta/e/ssa**
vastata	vastat/**e/ssa**	vastat/**ta/e/ssa**

Инструктивная форма II инфинитива (2. infinitiivin instruktiivi)

Инструктивная форма II инфинитива образуется прибавлением падежного окончания инструктива **-n** к основе II инфинитива:

laula/a	–	laula/**e/n**	vastat/a	–	vastat/**e/n**
kirjoitta/a	–	kirjoitta/**e/n**	tul/la	–	tul/**le/n**
lähte/ä	–	lähti/**e/n**	men/nä	–	men/**ne/n**
saa/da	–	saa/**de/n**	pes/tä	–	pes/**te/n**

Инструктивная форма II инфинитива употребляется в конструкции modaalirakenne, которая соответствует русскому деепричастному обороту со значением обстоятельства образа действия и отвечает на вопросы: millä tavalla? miten? *каким образом? как?* Kuoro tervehti häntä laula**en** kansallislaulua. – *Хор приветствовал его, исполнив гимн.*

Инструктивная форма II инфинитива может обозначать способ действия, например: Tuli souta**en** Suomen maalle (Kanteletar). – *Прибыл, гребя веслом, (он) в землю финнов.* (В этом случае нельзя сказать: tuli ja souti.)

Инструктивная форма II инфинитива, обозначающая способ действия, часто употребляется в предложениях с обобщённым значением, особенно в пословицах: Ei korppi pes**ten** valkene. – *Не побелеет ворон, отмываясь* (пословица).

Инструктивная форма II инфинитива часто употребляется в произведениях художественной литературы: Šemeikka söi ahneesti hörppi**en** (Juhani Aho). – *Шемейка ел (уху), жадно хлебая.*

HARJOITUKSIA

I. Составьте предложения, используя вместо придаточного предложения иниессивную форму II инфинитива.

a) 1. Kun syksy saapuu, linnut lähtevät etelään. 2. Kun lapset kasvavat, ongelmatkin kasvavat. 3. Kun bussi tulee keskikaupungille, matkailijat näkevät kirkkojen kultaiset kupolit. 4. Kun äiti laulaa kehtolaulua, lapsi nukahtaa. 5. Kun aurinko laskee, metsässä pimenee. 6. Turistit kuuntelevat ja katselevat, kun opas kertoo nähtävyyksistä. 7. Kun matkailijat kuuntelevat opasta, he ottavat valokuvia. 8. Kun matkustimme autolla, nautimme kauniista maisemista. 9. Kun hän puhui, muut kuuntelivat.

b) 1. Kun teen mielenkiintoista työtä, en väsy. 2. Kun teet hiihtoretkiä, saat raitista ilmaa. 3. Kun syötte hedelmiä, saatte vitamiineja. 4. Kun juomme iltapäiväkahvia, katselemme tv:tä.

II. Употребите вместо придаточных предложений пассивную форму инессива II инфинитива.

Образец. *Kun luetaan vanhoja kirjeitä, muistellaan kaukaista menneisyyttä. – Luettaessa vanhoja kirjeitä muistellaan kaukaista menneisyyttä.*

1. Kun vastataan ystävän kirjeeseen otetaan yhteyttä häneen. 2. Kun eletään tervettä elämää, pysytään kunnossa. 3. Kun käydään mökillä viikonloppuna, saadaan lisää voimia. 4. Kun käydään saunassa, rentoudutaan. 5. Kun kuunnellaan hyvää musiikkia, levätään.

III. Поставьте глагол, данный в скобках, в инструктивной форме II инфинитива.

Образец. *Lapsi tuli kotiin koulusta (itkeä). – Lapsi tuli kotiin koulusta itkien.*

1. Kansanedustaja E. viehätti äänestäjiä (luvata) lisää työpaikkoja. 2. Kauan sitten talonpoikaisperheet istuivat talvi-iltoja (kertoa) satuja. 3. Lapsi kuunteli satuja (istua) hiljaa. 4. Sissipäällikkö suostui välirauhaan (laskea) aseensa. 5. Totta (puhua) en ole koskaan ihaillut tätä kirjailijaa. 6. Kuuntelimme häntä (avata) silmät levälleen. 7. Ehdimme Moskovan paikallisjunaan vain (juosta), liput jäivät meiltä ostamatta. 8. Iltaa vietettiin kotona (syödä, juoda ja katsella) televisiota. 9. Hän seisoi (tuijottaa) taivaalle. 10. Leipzig-tavaratalolta Tjoplyi Stan -metroasemalle pääsee (kävelläkin). 11. Sergei vastasi opettajalle (pureskella) purukumia.

IV. Ответьте на вопрос millä tavalla?, используя глаголы, данные в форме I краткого инфинитива.

Образец. *Millä tavalla tervehdit vieraitasi? (hymyillä) – Tervehdin vieraitani hymyillen.*

1. Millä tavalla Kalle vastasi vaimon kysymykseen? (nauraa). 2. Millä tavalla teit ratkaisusi tähän ongelmaan? (ajatella tarkemmin). 3. Millä tavalla suorititte yhteisen tehtävänne? (keskustella kauan). 4. Millä tavalla turistit tutustuivat luostariin? (kuunnella opasta, ottaa valokuvia kellotornista ja tiilimuureista, katsella ikoneja).

V. Употребите глаголы, данные в скобках, в инструктивной форме II инфинитива.

Образец. *Opiskelijat istuvat ala-aulassa (nauraa ja jutella). – Opiskelijat istuvat ala-aulassa nauraen ja jutellen.*

1. Viime viikonloppuna korjasimme puutarhamme satoa ennen talvea (kaivaa perunoita ja poimia tyrnimarjoja). 2. Rouva S. makasi sohvalla (lukea jännitysromaania). 3. Alisa istuu nojatuolissa (kuunnella M-radiota). 4. Maija katselee televisiota (syödä appelsiineja). 5. Katja juttelee siskonsa kanssa (kutoa neuletta). 6. Taidemaalari Andrei seisoi Neva-joen rantakadulla (piirtää Iisakin kirkkoa). 7. Nuori pariskunta vietti kesäloman Mustanmeren rannalla (uida ja ottaa aurinkoa). 8. Tytöt ottavat aurinkoa rannalla (juoda appelsiinimehua).

VI. Замените придаточные предложения времени инессивной формой II инфинитива.

SE ON RAKKAUTTA!

1. Dima ajattelee Tanjaa, kun hän menee kotiin metrolla / kun hän tupakoi parvekkeella myöhään illalla / kun hän soittaa kitaraa ja häiritsee naapureitaan. 2. Leena ajattelee Dimaa, kun hän tekee kotitehtäväänsä / kun hän on kylässä tai teatterissa. 3. Tanja unohtaa kokonaan koulun ja koulutoveri Diman / kun hän istuu Pizza-Hutissa Kirillin kanssa.

SANASTO

(gen. +) alla *под*
alue (-tta, alueen) *область, район*
hallita (hallitsen, -sin) *править*
hengellinen (-stä, -sen) *духовный*
huvila (-a, -n) *дача*
Iivana Julma *Иван Грозный*

ikoni (-a, -n) *икона*
ikonimaalari (-a, -n) *иконописец*
istuttaa (istutan, -tin) *сажать*
jalan *пешком*
jäljennös (-tä, jäljennöksen) *копия*
kansantaidekäsityö (-tä, -n) *народно-прикладное искусство*
keino- *искусственный* (в сложных словах)
keskellä (+ part.) *посреди*
kevät (-ttä, kevään) *весна*
koillinen (-sta, -sen) *северо-восток*
koivu (-a, -n) *берёза*
pyhä kolminaisuus (-suutta, -den) *Святая Троица*
kotiseutumuseo (-ta, -n) *краеведческий музей*
krysanteemi (-a, -n) *хризантема*
kullattu (-a, -tun) *позолоченный*
kultainen (-sta, -sen) *золотой*
kulttuurihistoriallinen (-sta, -sen) *историко-культурный*
kummuta (kumpuaa, kumpusi) *бить ключом*
kupoli (-a, -n) *купол*
kupolinen (-sta, -sen) *купольный*
kuu (-ta, -n) *месяц, луна*
lahja (-a, -n) *подарок*
luonto (-a, luonnon) *природа*
luonnon helmassa *на лоне природы*
luostari (-a, -n) *монастырь*
luumu (-a, -n) *слива*
maa-alue (-tta, -alueen) *земельный участок*
maalata (maalaan, maalasin) *рисовать (масляными красками)*
mielihyvä (-ä, -n) *удовольствие*
moottoritie (-tä, -n) *шоссе*
muinainen (-sta, -sen) *древний, старинный*
munkki (-a, munkin) *монах*
muuri (-a, -n) *стена (из камня)*
myöhästyä (-styn, -yin) *опоздать*
mäki (mäkeä, mäen) *холм*
omenapuu (-ta, -n) *яблоня*
parvi (-ea, -en) *стая*
pensas (-ta, pensaan) *куст*
perustaa (-tan, -tin) *основать*
perustaja (-a, -n) *основатель*
pihlaja (-a, -n) *рябина*
pohja (-a, -n) *дно; основание; фон*
Pohjantähti (-teä, -den) *Полярная звезда*
posliini (-a, -n) *фарфор*
puutarha (-a, -n) *сад*
pyhimys (-tä, -ksen) *святой*
pyhä (-ä, -n) *священный, святой*
rakennustaide (-tta, -taiteen) *зодчество*
(rosvo)hyökkäys (-hyökkäystä, -ksen) *(разбойничий) набег*
ruhtinaskunta (-a, -kunnan) *княжество*
ruveta (rupean, rupesin) *начинать*
siksi *поэтому*
(sipuli)kupoli (-a, -n) *купол (в форме луковицы)*
siunata (siunaan, -sin) *благословить*
sopia (sovin) *условиться; годиться*
soturi (-a, -n) *воин, ратник*
suojelualue (-tta, -alueen) *заповедник*
(suuri)ruhtinas (-ta, -ruhtinaan) *(великий) князь*
sydämellinen (-stä, -sen) *сердечный*
syksy (-ä, -n) *осень*
syyspäivä (-ä, -n) *осенний день*
taistelukenttä (-ä, -kentän) *поле битвы, ратное поле*
tiili (tiiltä, -len) *кирпич, кирпичный*
torppari (-a, -n) *торпарь*
tsaari (-a, -n) *царь*
tulomatka (-a, -n) *обратный путь*
tulos (-ta, tuloksen) *результат*
tuottaa (-tan, -tin) *производить*
tähti (tähteä, tähden) *звезда*
tähdikäs (-tä, tähdikkään) *усыпанный звёздами*
ullakkokamari (-a, -n) *мансарда*
valkokivinen (-stä, -sen) *белокаменный*
olla varma *быть уверенным*

vastustaa (-tan, -tin) *противостоять, сопротивляться*
(vesi)lähde (-ttä, -lähteen) *источник, родник, ключ*
viihtyä (-dyn, -dyin) (+ iness.) *уживаться, чувствовать себя хорошо*
viileä (-ä, -n) *прохладный*
viinimarja (-a, -n) *смородина*
vilkas (-ta, vilkkaan) *оживлённый*
vuodenaika (-a, -ajan) *время года*
väliin 1. (adv) *иногда*; 2. *между* (послелог)
yhdistää (-tän, -tin) *объединить*
yhteinen (-stä, -sen) *единый, общий*

X

helma (-a, -n) *подол*
julma (-a, -n) *жестокий*
jännitysromaani (-a, -n) *приключенческий роман*
kaivaa (kaivan, -oin) *копать*
kasvaa (kasvan, -oin) *расти*
kehtolaulu (-a, -n) *колыбельная*
kitara (-a, -n) *гитара*
kivi (kiveä, kiven) *камень*
kokonaan *полностью, целиком*
korjata satoa *убирать урожай*
kotiseutu (-a, -seudun) *родной край*
kutoa (kudon, kudoin) *вязать*
käsityö (-tä, -n) *ремесло; рукоделие*
laskea (lasken, -in) *спускаться*
laskea aseet *сложить оружие*
levälleen *широко*
matkailija (-a, -n) *путешественник*
mielenkiintoinen (-sta,- sen) *интересный*
nauraa (-ran, -roin) *смеяться*
neule (-tta, neuleen) *джемпер*
nukahtaa (-hdan, -din) *засыпать*
parveke (-tta, parvekkeen) *балкон*
piirtää (piirrän, piirsin) *рисовать*
pimetä (pimenee, -ni) *темнеть*
pimeä (-ä, -n) *тёмный*
pureskella (-len, -lin) *жевать*
pysyä (-yn, -yin) 1) *оставаться,* 2) *держаться; удерживаться*
päällikkö (-ä, -kön) *командир*
rakkaus (rakkautta, -den) *любовь*
ratkaista (-sen, -sin) *решать*
rosvo (-a, -n) *разбойник*
satu (-a, sadun) *сказка*
sissi (-ä, -n) *партизан*
suostua (-tun, -uin) *согласиться*
taivas (-ta, taivaan) *небо, небеса*
talonpoika (-a, -pojan) *крестьянин*
tarkka (-a, -kan) *точный; внимательный*
tervehtiä (-din) *приветствовать*
tuijottaa (tuijotan, -tin) *уставиться, пристально смотреть*
tyrni (-ä, -n) *облепиха*
ullakko (-a, ullakon) *чердак, мансарда*
viehättää (-tän, -tin) *привлекать*
voimistella (-len, -lin) *делать гимнастику*
välirauha (-a, -n) *перемирие*
äänestäjä (-ä, -n) *избиратель*

KAPPALE 16

Puhelinkeskustelu

Lasse Niskanen oli lopulta saanut kameran korjatuksi, kun puhelin soi. Lasse ei ollut odottanut Sallin soittoa, ei tietenkään ollut odottanut, mutta hänen silmänsä leimahtivat hetkeksi toivosta.

– Delta-korjaamo.

– Onko Lasse Niskanen tavattavissa?

– Olen puhelimessa.

– Täällä on Timo. Miten sujuu?

– Siinähän se menee.

– Menemmekö illalla baariin ottamaan pari olutta rentoutuaksemme vähän?

– Kyllä se käy, tavataan kadun kulmassa samassa paikassa kuudelta.

Oli perjantai ja mahdottoman vaikean asiakkaan videokamera oli jo korjattu. Asiakas oli ruotsalainen. Oliko hän tullut tänne liikematkalle vai turistina katsoakseen nähtävyyksiä? Mitä nähtävää täällä olikaan?

Ainakin ruotsalainen oli tyylikkäästi pukeutunut ja vaikutti rikkaalta ja menestyneeltä. Lasse löysi taskustaan sytyttimen ja poltti tupakkaa pelkästään viettääkseen aikaa työpäivän loppuun saakka.

Maanantaina Lasse tulee yhden virastorakennuksen pääovelle tavatakseen varmasti

Телефонный разговор

Лассе Нисканен наконец-то кончил чинить камеру, когда зазвонил телефон. Лассе не ждал звонка Салли, не ждал, конечно, но его глаза на миг загорелись надеждой.

– Мастерская "Дельта".

– Можно попросить Лассе Нисканена?

– Я у телефона.

– Это Тимо. Ну, как ты там?

– Да так себе.

– Пойдём вечером в бар выпить пару банок пива и немного расслабиться?

– Идёт, встретимся на углу на том же месте в шесть часов.

Была пятница, и видеокамера этого невыносимого клиента была уже починена. Клиент был швед. Он что, приехал сюда как бизнесмен или туристом, на достопримечательности посмотреть? И на что здесь смотреть?

Во всяком случае швед был стильно одет и выглядел богатым и преуспевающим. Лассе нашёл в кармане зажигалку и закурил, просто так, чтобы протянуть время до конца рабочего дня.

В понедельник он подойдёт ко входу одного административного здания, чтобы

Sallin.

Hän ei tiennyt, oliko Salli jo palannut Ruotsista. Toivottavasti... Hän yritti soittaa Sallille, mutta puhelin oli varattu.

Vanha rouva Kokki oli silittänyt puseron ja istuutui television ääreen katsomaan saippuaoopperaa kakkoskanavalta. Puhelin soi.

- Kokilla.
- Onko Salli tavattavissa?
- Salli ei ole vielä palannut kotiin. Salli on kovin menevä tyttö; ehkä hän oli lähtenyt ulos Lassen tai sen rikkaan ruotsalaisen liikemiehen kanssa. Häneen Salli oli tutustunut Viking-linjan upean laivan aurinkokannella.

- Saanko jättää sanan Sallille...
- Tietenkin, Ritva-kulta!
- Että soitan uudelleen puoli yhdeksältä.

Yhdeksältä Ritva soitti taas Sallille. Vanhan rouva Kokin täytyi nousta pehmeältä sohvalta vastatakseen puhelimeen. Salli oli jo lähtenyt kotoa ennen kuin hänen ystävättärensä ehti soittaa.

Myöhään illalla puhelin soi taas. Vanha rouva Kokki oli jo mennyt nukkumaan.

- Salli puhelimessa.
- Hei, täällä on Ritva. Anteeksi, että häiritsen teitä näin myöhään.

наверняка встретить Салли.

Он не знал, вернулась ли Салли уже из Швеции. Хотелось бы надеяться... Он набрал номер Салли, но телефон был занят.

Старая госпожа Кокки выгладила блузку и уселась перед телевизором смотреть по второму каналу "мыльную оперу". Зазвонил телефон.

- Я слушаю.
- Салли можно?
- Салли ещё нет дома. Её очень часто не бывает дома, наверное, пошла развлечься с Лассе. Или с тем богатым шведским бизнесменом. Она познакомилась с ним на шикарном "Викинг-Лайне", когда загорала на верхней палубе.
- Вы не могли бы передать...
- Конечно, дорогая Ритва!
- Что я снова позвоню в половине девятого.

В девять часов Ритва позвонила Салли опять. Пожилой госпоже Кокки пришлось встать с дивана, чтобы снять трубку. Салли уже ушла из дома до того, как подруга успела ей позвонить.

Поздно вечером телефон зазвонил вновь. Госпожа Кокки уже ушла спать.

- Салли слушает.
- Привет, это Ритва. Извини, что я вас так поздно беспокою.

– Ei mitään hätää, eihän vielä ole myöhäkään.
– No mitäs kuuluu?
– Kiitos hyvää.
– Timo soitti ja sanoi, että Lasse oli jo kauan sitten tilannut neljä lippua elokuviin huomisillaksi. Kyseessä on ranskalaisen rakkaustarinan ensi-ilta, ja mainosten mukaan filmi on tosi jännittävä. Tuletko?
– Katsotaan, en tiedä. En oikeastaan viitsisi seurustella Lassen kanssa enää. Aina samaa: korjattavia japanilaisia televisioita, pari olutta perjantai-iltaisin, Poison-hajuvettä minulle lahjaksi. Olen jo kauan sitten kyllästynyt häneen.
– Lasse-raukka!
– No mitä sitten, ei hän siihen kuole.

– Ничего страшного, да сейчас ещё и не поздно.
– Ну, как дела?
– Спасибо, хорошо.
– Звонил Тимо и сказал, что Лассе уже давно заказал четыре билета в кино на завтрашний вечер. Это французский фильм про любовь, премьера и, судя по рекламе, фильм правда захватывающий. Ты пойдёшь?
– Посмотрим, не знаю. На самом деле мне не хочется больше встречаться с Лассе. Всё время одно и то же: чинит японские телевизоры, в пятницу вечером пара банок пива, духи "Пуазон" мне в подарок. Мне он уже давным-давно наскучил.
– Бедняжка Лассе!
– Ну что ж, от этого не умирают.

Mitä yliopistolle kuuluu?

Yliopettaja Irina Vasilevskaja on ollut viimeiset kolme kuukautta virkavapaana. Hän on ollut viimeistelemässä tutkielmaansa suomen kielen infinitiiveistä.

Kolmen kuukauden aikana hän on käynyt yliopistolla vain kokouksissa. Siten esimerkiksi toissapäivänä hän kävi osastonsa kokouksessa.

Hänen virkaansa on hoitanut Liisa Lehtinen Helsingin yliopistosta. Liisa Lehtinen oli

Как дела в университете?

Старший преподаватель Ирина Василевская уже три месяца как в творческом отпуске. Она заканчивает своё исследование по инфинитивам финского языка.

В последние три месяца она бывает в университете только на заседаниях. Так, позавчера она приезжала на заседание кафедры.

Её нагрузку несет Лииса Лехтинен из Хельсинкского университета, при-

kutsuttu sijaiseksi Moskovan ja Helsingin yliopiston välisen tieteellisen tutkijainvaihtosopimuksen nojalla.

Illalla Irinan kotona soi puhelin. Irina kiirehtii vastaamaan puhelimeen riisuen samalla takkiaan.

- Halloo.

- Onko Irina tavattavissa? Täällä on Liisa Lehtinen.

- Hei, Liisa, olen juuri palannut kotiin. Ei, ei, puhutaan vain. Mitä yliopistolle kuuluu?

- Tänään oli ylimääräinen kokous. Kuule, osastossa ollaan järjestämässä kaikille opettajille ja työntekijöille tietokoneen käytön perehdyttämiskurssi. Koko henkilökunta aloittaa opiskelun ryhmittäin ensi kuun alusta.

- Kuulostaa lupaavalta. Onko tapahtunut jotakin muuta?

- Professori R. kertoi meidän laitoksemme aspiranttien tutkintojen tuloksista. Siitä keskusteltaessa emme huomanneet, että viivyimme siellä näin myöhään. Ja sitten oli esillä sekalaisia asioita.

- Entäs opiskelijat?

- Kaikki käyvät säännöllisesti tunneilla ja luennoilla. Vain Saša ja Dima ovat silloin tällöin poissa luennoilta ja oppitunneilta. Tiedätkö, että eilen kävin ensimmäistä kertaa venäjän kielen oppitunnilla omaa venäjän kielen taitoani paran-

ехавшая по соглашению о научном обмене между Московским и Хельсинкским университетами.

Вечером дома у Ирины звонит телефон. Ирина торопится ответить на звонок, на ходу снимая пальто.

- Алло.

- Можно попросить Ирину? Это Лииса Лехтинен.

- Привет, Лииса, я только-только вернулась. Нет, нет, поговорим сейчас. Как дела в университете?

- Сегодня было внеочередное заседание. На факультете организуется для преподавателей и сотрудников ознакомительный курс по пользованию компьютером. Обучение начнётся по группам в начале месяца.

- Звучит обещающе. Что было ещё?

- Профессор Р. рассказывал о результатах аспирантских экзаменов на нашей кафедре. Обсуждая всё это, мы не заметили, что задержались допоздна. А потом было "разное".

- А как студенты?

- Все регулярно посещают практические занятия и лекции. Только Саша и Дима время от времени отсутствуют. Ты знаешь, вчера я в первый раз была на уроке русского языка: совершенствовала свой русский.

taakseni.

*

Irina soittaa Liisalle eräänä iltana.

– Oletko sinä jo kotona? Kyllä, soitan kirjaston puhelinkioskista.

Tunnen itseni vähän väsyneeksi, mutta olen tyytyväinen, sillä tutkielmani kaksi pääosaa on jo kirjoitettu. Ei, ei, se on vain luonnos, kaikki on kirjoitettava vielä puhtaaksi. Kuule, tapasin täällä muutamia entisiä oppilaitani. He ovat jo töissä, mutta kaksi heistä jatkaa opintojaan folkloristiikan alalla aspirantuurissa.

He keräävät nyt aineistoa väitöskirjaansa varten. Anatoli jatkaa edelleen Kalevalan viikinkirunojen tutkimusta. Hän on se poika, joka Kalevala-juhlassa esitti ulkoa pitkiä katkelmia Kalevalan runoista. Toinen on Boris, joka kommentoi Kalevala-aiheisia maalauksia esittäviä dioja.

Ja miten Kalevala-juhlia vietettiin Helsingissä? Luulen, että Finlandia-talossa, yliopistolla ja muissa paikoissa järjestettiin juhlia ja konsertteja.

Как-то вечером Ирина звонит Лиисе.

– Ты уже дома? Да, я звоню из библиотеки, из автомата.

Чувствую, что немного устала, но довольна, что уже две главы моей работы написаны. Нет, нет, это только черновик, всё ещё надо переписывать набело. Слушай, я встретила здесь нескольких своих прежних студентов. Они уже работают, но двое продолжают заниматься фольклористикой в аспирантуре, собирают материал для своих диссертаций. Толя продолжает исследование викинговых рун в "Калевале". Это тот молодой человек, который на празднике "Калевалы" читал наизусть длинные отрывки из рун. Другой – Борис, он комментировал диапозитивы с картинами на калевальские сюжеты.

А как праздники "Калевалы" отмечались в Хельсинки? Думаю, что во Дворце Финляндия, в университете и других местах проходили собрания и концерты.

alkeiskoulu, **peruskoulu**
lukio, lyseo, opisto
korkeakoulu, **yliopisto**

jatko-opiskelu, **jatkokou-lutus**

alkeis- ja **jatkokurssi**

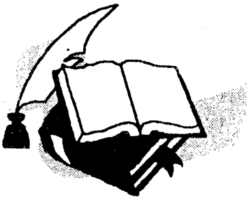

koululainen
oppilas
opiskelija
ylioppilas
jatko-opiskelija
(= aspirantti)

KIELIOPPIA

1. Долгая (транслативная) форма I инфинитива (1. infinitiivin pitkä muoto /translatiivi/)

Эта форма обозначает цель действия, выраженного основным глаголом, и отвечает на вопросы: missä tarkoituksessa? *с какой целью?* miksi? *зачем?* Образуется она от краткой формы (не основы!) I инфинитива прибавлением суффикса **-kse-** и притяжательного суффикса соответствующего лица и числа основного глагола.

Долгая (транслативная) форма I инфинитива употребляется в так называемой целевой конструкции *(finaalirakenne)*, соответствующей придаточному предложению цели с союзом jotta (että), если субъект действия (подлежащее) один и тот же в главном и придаточном предложениях.

Tulin tänne näh**däkseni** sinut (= jotta näkisin sinut).	*Я пришел сюда, чтобы увидеть тебя.*
Emme elä syö**däksemme**, vaan syömme elä**äksemme**.	*Мы живем не для того, чтобы есть, а едим для того, чтобы жить.*
Katselen tv:stä saippuaooppe-raa rentoutu**akseni** työpäivän jälkeen.	*Я смотрю по ТВ сериал, чтобы расслабиться после трудового дня.*
Kuunnelkaa pietarilaista rokkia ymmärtä**äksenne** nuorten maailmaa.	*Слушайте петербургский рок, чтобы понять мир молодёжи.*

Транслативная форма I инфинитива совпадает по значению с инфинитивом цели (*Purpose Infinitive*) в англий-

ском языке.

2. Плюсквамперфект (pluskvamperfekti)

Плюсквамперфект – давнопрошедшее время глагола обозначает действие, совершившееся до начала другого действия в прошлом, но связанное с ним причинно-следственной или смысловой связью.

Плюсквамперфект активного залога (aktiivin pluskvamperfekti)

Эта форма образуется с помощью имперфекта вспомогательного глагола **olla** и **II причастия актива** (действительного причастия прошедшего времени) спрягаемого глагола: Tunsin itseni tyytyväiseksi, koska **olin** tehnyt työni loppuun asti. – *Я ощущал удовлетворение, так как завершил свою работу полностью.*

myöntömuoto	kieltomuoto
(minä) olin kirjoittanut	(minä) en ollut kirjoittanut
(sinä) olit kirjoittanut	(sinä) et ollut kirjoittanut
hän oli kirjoittanut	hän ei ollut kirjoittanut
(me) olimme kirjoittaneet	(me) emme olleet kirjoittaneet
(te) olitte kirjoittaneet	(te) ette olleet kirjoittaneet
he olivat kirjoittaneet	he eivät olleet kirjoittaneet

Плюсквамперфект глагола **olla**

myöntömuoto	kieltomuoto
(minä) olin ollut	(minä) en ollut ollut
(sinä) olit ollut	(sinä) et ollut ollut
hän oli ollut	hän ei ollut ollut
(me) olimme olleet	(me) emme olleet olleet
(te) olitte olleet	(te) ette olleet olleet
he olivat olleet	he eivät olleet olleet

Плюсквамперфект пассивного залога (passiivin pluskvamperfekti)

Эта форма обозначает действие, которое кем-то, не существенно кем, было закончено к началу действия в прошлом, выраженного основным глаголом в прошедшем времени. Об-

разуется она с помощью вспомогательного глагола **olla** в форме 3-го лица единственного числа в имперфекте и **II причастия пассива** (страдательного причастия прошедшего времени) спрягаемого глагола: **oli luettu** *было прочитано;* **oli kirjoitettu** *было написано.*

MGU:n kirjastoon **oli** lähetetty Helsingin yliopistosta suomalaisia kirjoja ja oppikirjoja. Me lähetimme vuorostamme Helsingin yliopistoon sanakirjoja ja kaunokirjallisuutta.

В библиотеку МГУ были присланы из Хельсинкского университета финские книги и учебники. Мы отправили в свою очередь в Хельсинкский университет словари и художественную литературу.

Отрицательная форма плюсквамперфекта пассива образуется из отрицательной формы 3-го лица единственного числа имперфекта вспомогательного глагола **olla** и **II причастия пассива** спрягаемого глагола:

Kirjaa **ei ollut luettu.**	*Книга не была прочитана.*
Kirjettä **ei ollut** kirjoitettu.	*Письмо не было написано.*
Kirjoja **ei ollut luettu.**	*Книги не были прочитаны.*
Kirjeitä **ei ollut** kirjoitettu.	*Писем не было написано.*

HARJOITUKSIA

I. Используйте транслативную форму I инфинитива для обозначения цели действия вместо второй части бессоюзного сложного предложения.

Образец. *Kalle tuli diskoon. Hän halusi tavata siellä Liisan.*
– Kalle tuli diskoon tavatakseen siellä Liisan.

1. Nuori pariskunta meni pankkiin. He aikoivat lainata sieltä rahaa. 2. Me tulimme laitokselle. Halusimme käyttää siellä tietokonetta. 3. Minulla oli kiire kotiin. Minun piti mennä ulos koirani kanssa. 4. He tulivat hakemaan meidät näyttelyyn. He halusivat tutustuttaa meidät ruotsalaiseen moderniin taiteeseen. 5. Miehet lähtivät veneretkelle. He aikoivat onkia ahvenia.

II. Ответьте на вопросы полными предложениями, употребив в транслативной форме I инфинитива данные в скобках глаголы.

1. Mistä syystä luette suomalaisia lehtiä? 2. Miksi kuuntelette suomalaisia radio-ohjelmia? 3. Miksi käytte suomalaisissa taidenäyttelyissä? 4. Minkä takia osallistutte retkiin ympäri Suo-

mea? 5. Mistä syystä kuuntelette suomalaista klassista ja pop-musiikkia?

(kohentaa suomen kielen taitoa ja seurata Suomen poliittista, yhteiskunnallista ja kulttuurielämää, parantaa ääntämystä, oppia ajankohtaista sanastoa ja kuulla viimeiset uutiset, tutustua suomalaiseen klassilliseen ja nykyaikaiseen maalaustaiteeseen, katsella Suomen maan luontoa, arkkitehtuuria ja ihmisten elämää, ymmärtää Suomen kansan henkeä)

III. Поставьте данный в инфинитиве глагол в утвердительной и отрицательной форме плюсквамперфекта актива.

Образец. *Ennen Suomeen tuloa: Vaihto-oppilas Oleg (opiskella), Ljuba (ei opiskella) suomen kieltä. – Vaihto-oppilas Oleg oli opiskellut suomen kieltä. Ljuba ei ollut opiskellut suomen kieltä.*

1. Oleg (kuulla), Ljuba (ei kuulla) paljon Suomesta. 2. Oleg (nähdä), Ljuba (ei nähdä) elokuvia Suomesta. 3. Venäläinen turisti (tutustua), japanilainen (ei tutustua) saunaan. 4. Ruotsalainen turisti (maistaa), venäläinen (ei maistaa) kirjolohta. 5. Stipendiaatti (lukea), turisti (ei lukea) suomalaisia kirjoja omalla äidinkielellään. 6. Olga (käydä), Marja (ei käydä) Itämeren rannikolla.

IV. Поставьте данный в скобках глагол главного предложения в плюсквамперфекте актива.

Образец. *Juuri (tulla) kotiin, kun puhelin soi. – Olin juuri tullut kotiin, kun puhelin soi.*

1. Pikku Anna (nukkua) puolitoista tuntia, kun vanhemmat tulivat kotiin teatterista. 2. Nuori pariskunta (asua) puoli vuotta vanhempiensa luona, ennen kuin he päättivät vuokrata asunnon. 3. Me (ei valita) ravintolaa, kun lähdimme ulos syömään.

V. Составьте из двух частей (I и II) сложноподчинённые предложения с придаточными времени, прибавив к придаточному предложению времени (I) подходящее по смыслу главное предложение (II).

I	II
1. Ennen kuin Dima palasi töistä kotiin	olin keittänyt kahvia
2. Ennen kuin muut heräsivät	Diman vaimo oli paistanut ohukaisia
3. Ennen kuin isä tuli kotiin	paikallisjuna oli jo lähtenyt
4. Ennen kuin yhteisyrityksen	10-vuotias Saša oli polttanut

johtaja palasi työpaikalle ruokatauolta	savukkeen varkain
5. Ennen kuin Petrovit ostivat Ladan	professori ei ollut vielä herännyt
6. Ennen kuin muut menivät nukkumaan	ranskalainen sopimuskumppani oli soittanut kaksi kertaa Pariisista
7. Ennen kuin Anna huomasi	Petrovin naapurit olivat ostaneet Mersun
8. Kun Miša ehti rautatieasemalle	hänen spanielinsa Bilbi oli syönyt juustopalan pöydältä
9. Kun laitoksen sihteeri soitti professorille	Olga oli ottanut suihkun ja pessyt puseron

VI. Употребите формы плюсквамперфекта пассива: 1) в утвердительных и отрицательных предложениях; 2) в вопросительных и вопросительно-отрицательных предложениях.

Образец 1. *<u>Ennen mökillä käyntiämme</u> isäni oli (ei ollut) leikannut ruohoa. – Ruoho oli leikattu. Ruohoa ei ollut leikattu.*

1. Äitini oli istuttanut ruusut uudelle paikalle. 2. Hän oli poiminut viinimarjoja. 3. Isoäitini oli keittänyt niistä hilloa. 4. Nuorempi sisareni oli lukenut Flaubertin rakkausromaanin. 5. Nuorin veljeni on onkinut ison ahvenen.

Образец 2. *Setäni Risto oli rakentanut uuden verstaan. – Oliko uusi verstas rakennettu? Eikö uutta verstasta ollut rakennettu?*

1. Serkkuni Pekka oli korjannut lapion. 2. Serkkuni Toivo ja Maija olivat poimineet kantarelleja. 3. Liisa-tätini oli paistanut ne. 4. Pikkuserkkuni Päivi oli maalannut kauniin ruusun.

SANASTO

ainakin *по крайней мере*
alkeis- *начальный, элементарный* (в сложных словах)
aloittaa (aloitan, -tin) *начинать*
dia (-a, -n) *диапозитив*
edelleen *далее, по-прежнему*
(olla) esillä *(быть) налицо,* зд. *в повестке дня, обсуждаться*
esittää ulkoa *декламировать наизусть*
hajuvesi (-vettä, -veden) *духи*
henkilökunta (-a, -kunnan) *штат сотрудников, персонал*
hätä (-ä, hädän) *беда, нужда*
ei mitään hätää *не беда*
jatkaa (jatkan, -oin) *продолжать*

jatko (-a, -n) *продолжение; добавление*
jatkokoulutus (-ta, -koulutuksen) *повышение квалификации*
jatkokurssi (-a, -n) *курсы повышения квалификации*
jännittävä (-ä, -n) *захватывающий*
Kalevala-aiheinen (-sta, -sen) *на калевальские сюжеты*
Kalevala-juhla (-a, -n) = Kalevala-tilaisuus (-tilaisuutta, -tilaisuuden) *юбилей "Калевалы"*
katkelma (-a, -n) *фрагмент*
kerätä (kerään, keräsin) *собирать*
kiirehtiä (kiirehdin) *спешить*
kommentoida (kommentoin) *комментировать*
korjaamo (-a, -n) *ремонтная мастерская*
korkeakoulu (-a, -n) *высшая школа*
kuolla (kuolen, -lin) *умереть*
kuulostaa (+ ablat.) (-taa, -ti) (lupaavalta) *звучать (обещающе)*
kyllästyä (kyllästyn, -yin) (+ illat.) *пресытиться, наскучить*
käyttö (-ä, käytön) *пользование*
leimahtaa (-taa, -ti) *вспыхнуть*
loppuun saakka/asti *до конца*
luonnos (-ta, luonnoksen) *эскиз*
luvata (lupaan, lupasin) *обещать*
luulla (luulen, -lin) *полагать*
lyseo (-ta, -n) *лицей*
mahdoton (-ta, mahdottoman) *невозможный*
mainos (-ta, -ksen) *реклама*
menestyä (-tyn, -yin) *преуспевать*
myöhä (-ä, -n) *поздний*
noja (-a, -n) *опора*
(gen. +) nojalla *на основании*
mennä nukkumaan *ложиться спать*
opisto (-a, -n) *училище*
oppituoli (-a, -n) (=laitos) *кафедра*
parantaa (-nnan, -nsin) *улучшать*
perehdyttää (-tän, -tin) *ознакомить*
peruskoulu (-a, -n) *основная школа (девятилетка; обязательный образовательный ценз в Финл.)*
pian *скоро*
olla poissa (tunnilta) *отсутствовать (на занятии)*
kirjoittaa puhtaaksi *писать набело*
puhelinkioski (-a, -n) *телефон-автомат*
pukeutua (-dun, -uin) *одеваться*
riisua (riisun, -uin) *раздеваться*
rikas (-ta, rikkaan) *богатый*
saippuaooppera (-a, -n) *"мыльная опера"= телесериал*
sekalainen (-sta, -sen) *смешанный*
sijainen (-sta, -sen) *заместитель*
silloin tällöin *время от времени*
sopimus (-ta, sopimuksen) *договор*
säännöllinen (-stä, -sen) *регулярный*
tietenkin *конечно*
tilaisuus (tilaisuutta, -den) *торжество, мероприятие*
toivottavasti *надеюсь, что*
tosi (totta, toden) 1) *правдивый;* 2) *правда;* 3) adv *действительно*
tutkija (-a, -n) *исследователь*
tutkimus (-ta, -ksen) *исследование*
tutkinto (-a, tutkinnon) *экзамен*
tyylikäs (-tä, tyylikkään) *стильный; изящный*
työntekijä (-ä, -n) *сотрудник*
viikinki (-a, viikingin) *викинг*
viimeinen (-stä, -sen) *последний*
viimeistellä (-len, -lin) *отделывать*
virasto (-a, -n) *учреждение*
virka (-a, viran) *должность*
olla virkavapaana *быть в творческом отпуске*
hoitaa virkaa *исполнять должностные обязанности*
väitöskirja (-a, -n) *диссертация*
ylimääräinen (-stä, -sen) *дополнительный, сверхплановый*
ylioppilas (-ta, -oppilaan) *студент университета*

yliopettaja (-a, -n) *старший преподаватель*
ystävätär (-tä, -ttären) *подруга*

X

ahven (-ta, ahvenen) *окунь*
arkkitehtuuri (-a, -n) *архитектура*
herätä (-rään, -räsin) *проснуться*
kansa (-a, -n) *народ, нация*
kantarelli (-a, -n) *лисичка (гриб)*
lapio (-ta, -n) *лопата*
leikata (leikkaan, leikkasin) *резать; подстригать*
nykyaikainen (-sta, -sen) *современный*
ohukainen (-sta, -sen) *блин, оладья*
onkia (ongin) *удить*
pikkuserkku (-a, serkun) *троюродный брат (сестра)*
puolustaa (-tan, -tin) (väitöskirjaa) *защищать (диссертацию)*
päättää (päätän,- tin) *решать*
retki (retkeä, retken) *поход, поездка*
ruoho (-a,-n) *трава*
saippua (-a, -n) *мыло*
sihteeri (-ä, -n) *секретарь*
sopimuskumppani (-a, -n) *партнёр*
spanieli (-a, -n) *спаниель*
syy (-tä, -n) *причина*
tutustuttaa (tutustutan, -tin) *познакомить*
varkain *тайком*
vene (-ttä, veneen) *лодка*
verstas (-ta, -taan) *мастерская*
yhteiskunnallinen (-sta, -sen) *общественный*
yhteiskunta (-a, -nnan) *общество*
yhteisyritys (-tä, -yrityksen) *совместное предприятие, СП*
äidinkieli (-kieltä, -kielen) *родной язык*
ääntämys (-tä, -myksen) *произношение*

Äidinrakkaus

– Onko Lemminkäinen Suomen kansalliseepoksen Kalevalan keskeisiä hahmoja?

– On. Lieto Lemminkäinen, uljas sankari, pitää suuressa arvossa ennen kaikkea omaa tulista miekkaansa, sotaa ja merihyökkäyksiä. Hän antaa enemmän arvoa meren vedelle "melan tervaisen terältä" kuin kaikille kotoisille kaljoille.

– Luin, että häntä pidetään naisten hurmaajana.

– Ja muinaissuomalaisena Don Juanina. Kuitenkin, jos Lemminkäisen ensimmäinen vaimo, Saaren kaunotar Kyllikki ei olisi rikkonut valaansa eikä olisi käynyt kylän tyttöjen kisoissa, Lemminkäinen ei olisi lähtenyt kotoa sotaan!

– Mutta sitten hän lähti kosimaan Pohjolan neitoa?

– Tämä oli pimeyden ja talven valtakunnan emännän Louhen tytär. Kunpa Lemminkäinen olisi kuunnellut äitinsä neuvoja!

– Oliko äiti kieltänyt häntä lähtemästä pimeään Pohjolaan?

– Olipa hyvinkin. Mutta kaikista kielloista huolimatta Lemminkäinen lähti Pohjolaan, ylitti matkalla kaikki ihmeelliset esteet ja saapui vihdoin pimeään Pohjolaan.

Любовь матери

– Ведь Лемминкяйнен – один из центральных персонажей карело-финской национальной эпопеи “Калевала”?

– Да. Беспечный Лемминкяйнен, отважный герой, превыше всего ценит свой огненный меч, войну и морские набеги. Он больше дорожит морской водой "с просмолённой лопасти весла", чем всеми домашними напитками.

– Читал, что его считают обольстителем женщин.

– И Дон Жуаном древних финнов. Однако, если бы первая жена Лемминкяйнена, красавица Кюлликки с Острова Дев, не нарушила бы своей клятвы и не отправилась на девичий хоровод в деревню, Лемминкяйнен не ушёл бы из дома воевать!

– Но потом он поехал сватать за себя Деву Похьолы?

– Она была дочерью Лоухи, хозяйки царства тьмы и зимы. Если бы Лемминкяйнен послушался советов матери!

– А мать запрещала ему ехать в тёмную Похьолу?

– Конечно. Но невзирая на запреты, Лемминкяйнен отправился в Похьолу, преодолел по пути все волшебные препятствия и наконец оказался в тёмной Похьоле.

– Mitä teki Louhi, Pohjolan emäntä?

– Hän antoi kosijalle kolme tehtävää suoritettavaksi. Yksi oli Hiiden hirven hiihdäntä ja toinen oli Hiiden ruskean hevosen suistaminen. Lemminkäisen kolmas ja viimeinen tehtävä oli kuoleman valtakunnan Tuonelan joutsenen ampuminen yhdellä ja ainoalla nuolella.

Jo lähtiessään kotoaan Lemminkäinen jätti äidille harjansa sanoen: "Jos harjasta vuotaa verta ja hurmetta, niin olen saanut surmani".

– Murhattiinko Lemminkäinen petollisesti?

– Murhattiin. Ja hän kaatui Tuonelan mustaan jokeen ja olisi jäänyt sinne, "Manalan ikipuroon" iäksi, jos äiti ei olisi pelastanut häntä sieltä.

– Minä näin Helsingin taidemuseossa Ateneumissa kuuluisan suomalaisen taidemaalarin Akseli Gallen-Kallelan tunnetun taulun. Se kuvaa, kuinka Lemminkäisen emo itkee poikakultaansa Tuonelan mustan joen rannalla. Kaukana aalloilla näkyy Tuonelan joutsen.

– Mutta äiti herätti Lemminkäisen henkiin. Tästä kansanrunosta tuli suomalaisen kulttuurin tärkeä symboli – Lemminkäisen emon äidinrakkaus.

– И что сделала Лоухи, хозяйка Похьолы?

– Она поставила перед женихом три задачи. Одна из них – преследовать на лыжах лося злого божества Хийси, вторая – взнуздать гнедого коня Хийси, а третья и последняя – убить лебедя царства смерти Туонелы одной-единственной стрелой.

Отправляясь из дома, Лемминкяйнен оставил матери свою расчёску со словами: "Коль из щётки потечёт кровь-руда, знай, погиб твой сын".

– И Лемминкяйнен был предательски убит?

– Да. И он упал в чёрную реку Туонелы и навсегда остался бы там, в "вечном ручье Маналы", если бы мать не спасла его.

– Я видел в Хельсинкском музее живописи Атенеуме известную картину прославленного финского живописца Аксели Галлен-Каллелы. На ней мать Лемминкяйнена оплакивает своего сына на берегу чёрной реки Туонелы. Вдали на волнах виднеется лебедь Туонелы.

– Но мать воскресила Лемминкяйнена. Эта народная руна стала для культуры Финляндии важным символом материнской любви.

Sukulaisten luona

Elli Umblija ja Laima Marzin

В гостях у родственников

Элли Умблия и Лайма

tapasivat toimistonsa ala-aulassa hissin vieressä. Kello oli melkein kymmentä minuuttia vaille kymmenen ja hissit kulkivat ylös täynnä ihmisiä.

– Hei, Laima, sinäkö se olet? Kunpa minäkin olisin noin kauniisti ruskettunut! Missä olet ollut kesällä?

– Olin Itämeren rannalla, Dzintarsin kylpyläkaupungissa. Jos olisin tiennyt ennakolta, että sinä haluaisit viettää lomasi meren rannalla, olisin mielihyvin kutsunut sinut mukaan, ja varmasti kesälomasi olisi mennyt mukavasti. Olimme vieraisilla sukulaisteni luona. Enollani ja hänen perheellään on siellä iso omakotitalo. Sieltä on merelle kymmenen minuutin matka. Ja enollanihan niitä sukulaisia riittää! Hänen isänsä (minun isoisäni) ja äitinsä (minun isoäitini) asuvat hänen luonaan ja tekevät kaikki kesä- ja talvityöt yhdessä.

– Mutta eihän sukulaisia nyt niin paljon ole!

– Odota nyt! Enoni vanhin veli perheineen ja sisar (myös perheineen) asuvat Kemerissä, enoni toinen sisar (minun tätini) asuu miehineen Siguldassa ja meidän perheemme (isäni,

Марзинь встретились в нижнем вестибюле своего офиса у лифта. Время почти без десяти десять, и лифты, идущие наверх, были полны людей.

– Привет, Лайма, это ты? Вот если бы и я так замечательно загорела! Где ты была летом?

– Я была на берегу Балтики, на курорте в Дзинтари. Если бы я знала раньше, что ты хочешь провести отпуск на море, то с радостью пригласила тебя поехать со мной, и наверняка твой отпуск прошёл бы интересно. Мы были у моих родственников. У моего дяди с семьёй там свой дом. В десяти минутах ходьбы от моря. Родственников же у дяди хватает! Его отец (мой дед) и мать (моя бабушка) живут у него и делают все работы по дому и саду вместе.

– Но родственников не так уж и много!

– Подожди ещё! Старший брат дяди с семьей и сестра (тоже с семьёй) живут в Кемери, другая дядина сестра (моя тётя) живёт с мужем в Сигулде, и наша семья (мой

äitini ja minä) asuu Riiassa. Näissä neljässä perheessä on viisi lasta. Tavallisesti jotkut sukulaiset, joskus ystäviensä kanssa, viettävät kesälomaansa enoni luona. Mutta hänen kotiinsa mahtuvat kaikki, koska elämme hyvässä sovussa keskenämme.

Kyllä sopu sijaa antaa. Olemme kovin kiitollisia enollemme hänen ystävällisyydestään ja vieraanvaraisuudestaan!

– Miten serkkusi jaksaa? Mikäli muistan, hän on sinun paras ystävättäresi.

– Hän on enoni ja äitini nuorimman sisaren tytär, ja hän asuu Kemerissä. Olemme olleet jatkuvasti kirjeenvaihdossa hänen kanssaan, mutta sitten hän joutui tekemään kamalasti työtä, koska hän halusi päästä Riian yliopistoon. Ja niin monet kirjeet jäivät häneltä kirjoittamatta, vaikka minä puolestani kirjoitin hänelle melko usein. Tehtyään valtavan paljon työtä hän pääsikin yliopistoon! Tiedätkö, mitä sitten tapahtui?

– Kerro!

– Sen jälkeen hän tuli Dzintarsiin enomme luokse levätäkseen ennen lukuvuoden alkua ja tutustui 25-vuotiaaseen laivastoupseeriin, joka oli lomalla Dzintarsissa. Siitä alkaen he ovat olleet kirjeenvaihdossa.

отец, моя мама и я) живёт в Риге. В этих четырёх семьях пятеро детей. Обычно кто-то из родственников, иногда с друзьями, проводит свой летний отпуск у дяди. Но его дом вмещает всех, потому что мы все живём в ладу друг с другом.

Воистину, в тесноте, да не в обиде. Мы так благодарны нашему дяде за его доброжелательность и гостеприимство!

– А как поживает твоя двоюродная сестра? Мне помнится, она твоя лучшая подруга.

– Это дочь младшей сестры моего дяди и моей мамы, она живёт в Кемери. Мы с ней постоянно переписывались, но потом ей пришлось с головой окунуться в работу, потому что она решила поступать в Рижский университет. И очень многих писем она мне не написала, хотя я со своей стороны писала ей довольно часто. Проделав огромную работу, она поступила-таки в университет! А знаешь, что было потом?!

– Расскажи!

– Потом она поехала в Дзинтари к дяде отдохнуть перед началом учёбы и познакомилась там с двадцатипятилетним флотским офицером, он проводил в Дзинтари отпуск. С тех пор они переписываются.

Serkkuni näytti minulle hänen valokuvansa, kylläpä hän onkin komea nuori mies! Ja meriupseerin univormu sopii hänelle erityisen hyvin. Kuule, hän on tutustuttanut minut läheiseen ystäväänsä...

Voi kauheaa, aulassa ei ole enää ketään! Meidän pitää pyytää anteeksi johtajalta, että myöhästyimme kun jouduimme odottamaan hissiä niin kauan.

Сестра показала мне его фотографию, какой же это красивый молодой человек! Морская форма ему очень идёт. Послушай, он познакомил меня со своим близким другом...

Вот ужас, в вестибюле уже никого нет! Придётся извиняться перед начальством, что так задержались, ведь и лифта пришлось ждать.

He ovat kihloissa!

Iltapäivällä tytöt istuivat kahvilassa syömässä ja kertomassa toisilleen viimeisiä kuulumisia.

– No, Liisa, kuulemma olit viime heinäkuussa Välimeren rannalla Kreikassa. Missä paikassa olit?

– Samos-saarella. Appelsiinipuut kukkivat, sää oli aurinkoinen, mutta tuulinen. Tapasin siellä vanhoja ystäviäni ja pidimme hauskaa.

– Varmaankin sait myös uusia tuttavia?

– Kyllä sain. Mutta kuule, arvaatko, kenet minä tapasin siellä? Meidän entiset luokkatoverimme Pinjan ja Olavin. He tapasivat sattumalta Ateenassa ollessaan katsomassa nähtävyyksiä. He kävivät katsomassa Parthenonia ja sitten – ai, tämä on vielä salaisuus!

– Kerro heti! Olavi on hyvin sympaattinen poika. Minusta

Они помолвлены!

Ближе к вечеру девочки сидели в кафе, ели и рассказывали друг другу последние новости.

– Лииса, я слышала, ты была в июле на Средиземном море в Греции. В каком месте?

– На острове Самос. Цвели апельсиновые деревья, погода была солнечная, но ветреная. Встретила там старых друзей, и мы весело провели время.

– Наверное, появились и новые знакомые?

– Конечно. Слушай, ты догадаешься, кого я там встретила? Наших бывших одноклассников Пинью и Олави. Они случайно увиделись в Афинах, когда осматривали достопримечательности. Они были на экскурсии в Парфеноне, и потом... ну, это пока секрет!

– Расскажи! Олави такой симпатичный парень. По-

hän muistuttaa Johannes Linnankoskea: hän on niin harmaasilmäinen ja vaaleatukkainen. Ja hän kirjoitti minulle joskus runoja.

моему, он похож на Йоханнеса Линнанкоски, такой сероглазый и светловолосый. И он писал мне стихи.

- Voi kuinka jännää! Mutta silloin Kreikassa hän ja Pinja rakastuivat toisiinsa! Nyt he ovat kihloissa!

- Как интересно! Но в Греции они с Пиньей влюбились друг в друга! Теперь они помолвлены!

*

Minä pidän **sinusta**, rakastan **sinua**, vihaan **häntä**, rakastuin **häneen**.

Tutustua (johonkin) tutustua **uusiin** ihmis**iin**, kaupunki**in**

Liisa on mustasukkainen Sirka**lle** Kalle**sta**.

Tietää (jonka, jotakin) tiedän se**n**, kaikke**a** tiedän, **että** hän on täällä

Tuntea (jonkun, jota) tunnen tämä**n** ihmise**n**, häne**t** tunnen ilo**a**, kylm**ää** tunnen itseni onnellise**ksi**

perhe – isä, äiti ja lapset
suku – perhe + sukulaiset (isovanhemmat, lastenlapset, sedät, enot, tädit, serkut, pikkuserkut jne.)
sukupuu, **suku**kokous, **suku**kielet: itämerensuomalaiset kielet, muut suomalais-ugrilaiset kielet

KIELIOPPIA

Перфект сослагательного наклонения (konditionaalin perfekti)

Сослагательное наклонение актива в перфекте (aktiivin konditionaalin perfekti) образуется от личных форм презенса сослагательного наклонения вспомогательного глагола **olla** плюс основной глагол в форме **II причастия актива** (действительного причастия прошедшего времени) в номинативной форме соответствующего контексту числа: единственного или множественного.

minä olisin lukenut	*я прочитал бы*
sinä olisit lukenut	*ты прочитал бы*
hän olisi lukenut	*он прочитал бы*
me olisimme lukeneet	*мы прочитали бы*
te olisitte lukeneet	*вы прочитали бы*
he olisivat lukeneet	*они прочитали бы*

Отрицательная форма сослагательного наклонения перфекта актива состоит из **отрицательной** личной формы презенса сослагательного наклонения вспомогательного глагола **olla** плюс основной глагол в форме **II причастия актива**:

minä en olisi lukenut	*я не прочитал бы*
he eivät olisi lukeneet	*они не прочитали бы*

Вопросительная и вопросительно-отрицательная форма образуются соответственно из утвердительной или отрицательной формы перфекта сослагательного наклонения актива путём присоединения вопросительной частицы **-ko (-kö)** к соответствующей утвердительной или отрицательной форме вспомогательного глагола: Olisin**ko** lukenut? – *Прочитал бы я?* En**kö** olisi lukenut? – *Разве я не прочитал бы?*

Перфект сослагательного наклонения часто употребляется в художественной литературе в качестве грамматического оформления глагольной метафоры, если действие относится к прошедшему времени. Так, например, в воспоминаниях Юхани Ахо о поездке в Карелию:

Ja jos missään niin täällä tuntui siltä kuin olisi joka puu ja kivi kätkenyt elävän olennon ja kuin olisivat haltijat meitä metsän sisästä pilkistelleet... (J. Aho. Kootut teokset. Helsinki-Porvoo, 1958).	*И если где-нибудь, так это здесь казалось, будто каждое дерево и каждый камень скрывали живое существо и словно бы поглядывали на нас из глубины лесной чащи хозяева леса – лешие...*

Сослагательное наклонение пассива в перфекте (passiivin konditionaalin perfekti) образуется от **основы сослагательного наклонения** вспомогательного глагола **olla** в 3-м лице единственного числа (т.е. от формы условного наклонения без личного окончания) плюс **II причастие пассива** (в номинативной форме единственного числа) спрягаемого глагола.

В отрицательной форме перед основой вспомогатель-

ного глагола ставится частица отрицания ei без личного окончания:

myöntömuoto		kieltomuoto	
olisi luettu	*прочитали бы*	ei olisi luettu	*не прочитали бы*
olisi tavattu	*встретились бы*	ei olisi tavattu	*не встретились бы*
olisi tehty	*сделали бы*	ei olisi tehty	*не сделали бы*

Вопросительная и вопросительно-отрицательная форма образуются соответственно из утвердительной и отрицательной формы перфекта условного наклонения пассива по общим правилам: olisiko tultu? *пришли бы?* eikö olisi tultu? *разве не пришли бы?* olisiko otettu? *взяли бы?* eikö olisi otettu? *разве не взяли бы?*

Между составными частями перфекта условного наклонения могут находиться второстепенные члены предложения:

Olisiko sinne jo ilmoitettu asiasta?	*Сообщили ли бы туда уже об этом деле?*
Eikö siitä olisi aikaisemmin tiedetty?	*Разве раньше об этом не знали бы?*

HARJOITUKSIA

I. Употребите глаголы в форме перфекта сослагательного наклонения актива: 1) в главном предложении сложноподчинённого предложения с придаточным предложением условия; 2) в вопросительно-отрицательной форме в простом предложении или в главном предложении сложноподчинённого предложения с придаточным предложением условия.

Образец 1. *<u>Jos hänellä olisi silloin ollut rahaa,</u> hän (ostaa) Suomen tietosanakirja – hän olisi ostanut Suomen tietosanakirjan.*

1. (mennä) tyttöystävänsä kanssa mukavaan ravintolaan; 2. (viettää) lomaa Mustanmeren rannalla; 3. (matkustaa) Italiaan; 4. (tilata) etukäteen lippu Tukholmaan; 5. (syödä) eilen Mars-jäätelöä.

Образец 2. *Eikö (pitää) kertoa siitä äidille? – Eikö olisi pitänyt kertoa siitä äidille?*

1. (Eikö) minulla (pitää) olla enemmän järkeä?! 2. Ettekö (käydä) meitä katsomassa silloin?! 3. Eikö hän (joutua) sairaalaan jo aikaisemmin?! 4. Jos päivä (ei, olla) niin sateinen, emmekö

(lähteä) maalle? 5. Jos hän silloin (asua) esikaupungissa, eikö hän (tarvita) autoa?

II. Закончите предложения, употребив вместо точек глаголы в перфекте сослагательного наклонения актива.

Образец. *Tanja on voimistellut ahkerasti ja hän on laihtunut. Minäkin ... jos .... – Minäkin olisin laihtunut, jos olisin voimistellut ahkerasti.*

1. Tanja ei ole syönyt jäätelöä eikä makeisia, koska hän on tahtonut laihtua. Minäkään ... jos .... 2. Anna on oppinut japania, koska hän on haaveillut Japanista. Minäkin ... jos .... 3. Tanja on asunut Kuubassa kaksi vuotta ja oppinut espanjaa. Minäkin ... jos .... 4. Sveta on ollut työssä ja ostanut itselleen minkkiturkin. Minäkin ... jos .... 5. Katja on lukenut ahkerasti tenttiin ja tutustunut antiikin kirjallisuuteen. Minäkin ... jos .... 6. Liisa on viettänyt kesäloman Mustanmeren rannalla ja ruskettunut ihanasti. Minäkin ... jos .... 7. Katja on käynyt Liettuassa ja ostanut itselleen meripihkakorvakorut. Minäkin ... jos .... 8. Tanja on asunut mummon luona Kurskin lähellä ja syönyt pelkkiä omenia. Minäkin ... jos ....

III. Употребите глагол, данный в скобках, в перфекте сослагательного наклонения актива.

Образец. *Jos Sveta (ei, lukea) seikkailuromaaneja ennen koetta, hän (valmistautua) kokeeseen. Jos Sveta ei olisi lukenut seikkailuromaaneja ennen koetta, hän olisi valmistautunut kokeeseen.*

1. Ystävämme lähtivät maalle viikonlopuksi. Kunpa he (kutsua) minut mukaan! 2. Kunpa mieheni (ostaa) minulle silloin nahkatakin! 3. Jos Oleg (ei, ajatella) Svetaa paikallisjunassa hän (ei, ajaa) aseman ohi. 4. Kunpa äiti (leikata) ruusut mökillä! Eilen oli halla. 5. Jos Sveta (ostaa) farkut keväällä, hän (ei, maksaa) liikaa. 6. Jos Dima (oppia) ranskaa, hän (suorittaa tentti). 7. Jos Karin (muistaa) kesäruuhkan, hän (tilata liput) Tukholman yöjunaan etukäteen. 8. Jos pikku Sonja (lähteä) vanhempien kanssa maalle viikonlopuksi, hän (nähdä) pöllön koivun oksalla.

IV. Употребите, согласно образцу, данные в инфинитиве глаголы в перфекте сослагательного наклонения пассивного залога.

Образец. *(leikata ruusut) Kunpa ... ennen hallaa! Kunpa ruusut olisi leikattu ennen hallaa!*

1. käydä mökillä; 2. lopettaa kaikki puutarhatyöt; 3. kaivaa

perunaa pellosta; 4. poimia tyrnimarjoja.

V. Употребите данные в инфинитиве глаголы в перфекте сослагательного наклонения пассива: 1) в отрицательной форме; 2) в вопросительно-отрицательной форме.

Образец 1. *Jos silloin (ei, ostaa farkut), äiti ei olisi ollut vihainen sinulle. – Jos farkkuja ei olisi silloin ostettu, äiti ei olisi ollut sinulle vihainen.*

1. polttaa huoneessa; 2. jättää likaiset lautaset pöydälle; 3. lukea seikkailuromaaneja yöllä; 4. käydä baarissa ennen tenttiä.

Образец 2. *(eikö, pitää hauskaa) toisella kertaa? – Eikö olisi pidetty hauskaa toisella kertaa?*

1. tehdä kielioppiharjoitukset; 2. kääntää teksti suomeksi; 3. lopettaa tutkimus; 4. kirjoittaa paperit koneella; 5. keittää hilloa; 6. pestä farkut; 7. katsoa televisiota.

SANASTO

aalto (-a, allon) *волна*
ampua (ammun, -uin) *стрелять*
arvata (arvaan, arvasin) *угадать*
arvo (-a, -n) *ценность*
pitää suuressa arvossa *высоко ценить*
elää (elän, elin) *жить*
emo (-a, -n) *мать* (поэтическ.)
emäntä (-ä, emännän) *хозяйка*
ennakolta (adv) *заранее, предварительно*
ennen kaikkea *прежде всего*
eno (-a, -n) *дядя (брат матери)*
este (-ttä, esteen) *препятствие*
hahmo (-a, -n) *художественный образ*
harja (-a, -n) *щётка, расчёска*
herättää (-tän, -tin) (henkeen) *будить; пробудить (к жизни)*
hiihdäntä (-ä, -nnän) *погоня на лыжах*
hirvi (-eä, hirven) *лось*
hurmaaja (-a, -n) *соблазнитель*
hurme (-tta, hurmeen) *кровь (текущая из раны)*
ihmeellinen (-stä, -sen) *чудесный, волшебный*
iki- *вечный* (в сложных словах)
isoisä (-ä, -n) *дедушка*
isovanhemmat (-mpia, -mpien) *дедушка и бабушка*
isoäiti (-ä, -äidin) *бабушка*
isä (-ä, -n) *отец*
itkeä (itken, -in) *плакать*
itämerensuomalaiset kielet (-iä, -ten) *прибалтийско-финские языки*
iäksi *навечно*
jatkuva (-a, -n) *постоянный*
joutsen (-ta, joutsenen) *лебедь*
kaatua (-dun, -uin) *упасть; пасть*
kamala (-a, -n) *ужасный*
kauhea (kauheaa, kauhean) *страшный, ужасный*
kaunotar (-ta, -ttaren) *красавица*
keskeinen (-stä, -sen) *центральный*

keskenä (+ притяжат. суффикс) *между собой*
kielto (-a, kiellon) *запрет*
(olla) kihloissa *(быть) помолвленным*
kiitollinen (-sta, -sen) *благодарный*
(olla) kirjeenvaihdossa *переписываться, состоять в переписке*
kisat (kisoja, -jen) *игры, хоровод*
komea (-a, -n) *приятной внешности (о мужчине)*
kosia (kosin) *свататься*
kunpa ... ! *вот если бы ... !*
kuolema (-a, -n) *смерть*
kuvata (-vaan, -vasin) *изобразить*
kylpylä (-ä, -n) *курорт*
laivastoupseeri (-a, -n) *флотский офицер*
lastenlapsi (-lasta, -lapsen) *внук*
lieto (-a, -n) 1) *нежный;* 2) *легкомысленный*
mahtua (-dun, -uin) *вмещаться*
mela (-a, -n) *(рулевое) весло*
merihyökkäys (-tä, -ksen) *морской набег*
miekka (-a, miekan) *меч*
muistuttaa (-tan, -tin) (+ part.) *напоминать, быть похожим*
murhata (-haan, -hasin) *убить*
(olla) mustasukkainen (-sta, -sen) *(быть) ревнивым*
neito (-a, neidon) *дева*
neuvo (-a, -n) *совет*
nuoli (nuolta, nuolen) *стрела*
pelastaa (-stan, -tin) *спасать*
petollinen (-sta, -sen) *предательский*
pimeys (pimeyttä, -den) *темнота*
puolesta (+ притяжат. суффикс) *с чьей-то стороны*
puro (-a, -n) *ручей*
pyytää (pyydän, pyysin) (anteeksi) *просить (прощения, извинения)*
rakastua (-tun, -uin) *влюбиться*
riittää (-ttää, -tti) *быть достаточным, хватить*
rikkoa (rikon, -oin) *ломать, нарушать*
ruskettua (-tun, -uin) *загореть*
saari (saarta, saaren) *остров*
salaisuus (salaisuutta, -den) *секрет*
sankari (-a, -n) *герой*
sattumalta *случайно*
setä (-ä, sedän) *дядя (брат отца)*
sija (-a, -n) *место; падеж*
sisko (-a, -n) = sisar (-ta, -en) *сестра*
sopu (-a, sovun) *согласие, мир*
suistaa (-stan, -tin) *взнуздать*
sukukieli (-ltä, -len) *родственный язык*
sukupuu (-ta, -n) *родословное дерево*
suomalais-ugrilaiset kielet (-iä, -ien) *финно-угорские языки*
surma (-a, -n) *гибель*
sympaattinen (-sta, -sen) *симпатичный*
terva (-a, -n) *дёготь, смола*
terä (-ä, -n) *лезвие, лопасть*
tulinen (-sta, -sen) *огненный*
tuulinen (-sta, -sen) *ветреный*
uljas (-ta, uljaan) *доблестный*
vala (-a, -n) *клятва*
valtakunta (-a, -kunnan) *царство*
veri (verta, veren) *кровь*
vieraanvaraisuus (-suutta, -den) *гостеприимство*
(olla) vieraisilla *гостить*
vihata (vihaan, vihasin) *ненавидеть*
vihdoin *наконец*
vuotaa (vuotaa, vuoti) *течь*
ylittää (ylitän, -tin) *преодолевать*
ystävällisyys (-syyttä, -den) *доброжелательность, дружелюбие*

antiikki (-a, -kin) *античный*
esikaupunki (-a, -gin) *пригород*
farkut (farkkuja, -jen) *джинсы*
haaveilla (-len, -lin) *мечтать*
halla (-a, -n) *заморозки* pl
ihme (-ttä, ihmeen) *чудо, диво*
järki (järkeä, järjen) *рассудок*
koe (-tta, kokeen) *тест, проба*
korvakorut (-ja, -jen) *серьги*
kääntää (-nnän, -nsin) *переводить; поворачивать*
laihtua (laihdun, -uin) *худеть*
liitto (-a, liiton) *союз*
likainen (-sta, -sen) *грязный*
lopettaa (lopetan, -tin) *закончить*
lähtö (-ä, lähdön) *отъезд*
meripihka (-a, -n) *янтарь*
minkki (-ä, minkin) *норка*
mummo (-a, -n) *бабушка*
nahkatakki (-a, -takin) *кожаная куртка, пальто*
oksa (-a, -n) *ветка*
pelkkä (-ä, -kän) *чистый (без примеси); один лишь*
pöllö (-ä, -n) *сова*
sairaala (-a, -n) *больница*
sateinen (-sta, -sen) *дождливый*
seikkailu (-a, -n) *приключение*
lukea tenttiin *готовиться к экзамену*
suorittaa (-tan, -tin) tentti *сдать зачет, экзамен*
tietosanakirja (-a, -n) *энциклопедия*
tulkki (-a, tulkin) *переводчик*
turkki (-a, turkin) *шуба, манто*
valmistautua (-dun, -uin) *подготавливаться*
vihainen (-sta, -sen) *злой, раздраженный*

Miesten vaatetusosastolla

Mieheni syntymäpäivä on kohta. Olen lähimmän tavaratalon miesten asusteiden osastolla.

– Saisinko katsoa villapaitoja, koko 48?

– Tässä ovat tämän koon villapaitamallit.

– Ne taitavat olla vähän liian kirkkaita... Ehkä tuo, harmaansininen? Mutta ei, hänellä on jo melkein samanlainen.

Katselen paitoja.

– Onko tuo vaaleanruskea kotimaista tekoa?

– Kyllä on. Ja laatu on hyvä, mutta niitä on vain pieniä kokoja.

Tuossa on takkeja, päällystakkeja, ulstereita ja sadetakkeja.

– Entäs käsineitä? Tässä ovat nahka- ja villakäsineet.

– Ei kiitos. Ai kuinka ihanat farkut, Wranglerit varmaankin! Tämä on juuri minun kokoni. Sovittaisinkohan? Se kävisi saman tien.

– Saanko koettaa näitä farkkuja?

– Täällä on vapaa sovitushuone.

Farkut istuvat kivasti, niitä ei voi verratakaan vanhoihin. Mutta sitten minulle jää liian

В отделе мужской одежды

Вот и день рождения моего мужа. Я в ближайшем универмаге в отделе мужской одежды.

– Мне хотелось бы посмотреть свитера, размер 48.

– Вот модели этого размера.

– Пожалуй, они слишком яркие... Может быть, тот, серо-синий? Нет, у него уже есть почти такой же.

Рассматриваю рубашки.

– Та светло-коричневая, она отечественного пошива?

– Да. И качество хорошее, но размеры только маленькие.

Вон там куртки, плащи, демисезонные пальто и дождевые плащи.

– Не желаете перчатки? Вот кожаные и шерстяные.

– Нет, спасибо. А, какие замечательные джинсы, наверняка “Wrangler”! И как раз мой размер. Может быть, примерить? Раз уж я здесь.

– Можно примерить эти джинсы?

– Вот свободная примерочная.

Джинсы сидят прекрасно, со старыми не сравнить. Но тогда у меня останется

vähän rahaa.

Taidan ostaa farkut, sillä mieheni tarvinnee kaikkein eniten uutta solmiota, jotakin tyylikästä ja modernia, ja siihen rahat riittävät.

Katsellaanpa solmioita. Entäs tämä, siniharmaa, juovikas? Se sopinee hänen tummanharmaaseen uuteen pukuunsa. Otan sen.

Ja nyt elintarvikemyymälään. Kukkia ostan matkan varrelta.

Naisten vaatetusosastolla

Marjut on hoikka ja hauskannäköinen tyttö. Hänellä on hyvä maku ja hän osaa pukeutua tyylikkäästi.

Nyt hänellä on päällään vaaleanruskea kellohame, samannäköinen kuin se, jota mainostetaan naisten lehdessä. Se on mokkaa, pohjepituinen ja viimeistä muotia. Marjutilla on yllään myös lyhyt villajakku ja pooloneule.

Hän on menossa Stockmannille. Siellä on talviale.

– Palvellaanko Teitä jo?

– Kiitos, minä vain katselen.

Taidan ostaa tuon kaakaonvärisen puvun. Tai samanvärisen leningin. Ai, tässä on pliseerattuja hameita!

– Saanko tuon mustan ja tuon harmaan?

Koetan molempia.

слишком мало денег.

Пожалуй, я куплю джинсы, ведь моему мужу больше всего нужен новый галстук, что-нибудь элегантное, современное, денег хватит.

Посмотрим галстуки. А если вот этот, серо-синий, в полоску? Он наверняка подойдёт к его новому тёмно-серому костюму. Беру его.

А теперь в продуктовый магазин. Цветы куплю по дороге.

В отделе дамского платья

Марьют – стройная и миловидная девушка. У неё хороший вкус, и она умеет изящно одеваться.

Сейчас на ней светло-коричневая юбка колоколом, такая же, как рекламируют в женском журнале. Это замшевая до щиколоток юбка самой последней моды. На Марьют короткий шерстяной жакет и водолазка.

Она идёт в “Стокманн”. Там зимняя распродажа.

– Вас уже обслуживают?

– Спасибо, я только посмотрю.

Куплю себе, пожалуй, костюм шоколадного цвета. Или того же цвета платье. А вот и плиссированные юбки!

– Можно вон ту чёрную и ту серую?

Примеряю обе.

– Tämä harmaa istuu hyvin.
– Niin istuu. Mutta tässä on vaaleampi väri ja pienempi koko. Koettakaapas tätä!
– Koetan, kiitos. Mutta tuo koko oli parempi. Otan tuon.
– Entä leninki?
– Ei tällä kertaa, kiitos.

Marjut katselee pukuja, villatakkeja, puseroita ja villapuseroita.

– Haluaisin koettaa tuota tummanpunaista silkkipuseroa.
– Se sopii teille erittäin hyvin!
– Minustakin se on kiva. Minkähintainen se on?
– ... markkaa.
– Eikö tätä ole alennettu?
– Ei, se on aivan uutta mallia.
– No minä otan sen.

Ystävättäreni Kaisa lahjoittanee minulle jouluksi tummanpunaista huulipunaa, se väri on nyt huippumuodikas. Kunpa se olisi samanvärinen kuin tämä pusero!

– Серая сидит хорошо.
– Да. Но вот более светлая и поменьше размером. Примерьте эту!
– Примерю, спасибо. Но та сидела лучше. Возьму ту.
– А платье?
– Спасибо, в другой раз.

Марьют рассматривает костюмы, кардиганы, блузки и свитера.

– Хотелось бы примерить ту тёмно-красную шёлковую блузку.
– Она вам очень к лицу!
– По-моему тоже, она хороша. Сколько она стоит?
– ... марок.
– Её цена разве не снижена?
– Нет, это совершенно новая модель.
– Ну что же, беру.

Моя подруга Кайса, наверное, подарит мне на Рождество тёмно-красную губную помаду, этот цвет сейчас самый модный. Вот если бы она была того же оттенка, как эта блузка!

Vaatteet sään mukaan

Syksy on jo tullut. Mutta minä aion ulkoilla yhä enemmän: mennä aamuisin ja iltaisin lenkille, ja viikonloppuna ilman muuta maalle.

Entäs olenko kuunnellut säätiedotusta: millaista säätä

Одежда по погоде

Наступила осень. Но я собираюсь бывать на свежем воздухе как можно больше: утром и вечером ходить на прогулки, а в конце недели – непременно за город.

А что если послушать сводку: какую погоду обе-

luvataan huomiseksi ja ylihuomiseksi? Kuunnellaan säätiedotus. Voi, lauantaiksi luvataan vaihtelevaa pilvisyyttä, lämpötila lienee vain kolme astetta ja lisäksi vesi- tai räntäkuuroja.

Missähän kunnossa ovat lämpimät kumisaappaani ja tuulipukuni? Tarvinnen uudet saappaat tai lenkkitossut. Näin äsken tavaratalossa kauniin, sinivalkoisen, tämän vuoden mallia olevan ulkoilupuvun. Jos lähtisin heti kotoa, saattaisin ehtiä tavarataloon ennen kuin se suljetaan.

Ja minä ehdin.

– Saanko koettaa tätä tummansinistä tuulipukua? Onko sovitushuone vapaa? Kyllä, se sopii, otan sen. Ahaa... Entäs tuo verryttelypuku? Onko se tuontitavaraa vai kotimaista? Se on kyllä hyvää laatua. Eikö teillä ole isompaa kokoa?

No nyt se näyttää hyvältä. Mutta kello on jo paljon ja vielä on mentävä jalkineosastolle. Eikö se olekin neljännessä kerroksessa? Menen sinne liukuportaita.

Koetan noita saappaita, mutta ovatkohan ne liian vaaleat? Ovatko nuo ruskeat samaa kokoa? Ja toivottavasti ne ovat samanhintaiset.

Otan ne, luulen että ne ovat kestävät. Pidän niiden laadusta.

щают на завтра и послезавтра? Слушаем сводку. Ой, на субботу обещают переменную облачность, температура, возможно, будет только +3°C и вдобавок дождь, да со снегом.

В каком же состоянии мои тёплые резиновые сапоги и костюм для прогулок? Мне наверняка нужны новые сапоги или кроссовки. Я недавно видела в универмаге красивый сине-белый модели этого года костюм для прогулок. Если бы я сейчас вышла из дома, то успела бы в универмаг до закрытия.

И я успела.

– Можно примерить этот тёмно-синий костюм для прогулок? Примерочная свободна? Да, костюм подходит, возьму его... А вон тот, тренировочный? Он импортный или отечественный? И он хорошего качества. У вас есть бóльший размер?

Ну вот, этот выглядит хорошо. Но времени уже много, а ещё надо успеть в обувной отдел. Он ведь на четвёртом этаже? Поеду на эскалаторе.

Примерю эти сапоги, не слишком ли они светлые? А те коричневые того же размера? Надеюсь, что и та же цена.

Возьму их, думаю, они прочные. Мне нравится их

Ja vielä villasukat ja ulkoilukäsineet...

Nyt kiireesti kassalle. Soitto kuuluu, kello on kaksikymmentä. Voi voi, pipo jäi vielä ostamatta!

качество. И ещё нужны шерстяные носки и перчатки...

Теперь скорее в кассу. Слышен звонок, уже восемь часов. А спортивная шапочка не куплена!

*

Älkää ostako liian pieniä korkokenkiä!

KIELIOPPIA

Возможностное наклонение глагола (potentiaali)

Возможностное наклонение глагола обозначает действие, совершение которого воспринимается как возможное, вероятное. Оно имеет две формы времени: настоящее-будущее (презенс) и прошедшее (перфект). Употребляется в активной и пассивной форме.

Презенс актива возможностного наклонения (potentiaalin aktiivin preesens) образуется прибавлением показателя презенса возможностного наклонения **-ne-** к основе спрягаемого глагола (к сильноступенной гласной основе у одноосновных глаголов и к согласной основе у двухосновных глаголов) и **личного** окончания глагола соответствующего лица.

Если согласная основа оканчивается на **-l-**, **-r-** или **-s-**, то согласный **-n-** показателя возможностного наклонения **ассимилируется** предшествующими сонорными **-l-**, **-r-** или согласным **-s-** (прогрессивная ассимиляция).

Если же согласная основа оканчивается на **-t-**, то **-t-** уподобляется последующему согласному **-n-** – показателю возможностного наклонения (регрессивная ассимиляция).

luke/a:

(minä)	luke/**ne**/n	*возможно, я читаю*
(sinä)	luke/**ne**/t	*возможно, ты читаешь*
hän	luke/**ne**/e	*возможно, он читает*
(me)	luke/**ne**/mme	*возможно, мы читаем*
(te)	luke/**ne**/tte	*возможно, вы читаете*
he	luke/**ne**/vat	*возможно, они читают*

tul/la

(minä)	tul/**le**/n	*возможно, я приду*
(sinä)	tul/**le**/t	*возможно, ты придёшь*
hän	tul/**le**/e	*возможно, он придёт*
(me)	tul/**le**/mme	*возможно, мы придём*
(te)	tul/**le**/tte	*возможно, вы придёте*
he	tul/**le**/vat	*возможно, они придут*

halu**t**/a

(minä)	halu**n**/**ne**/n	*возможно, я хочу*
(sinä)	halu**n**/**ne**/t	*возможно, ты хочешь*
hän	halu**n**/**ne**/e	*возможно, он хочет*
(me)	halu**n**/**ne**/mme	*возможно, мы хотим*
(te)	halu**n**/**ne**/tte	*возможно, вы хотите*
he	halu**n**/**ne**/vat	*возможно, они хотят*

В возможностном наклонении вспомогательным глаголом является глагол **lie-** с суффиксом возможностного наклонения **-ne-** плюс личное окончание:

(minä)	lie**ne**n	*возможно, я являюсь (нахожусь)*
(sinä)	lie**ne**t	*возможно, ты являешься (находишься)*
hän	lie**ne**e	*возможно, он является (находится)*
(me)	lie**ne**mme	*возможно, мы являемся (находимся)*
(te)	lie**ne**tte	*возможно, вы являетесь (находитесь)*
he	lie**ne**vät	*возможно, они являются (находятся)*

В разговорной и поэтической речи нередко употребляется форма **lie** (обычно вместо формы 3-го лица единственного числа **lienee**): Matti **lie** jo tähän aikaan kotona. – *Матти в это время, вероятно, уже дома.*

Отрицательная форма презенса актива возможностного наклонения (potentiaalin aktiivin preesensin kieltomuoto) образуется от личных форм отрицания и основы возможностного наклонения спрягаемого глагола:

(minä)	en	luke**ne**	(me)	emme	luke**ne**
(sinä)	et	luke**ne**	(te)	ette	luke**ne**
hän	ei	luke**ne**	he	eivät	luke**ne**

Перфект актива возможностного наклонения (potentiaalin aktiivin perfekti) образуется с помощью **liene-** (основы возможностного наклонения глагола lienee) плюс **личное окончание** и **II причастие актива** спрягаемого глагола в номинативе единственного или множественного числа:

(minä)	liene/n	kirjoittanut	(me)	liene/mme	kirjoittaneet
(sinä)	liene/t	kirjoittanut	(te)	liene/tte	kirjoittaneet
hän	liene/e	kirjoittanut	he	liene/vät	kirjoittaneet
(я, ты, он, возможно, написал...)			*(мы, вы, они, возможно, написали...)*		

Отрицательная форма перфекта актива (potentiaalin aktiivin perfektin kieltomuoto) образуется от **лично-отрицательных форм презенса** возможностного наклонения глагола **lienee** и **II причастия актива** (в номинативе соответствующего числа) спрягаемого глагола:

(minä)	en	liene	lukenut	(me)	emme	liene	lukeneet
(sinä)	et	liene	lukenut	(te)	ette	liene	lukeneet
hän	ei	liene	lukenut	he	eivät	liene	lukeneet

Презенс пассива возможностного наклонения (potentiaalin passiivin preesens) образуется путём прибавления к сильной основе пассива показателя **-ne-** плюс **-en** (удлинение конечного гласного плюс **-n**): kirjoitetta**ne/en** *возможно, пишут (напишут);* tehtä**ne/en** *возможно, делают (сделают);* saata**ne/en** *возможно, получат.*

Перфект пассива возможностного наклонения (potentiaalin passiivin perfekti) образуется с помощью вспомогательного глагола **lienee** (3-е лицо ед. ч.) и **II причастия пассива** спрягаемого глагола в номинативе единственного числа: lienee kirjoitettu *возможно, написали;* lienee tehty *возможно, сделали;* lienee saatu *возможно, получили.*

Отрицательные формы пассива возможностного накло-

нения (potentiaalin passiivin kieltomuodot) создаются по общему правилу образования отрицательных форм:

preesens

ei sanottane	*возможно, не говорят (не скажут)*
ei kirjoitettane	*возможно, не пишут (не напишут)*

perfekti

ei liene sanottu	*возможно, не сказали*
ei liene kirjoitettu	*возможно, не написали*

Форма презенса возможностного наклонения выражает обычно возможное или желательное действие в настоящем или будущем времени; форма перфекта – законченное действие в настоящем или прошедшем времени с оттенком вероятности.

Возможностное наклонение употребляется редко, обычно в литературно-письменной речи, в разговорной речи почти не используется, выражается лексически с помощью слов, обозначающих возможность, допустимость действия (в изъявительном наклонении).

HARJOITUKSIA

I. Употребите в следующих предложениях утвердительную и отрицательную форму презенса актива возможностного наклонения.

Образец. *Luette kai nämä kirjat. – Lukenette nämä kirjat. – Ette lukene näitä kirjoja.*

1. Ehkä vastaat kirjeeseeni. 2. Koetatte kai ymmärtää minua! 3. Rehtorinvirasto saattaa tehdä päätöksen jo huomenna. 4. Kaikki hinnat saattavat taas nousta. 5. Varmaankin tarvitsette nyt sanakirjaa. 6. He taitavat tarjota sinulle apuaan.

II. Преобразуйте данные предложения в утвердительную и отрицательную форму перфекта актива возможностного наклонения.

Образец. *Varmaankin olen kertonut sinulle tästä asiasta. – Lienen kertonut sinulle tästä asiasta. – En liene kertonut sinulle tästä asiasta.*

1. Ehkä me olemme tavanneet jossain. 2. Minusta tuntuu, että hän on ajatellut sinua jo pitkään. 3. Nähtävästi hänen terveytensä

on kohentunut. 4. Hän on kai lukenut tämän artikkelin. 5. Me olemme tainneet kuulla tästä tarinasta.

III. Употребите презенс пассива возможностного наклонения в утвердительной и отрицательной форме.

Образец. *Tästä päätöksestä varmasti tiedetään jo. – Tästä päätöksestä tiedettäneen jo. – Tästä päätöksestä ei tiedettäne vielä.*

1. Luultavasti näyttelystä ilmoitetaan hyvissä ajoin. 2. Hänen kirjaansa varmaankin mainostetaan laajalti. 3. Hänet valitaan varmasti tämän yhtiön presidentiksi. 5. Nämä laskut maksetaan kai heti.

IV. Дайте утвердительную и отрицательную форму перфекта пассива возможностного наклонения.

Образец. *Tekstiä on kai viimeistelty jo liikaa. – Tekstiä lienee viimeistelty jo liikaa. – Tekstiä ei liene viimeistelty kunnolla.*

1. Minusta tätä asiaa on ajateltu perusteellisesti. 2. Öljyn hintaa on nähtävästi taas nostettu. 3. Uusi kirjakauppa on kai avattu jo pari viikkoa sitten. 4. Minusta Kalle on nähty täällä pari viikkoa sitten.

SANASTO

asuste (-tta, asusteen) *предмет мужского костюма*
ei tällä kertaa *не в этот раз*
hame (-tta, hameen) *юбка*
hauskannäköinen (-stä, -sen) *миловидная (о женщине)*
huulipuna (-a, -n) *губная помада*
ilman muuta *безусловно*
jakku (-a, jakun) *жакет*
jalkineosasto (-a, -n) *обувной отдел*
jalkineet (-neita, -neiden) *обувь*
juovikas (-ta, -kkaan) *полосатый*
kaikkein eniten *прежде всего*
kestävä (-ä, -n) *прочный; ноский*
kiireesti *поспешно*
kirkas (-ta, -kkaan) *яркий, светлый*
koettaa (koetan, -tin) *примерять; пытаться*
koko (-a, koon) *размер*
korko (-a, koron) 1) *каблук;* 2) *проценты* (мн. ч.), *рента*
korkokengät (-kiä, -kien) *туфли на каблуках*
kumi (-a, -n) *резина, резиновый*
kuuro (-a, -n) I *глухой;* II *ливень*
käsineet (-neitä, -neiden) *перчатки*
laatu (-a, laadun) *качество*
leninki (-ä, leningin) *платье*
lenkkitossut (-ja, -jen) *кроссовки*
liukuportaat (-portaita, -iden) pl *эскалатор*
lämpötila (-a, -n) *температура*

mainostaa (-stan, -tin) *рекламировать*
malli (-a, -n) *модель, фасон*
mokka (-a, mokan) *замша*
molemmat (molempia, -pien) *оба*
muoti (-a, muodin) *мода*
paita (-a, paidan) *рубашка*
palvella (-len, -lin) *обслуживать*
pilvisyys (-syyttä, -syyden) *облачность*
pipo (-a, -pon) *шапочка с кисточкой*
pohje (-tta, pohkeen) *икра (ноги)*
puuvilla (-a, -n) *хлопок*
päällystakki (-a ,-takin) *пальто*
ruskea (-a, -n) *коричневый*
räntä (-ä, rännän) *мокрый снег*
saappaat (saappaita, saappaiden) *сапоги*
saattaa *мочь, быть в состоянии; быть возможным*
sade (-tta, sateen) *дождь*
samanlainen (-sta, -sen) *такой же*
siniharmaa (-ta, -n) *сине-серый*
soitto (-a, soiton) *звонок*
solmio (-ta, -n) *галстук*
sovittaa (-tan, -tin) *примерять; прилаживать*
sovitushuone (-tta, -neen) *примерочная*
sukat (от sukka: -a, sukan) *носки*
sää (-tä, -n) *погода*
säätiedotus (-ta, -ksen) *прогноз, сводка погоды*
taitaa (taitaa, taisi) *уметь; мочь*
tummanpunainen (-sta, -sen) *тёмно-красный*
tuonti (-a, -nnin) *привоз; импорт*
tuulipuku (-a, -puvun) *ветровка*
ulkoilla (ulkoilen, -lin) *бывать на свежем воздухе*
ulkoilupuku (-a, -puvun) *костюм для прогулок*
ulsteri (-a, -n) *пальто демисезонное*
vaate (-tta, vaatteen) *одежда*
vaihteleva (-a, -n) *переменчивый*
verrata (vertaan, vertasin) *сравнить*
verryttelypuku (-a, -puvun) *тренировочнй костюм*
villa (-a, -n) *шерсть*
villapaita (-a, -dan) *свитер мужской*
villatakki (-a, -kin) *кардиган*
väri (-ä, -n) *цвет*
yhä enemmän *ещё больше*
on yllään *на (ком-то надето)*
äsken *только что, недавно*

X

huuli (huulta, huulen) *губа*
jossa[k]in *где-то*
juova (-a, -n) *полоска*
kohentua (-tuu, -ui) *улучшаться*
laajalti *широко*
nostaa (nostan, -tin) *поднять*
nähtävästi *очевидно*
perusteellinen (-sta, -sen) *основательный*
pitkään *давно, долго*
rehtorinvirasto (-a, -n) *ректорат*
terveys (terveyttä, -den) *здоровье*
tiedotus (-ta, tiedotuksen) *сообщение*
tossut (tossuja, tossujen) *тапочки*
tuuli (tuulta, tuulen) *ветер*
täysin *вполне, совершенно*
verryttely (-ä, -n) *разминка*
yhtiö (-tä, -n) *объединение*
öljy (-ä, -n) *нефть; масло*

Helsingin yliopiston vierashuoneet

Vierashuoneet sijaitsevat Vironkadulla, aivan keskustassa, lähellä Helsingin tuomiokirkkoa. Kävelymatkaan sieltä yliopistolle kuluu korkeintaan kymmenen minuuttia.

Viisikerroksinen talo edustaa viime vuosisadan rakennustyyliä.

– Hei, Jonathan! Oletko tällä kertaa täällä pidempään kuin viime kerralla?

– Tervehdys, Karl! Tulin tänne kolmeksi kuukaudeksi ja olen asunut täällä jo toista viikkoa. Milloin sinä tulit?

– Eilisiltana. Missä huoneessa asut?

– Kolmannessa kerroksessa, huoneessa kolmekymmentäviisi. Se on yhden hengen huone, melko tilava ja mukava. Lattialla on pehmeä matto, seinällä, mukavan nojatuolin yläpuolella, on modernistin maalaama taulu. Päiväpeitteet ja ikkunaverhot ovat hienot.

– Onko huoneessa televisio?

– Ei ole. Mutta puhelin ja radio on. Huoneen pienessä eteisessä on seinäkaappi ja iso peili ja eteisestä pääsee suihkuhuoneeseen.

– Eikö mennä saunaan viidenteen kerrokseen? Muistaakseni se on loistopaikka. Mennäänkö

Дом гостей Хельсинкского университета

Дом гостей находится на Виронкату, в самом центре, недалеко от Кафедрального собора. Дойти пешком до университета отсюда можно за десять минут.

Пятиэтажное здание выдержано в архитектурном стиле прошлого столетия.

– Привет, Джонатан! На этот раз ты будешь жить здесь дольше, чем прежде?

– Привет, Карл! Я приехал на три месяца и уже вторую неделю живу здесь. А ты когда приехал?

– Вчера вечером. В какой комнате ты живёшь?

– На третьем этаже, в комнате тридцать пять. Это комната на одного человека, достаточно просторная и удобная. На полу – мягкий ковёр, картина современного художника на стене над удобным креслом. Покрывало на кровати и оконные шторы красивы.

– В комнате есть телевизор?

– Нет. Но есть телефон и радио. В маленькой передней стенной шкаф и большое зеркало, из передней – вход в душевую комнату.

– Не пойти ли нам в сауну на пятом этаже? Насколько я помню, там превосходно.

torstaina?
– Sopii. Mutta täytyy varata saunavuoro etukäteen.
– Missä laitat itsellesi ruokaa iltapäivällä?
– Joka kerroksessa on keittiö, jossa on jääkaappi ja pakastin, sähköliesi ja mikrouuni. Ja komeroissa on runsaasti astioita.

– Tuletko illalla toiseen kerrokseen olohuoneeseen katsomaan TV-ohjelmia?
– En tiedä vielä. Saanko soittaa sinulle myöhemmin?
– Tietenkin. Hei nyt, tavataan pian.

Aamulla he tapaavat talon kahvilassa, joka on toisessa kerroksessa. Siellä tarjotaan kahdeksasta kymmeneen vieraille aamiainen. Molemmat ruokasalit ovat valoisia ja tilavia ja toisessa on kaunis tummanvihreä kaakeliuuni. Ikkunalaudoilla on kukkia ja kotimaisten kuvanveistäjien muotoilemia pronssisia pienoisveistoksia.

– Muistatko, Jonathan, viime jouluna me ihailimme täällä tämän talon ystävällisten emäntien koristelemaa hienoa jou-

Пойдём в четверг?
– Хорошо. Но время посещения надо заказать заранее.
– Где ты готовишь себе еду вечером?
– На каждом этаже есть кухня с холодильником и морозильником, электроплита и микроволновая печь. В стенных шкафах полно посуды.
– Ты придёшь вечером на второй этаж в гостиную смотреть телевизор?
– Ещё не знаю. Могу ли я позвонить тебе попозже?
– Конечно. Ну пока, скоро встретимся.

Утром они встречаются в одном из залов кафе на втором этаже. Там с восьми до десяти часов утра для гостей сервирован завтрак. Оба зала светлые и просторные, в одном из них тёмно-зелёная изразцовая печь. На подоконниках цветы и бронзовые статуэтки работы отечественных мастеров.

– Помнишь, Джонатан, как на прошлое Рождество мы любовались здесь красивой рождественской ёлкой, наря-

lukuusta?

– Muistan kyllä. Minä pidän tästä tyylikkäästä ja kodikkaasta talosta.

– Minäkin viihdyn täällä erittäin hyvin.

женной приветливыми хозяйками этого дома?

– Помню. Я люблю этот изящный и уютный дом.

– И я чувствую себя здесь очень хорошо.

Vuokrataanko asunto?

Tytöt huomasivat heti vihkisormuksen Jelenan sormessa.

– Onneksi olkoon, Lena! Oletko ollut salakihloissa, kun et ole aikaisemmin sanonut kenellekään sanaakaan? Kuka miehesi on? Missä te nyt asutte?

– Niin, tytöt, nyt minä olen naimisissa oleva nainen!

Mieheni on yliopistossa nuorempana tutkijana, hän on viisi vuotta minua vanhempi. Ja asuminen – se on todellakin suuri ongelma.

Muuten, etkö sinä, Anna, saanut kirjoittamaani kirjettä? Muistaakseni lähetin sen pari viikkoa sitten Jaltalta. Vietimme Vladimirin kanssa siellä kuherruskuukautemme.

Ahaa, olette muuttaneet toiseen asuntoon... Kiva, kun perheesi on saanut uuden ja isomman huoneiston. Missä kaupunginosassa se on? Vai niin, Orehovo-Borisovossako?! Niin, tytöt, maailma on todellakin pieni! Vladimirin vanhemmat asuvat siellä ja tällä hetkellä me asumme heidän luo-

Будем снимать квартиру?

Девочки тотчас же заметили обручальное кольцо на пальце Елены.

– Желаем счастья, Лена! У тебя что, была тайная помолвка, раз ты никому раньше ни слова не сказала? Кто твой муж? Где вы теперь живёте?

– Ну вот, девочки, теперь я замужняя дама!

Мой муж – младший научный сотрудник в университете, он на пять лет старше меня. А где жить – это действительно большая проблема.

Кстати, разве ты, Анна, не получила моего письма? Насколько я помню, я отправила его из Ялты пару недель назад. Мы провели там с Владимиром наш медовый месяц.

А, вы переехали на другую квартиру... Замечательно, что теперь у вас новая квартира, просторнее прежней. В каком районе вы живёте? В Орехово-Борисово?! Да, девочки, мир действительно тесен! Там живут родители Владимира, и мы сейчас живём у них. У родителей трёхкомнатная

naan. Heillä on kolmen huoneen asunto uudessa kerrostalossa, mutta Vladimirin vanhin sisar lapsineen tulee myös asumaan sinne.

Kai me vuokraamme asunnon jostain yliopiston alueelta. On nimittäin niin, että mieheni luokkatoveri, hänen vanha ystävänsä, on tarjonnut meille omaa asuntoaan, koska hän lähtee perheineen kahdeksi vuodeksi töihin ulkomaille. Vuokra on aivan nimellinen, maksamme hänelle ... ruplaa kuukaudessa. Meidän on luonnollisesti myös maksettava sähköstä, kaasusta ja puhelimesta.

Se on kauniisti kalustettu kaksio, keittiössä on jääkaappi ja pakastin.

Olohuoneessa on iso väritelevisio ja miehelleni se on tärkeää: hän katsoo kaikki urheilulähetykset, varsinkin jalkapallo- ja jääkiekko-ottelut.

Makuuhuoneessa on paljon vaatekomeroita, ja muutamat niistä ovat isännän itsensä tekemiä. Ikkunan ulkopuolella on parveke.

Ajattelemme vielä asiaa. Mutta koska Vladimir ei ole enää poikamies, meidän on joskus ostettava oma asunto.

квартира в новом многоэтажном доме, но старшая сестра Владимира с ребёнком собирается тоже переехать к ним жить.

Мы, наверное, снимем квартиру в районе университета. Дело в том, что одноклассник моего мужа, его старый друг, предложил нам свою квартиру, потому что он с семьёй уезжает на два года на работу за границу. Плата за квартиру чисто номинальная, мы будем платить ему ... рублей в месяц. Мы, естественно, сами оплачиваем электроэнергию, газ и телефон.

Это красиво обставленная двухкомнатная квартира, в кухне есть и холодильник и морозильник.

В гостиной большой цветной телевизор, для мужа это важно: он смотрит все спортивные передачи, особенно футбольные и хоккейные матчи.

В спальне много встроенных шкафов, многие из них сделаны руками самого хозяина. Есть балкон.

Мы обдумываем это предложение. Но поскольку Владимир уже не холостяк, нам придётся когда-нибудь покупать собственное жильё.

Huone asuntolassa

Jelenan vanhemmat asuvat Ukrainassa, Zaporožjen kau-

Комната в общежитии

Родители Елены живут на Украине, в городе Запо-

pungissa, ja ennen naimisiin menoaan Lena asui yliopiston asuntolassa.

Tähän "soluasuntoon" kuuluu yksi tai kaksi huonetta, eteinen, jossa on naulakko ja vaatekomeroita, WC (vessa) ja suihku.

Keittiöt sähköhelloineen ovat kerroksen käytävän molemmissa päissä.

Huoneet ovat kalustettuja: niissä on sohva tai sänky, kirjoituspöytä, tuoleja ja nojatuoleja, pöytälamppu, verhot. Parvekkeita siellä ei ole.

Opiskelijat saavat vuodevaatteet asuntolasta. Ne vaihdetaan kolme kertaa kuukaudessa.

Jokaisessa kerroksessa on tilava televisiohuone ja lukusali. Kaikissa kerroksissa on kerrospäivystäjän huone. Ala-aulan pöydälle pannaan opiskelijoille tulevat kirjeet ja muut postilähetykset.

Opiskelijat maksavat asunnosta ... ruplaa kuukaudessa. Siihen sisältyy sähkömaksu, mutta puhelimesta maksetaan erikseen.

рожье, и до замужества Лена жила в университетском общежитии.

Там в "блок" входят одна или две комнаты, передняя, в которой есть вешалка и встроенный шкаф для одежды, туалет и душ.

Кухни с электрическими плитами располагаются в обоих концах коридора.

Комнаты обставлены: в них есть диван или кровать, письменный стол, стулья и кресла, настольная лампа. Висят шторы. Балконов там нет.

Студенты получают постельное бельё в общежитии. Бельё меняют три раза в месяц.

На каждом этаже есть просторный телевизионный и читальный залы. На всех этажах есть комната дежурной. На столе в вестибюле раскладывают присланные студентам письма и другие почтовые отправления.

Студенты платят за общежитие ... рублей в месяц. Сюда входит плата за электричество, но за телефон платят отдельно.

*

vuokra-asunto **vuokra**isäntä **vuokra**aja

yksiö, kaksio, kolmio "soluasunto" (asuntolassa) komerot

mennä kihloi**hin**, naimisi**in** **olla** kihlo**issa**, naimisi**ssa**

Mitä aine**tta** sormus on? Se on kulta**a**.

Mistä ainee**sta** se on (tehty)? Se on (tehty) kulla**sta**.

Mistä ainee**sta** hääpuku on? Se on silki**stä** ja nailoni**sta**.

KIELIOPPIA

1. Причастие агента (agenttipartisiippi)

Причастие агента, с одной стороны, является определением к предмету, с другой – всегда указывает на то, кем совершается действие, в результате которого возникло это определение (определяющее предмет явление). Но в отличие от русского языка, где в причастном обороте возможен субъект выраженного страдательным причастием действия (*сшитая **бабушкой** юбка*), в финском языке субъект действия может выражаться только причастием агента (конструкцией *agentti-partisiippi*): mummo**n** ompele**ma** hame *сшитая бабушкой юбка*.

Причастие агента образуется от переходных глаголов присоединением к сильноступенной (при наличии чередования ступеней согласных) основе глагола у одноосновных глаголов и к гласной основе у двухосновных глаголов показателя **-ma-** (**-mä-**), например: luke/a – luke**ma**; sano/a – sano**ma**; maalat/a, maalaa/n – maalaa**ma**.

К форме причастия агента может прибавляться притяжательный суффикс деятеля, если деятель выражен генитивом личного местоимения или – для 1-го и 2-го лица – без личного местоимения в генитиве с одним только лично-притяжательным суфиксом, указывающим на лицо деятеля. Если субъект действия выражен личным местоимением 3-го лица, то это местоимение никогда не опускается, а к форме причастия агента присоединяется притяжательный суффикс 3-го лица.

Если субъект действия выражен существительным или не личным местоимением, притяжательный суффикс не употребляется:

	minun tilaa**mani** lippu	*заказанный мною билет*
	или: tilaa**mani** lippu	—"—
	sinun tilaa**masi** lippu	*заказанный тобою билет*
	или: tilaa**masi** lippu,	—"—
	но всегда: **hänen** tilaa**mansa** lippu	*заказанный им билет.*
Но:	tytö**n** luke**ma** kirja	*прочитанная девушкой книга*
	äidi**n** pese**mä** pusero	*выстиранная матерью блузка*

На русский язык причастие агента переводится страдательным причастием прошедшего времени.

Причастие агента склоняется как прилагательное, согласуется с определяемым им словом в числе и падеже. Притяжательный суффикс присоединяется к падежному окончанию:

	yksikkö		monikko	
Nom.	oppimani	teksti	oppimani	tekstit
Gen.	oppimani	tekstin	oppimieni	tekstien
Part.	oppimaani	tekstiä	oppimiani	tekstejä
Iness.	oppimassani	tekstissä	oppimissani	teksteissä
Illat.	oppimaani	tekstiin	oppimiini	teksteihin jne.

Например: Hän sai tietää tästä kirjoittamastani kirjeestä. – *Он узнал (получил сведения) об этом из написанного мною письма.*

2. Послелоги и предлоги (postpositiot ja prepositiot)

Большинство предлогов и послелогов восходит к именам существительным. Чаще всего они представляют собой застывшие падежные формы имён, главным образом формы местных падежей. Не случайно в современном финском языке одной из главных функций послелогов и предлогов является выражение местных отношений.

Можно выделить различные группы послелогов и предлогов, выступающих в тех или иных "застывших" падежных формах:

форму **партитива** имеют luota *от*, takia *из-за, ради;*

формы **внешнеместных** падежей сохранили, например, keskellä *посреди*, välillä *между (где)*, väliltä *между (откуда)*, välille *между (куда);*

форму **эссива** имеют, например, luona *около, у*, mukana *с*, takana *за, сзади*;

форму **транслатива** – vuoksi *для, ради*, luokse *к*;

форму **инструктива** – pitkin *вдоль*, päin *по направлению, к.*

Некоторые послелоги и предлоги возникли из древних косвенных падежей, отсутствующих в современном языке, например: poikki *поперёк* и ympäri *вокруг* из так называемого латива.

Многие послелоги и предлоги, выступая в форме местных падежей, могут быть и существительными и наречиями. Их синтаксическое различие в том, что наречия употребляются

самостоятельно, а послелоги и предлоги – в сочетании с именем или вместе с притяжательными суффиксами:

Minä katsoin heidän **jälkeensä** (postp.). *Я смотрел им вслед.*
Me jäimme **jälkeen** (adv). *Мы остались позади.*

Предлоги **ennen** *до*, **ilman** *без*, **paitsi** *кроме* в современном финском языке соотносятся только с наречиями. Это так называемые наречные предлоги, употребляющиеся и как наречия: Hän oli ehtinyt kotiin jo **ennen** minua. – *Он раньше меня успел домой;* Oli **ennen** ukko ja akka. – *Жили-были (прежде) старик и старуха.*

HARJOITUKSIA

I. Используйте в предложениях конструкции причастия агента.

Образец. *Tämän ryijyn on kutonut äitini. – Tämä on äitini kutoma ryijy.*

1. Sen hameen on ommellut mummoni. 2. Tämän auton on ostanut Pekka. 3. Ihanan pizzan on laittanut Liisa. 4. Radion on keksinyt Popov. 5. Nämä kauniit leningit sommitteli muotitaiteilija Slava Zaitsev. 6. Sen liikeidean keksi meidän yrityksemme. 7. Nämä teeruusut istutti äitini. 8. Sen olen ommellut minä. 9. Tämän on tehnyt hän.

II. Дополните, согласно образцам, предложения соответствующими контексту падежными формами причастий агента в ситуациях: 1. Tässä on kauniisti koristeltu kakku; 2. Pöydällä on minulle lahjoitettu kirja.

Образец 1. *Se on sisareni koristelema kakku.*
Se on hänen koristelemansa kakku.

1. Näemme sisareni ... kakun. Näemme hänen ... kakun. 2. Ihailemme sisareni ... kakkua. Ihailemme hänen ... kakkua. 3. Maistamme sisareni ... kakkua. Maistamme hänen ... kakkua. 4. Pidämme sisareni ... kakusta. Pidämme hänen ... kakusta.

Образец 2. *Tämä on poikani lahjoittama kirja.*
Se on hänen lahjoittamansa kirja.

1. Vieraat näkivät poikani ... kirjan. He näkivät hänen ... kirjan. 2. He katselivat poikani ... kirjaa. He katselivat hänen ...

kirjaa. 3. He tutustuivat poikani ... kirjaan. He tutustuivat hänen ... kirjaan. 4. He ihastelivat poikani ... kirjaa. He ihastelivat hänen ... kirjaa.

III. Используйте по образцу в первом из двух предложений, согласно контексту, причастие прошедшего времени страдательного залога, а во втором – причастие агента от данного в скобках глагола.

О б р а з е ц . *(Juosta) Juostu matka oli noin 42 kilometriä. Urheilijan juoksema matka oli noin 42 kilometriä.*

1. (lukea) ... romaani oli uusi salapoliisiromaani. Minun ... romaani oli salapoliisiromaani. 2. (maalata) ... taulu edusti modernia taidetta. Tämän taiteilijan ... taulu edusti modernia taidetta. 3. (piirtää) "Peiliin ... nainen" on Veijo Meren romaanin nimi. Pikkupojan ... kuva oli hauska. 4. (katsoa) Juuri ... elokuva oli sotafilmi. Minun ... filmi oli tehty Väinö Linnan romaanin mukaan. 5. (syödä) ... omena teki hyvää. Minun ... omena maistui hyvältä. 6. (ostaa) ... leninki oli kallis. Hänen ... leninki oli muotileninki. 7. (kirjoittaa) Oliko ... tehtävässä paljon virheitä? Sinun ... sanelukirjoituksessa oli 3 virhettä. 8. (korjata) Juuri ... auton moottori ei käy normaalisti. Kallen ... auton moottori käy kuin rasvattu. 9. (lähettää) Toissapäivänä ... kirje tuli perille. Sinun ... kirjeestä sain hyviä viestejä.

IV. Переведите на финский язык.

1. До нашего отъезда в город дача должна быть подготовлена к зиме. 2. Встретимся как-нибудь! 3. Теперь пора идти. 4. Они уже далеко. 5. Его не видно нигде. 6. Иди сюда! 7. Он всё бегает туда-сюда. 8. Мы все здесь. 9. Они добрались уже сюда. 10. Он ушел в гневе. 11. Я гулял в задумчивости. 12. Он сделал это нарочно. 13. Она сказала это в шутку. 14. Будем делать работу по дому вместе! 15. Понемногу мальчик привык к новой школе. 16. Сделаем эту работу по частям. 17. Я не могу сказать это с увереностью. 18. Завтра наверняка будет хорошая погода. 19. Собака бежит сзади. 20. За многоэтажными зданиями (есть) небольшой сквер. 21. Они смотрели мне вслед. 22. Мальчик остался позади. 23. Миша раньше меня пришёл на работу.

aine (-tta, aineen) 1) *вещество;* 2) *материал;* 3) *(учебный) предмет, дисциплина*
astiat (astioita, astioiden) pl *посуда*
eteinen (-stä, -sen) *передняя*
hella (-a, -n) *плита (кухонная)*
hieno (-a, -n) *изящный*
huoneisto (-a, -n) *квартира*
hääpuku (-a, -vun) *свадебный наряд*
ikkunalauta (-a, -dan) *подоконник*
isäntä (-ä, isännän) *хозяин*
jääkaappi (-a, -pin) *холодильник*
jääkiekko (-a, -kiekon) *хоккей*
jääkiekko-ottelu (-a, -n) *хоккейный матч*
kaakeli (-a, -n) *изразец, кафель*
kaasu (-a, -n) *газ*
kalustettu (-a, kalustetun) *меблированная, обставленная*
kaupunginosa (-a, -n) *район города*
keittiö (-tä, -n) *кухня*
komero (-a, -n) *встроенный шкаф*
koristella (-len, -lin) *украшать*
korkeintaan *самое большее*
kuherruskuukausi (-kautta, -kauden) *медовый месяц*
kuvanveistäjä (-ä, -n) *скульптор*
lattia (-a, -n) *пол*
liesi (liettä, lieden) *очаг; плита*
loisto (-a, -n) *блеск; блестящий* (в сложных словах)
luonnollisesti *естественно*
makuuhuone (-tta, -neen) *спальня*
matto (-a, maton) *ковёр*
(mikro)uuni (-a, -n) *(микроволновая) печь*
muistaakseni *насколько я помню*
muotoilla (-len, -lin) *придавать форму; моделировать*
muuten *кстати, впрочем*
muuttaa (muutan,-tin) *переезжать*
nailon (-ia, -in) *нейлон*
(olla) naimisissa *(быть) замужем*
naulakko (-a, naulakon) *вешалка*
nimellinen (-stä, -sen) *номинальный*
nojatuoli (-a, -n) *кресло*
nuorempi tutkija (-a, -n) *младший научный сотрудник*
olohuone (-tta, -neen) *гостиная*
onneksi olkoon! *желаем счастья!*
pakastin (-ta, pakastimen) *морозильник*
peili (-ä, -n) *зеркало*
pienoisveistos (-ta, -ksen) *статуэтка*
poikamies (-tä, -miehen) *холостяк*
pronssinen (-sta, -sen) *бронзовый*
päiväpeite (-ttä, -tteen) *покрывало*
(pöytä)lamppu (-a, -lampun) *(настольная) лампа*
runsaasti *вдоволь, много*
sala- *тайный* (в сложных словах)
(seinä)kaappi (-a, -pin) *(стенной) шкаф*
sisältyä (-tyy, -yi) *содержаться*
solu (-a, -n) 1) (биол.) *клетка;* 2) *ячейка*
sormi (sormea, sormen) *палец*
sormus (-ta, sormuksen) *кольцо*
sänky (-ä, sängyn) *кровать*
urheilulähetys (-tä, -lähetyksen) *спортивная передача*
valoisa (-a, -n) *светлый*
vihkisormus *обручальное кольцо*
vuokra (-a, -n) *арендная плата*
vuokraaja (-a, -n) 1) *съёмщик;* 2) *наймодатель*
vuode (-tta, -teen) *постель*
vuodevaatteet (-vaatteita, -iden) *постельное белье*
väritelevisio (-ta, -n) *цветной телевизор*

ajatuksissa (+ притяжат. суффикс) *в задумчивости*
akka (-a, akan) *старуха*
huonekalut (-kaluja, -jen) *мебель*
ihastella (-len, -lin) *любоваться*
kakku (-a, kakun) *торт*
kalu (-a, -n) *предмет, вещь, инструмент*
keksiä (keksin) *изобрести, придумать*
kuherrella (kuhertelen, -lin) *ворковать; кокетничать*
leikillä (+ притяжат. суффикс) *в шутку*
liikeidea (-a, -n) *коммерческая идея*
muotitaiteilija (-a, -n) *художник-модельер*
ommella (ompelen, -lin) *шить*
ottelu (-a, -n) *спортивное состязание, матч*
puistikko (-a, -kon) *сквер*
rasvata (-vaan, -vasin) *смазывать*
ryijy (-ä, -n) *домотканый коврик с ворсом*
sanelu (-a, -n) *диктант*
sommitella (sommittelen, -lin) *моделировать; конструировать*
tahalla (+ притяжат.суффикс) *преднамеренно, нарочно*
ukko (-a, ukon) *дед, старик*
urheilu (-a,-n) *спорт; физкультура*
viesti (-ä, -n) *известие*
vihoissa (+ притяжат. суффикс) *в гневе, в ярости*
vähitellen *постепенно, понемногу*

Satu viekkaasta revosta

Irina Vasilevskaja ja Liisa Lehtinen keskustelevat karjalaisista saduista.

Liisa. Eikö sinustakin satujen lukeminen ole jännittävää joskus aikuisillekin eikä vain lapsille?

Irina. On. Luettuani Vienan Karjalasta kerättyjä karjalaisia eläinsatuja huomasin, että meidän kansamme kertovat joskus aivan samanlaisia tarinoita.

L. Aivan oikein. Ennen kaikkea mieleeni muistuu semmoinen hahmo kuin viekas ja älykäs kettu. Ja tiedätkö ketun nimityksen karjalan kielessä?

I. Muistaakseni ainakin pohjoiskarjalan murteissa kettua kutsutaan revoksi tai repo-kuomaksi.

L. Haluaisitko nyt kuunnella suositun sadun repo-kuoman kalastuksesta? Voimme verrata sitä venäläiseen juonitoisintoon.

Kerran pakkasaamuna ukko palasi kotiin oltuaan kalassa järven jäällä. Saatuaan runsaasti mateita hän vei saaliinsa kotiin reellä, niin että reki hänen perässään oli täynnä

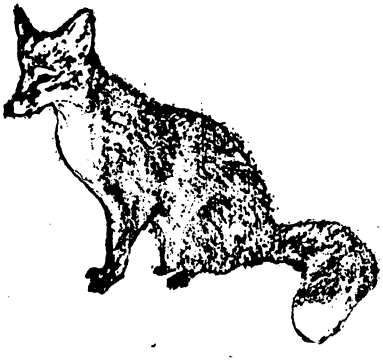

Сказка про хитрую лису

Ирина Василевская и Лииса Лехтинен обсуждают карельские сказки.

Лииса. Как по-твоему, разве чтение сказок не увлекательно иногда даже для взрослых, не говоря уже о детях?

Ирина. Да. Я заметила, прочитав записанные в Беломорской Карелии сказки о животных, что у наших народов сказки сказывают иногда одинаково.

Л. Действительно. Прежде всего вспоминается такой персонаж, как хитрая и находчивая лиса. А знаешь, как называется лиса в карельском языке?

И. Насколько я помню, в северокарельских диалектах её называют "репо" или "лиса-кумушка".

Л. Хочешь послушать известную сказку про то, как рыбачила кумушка-лиса? Можем сравнить её с русским вариантом.

Как-то раз морозным утром старик возвращался домой с ледяного озера с рыбалки. Наловив много налимов, он вёз свой улов домой на санках, так что санки по-

mateita.

Repo juoksi tietä pitkin. Huomattuaan ukon kaloineen revon alkoi tehdä mieli mateita. Repo päätti olla olevinaan kuollut ja kävi makaamaan keskelle tietä.

Ihastellen upeaa turkkia ukko heitti revon rekeen. Repo heitteli mateet toisen toisensa jälkeen reen perään ja hyppäsi itse reestä pois.

Palattuaan kotiin ukko sanoi ylpeästi omalle akalleen: "Olipas minulla hyvä onni: ongittuani runsaasti mateita löysin aivan sattumalta upean revonturkin. Katsopas nyt!" Ukon otettua reen päältä oman takkinsa, jolla reki oli peitetty, he näkivät aivan tyhjän reen: vailla mateita ja vailla repoa.

I. Muistaakseni samanlainen venäläinen satu ei pääty siihen. Meillä esiintyy vielä tyhmä susi. Viekas repo petti sudenkin. Revon neuvoa seuraten susi meni järvelle ja hakattuaan avannon istuutui sen reunalle onkimaan mateita hännällään.

L. No niin, se muistuttaa vanhaa karjalaista eläinsatua: miten kontio (tämä sana merkitsee samaa kuin karhu) on menettänyt häntänsä tai on saanut lyhyen hännän.

I. Ja venäläisillä tästä sadusta johtuu tunnettu sananparsi: "Palele, palele, sudenhäntä!" Kuule, Liisa, minusta tuntuu, että suomalais-karjalaisessa

зади него были полны рыбы.

Вдоль дороги бежала лиса. Заметив деда с его рыбой, она захотела налимов. Лиса решила притвориться мёртвой и улеглась посреди дороги.

Восхитившись красивым мехом, дед забросил лису в санки. Лиса одного за другим выкинула налимов из саней и выпрыгнула сама.

Вернувшись домой, старик гордо сказал своей старухе: "Повезло мне: наловил я полно налимов, а потом совсем случайно нашел прекрасную лисью шкурку. Погляди!" Но когда дед сдёрнул с саней свою куртку, они увидели совершенно пустые санки: без налимов и без лисы.

И. Помнится, такая же русская сказка на этом не кончается. У нас там есть ещё и глупый волк. Хитрая лиса обманула и его. По её совету волк пошёл на озеро, вырубил прорубь и сел на край удить налимов на свой хвост.

Л. Да, это напоминает старую карельскую сказку о том, как косолапый (слово значит то же, что и медведь) хвост потерял, или почему у медведя хвост короткий.

И. А к русской сказке восходит и известная поговорка: "Мёрзни, мёрзни, волчий хвост!" Слушай, Лииса, мне кажется, что в финском

kansanperinteessä käsitellään monissa runoissa kysymystä: "Mistä jokin on saanut alkunsa". Esimerkiksi Kalevalassa on runoja raudan ja karhun synnystä ja niin edelleen. Oletko samaa mieltä?

L. Ainakin sinun ajatuksesi on mielenkiintoinen. Ja minusta on hauska kertoa tätä satua pikkupojalleni. Kalleni pitää kovasti saduista.

I. Minustakin tuntuu, että tätä satua kannattaa kertoa. Mutta minun mielestäni lapset tarvitsevat kasvaessaan myös faabelien eli eläinsatujen lukemista. Esimerkiksi Ivan Andrejevitš Krylovin faabeli Kettu ja varis on hyvin viisas. Tai se kertomus yksimielisyyden voimasta. Kuuntelepas nyt.

Tultuaan vanhaksi isä kutsui kaikki poikansa luokseen ja käski heidän jokaisen ottaa kaksi vitsaa mukaansa.

Kun kaikki olivat kokoontuneet, isä pyysi jokaista antamaan yhden vitsan, ja hän katkaisi sen helposti. Sitten isä otti pojiltaan toisen vitsan, pani ne kaikki yhteen ja yritti taas katkaista ne, mutta ei pystynyt.

Sitten hän sanoi: "Nyt näette, jos olette kaikki erillänne, teidät on helppo voittaa. Kun olette yhdessä, te ette ole voitettavissa".

фольклоре многие руны посвящены вопросу о том, "откуда что началось". Например, в "Калевале" есть руны о появлении железа, о рождении медведя и другие. Ты со мной согласна?

Л. Да, мысль у тебя интересная. А ведь замечательно рассказать моему маленькому сыну эту сказку про лису. Мой Калле очень любит сказки!

И. Мне тоже кажется, что её стоит рассказать. Но когда дети подрастают, им, по-моему, нужно читать и басни. Например, басню Ивана Андреевича Крылова "Ворона и Лисица", она очень мудрая. Или вот такая притча о необходимости единодушия. Послушай!

Когда пришла старость, отец созвал всех своих сыновей и велел им принести по два прута.

Когда все собрались, отец попросил каждого дать ему один прут и легко сломал его. Потом он взял у них по второму пруту, сложил их вместе и опять попытался сломать, но не смог.

Тогда он сказал: "Теперь вы видите: если вы порознь, вас легко одолеть. Но если вы все вместе, вас не победить".

Vuoristokylän häät

Kävin viikonloppuna kotikylässäni. Vanha setäni tervehti minua sanoen: "Tervetuloa, poikani, serkkusi häihin, ne ovat huomenna. Olemme odottaneet sinua jo kauan. Olemme kaikki iloisia nähdessämme sinut joukossamme!"

Tiesin, että jos joku sukulaisistani saa kutsun sedältä, vaikka ollessaan avaruudessa kiertämässä maapalloa, hänen olisi laskeuduttava maahan ja oltava paikalla ilmoitettuun aikaan.

Asia oli selvä. Setäni näytti minulle ystävällisesti "vähäisiä" häälahjoja.

Taivas, niiden rinnalla minun opiskelijan apurahani näytti aivan mitättömältä.

Mitä tehdä? Minun ei ole tulemista häihin, jos en keksi hyvää lahjaa. Niinpä sanoin: "Tuon häälahjaksi itse Eros Ramazottin – sen, joka laulaa "Cosa della vita".

Kiireesti kaupunkiin palattuani hyökkäsin asuntolassa huoneeseemme, jossa sohvalla kitara kädessään loikkoili huonetoverini ja paras ystäväni Fazil.

– Pane vanhat farkut jalkaan! Ja missä on sinun villapaitasi?

Kyllä hänellä olisi ollut minulta paljon kysymistä, mutta lupasin selittää hänelle kaiken

Свадьба в горной деревне

Я поехал на выходные в родную деревню. Мой старый дядюшка приветствовал меня так: "Добро пожаловать, мой мальчик, на свадьбу твоего двоюродного брата, ведь она завтра. Тебя здесь заждались. Все рады видеть тебя у нас!"

Я знал, что если кто-нибудь из родственников получит приглашение от дяди, будь он хоть в космосе на околоземной орбите, ему пришлось бы спуститься на землю и быть на месте в назначенный срок.

Дело было ясное. Дядя дружески показал мне "скромные" свадебные подарки.

Боже, рядом с ними моя стипендия выглядела совершенно ничтожной.

Что же делать? Мне нечего идти на свадьбу, если я не придумаю хорошего подарка. И я сказал: "Я приведу на свадьбу самого Эроса Рамазотти, того, кто поёт "Cosa della vita".

Поспешно вернувшись в город, я влетел в свою комнату в общежитии, где на диване с гитарой в руках отдыхал мой товарищ по комнате и лучший друг Фазиль.

– Надевай старые джинсы! И где твой свитер?

Конечно, ему бы хотелось о многом меня спросить, но я обещал объяснить всё

matkalla.

Asukkaat ja häävieraat olivat jo meitä odottamassa. Silmiin pisti värikäs italiankielinen tervetulojuliste: "Benevenuto mio caro amico!" ("Tervetuloa rakas ystävämme!")

Astuessaan meitä vastaan setäni lausui:

– Olemme onnellisia tavatessamme sinut, rakas italialainen ystävämme, esi-isiemme maalla!

Setä kääntyi viidesluokkalaisen Madiná-tytön puoleen ja heitti hänelle huolimattomasti:

– Käännä se!

Ja hän alkoi pärpättää! Italiaksi!

Vieras ei vastannut mitään. Kaikki odottivat. Vihdoin hän sanoi venäjän kielellä italiaksi murtaen:

– Kiitos hyvät amicot vieraanvaraisuudestanne! Mutta minun venäjän kielen taitoni on niin vähäinen...

Setä sanoi:

– Mielellämme kuuntelisimme laulujasi ihanalla italian kielellä!

Laulaja oli edelleen vaiti. Setä katsoi häneen viekkaasti. Minä kuiskasin: "Amore... "

Kuuntelijat alkoivat kuiskata kuorossa: "Amore, amore mio...".

Laulajan silmiin tuli jonkin verran järkevä ilme. Hän alkoi laulaa kovalla äänellä – venäjäksi: "Svad'ba, svad'ba, svad'ba pela i pljasala ..."

по дороге.

Жители деревни и свадебные гости уже ожидали нас. В глаза бросился красочный плакат на итальянском языке: "Добро пожаловать, наш дорогой друг!"

Выступив вперёд, дядя произнёс:

– Мы счастливы встретить тебя, наш дорогой итальянский друг, на земле наших отцов!

Дядя повернулся к пятикласснице Мадинé и бросил ей небрежно:

– Переведи!

И начала она тараторить! По-итальянски!

Гость ничего не отвечал. Все ждали. Наконец он произнёс на русском языке с итальянским акцентом:

– Спасибо, дорогие друзья, за ваше гостеприимство! Но мой русский язык так скуден...

Дядя сказал:

– Мы с радостью послушали бы твои песни на чудесном итальянском языке!

Певец продолжал молчать. Дядя хитро посмотрел на него. Я прошептал: "Amore..."

Слушатели начали подсказывать хором: "Amore, amore mio..."

В глазах барда появилось несколько осмысленное выражение. И он громко запел – по-русски: "Свадьба, свадьба, свадьба пела и плясала..."

Kuuntelijoiden kuoro liittyi innokkaasti tähän koko Venäjällä hyvin tunnettuun iskelmään.

Ne vasta olivat häät! Niistä puhuttiin pitkän aikaa jälkeenpäin. Odotetaan nyt minun häitäni, niihin saattaa tulla itse Patricia Kaas.

Хор слушателей восторженно подхватил этот хорошо известный по всей России шлягер.

Ну и свадьба же это была! О ней потом говорили долго. Теперь все ждут моей свадьбы, ведь на неё наверняка приедет сама Патрисия Каас.

*

Venäjä on monikielinen maa.

Suomi on kaksikielinen maa. Kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi.
Suomenruotsalaiset; suomenruotsalainen vähemmistö
Suomen yleiskieli = standardisuomi
Suomen murteet; Suomen murrealueet

Motto: "yksi kieli – yksi mieli!"

KIELIOPPIA

1. IV инфинитив (4. infinitiivi)

IV инфинитив используется крайне редко, только в сочетании с глаголом **olla** и главным образом в отрицательном значении. IV инфинитив может выражать долженствование как в положительном (действие нужно совершить), так и в отрицательном смысле (действия не следует совершать).

Показателем IV инфинитива является суффикс **-minen** (согласная основа **-mis-**), который присоединяется к сильноступенной (при наличии чередования ступеней согласных) основе у одноосновных и к гласной основе двухосновных глаголов: **on** luke**minen** *надо прочитать,* **on** tule**minen** *надо прийти,* **on** teke**minen** *надо сделать,* **on** vastaa**minen** *надо ответить.*

В этом случае мы имеем номинативную форму IV инфинитива (в сочетании с глаголом olla в безличном значении). Номинатив IV инфинитива обозначает действие, которое надлежит совершить, при этом действующее лицо стоит в форме

генитива: Päällikön **on** se **tekeminen.** – *Это надо сделать руководителю.*

Конструкция с номинативным IV инфинитивом очень близка по значению к конструкции olla + I причастие пассива: Päällikön on se tehtävä. – *Руководителю надо это сделать.*

В отрицательном значении (действия не следует совершать) употребляется партитивная форма IV инфинитива в сочетании с отрицательной формой глагола **olla**: Häneen **ei ole** luott**amista**. – *Ему нельзя (не следует) доверять;* Hänen sanoihinsa **ei ole** usko**mista**. – *Его словам нельзя верить.*

2. Временная конструкция со II причастием пассива (temporaalirakenne)

Если в придаточном предложении времени действие происходит раньше действия в главном предложении, то вместо придаточного предложения времени может употребляться конструкция с партитивной формой II причастия пассива (*temporaalirakenne*). При этом субъект действия имеет форму генитива: Kun Matti oli tullut, Liisa lähti. → Mati**n** tul/**tu/a** Liisa lähti.

Если субъект действия выражен личным местоимением, причастие имеет соответствующий притяжательный суффикс: Kun minä olin tullut, Liisa lähti. → **Minun** tul/**tu/a/ni** Liisa lähti.

Если субъект действия в главном и придаточном предложениях один и тот же, то в конструкции *temporaalirakenne* причастие получает соответствующий контексту притяжательный суффикс, а личное местоимение в генитивной форме опускается: Kun **Liisa** oli tullut kotiin, **hän** joi hyvää kahvia. → Tul/**tu/a/an** kotiin Liisa joi hyvää kahvia.

3. Предлоги и послелоги (prepositiot ja postpositiot)

Обычно предлоги и послелоги сочетаются с главным словом в форме генитива и реже партитива, причём послелоги употребляются в финском языке гораздо чаще, чем предлоги.

Послелоги, требующие генитива:

alla, alta, alle *под, из-под*
päällä, päältä, päälle *над, с, на*
luona, luota, luo(kse) *около, у, от, к*

vieressä, -stä, viereen, vierellä, -ltä, -lle *около, возле, у, от, к*
ohessa, ohesta, oheen *около, у, от, к, с, вместе*
varrella, -lta, -lle *около, у, от, к*
keskellä, -ltä, -lle *в середине, между*
ympäri, -llä, -ltä, -lle *вокруг*
edessä, -stä, eteen, edellä, -ltä, -lle *перед, впереди*
takana, takaa, taa(kse) *позади, сзади, назад, за, из-за*
sisässä, -stä, sisään *внутри, изнутри, вовнутрь*
jälkeen *после, за*
välissä, -stä, väliin, välillä, -ltä, -lle *между*
puolesta *за, ради; от имени...*
perässä, -stä, perään *за, после, сзади*
joukossa, -sta, joukkoon *между, среди*
keskuudessa, -sta, -teen *среди*
sisällä, -ltä, -lle *внутри, во время*
kanssa *с, вместе с*
mukana, mukaan *с, с собой, по, в соответствии с*
tähden *из-за (потому)*
vuoksi *из-за*
takia *из-за*

Предлоги, требующие генитива (используются и как послелоги):

halki *через, сквозь*
kautta *через*
kesken *посреди*
läpi *сквозь*
ohi *мимо*
poikki *через, поперёк*
yli *через, поверх, над*

Послелоги, требующие партитива:

alas[1] *вниз*
kohtaan *к, по отношению к*
kohti, kohden[1] *по направлению к*
myöten *по, по поверхности*
pitkin[1] *по, вдоль*
vailla[1] *без*
varten *для*
vastaan *против, навстречу*

Предлоги, требующие партитива:

ennen[2] *до, раньше, прежде*
ilman *без*
keskellä *посредине, среди*
lähellä *вблизи, около*
paitsi[2] *кроме, за исключением*
päin[2] *по направлению к*
vastoin, vasten[2] *против, вопреки*

---

[1] Могут использоваться и как предлоги.
[2] Могут использоваться и как послелоги.

HARJOITUKSIA

I. Переведите на финский язык, используя номинативную или партитивную форму IV инфинитива.

1. Ему надо идти домой. 2. Войскам следует передислоцироваться южнее города N. 3. Каждому нужно это знать. 4. Учащимся надлежит выполнять домашнее задание. 5. Вам не следует сюда приходить.

II. Замените, согласно образцам, придаточные предложения времени временной конструкцией с партитивной формой II причастия пассива.

Образец 1. *Kun Kirsti oli tehnyt kaikki harjoitukset, Kalle tuli hakemaan hänet elokuviin. – Kirstin tehtyä kaikki harjoitukset Kalle tuli hakemaan hänet elokuviin.*

1. Kun Päivi oli sovittanut Liisan uutta minkkiturkkia, Liisa tarjosi hänelle kahvia. 2. Koska ihmiset olivat hävittäneet hylkeet ja mursut melkein sukupuuttoon, merinisäkkäät rauhoitettiin. 3. Kun sade oli lakannut, muumipeikot lähtivät retkelle. 4. Kun opiskelijat olivat odottaneet jo puoli tuntia, hajamielinen professori saapui luentosaliin. 5. Voimme avata television, kun vauvamme on mennyt nukkumaan. 6. Kun johtaja oli sanonut sen, kaikki ihmettelivät.

Образец 2. *Kun Sirkka oli päättänyt koulun, hän sai valkoisen lakin. – Päätettyään koulun Sirkka sai valkoisen lakin.*

1. Kun turistit olivat tutustuneet Novodevitšin nunnaluostariin, he palasivat hotelliin. 2. Kun Pekka oli ostanut ruusuja lahjaksi, hän lähti kylään. 3. Kun Aleksei näki poliisin, hän kiinnitti turvavyön. 4. Lähdemmekö ulos, kun olemmme tehneet kotityöt?

III. Вместо точек употребите послелоги, данные в скобках.

Образец. *Koira makaa pöydän ... . Koira ryömii sängyn ... . Musti, tule pöydän ... !(alta - alle - alla) – Koira makaa pöydän alla. Koira ryömii sängyn alle. Musti, tule pöydän alta!*

1. Pöydän ... on uusi pöytäliina. Pane uusi leninkisi ... . 2. Ystäväni tulevat minun .... Ystäväni ovat minun .... He ovat kohta lähteneet minun .... 3. Hänen autonsa tulee talon .... Se on nyt talon .... Auto lähtee talon .... 4. Tien ... näkyy kevätkukkia. 5. Vanha saksalainen pariskunta lähti matkustamaan maailman ... . 6. Lapset rien-

sivät talon .... Kettu on mättään .... Kettu hyppäsi mättään .... 7. Tule talon ...! 8. Sodan ... hänet valittiin presidentiksi. 9. Kiirehdimme kaupan ... bussipysäkille ja leipä jäi ostamatta. 10. Älä juokse moottoritien ...! 11. Tuletko naimisiin minun ...? 12. Kunpa vanhempani ottaisivat minut ...! 13. Eikö avain ole jäänyt kotiin? Onhan minulla avain .... 14. Onko pikku Jussi äidin ...? 15. Onnittelut Sinulle koko perheeni ...! 16. Koira juoksi pojan .... 17. Häntä ei näy heidän .... 18. Minun oli lähdettävä ja työni jäi .... 19. Hän seisoi upean salin .... 20. Matti on aina ystävien .... 21. Sen ... minä en tule heidän luokseen.

(joukossa, jälkeen; kanssa, kesken, kesken, keskellä; luokse, luona, luota; mukaan, mukana; ohi; perässä, poikki, puolesta; päällä, päälle; sisään, taakse, takana, takaa, takia, varrella, viereen, vieressä, vierestä; ympäri)

IV. Вместо точек используйте предлоги или послелоги, данные в скобках.

1. Kasetti maksoi ... tuhat ruplaa. 2. Lapset juoksivat puiston .... 3. Kävimme katsomassa ... vuosisatojen säilynyttä rakennustaiteen muistomerkkiä. 4. ... luennon he lähtivät pois.

(halki, alle, kesken, läpi)

V. Вместо точек вставьте необходимые: a) послелоги, b) предлоги.

a) 1. Kävelimme Ritvan kanssa katua .... 2. Hän tuli minua ... pihalle. 3.Voitko sinä olla ystävällisempi minua ... ? 4. Viittä ... kymmenen tapaamme pihalla. 5. Mitä ... olet tehnyt sen?

(kohtaan, pitkin / myöten, vaille, varten, vastaan)

b) 1. Tavataan ... bussipysäkkiä. 2. ... lähtöämme lomalle panimme asuntomme kuntoon. 3. ... uutta autoa hän tarvitsee hyvää asuntoakin. 4. Kalle on taas ... rahaa. 5. Hän käveli ... rautatieasemaa. 6. Pidä kielesi ... suuta!

(ennen, ilman, keskellä, lähellä, paitsi, kohti)

SANASTO

aikuinen (-sta, -sen) *взрослый*
astua (astun, -uin) *ступить*
avanto (-a, avannon) *прорубь*
avaruus (avaruutta, -den) *космос*
eläin (-tä, eläimen) *животное*
eläinsatu (-a, -dun) *сказка о животных*
erillä (+ притяжат.суффикс) *отдельно*
esi-isä (-ä, -n) *предок*

hakata (hakkaan, -kkasin) *рубить*
heittää (heitän, -tin) *бросить*
hypätä (hyppään, hyppäsin) *прыгнуть*
hyökätä (hyökkään, -sin) *бросаться, нападать;* зд. *врываться*
häntä (-ä, hännän) *хвост*
häälahja (-a, -n) *свадебный подарок*
häät (häitä, häiden) *свадьба*
ilme (-ttä, ilmeen) *выражение*
innokkaasti *воодушевлённо*
johtua (-tuu, -ui) *происходить (из)*
jonkin verran *сколько-нибудь*
juliste (-tta, julisteen) *плакат*
juoni (juonta, juonen) *сюжет*
jälkeenpäin *после, впоследствии*
järkevä (-ä, -n) *разумный*
jää (-tä, -n) *лёд*
olla kalassa *ловить рыбу*
kannattaa (-ttaa, -tti) *держать; стóить (стоит сделать)*
kansanperinne (-ttä, -perinteen) *народное творчество*
karhu (-a, -n) *медведь*
katkaista (-sen, -sin) *сломать*
kerran *однажды, как-то раз*
kettu (-a, ketun) *лиса*
kiertää (kierrän, kiersin) *вращать*
kokoontua (kokoonnumme, -uimme) *собираться; скапливаться*
kuiskata (-kaan, -kasin) *шептать*
kuoma (-a, -n) *кум, кума*
kuoro (-a, -n) *хор*
kuuntelija (-a, -n) *слушатель*
käskeä (käsken, -in) *приказать*
laskeutua (-dun, -uin) *спуститься*
lausua (lausun, -uin) *произносить*
liittyä (-tyn, -yin) *присоединиться*
loikoilla (loikkoilen, -lin) *валяться*
maapallo (-a, -n) *земной шар*
maata (makaan, -kasin) *лежать*
made (-tta, mateen) *налим*
menettää (-tän, -tin) *утратить*
mieli (mieltä, -len) 1) *душа;* 2) *настроение;* 3) *мнение*
mitätön (-tä, -ttömän) *ничтожный*
muistua (-uu, -ui) mieleen *вспомниться, прийти на ум*
murre (-tta, murteen) *диалект*
murrealue (-tta, -een) *языковой (диалектный) ареал*
murtaa (murran, mursin) *говорить с акцентом*
olla olevinaan *притвориться*
panna jalkaan (housut) *надевать (брюки)*
pelätä (pelkään, -käsin) *бояться*
pettää (-tän, -tin) *обмануть, предать*
pistää (-tää, -ti) silmään / silmiin *броситься в глаза*
pärpättää (-tän, -tin) *тараторить*
päättyä (päättyy, -yi) *кончиться*
rakas (-ta, rakkaan) *милый*
rauta (-a, raudan) *железо*
reki (rekeä, reen) *сани, санки*
repo (-a, revon) *лиса-кумушка*
reuna (-a, -n) *край (чего-либо)*
(gen.+) rinnalla *рядом, по сравнению с*
saalis (-ta, saaliin) *добыча*
sananparsi (-partta, -parren) *поговорка*
susi (sutta, suden) *волк*
(revon) tekee mieli *(лисе) хочется*
tervetulojuliste (-tta, -teen) *приветственный плакат*
toisinto (-a, toisinnon) *вариант*
tyhmä (-ä, -n) *глупый*
olla vaiti *молчать*
varis (-ta, variksen) *ворона*
viekas (-ta, viekkaan) *хитрый*
viekkaasti *хитро, лукаво*
viisas (-ta, viisaan) *мудрый*
vitsa (-a, -n) *прут, розга*
vuoristo (-a, -n) *горы, нагорье*
vähäinen (-stä, -sen) *малый*
vähemmistö (-ä, -n) *меньшинство*
värikäs (-tä, värikkään) *красочный*
yleinen (-stä, -sen) *общий*
yleiskieli (-ltä, -len) *общелитературный язык*

älykäs (-tä, älykkään) *смышлёный*

ääni (ääntä, äänen) *голос*

X

hajamielinen (-sta, -sen) *рассеянный*
hylje (-ttä, hylkeen) *тюлень*
hävittää (hävitän, -tin) *уничтожить*
(hävittää) sukupuuttoon *(уничтожить) до полного вымирания*
ihmetellä (-ttelen, -lin) *удивляться*
pitää kieli keskellä suuta *держать язык за зубами*
(lähteä) kylään *(отправляться) в гости*
lakki (-a, -kin) *фуражка, шапка*
luottaa (luotan, -tin) *доверять*
merinisäkkäät (-nisäkkäitä, -iden) *морские млекопитающие*
muistomerkki (-ä, -kin) *памятник*
(muumi)peikko (-a, -kon) *(мумми)-тролль*
mursu (-a, -n) *морж*
mätäs (-tä, mättään) *кочка*
panna (panen, -in) kuntoon *привести в порядок*
poliisi (-a, -n) *полицейский*
päättää (-tän, -tin) koulu *закончить школу*
pöytäliina (-a, -n) *скатерть*
rauhoittaa (-tan, -tin) 1) *успокаивать;* 2) *запрещать охоту*
rientää (riennän, -nsin) *поспешить, устремиться*
ryömiä (ryömin) *ползти*
sijoittua (-ttuu, -ui) asemiin *передислоцироваться*
sota (-a, sodan) *война*
sotajoukot (-joukkoja, -jen) *войска*
säilyä (-yy, -yi) *сохраниться*
vauva (-a, -n) *малыш*
vuosisata (-a, -dan) *столетие*

Helsingissä ja Turussa

- Hei, Anatoli, en ole nähnyt sinua pitkään aikaan! Missä olet ollut?
- Suomessa. Olin viime syyslukukauden tovereineni vaihto-opiskelijana Helsingin yliopistossa.
- Missä asuitte?
- Yliopiston Domus Akademica -asuntolassa Töölössä. Se on paljon vanhempi kaupunginosa kuin esimerkiksi kaupungin itäpuolella sijaitseva Koskela, jossa on uudempi yliopiston opiskelijoiden asuntola Antti Korpin tiellä. Domus Akademicalta voi kävellä yliopistolle tai mennä sinne ratikalla.

- Missä Helsingin yliopisto on?
- Aivan keskustassa. Yliopiston edessä on Senaatintori ja tuomiokirkko. Hyvin lähellä on presidentinlinna, Suomen pankki ja Eteläsatama. Kävimme usein Kauppatorilla ostoksille, sieltä kävelimme Esplanadia pitkin Mannerheimintielle. Se on Helsingin isoimpia katuja, siellä on suuria tavarataloja ja liikkeitä. Sieltä pääsee rautatieasemalle, linja-autoasemalle, pääpostin luo, Ateneumin taide-

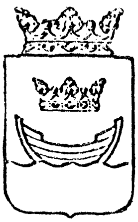

В Хельсинки и Турку

– Привет, Анатолий, давно же я тебя не видел! Где ты был?
– В Финляндии. Весь прошлый семестр мы всей группой обучались в Хельсинкском университете.
– Где вы жили?
– В Домус Академии, университетском общежитии, в Тёёлё. Это более старая часть города, нежели восточнее расположенный район Коскела, где находится более новое студенческое общежитие на улице Антти Корппи. От Домус Академии до университета можно добраться пешком или на трамвае.
– А где Хельсинкский университет?
– В центре. Перед университетом Сенатская площадь и Кафедральный собор. Рядом Президентский дворец, Финляндский банк, Южная гавань. Мы часто ходили на рынок, оттуда по Эспланаде шли на проспект Маннергейма. Это одна из крупнейших улиц Хельсинки, где много больших магазинов и учреждений. Отсюда сразу попадаем к вокзалу, автобусной стан-

museoon ja Kansallisteatteriin. Mannerheimintien länsipuolella on Eduskuntatalo ja Kansallismuseo; niitä vastapäätä on valkoinen marmorinen Finlandia-talo ja Hesperianpuisto.

Helsingissä tuulee usein raikkaasti mereltä tai maalta. Me kestimme kaupungin kaamosta hyvin ja nautimme kirkkaista päivistä, jos niitä vain sattui.

– Kävitkö Turussa?

– Kävin kerran ja rakastuin tähän monien "Suomen portiksi länteen" kutsumaan entiseen Suomen pääkaupunkiin. Linnoineen ja Aurajokineen, seitsemän kukkulan ympäröimänä se on ikivanha ja samalla uusi tyylikäs kaupunkikokonaisuus.

– Olen lukenut, että Turku sai jo 1200-luvun lopulla linnan ja tuomiokirkon, ja myöhemmin – raatihuoneen.

– Niin sai. Ja Turun kautta Suomeen kulkeutuivat monet erilaiset aatevirtaukset ja tavat. Suomen sodan jälkeen Turku menetti ensin pääkaupunkioikeutensa vuonna 1812 ja sitten yliopistonsa vanhan Turun

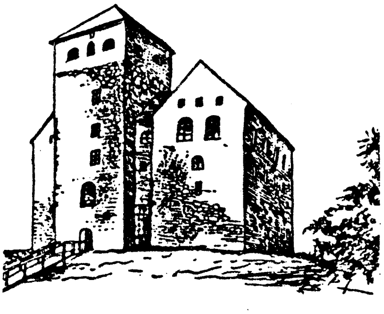

ции, почтамту, музею Атенеум и Национальному театру. К западу от улицы Маннергейма – парламент и Национальный музей, напротив – белый мраморный дворец Финляндия и парк Хеспериа.

В Хельсинки часто дует с моря или с берега свежий бриз. Мы нормально переносили ранние зимние сумерки северного города и наслаждались ясными днями, если только они выпадали.

– Ты был в Турку?

– Был однажды и влюбился в эту названную "финскими воротами на Запад" прежнюю столицу Финляндии. Окружённый семью холмами, древний и в то же время новый Турку составляет вместе с замком и рекой Аурой законченный городской ансамбль.

– Я читал, что в конце XIII века в Турку появились крепость и Кафедральный собор, а позднее и ратуша.

– Именно так. Через Турку в Финляндию проникали различные идейные течения и обычаи. Вследствие русско-шведской войны Турку потерял в 1812 году право быть столицей, а затем лишился универ-

vuonna 1827 tuhonneen suurpalon takia. Nykyään Turku on maan tärkeimpiä keskuksia kaksine yliopistoineen, joista toinen on ruotsin- ja toinen suomenkielinen.

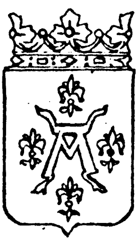

ситета из-за уничтожившего старый город пожара в 1827 году. Сейчас Турку вновь один из важнейших центров страны с двумя университетами: шведоязычным и финноязычным.

Tutustumme Moskovaan

Igor Peletski ja Osmo Merikanto saapuivat Vorobjovinvuorten näköalapaikalle katsellakseen sieltä Moskovaa. Oli valoisa kevätpäivä. Ympärillä olevat omenapuut olivat kukkimaisillaan.

Igor. No niin, nyt olemme korkeammalla paikalla kuin olemme aikaisemmin olleet – 85 metriä Moskva-joen pinnan yläpuolella. Täältä avautuu vielä upeampi näköala yli kaupungin.

Osmo. Meitä onnisti, koska päivä on kirkkaampi kuin viime kerralla, ja näköalakin on kauniimpi. Täältä näkee kauas, eikö vain?

I. Niin näkee. Näkyvyyskin on parempi, noin 20 kilometriä. Tuossa alhaalla näemme Moskva-joen ja heti sen takana valtavan Lužniki-urheilukeskuksen ja Leninin keskusstadionin, jota nykyisin kutsutaan usein Olympiastadioniksi. Siellä pidettiin vuonna 1980 olympiakisat.

Urheilukeskus valmistui v. 1956, ja sen pinta-ala on 180

Знакомимся с Москвой

Игорь Пелецкий и Осмо Мериканто пришли на смотровую площадку Воробьёвых гор, чтобы взглянуть оттуда на Москву. Был светлый весенний день. Вот-вот расцветут вокруг яблони.

Игорь. Ну вот, сейчас мы на более высоком месте, чем были раньше – 85 метров над уровнем Москвы-реки. Отсюда открывается ещё более величественная панорама города.

Осмо. Нам повезло, так как сегодня более ясный день, чем в прошлый раз, и пейзаж кажется красивее. Отсюда далеко видно, правда?

И. Видимость тоже лучше, около 20 километров. Внизу Москва-река, а за ней большой спортивный комплекс Лужники и Центральный стадион им. Ленина. Его теперь часто называют Олимпийским. В 1980 году здесь проводились Олимпийские игры.

Спортивный комплекс построен в 1956 году, его

hehtaaria. Oikealla sijaitsee urheilupalatsi, sinne mahtuu 13 000 katsojaa. Taempana vasemmalla on lasten urheilukenttä ja uimala.

O. Katso tuonne oikealle. Mitä ovat nuo korkeat rakennukset?

I. Nuo, jotka näkyvät tänne, ovat hotelli Ukraina ja asuintalo Kansannousun aukiolla, sitten entisen SEVin rakennus Uuden Arbatin valtakadulla. Nyt sen rakennuksen on saanut Moskovan kaupunginhallitus.

O. Tuoko, joka muistuttaa valtavaa avattua kirjaa?

I. Kyllä. Tuon 30-kerroksisen päärakennuksen vieressä on hotelli Mir (Rauha).

O. Pohjoisempana näkyy toinen virastorakennus ja sen takana kirkkojen kultaiset kupolit.

I. Siellä päin on ulkoasiainministeriö Smolenskin aukiolla ja vielä koillisempana Kreml, joka on muinaisvenäläinen linnoitus 1400-luvulta ja josta on tullut nykyään Venäjän valtiollinen ja hallinnollinen keskus. Tunnetko sinä sen tornit?

O. Tunnen tietysti. Olemmeko sitten aivan keskustassa? Kremlin vieressä on Punainen tori. Mistä sen nimi johtuu?

I. Sana "punainen" merkitsi muinaisvenäjässä samaa kuin "kaunis".

O. Ihan keskustassa on myös Bolšoi-teatteri (Suuri teatteri). Kävin siellä katsomassa klas-

площадь 180 гектаров. Справа Дворец спорта на 13 тысяч зрителей. Позади налево детская спортивная площадка и бассейн.

О. Смотри, вон там, справа, что это за высокие здания?

И. Те, что видны отсюда, это гостиница "Украина" и жилой дом на площади Восстания. Затем – бывшее здание СЭВа на Ново-Арбатском проспекте. Теперь это здание передано московской мэрии.

О. Это то, что напоминает большую раскрытую книгу?

И. Да. Рядом с этим тридцатиэтажным зданием – гостиница "Мир".

О. Севернее видно ещё учреждение, а позади – золотые купола церквей.

И. Там Министерство иностранных дел на Смоленской площади, а северо-восточнее – Кремль, древнерусское крепостное сооружение XV века. Теперь это государственный и административный центр России. Узнаёшь эти башни?

О. Конечно, узнаю. Так мы совсем в центре? Рядом с Кремлём – Красная площадь. Почему она так называется?

И. Слово "красный" в древнерусском языке означало также "красивый".

О. Прямо в центре – Большой театр. Я был там, смотрел классический балет.

sista balettia.

I. Se on Venäjän kuuluisin ooppera- ja balettiteatteri ja samalla se on hyvin tunnettu myös kaukana maan rajojen ulkopuolella. Nykyään se esittää sekä klassisia että nykyaikaisia oopperoita ja baletteja.

O. Eikä sieltä ole pitkä matka yliopiston vanhojen rakennusten luo.

I. Aivan niin, ne ovat Mohovaja-kadulla, Maneesin keskusnäyttelyhallia vastapäätä. Moskovan yliopisto perustettiin vuonna 1755 kuuluisan venäläisen tiedemiehen M. V. Lomonosovin aloitteesta.

O. Saanko jatkaa? Uudet yliopiston rakennukset sijaitsevat Vorobjovinvuorilla ja me olemme täällä juuri niiden rakennusten edustalla. Milloin tuo yliopiston päärakennus valmistui?

I. Valmistuttuaan vuonna 1957 rakennus on saanut tuhansia opiskelijoita eri puolilta Venäjää ja ulkomailta, joukossa myös suomalaisia.

O. Minäkin olin siellä vaihto-opiskelijana muutamia vuosia sitten. Asuin päärakennuksen asuntolassa.

I. Muistaakseni Suomen entinen presidentti Urho Kekkonen oli Moskovan yliopiston kunniatohtori.

O. Ja Moskova ja Helsinki ovat ystävyyskaupunkeja .Katsopas,

И. Это самый известный оперный и балетный театр в России, да, пожалуй, и за рубежом. Сейчас там ставятся классические и современные балеты и оперы.

О. И оттуда недалеко до старых зданий университета.

И. Совершенно верно, это на Моховой улице, напротив выставочного зала Манежа. Университет был основан в 1755 году по инициативе прославленного русского учёного М. В. Ломоносова.

О. Можно я продолжу? Новые здания университета находятся на Воробьёвых горах, и мы сейчас прямо перед ними. Когда появилось главное здание университета?

И. Оно был построено в 1957 году. В нём размещаются тысячи студентов со всех концов России и из-за рубежа, в том числе финны.

О. И я учился там несколько лет назад, был студентом по научному обмену. Жил в общежитии в главном здании.

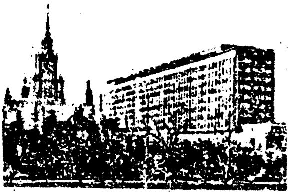

И. Помнится, прежний президент Финляндии Урхо Кекконен был почётным доктором Московского университета.

О. Москва и Хельсинки – города-побратимы. Гляди, на

näköalapaikalle on tulossa joukko häävieraita ja morsian valkeassa puvussaan.

I. Tämä paikka on vastavihittyjen parien suosiossa. He ajavat tänne mielellään ottamaan valokuvia.

смотровую площадку идут свадебные гости и невеста в белом платье.

И. Да, среди новобрачных это очень популярное место. Они с удовольствием приезжают сюда и фотографируются на память.

Ikivanha ja uusi kaupunki

Moskova on ikivanha ja samalla uusi kaupunki, monikansallisen Venäjän valtion pääkaupunki. Se on Venäjän suurin kaupunki, jonka väkiluku on lähes 10 miljoonaa, Moskovassa asuu siis noin 6% Venäjän asukkaista. Koko maassa asuu yli 160 miljoonaa ihmistä.

Moskova on maailman suurimpia kaupunkeja.

Sillä on ikää yli 800 vuotta. Ensimmäinen kirjallinen maininta kaupungista on peräisin vuodelta 1147. Silloin, 1100-luvulla, vuonna 1155 ruhtinas Juri Dolgoruki rakennutti tammimuurin juuri sille paikalle, jossa sijaitsee nykyinen Kreml. 1400-luvun lopulla – 1500-luvun alussa rupesi kehittymään Venäjän valtio, ja Moskovasta tuli sen pääkaupunki.

Moskova on nyt yksi maailman suurimmista tiede- ja kulttuurikeskuksista. Täällä toimii Venäjän tiedeakatemia, Moskovan valtionyliopisto, tu-

Древний и молодой город

Москва – древний и одновременно новый город, столица многонационального Российского государства. Это крупнейший город России, число его жителей около 10 млн, так что в Москве проживает сейчас примерно 6% населения России. В стране же более 160 млн жителей.

Москва – один из крупнейших городов мира.

Городу более 800 лет. Первое упоминание о нём в летописи восходит к 1147 году. Тогда же, в XII веке, в 1155 году князь Юрий Долгорукий приказал обнести дубовой стеной как раз то место, где сейчас находится Кремль. На рубеже XV – XVI веков начало развиваться Русское государство, и Москва стала его столицей.

Теперь это один из крупнейших мировых центров науки и культуры. Здесь Российская Академия наук, Московский государственный уни-

hansia tieteellisiä tutkimuslaitoksia ja kymmeniä korkeakouluja.

Venäjän valtionkirjasto (entinen Rumjantsevskaja-kirjasto, sitten Leninin valtionkirjasto) on Moskovan sekä maailman suurin kirjasto, siellä on yli 27 miljoonaa kirjaa, käsikirjoitusta ja aikakauslehteä.

Kirjastosta noin viidensadan metrin päässä on Teatteriaukio. Sen varrella sijaitsee kolme teatteria: Bolšoi-teatteri, Malyi-teatteri ja Lasten keskusteatteri.

1400-luvun lopulla rakennettiin Kremlin ympärille muuri ja tornit, jotka ovat säilyneet meidän aikaamme saakka. Tästä alkoi Moskova laajeta, ensin vain Puistorengaskatuun asti.

Tämä vanha katu – Sadovoje koltso – muodostaa ympyrän, jonka sisään jää kaupungin keskusta. Katu syntyi 1800-luvulla vanhan kaupungin vallin paikalle. Vuoden 1812 sodan jälkeen valli hajotettiin ja sen tilalle istutettiin puistoja. Siitä katu sai Puistokadun nimen.

Nyt Moskova ulottuu jo Moskovan kehämoottoritiehen (Koltsevaja doroga) asti. Sen ulkopuolella on Moskovan vihreä vyöhyke.

Lähellä Moskovaa sijaitsee

версите́т, тысячи научно-исследовательских институтов, десятки вузов.

Российская государственная библиотека (прежняя Румянцевская, затем Ленинская) – одна из крупнейших библиотек в Москве и в мире, в ней свыше 27 млн книг, рукописей и журналов.

В пятистах метрах от библиотеки располагается Театральная площадь. На ней три театра: Большой, Малый и Центральный Детский театры.

В конце 1400-х годов вокруг Кремля были построены стена и башни, которые сохранились до нашего времени. Отсюда начала шириться Москва, вначале только до Садового кольца.

Эта старинная улица – Садовое кольцо – образует круг, внутри которого находится центр города. Улица возникла в 1800-е годы на месте старого городского вала. После 1812 года вал уничтожили и на его месте посадили деревья. Отсюда улица получила своё название.

Теперь Москва простирается до Московской кольцевой дороги. За ней начинается зелёный пояс Москвы.

Недалеко от Москвы

ikivanhoja ja uusia Moskovan alueen kaupunkeja, esimerkiksi lähes 300-vuotias Mytištšin kaupunki. Tämän lähiön huomattava nykyajan muistomerkki on Olympia-ampumarata. Siitä länteenpäin kasvoi Moskovan alueen moderni vihreä kaupunki – Zelenograd. Siellä, missä on paljon nuoria, vietetään usein häitä.

располагаются и старейшие и новые города Подмосковья, например трёхсотлетний город Мытищи. Заметным свидетельством современности в нём является Олимпийское стрельбище. К западу от него вырос современный зелёный город – Зеленоград. Там, где много молодёжи, часто играют свадьбы.

*

POHJOINEN
(pohjois-)

LUODE
(luoteinen, luoteis-)

KOILLINEN
(koillis-)

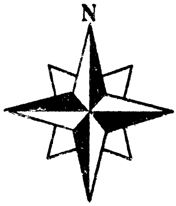

LÄNSI
(läntinen, länsi-)

ITÄ
(itäinen, itä-)

LOUNAS
(lounainen, lounais-)

KAAKKO
(kaakkoinen, kaakkois-)

ETELÄ
(eteläinen, etelä-)

KIELIOPPIA

1. V инфинитив (5. infinitiivi)

В финском языке известен также V инфинитив. Он образуется от сильноступенной основы одноосновных и от гласной основы двухосновных глаголов прибавлением суффикса **-maisi-** (**-mäisi-**) + окончание адессива **-lla-** (**-llä-**). Обычно он употребляется с притяжательным суффиксом субъекта действия (подлежащего). Как и IV инфинитив, он используется с глаголом **olla**, но в личной форме и обозначает действие,

близкое к осуществлению: **Olimme** saapu/**maisi/lla/mme** perille. - *Мы приближались к цели;* Omenapuu **on** kukki/**maisi/lla/an**. - *Яблоня вот-вот расцветёт.*

V инфинитив может также обозначать действие, близкое к осуществлению, но, согласно контексту, так и не осуществившееся:

Hän **oli** jo lähte/**mäisi/llä/än** sinne, mutta voitti itsensä ja jäi kotiin.	*Он уже готов был отправиться туда, но преодолел себя и остался дома.*
Hän **oli** lopetta/**maisi/lla/an** kirjeensä, mutta se jäi kesken.	*Он почти заканчивал своё письмо, но остановился (прервал действие).*

2. Степени сравнения прилагательных (adjektiivien vertailu)

Сравнительная степень (komparatiivi)

Сравнительная степень прилагательных образуется прибавлением суффикса **-mpi** к склоняемой генитивной основе единственного числа.

При этом конечный гласный основы **-a (-ä)** в двусложных прилагательных переходит в **-e-**.

Adjektiivin perusmuoto	Komparatiivi
kova	kove/**mpi**
halpa (halva/n)	halve/**mpi**
selvä	selve/**mpi**
iso	iso/**mpi**
kiltti (kilti/n/)	kilti/**mpi**
vakava	vakava/**mpi**
tärkeä	tärkeä/**mpi**
pieni (piene/n)	piene/**mpi**
uusi (uude/n)	uude/**mpi**
kaunis (kaunii/n)	kaunii/**mpi**
keltainen (keltaise/n)	keltaise/**mpi**
lämmin (lämpimä/n)	lämpimä/**mpi**
voimakas (voimakkaa/n)	voimakkaa/**mpi**
lyhyt (lyhye/n)	lyhye/**mpi**

При склонении прилагательных в сравнительной степени показатель **-mpi** переходит в **-mpa- (-mpä-)**, который в свою очередь, с учётом чередования ступеней согласных, образует формы **-mma-(-mmä-)**. В них конечный гласный **-a-(-ä-)** перед показателем множественного числа **-i-** выпадает.

Komparatiivin

	yksikön taivutus	monikon taivutus
Nom.	hullu/mpi	hullu/mma/t
Part.	hullu/mpa/a	hullu/mp/i/a
Gen.	hullu/mma/n	hullu/mp/i/en
Iness.	hullu/mma/ssa	hullu/mm/i/ssa
Elat.	hullu/mma/sta	hullu/mm/i/sta
Adess.	hullu/mma/lla	hullu/mm/i/lla
Ablat.	hullu/mma/lta	hullu/mm/i/lta
Allat.	hullu/mma/lle	hullu/mm/i/lle
Illat.	hullu/mpa/an	hullu/mp/i/in
Trans.	hullu/mma/ksi	hullu/mm/i/ksi
Ess.	hullu/mpa/na	hullu/mp/i/na

Некоторые прилагательные образуют сравнительную степень особо:

hyvä pare/mpi *лучше* (pare/mma/n – pare/mpa/a – pare/mp/i/a)
pitkä pite/mpi *длиннее* (pite/mmä/n – pite/mpä/ä – pitemp/i/ä)
tai: pide/mpi (pide/mpä/ä – pidemp/i/ä).

Особо образуют сравнительную степень и некоторые **наречия**: paljon – enemmän *больше*; vähän – vähemmän *меньше.*

При сравнении имён существительных возможны два варианта построения предложения с употреблением сравнительной степени:

Liisa on nuorempi kuin Leena. *Лииса моложе, чем Леена.*
Liisa on Leena/a nuorempi. *Лииса моложе Леены.*

HARJOITUKSIA

I. Вместо точек употребите форму V инфинитива от глаголов, данных в скобках.

1. He olivat ... kotoa asemalle, kun puhelin soi. 2. Arkkitehti oli ... uuden upean talon, kun tilaaja joutui konkurssiin. 3. Presidentti oli ... tärkeän asetuksen, kun tilanne maassa muut-

tui. 4. Nuori pariskunta oli ... paremman asunnon, kun hinnat taas nousivat. 5. Kalle oli ... ravintolasta kolmen hengen pöydän, kun tilaisuus peruutettiin. 6. Opiskelijat olivat jo ... , kun ikävä luento loppui.

(allekirjoittaa, lähteä, nukahtaa, saada piirretyksi, tilata, vuokrata)

II. Употребите данные в скобках прилагательные (или наречия) в сравнительной степени, поставив их в соответствующем контексту падеже.

1. Venäjällä on paljon (suuri) kaupunkeja kuin Smolensk. 2. Suomessa on monta (pieni) kaupunkia kuin Jyväskylä. 3. Monet ihmiset pyrkivät saamaan (hyvä) asunnon. 4. Naapurit muuttivat (mukava) vaikkakin (kallis) asuntoon. 5. Emmekö pysty hankkimaan (hyvä) asuntoa? 6. Haluaisin asua (uusi) ja (kaunis) talossa, ei näin vanhanaikaisessa kuin tämä meidän. 7. Pidättekö (suuri) kaupungeista enemmän kuin (pieni)? 8. Pitää elää (terve) elämää. 9. (nopea) autolla on (mukava) matkustaa. 10. Tällä kertaa Lehtiset kutsuivat korjaamaan autoaan (kokenut) automekaanikon. 11. He saivat entistä (hyvä) auton ja (halpa)kin. 12. Liisa on luonteeltaan miellyttävä ja ystävällinen tyttö. Hän pitää monia ystäviään (älykäs) ja (mukava) ihmisinä kuin he todella ovat. Liisa tulee hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Pidän Liisaa (viisas) ja (seurallinen) kuin itse olen.

SANASTO

aate (-tta, -tteen) *идея*
aloite (-tta, aloitteen) *инициатива*
ampumarata (-a, -radan) *стрельбище*
asuintalo (-a, -n) *жилой дом*
avautua (-tuu, -ui) *открываться*
eduskunta (-a, -nnan) *парламент*
(gen.+) edustalla *перед (чем-либо)*
hajottaa (hajotan, -tin) *разрушать; рассеивать; разбирать*
hallinnollinen (-sta, -sen) *административный, управленческий*
hehtaari (-a,-n) *гектар*
huomattava (-a, -n) *заметный*
itä (-ä, idän) *восток*
kaakko (-a, kaakon) *юго-восток*
kaamos (-ta, -ksen) *зимний сумрак (полярная ночь)*
kansannousu (-a,-n) *восстание*
katsoja (-a, -n) *зритель*
kauas *далеко*
kaupunginhallitus (-ta, -ksen) *муниципалитет, мэрия*
kehittyä (-ttyy, -ttyi) *развиваться*
kehä (-ä, -n) *окружность*
kehämoottoritie (-tä, -n) *кольцевая автодорога*
kokonaisuus (-suutta, -suuden) *ансамбль, совокупность*
kukkula (-a, -n) *холм*
kunniatohtori (-a, -n) *почётный доктор*

laajeta (laajenee, -ni) *расширяться*
linna (-a, -n) *замок, крепость*
linnoitus (-ta, -ksen) *крепость*
luode (-tta, luoteen) *северо-запад*
lähiö (-tä, -n) *город-спутник*
länsi (länttä, lännen) *запад*
maininta (-a, -nnan) *упоминание*
monikansallinen (-sta, -sen) *многонациональный*
morsian (-ta, morsiamen) *невеста*
muinaisvenäjä (-ä, -n) *древнерусский язык*
näkyvyys (-yyttä, -den) *видимость*
oikeus (oikeutta, -den) *право*
olympiakisat (-kisoja, -kisojen) *Олимпийские игры*
ooppera (-a, -n) *опера*
palaa (-aa, -oi) *гореть*
palo (-a, -n) / tulipalo *пожар*
(olla) peräisin *происходить*
pinta (-a, pinnan) *поверхность*
pinta-ala (-a, -n) *площадь*
portti (-a, -tin) *ворота, калитка*
maan rajojen ulkopuolella *за пределами страны*
ratikka (-a, -kan) (разг.) *трамвай*
raja (-a, -n) *граница*
rakennuttaa (-tan,-tin) *построить*
sattua (-ttuu, -ttui) *попасть; случаться*
(olla) suosiossa *быть популярным*
tammimuuri (-a, -n) *дубовая стена*
tiedeakatemia (-a, -n) *Академия наук*
tiedemies (-tä, -miehen) *ученый*
toimia (toimii, toimi) *действовать*
tuhota (tuhoan, -tuhosin) *разрушать*
tunnettu (-a, tunnetun) *известный*
uimala (-a, -n) *бассейн*
ulkoasiainministeriö (-tä, -n) *Министерство иностранных дел*
ulottua (-ttuu, -ttui) *простираться*
urheilukenttä (-ä, kentän) *спортплощадка*
valli (-a, -n) *вал*
valtava (-a,- n) *огромный*
vastavihitty (-ä, -tyn) *новобрачный*
virtaus (-ta, -ksen) *течение*
vyöhyke (-ttä, -kkeen) *зона, пояс*
väkiluku (-a,-vun) *число жителей*
ympyrä (-ä, -n) *круг*
ympäröidä (ympäröi) *окружать*
ympäristö (-ä, -n) *окрестность*
ystävyyskaupunki (-a, -kaupungin) *город-побратим*

X

asetus (-ta, asetuksen) *указ*
hallitus (-ta, -ksen) *правительство*
hankkia (hankin) *добыть, достать*
joutua (-dun, -uin) konkurssiin *обанкротиться*
jäädä kesken (jää, jäi) *остаться незаконченным; прерваться*
kiltti (-ä, -tin) *милый, послушный*
kokenut (-ta, -neen) *опытный*
muuttua (-ttuu, -ttui) *меняться*
peruuttaa (-tan, -tin) *отменить*
poliittinen (-sta, -sen) *политический*
pyrkiä (pyrin) *стремиться*
pystyä (-tyn, -tyin) *быть способным*
seurallinen (-sta, -sen) *общительный*
tilanne (-tta, -nteen) *ситуация*
vanhanaikainen (-sta, -sen) *старомодный, устарелый*
varpunen (-sta, -sen) *воробей*

Vuodenajat ja sää

– Hei, Päivi, oletko sinä jo Helsingissä? Ja ovatko Mikko ja Pirjo mukanasi? Vaikka koulun alkuun on vielä runsaasti aikaa!

– Hei, Nina! Katsos, Suomessa koulut loppuvat toukokuun lopulla ja alkavat elokuun puolessavälissä. Vain yliopistot alkavat syyskuussa.

– Niinkö? Venäjällä koulut ja korkeakoulut alkavat samaan aikaan: ensimmäisenä päivänä syyskuuta. Koululaisille, varsinkin ensiluokkalaisille tämä on hyvin juhlallinen "ensimmäisen soiton" päivä. He tulevat kouluun kukkia käsissään, ja valokuvia otetaan muistoksi. Yliopistoissa kastetaan ylioppilaiksi.

– Minkälainen ilma Moskovan alueella on syyskuussa?

– Tavallisesti siellä on kaunis intiaanikesä, lehdet ovat vielä vihreitä, ja vain silloin tällöin näkyy vähän ruskaa.

– Entäs lokakuussa?

– Syksy on jo tullut. Päivät käyvät yhä lyhyemmiksi ja kylmemmiksi.

– Onko Moskovan alueella mannerilmasto?

– On, lauhkea mannerilmasto. Kesä on lämmin, usein kuumakin, varjossa voi olla +30° C.

Времена года и погода

– Привет, Пяйви, ты уже в Хельсинки? И Микко и Пирьо с тобой? Но ведь до школы ещё много времени!

– Привет, Нина! В Финляндии занятия заканчиваются в школе в конце мая и начинаются в середине августа, только в университетах они начинаются в сентябре.

– Вот как? В России школы и вузы начинают работу в одно и то же время: первого сентября. Для школьников, особенно первоклашек, первое сентября – это праздничный день "первого звонка". Они приходят в школу с цветами, фотографируются на память. В университетах происходит посвящение в студенты.

– Какая погода в сентябре в окрестностях Москвы?

– Обычно стоит прекрасное бабье лето, листья на деревьях ещё зелёные, хотя кое-где уже золотые.

– А как в октябре?

– Уже наступает осень. Дни становятся всё короче и холоднее.

– Климат в окрестностях Москвы континентальный?

– Да. Умеренно континентальный. Лето тёплое, часто даже жаркое, в тени может

Keskilämpötila heinäkuussa on +18,1° C. Talvi on kylmä ja luminen, ja joskus on yli kaksikymmentä astetta pakkasta. Keskilämpötila tammikuussa on –10,2° C.

Opiskelijoiden talviloma tai hiihtoloma on 25 (kahdennestakymmenennestäviidennestä) tammikuuta 7 (seitsemänteen) helmikuuta.

– Voiko maaliskuun alussa hiihtää?

– Kevättalvella voi hiihtää, ja se onkin hauskaa, koska päivät ovat valoisat ja kirkkaat.

– Milloin lumi sulaa?

– Jo huhtikuussa.

– Venäjä on iso maa. Minkälainen sää on sen eteläosissa?

– Niihin tulee jo kesä: lämpötila Sotšissa on noin +20° C.

– Milloin alkaa uimakausi Mustanmeren rannalla?

– Jo toukokuussa. Monet ihmiset menevät lomalle mieluummin tähän aikaan, ennen helteitä.

– Entäs Volgan takamailla?

– Aromaat ovat täynnä kukkivia tulppaaneja. Värikäs kukkamatto levittäytyy niin kauas kuin silmä kantaa.

Kun kesä on kuumimmillaan, kirkkaat värit himmenevät ja muuttuvat harmaankeltaisiksi. Aromaan "valkoinen" aurinko polttaa kasvipeitteen melkein tuhkaksi.

быть +30°С; средняя температура июля +18,1° С. Зима бывает холодной и снежной, мороз иногда свыше двадцати градусов. Средняя температура января –10,2°С.

Зимние каникулы студентов (лыжные каникулы) продолжаются с 25 января по 7 февраля.

– А в начале марта можно кататься на лыжах?

– Можно кататься самой ранней весной, и это здорово, потому что дни светлые и ясные.

– Когда тает снег?

– Уже в апреле.

– Россия – большая страна. Какая погода бывает в это время в её южных районах?

– Туда уже приходит лето: температура в Сочи около +20° С.

– Когда наступает купальный сезон на берегу Чёрного моря?

– В мае. Многие с удовольствием приезжают сюда в отпуск в это время, до начала жары.

– А как в заволжских степях?

– Они полны цветущих тюльпанов. Цветной ковёр простирается до самого горизонта.

Когда лето достигает своего разгара, яркие краски тускнеют, становятся серожёлтыми. "Белое" солнце пустыни выжигает травяной ковёр почти дотла.

Vuoristoalueilla, varsinkin solissa ja vuorenselänteillä, lumi sulaa hitaasti ja myöhään. Osa ei ehkä ehdi sulaa ollenkaan, vaan säilyy ikilumena vuodesta toiseen.

– Kestääkö hiihtokausi Altain ja Prielbrusin alueilla kauan?

– Se kestää ympäri vuoden. Monet ihmiset lähtevät hiihtämään juuri sinne.

– Suomalaiset lähtevät tavallisesti hiihtämään Lappiin. Siellä on paras hiihtoaika maalis- ja huhtikuussa. Huhtikuussa kevät tulee Helsinkiinkin. Talvi on siellä kostea ja tuulinen. Helsingin pakkanenkin on kosteaa.

В горных районах, особенно в ущельях и на склонах хребтов, снег тает медленно и поздно. Часть его не тает вообще и сохраняется в ледниках из года в год.

– Как долго длится лыжный сезон на Алтае и в Приэльбрусье?

– Он длится весь год. Многие едут кататься на лыжах именно сюда.

– Финны обычно едут в Лапландию. Там лучше всего ходить на лыжах в марте – апреле. В апреле весна приходит и в Хельсинки. Зима там обычно сырая и ветреная. Сыро бывает даже в мороз.

*

Venäjä levittäytyy lännestä itään tuhansien kilometrien matkalle. Venäjällä esiintyvät kaikki ilmastovyöhykkeet: kylmä, kuuma ja lauhkea vyöhyke sekä monenlaisia kasvillisuusvyöhykkeitä: napa-, tundra-, lauhkea ja subtrooppinen vyöhyke.

Siihen kuuluu 11 aikavyöhykettä. Kun moskovalaiset heräävät aamulla, Kaukoidässä Kamtšatkan alueella on alkuilta.

Tässä valtavassa maassa voi matkustaa ja nähdä todellakin paljon. Voi nauttia vaihtelevasta ilmastosta ja kasvillisuudesta.

Россия простирается с запада на восток на тысячи километров. Здесь представлены все климатические пояса: холодный, жаркий и умеренный, а также многочисленные растительные природные зоны: полярная, тундра, умеренная и субтропическая.

Здесь 11 временных поясов. Когда москвичи просыпаются утром, на Дальнем Востоке, в районе Камчатки наступает вечер.

По такой большой стране можно путешествовать и увидеть действительно многое. И при этом наслаждаться многообразием погоды и растительности.

KEVÄT

maaliskuu huhtikuu toukokuu

Kevätpäivät ovat kirkkaita. Kevätyöt ovat lyhyitä ja valoisia.

KESÄ

kesäkuu heinäkuu elokuu

Kesällä aurinko paistaa. Joskus tulee ukonilma. Juhannusaattona poltetaan kokkoja.

SYKSY

syyskuu lokakuu marraskuu

Syksyllä tuulee ja sataa vettä. Taivaalla on pilviä.

TALVI

joulukuu tammikuu helmikuu

Talvisin sataa lunta tai räntää. Joskus on sumua. Joulukuussa Helsinkiinkin tulee kaamos. Lapissa voi nähdä revontulia.

KIELIOPPIA

1. Дробные числительные (murtoluvut)

Дробные числительные образуются от слабоступенной гласной основы порядковых числительных с помощью суффикса -s:

kolmanne/s (от kolmas – kolmanne-) *треть*
neljänne/s (от neljäs – neljänne-) *четверть*
viidenne/s (от viides – viidenne-) *одна пятая*

kuudenne/s	(от kuudes – kuudenne-)	*одна шестая*
seitsemänne/s	(от seitsemäs – seitsemänne-)	*одна седьмая*
kahdeksanne/s	(от kahdeksas – kahdeksanne-)	*одна восьмая*
yhdeksänne/s	(от yhdeksäs – yhdeksänne-)	*одна девятая*
sadanne/s	(от sadas – sadanne-)	*одна сотая*

Дробное числительное 1/10 имеет две формы: kymmenennes (от kymmenenne-) по общему правилу и kymmenes, образованную от гласной основы количественного числительного kymmene- *десять*.

При указании числителя употребляются сочетания типа yksi kolmannes *одна треть*, kaksi kolmannesta *две трети* и т.д., где при числительных kaksi, kolme и т.д. знаменатель имеет форму партитива единственного числа.

Дробные числительные имеют две основы: гласную основу на **-kse-** (neljännek**se**-) и согласную основу, совпадающую с формой номинатива: neljännes *четверть*.

К целым количественным числительным при дробных числительных добавляется слово kokonaista *целых*: kaksi kokonaista kolme neljännestä *две целых три четвёртых*.

Дробные числительные склоняются как имена существительные на -s типа vastaus *ответ* с гласной основой на **-kse-**:

	yksikkö	monikko
Nom.	neljännes	neljännekset
Gen.	neljänneksen	neljänneksien
Part.	neljännestä	neljänneksiä
Ess.	neljänneksenä	neljänneksinä
Illat.	neljännekseen	neljänneksiin

При склонении дробного числительного изменяются как числитель, так и знаменатель в отдельности: kahdelle neljännekselle *двум четвёртым* и т.д.

Дробные числительные могут быть образованы также с помощью слова osa *часть*: 1/6 - kuudesosa, yksi kuudesosa; 5/6 - viisi kuudesosaa и т.д.

В дробях с числителем kaksi *два* и выше слово osa выступает в форме партитива:

Nom.	kaksi kuudesosaa
Gen.	kahden kuudesosan
Part.	kahta kuudesosaa
Adess.	kahdella kuudesosalla

2. Местоимения (pronominit)

В финском языке существуют такие разряды местоимений, как личные, указательные, вопросительные, относительные, неопределённые, отрицательные и возвратные. Местоимения склоняются во всех падежах, кроме комитатива, инструктива и абессива.

Склонение личных местоимений (persoonapronominien taivutus)

	I persoona		II persoona		III persoona	
	yksikkö	monikko	yksikkö	monikko	yksikkö	monikko
Nom.	minä	me	sinä	te	hän	he
Gen.	minun	meidän	sinun	teidän	hänen	heidän
Akk.	minut	meidät	sinut	teidät	hänet	heidät
Part.	minua	meitä	sinua	teitä	häntä	heitä
Iness.	minussa	meissä	sinussa	teissä	hänessä	heissä
Elat.	minusta	meistä	sinusta	teistä	hänestä	heistä
Illat.	minuun	meihin	sinuun	teihin	häneen	heihin
Adess.	minulla	meillä	sinulla	teillä	hänellä	heillä
Ablat.	minulta	meiltä	sinulta	teiltä	häneltä	heiltä
Allat.	minulle	meille	sinulle	teille	hänelle	heille
Trans.	minuksi	meiksi	sinuksi	teiksi	häneksi	heiksi
Ess.	minuna	meinä	sinuna	teinä	hänenä	heinä

Склонение указательных местоимений (demonstratiivipronominien taivutus)

Nom.	tämä	nämä	tuo	nuo	se	ne
Gen.	tämä/n	nä/i/den	tuo/n	no/i/den	se/n	ni/i/den
Part.	tä/tä	nä/i/tä	tuo/ta	no/i/ta	si/tä	ni/i/tä
Iness.	tä/ssä	nä/i/ssä	tuo/ssa	no/i/ssa	sii/nä	ni/i/ssä
Elat.	tä/stä	nä/i/stä	tuo/sta	no/i/sta	sii/tä	ni/i/stä
Illat.	tä/hän	nä/i/hin	tuo/hon	no/i/hin	sii/hen	ni/i/hin
Adess.	tä/llä	nä/i/llä	tuo/lla	no/i/lla	si/llä	ni/i/llä
Ablat.	tä/ltä	nä/i/ltä	tuo/lta	no/i/lta	si/ltä	ni/i/ltä
Allat.	tä/lle	nä/i/lle	tuo/lle	no/i/lle	si/lle	ni/i/lle
Trans.	tä/ksi	nä/i/ksi	tuo/ksi	no/i/ksi	si/ksi	ni/i/ksi
Ess.	tä/nä	nä/i/nä	tuo/na	no/i/na	si/nä	ni/i/nä

Склонение относительных и вопросительных местоимений (relatiivi- ja interrogatiivipronominien taivutus)

Nom.	kuka	ke/t/kä	mikä	mi/t/kä	joka	jo/t/ka
Gen.	kene/n	ke/i/den	mi/n/kä	–	jo/n/ka	jo/i/den

Part.	ke/tä	ke/i/tä	mi/tä	–	jo/ta	jo/i/ta
Akk.	kene/t	–	–	–	–	–
Iness.	kene/ssä	ke/i/ssä	mi/ssä	–	jo/ssa	jo/i/ssa
Illat	kene/en	ke/i/hin	mi/hin	–	jo/hon	jo/i/hin
Adess.	kene/llä	ke/i/llä	mi/llä	–	jo/lla	jo/i/lla

Местоимение **kaikki** употребляется
1) в единственном числе в значении *всё*:

Nom.	kaikki	Adess.	kaikella
Gen.	kaiken	Ablat.	kaikelta
Part.	kaikkea	Allat.	kaikelle
Iness.	kaikessa	Trans.	kaikeksi
Elat.	kaikesta	Ess.	kaikkena
Illat.	kaikkeen		

Kerroin sinulle kaiken.	*Я рассказал тебе всё.*
He keskustelivat kaikesta.	*Они беседовали обо всём.*
Kiitos kaikesta.	*Спасибо за всё.*
Hän ei tiedä kaikkea.	*Он не знает всего.*

2) во множественном числе в значении *все*:

Nom.	kaikki	Adess.	kaikilla
Gen.	kaikkien	Ablat.	kaikilta
Part.	kaikkia	Allat.	kaikille
Iness.	kaikissa	Trans.	kaikiksi
Elat.	kaikista	Ess.	kaikkina
Illat.	kaikkiin		

Kaikki ovat läsnä.	*Все присутствуют.*
Minä en tunne kaikkia.	*Я всех не знаю.*
Kaikilla opiskelijoilla oli mukana opiskelijakortti.	*У всех студентов был с собой студенческий билет.*

Форма множественного числа kaiket употребляется в идиоматических выражениях: kaiket keväät, talvet jne.

HARJOITUKSIA

I. Переведите на финский язык.

1. Две трети урока мы обсуждали дробные числительные. 2. Он выплатил только одну пятую часть своей ссуды. 3. После тридцатипятипроцентной прибавки моя зарплата составила

1,35 прежней суммы. 4. Две трети сотрудников библиотеки ушли в летний отпуск. 5. У трёх четвертей персонала не было с собой удостоверений. 6. Двадцать уроков составляют четыре пятых объёма материала учебника.

II. Употребите в предложениях необходимые по контексту падежные формы местоимений, данных в скобках в номинативе: a) указательных местоимений, b) вопросительных и относительных местоимений, c) местоимений kaikki.

a) 1. ... lailla ei puhuta. 2. Älä puhu ... ikävästä asiasta enää! 3. ... talossa ei voi asua talvella. 4. ... päivänä satoi vettä. 5. Pane ... kirjat ... hyllyihin ja ... kirjat ... . 6. Panin jo ... kaikki paikoilleen.

(nämä, se, nuo, ne)

b) 1. Se on paras paikka, ... olen koskaan nähnyt. 2. Marja on kaunein tyttö, ... tunnen. 3. ... kieltä opiskelette? 4. ... laatikossa kaikki kirjat ovat? 5. ... hän tuli? 6. ... päivänä te lähdette? 7. ... sinä näit? 8. ... sinä kysyit? 9. ... nuo ihmiset ovat? 10. ... nämä kirjat ovat? 11. ... ei ole täällä? 12. ... on suomalais-venäläisiä sanakirjoja? 13. ... lähetätte nämä kaikki postikortit? 14. ... haluaisitte kysyä? 15. Poika, ... tulee tuolta, on Sirkan poikaystävä. 16. Hän on tulkki, ... tekee työnsä hyvin. 17. Tyttö, ... äsken tapasimme, on minun serkkuni. 18. Kirja, ... olen lukenut, kannattaa kyllä lukea. 19. Tämä on se Sibeliuksen sävellys, ... pidän eniten. 20. Se on asia, ... en halua ajatella enää. 21. Sain viestit, ... olin odottanut kauan. 22. Oletko lukenut sen Skiftesvikin viimeisen novellikokoelman, ... kaikki puhuvat?

(mikä, kuka, ketkä, joka, jotka)

c) 1. Hän auttaa aina meitä ... . 2. Kiitos hänelle ... . 3. Hän pitää meistä ... . 4. Toivotan hänelle ... hyvää.

SANASTO

aikavyöhyke (-ttä, -vyöhykkeen) *часовой пояс*
aro (-a, -n) (aromaa) *степь*
aste (-tta, asteen) (Celsiusta) *градус*
elokuu (-ta, -n) *август*
ensiluokkalainen *первоклассник*
esiintyä (esiintyy, -tyi) *быть в наличии; выступать*
heinäkuu (-ta, -n) *июль*
helle (-ttä, helteen) *жара, зной*
helmikuu (-ta, -n) *февраль*
helmi (helmeä, -men) *жемчужина*
hiihtokausi (-kautta, -kauden) *лыжный сезон*
himmetä (himmenee, -ni) *тускнеть*
huhtikuu (-ta, -n) *апрель*
joulukuu (-ta, -n) *декабрь*

juhannus (-ta, -ksen) *Иванов день*
ikilumi (-lunta, -lumen) *вечный снег*
ilmasto (-a, -n) *климат*
ilmastovyöhyke *климатический пояс*
intiaanikesä (-ä, -n) *бабье лето*
juhlallinen (-sta, -sen) *торжественный*
kastaa (kastan, kastoin) *макать; крестить*
kasvi (-a, -n) *растение*
kasvillisuus (-tta, -den) *растительность*
kasvipeite (-ttä, -peitteen) *растительный покров*
niin kauas kuin silmä kantaa *насколько хватает глаз*
keski- *средний* (в сложных словах)
kesäkuu (-ta, -n) *июнь*
kevättalvi (-talvea, -talven) *ранняя весна, конец зимы*
kokko (-a, kokon) *костёр*
kostea (-a, -n) *влажный, сырой*
lauhkea (-a, -n) (ilmasto) *умеренный (климат)*
levittäytyä (tyy, -tyi) *простираться*
lokakuu (-ta, -n) *октябрь*
lumi (lunta, lumen) *снег*
luminen (-sta, -sen) *снежный*
maaliskuu (-ta, -n) *март*
marraskuu (-ta, -n) *ноябрь*
mannerilmasto (-a, -n) *континентальный климат*
muistoksi *на память*
Mustanmeren ranta (-a, -nnan) *Черноморское побережье (берег)*
napa (-a, navan) *полюс*
polttaa (-tan, -tin) (tuhkaksi = tuhaksi) *сжечь (дотла)*
revontulet (-ia, -ien) pl *северное сияние*
sataa (-taa, -toi) *идёт дождь*
sataa lunta *идёт снег*
selänne (-ttä, selänteen) *хребет, кряж*
sisämaassa *внутри страны*
sola (-a, -n) *ущелье, перевал*
subtrooppinen (-sta, -sen) *субтропический*
sulaa (sulaa, suli) *таять*
sumu (-a, -n) *туман*
syyskuu (-ta, -n) *сентябрь*
tammikuu (-ta, -n) *январь*
toukokuu (-ta, -n) *май*
tuhka (-a, -n) *зола, пепел*
tuulla (tuulee, tuuli) *дует (ветер)*
uimakausi (-kautta, -kauden) *купальный сезон*
ukonilma (-a, -n) *гроза*
vaihdella (-telen, -lin) *меняться*
varjo (-a, -n) *тень*
ympäri vuoden *круглый год*

X

henkilötodistus (-ta, -todistuksen) *удостоверение личности*
korotus (-ta, -ksen) *повышение*
olla läsnä *присутствовать*
manner (-ta, manteren) *материк*
murtoluku (-a, -vun) *дробное число*
opiskelijakortti (-a, -tin) *студенческий билет*
sävellys (-tä, sävellyksen) *мелодия*
ukkonen (ukkosta, -sen) *гром*

Poliklinikalla	В поликлинике
– Päivää, Martta, oletko saanut flunssan?	– Здравствуй, Марта, ты заболела гриппом?
– En ole. Mutta olen saanut parantolapaikan Jurmalasta.	– Нет. Я получила путёвку в санаторий в Юрмале.
– Ja ennen lähtöäsi sinne sinun on pantava oma potilaskorttisi kuntoon?	– И до отъезда тебе нужно оформить санаторную карту?
– Kyllä, on käytävä poliklinikalla, monien lääkärien vastaanotolla.	– Да. Пришлось идти в поликлинику на приём ко многим врачам.
– Saadaksesi heidän lausuntonsa ja määräyksensä?	– Чтобы получить их заключение и указания?
– Tietenkin. On käytävä yleislääkärin, korva- ja kurkkulääkärin, kirurgin, neurologin, silmälääkärin ja hammaslääkärin vastaanotolla.	– Конечно. Надо посетить терапевта, отоларинголога, хирурга, невропатолога, окулиста и стоматолога.
– Onhan siinä lääkäreitä!	– Сколько же врачей!
– Niin. Mutta toisaalta minun olisi jo kauan sitten tarvinnut käydä yleislääkärillä, koska en ole voinut aivan hyvin: päätäni särkee usein, varsinkin kun olen väsynyt. Verenpaineeni on varmasti noussut, joten olisi hyvä mitata se.	– Да, но, с другой стороны, мне уже давно следовало бы сходить к терапевту, потому что я себя неважно чувствую: часто болит голова, особенно когда устану. Наверняка давление поднялось, так что хорошо бы его измерить.
– Saatko helposti flunssan, jos sitä vain on liikkeellä? Minä saan sen helposti.	– И ты легко подхватываешь грипп, как только начинается эпидемия? Я вот сразу же заболеваю.
– Saan kovan nuhan, ja kurkkuni tulee kipeäksi, sitten kurkunpääntulehdus kehittyy keuhkokatarriksi, niin että yskin pitkän aikaa.	– У меня появляется сильный насморк, болит горло, начинается трахеит, потом бронхит, так что долго кашляю.
– Auttaako yskänlääke?	– Лекарства от кашля помогают?

– Eipä juuri auta.
– Entä auttavatko antibiootit?
– Olen allerginen antibiooteille. Kuumetta en muuten saa helposti, joten ei tee mieli mennä heti vuoteeseen, vaikka tietysti pitäisi.
– Minäkin vain toivon, että se menisi ohi, jos otan asperiinia ja juon kuumaa teetä tai maitoa.
– Lisäksi minä kärsin usein mitä hirveimmästä unettomuudesta. Olisi hyvä neuvotella lääkärin kanssa. Voi, nyt on tullut minun vuoroni, valomerkki oven yläpuolella syttyi...

Silmälääkärillä koin mitä epämiellyttävimmän yllätyksen: en voinut lukea alimman rivin pieniä kirjaimia.
– Mutta minulla on aina ollut erittäin hyvä näkö!
– En voi sanoa, että olette likinäköinen, mutta jotkut ihmiset tarvitsevat siitä huolimatta lukulaseja ja niin myös te. Kirjoitan teille reseptin, jolla tilaatte optikolta silmälasit.

Hammaslääkärillä oli jono, mutta odottamiseen ei kulunut pitkää aikaa.
– Mikä teitä vaivaa? No, tarkastetaan hampaanne. Avatkaa suunne, olkaa hyvä! Kruununne ei ole rikki, se on kunnossa, ja samoin ovat ikenet.

– Почти не помогают.
– А антибиотики?
– На антибиотики у меня аллергия. Но температура обычно повышается редко, так что не хочется ложиться в постель, хотя и следовало бы.
– Я тоже всегда надеюсь, что всё пройдёт, если принять аспирин и выпить горячего чаю или молока.
– А я к тому же часто страдаю от ужаснейшей бессонницы. Хорошо было бы посоветоваться с врачом. А, вот уже моя очередь, над дверью загорелась лампочка...

У окулиста меня ожидал неприятнейший сюрприз: я не смогла прочитать маленьких букв в самой нижней строчке.
– Но у меня всегда было очень хорошее зрение!
– Не могу сказать, что Вы близоруки, но некоторым людям, несмотря на это, нужны очки для чтения и Вам тоже. Я выпишу рецепт, и Вы закажете очки в "Оптике".

У стоматолога была очередь, но ждать пришлось недолго.
– Что Вас беспокоит? Ну, посмотрим, что у Вас с зубами. Откройте рот, пожалуйста! Коронка цела, в порядке, и дёсны тоже.

Ientulehdusta ei ole. Entäs hampaat... Eikö teillä ole yhtään hammassärkyä? Hyvä on, mutta tuosta poskihampaasta on irronnut paikka. Paikataan se uudelleen. Sattuuko? Huuhtokaa suu ja sylkäiskää!

Olisi hyvä hoitaa tuo hammas myös, mutta se voi odottaa lomalta paluutanne. Muuten, jos haluatte, voitte tulla vastaanotolleni huomenna klo 16 tai ylihuomenna klo 9 aamulla.

– Siinä tapauksessa huomenna. Kiitos ja näkemiin!

Воспаления дёсен нет. Теперь зубы... Зубы у Вас не болят? Хорошо, но из этого коренного зуба выпала пломба. Запломбируем его снова. Вот так больно? Прополощите рот и сплюньте!

Хорошо было бы заняться и тем зубом, но с ним можно подождать до Вашего возвращения из отпуска. Хотя, если хотите, можете прийти ко мне на приём в 16 часов завтра или послезавтра в 9 утра.

– В таком случае завтра. Спасибо. До свидания!

*

Olin töissä. Pöydälläni puhelin soi. Nostin kuulokkeen ja kuulin:

– Äiti, Maris oli mäkeä laskemassa ja kaatui ja katkaisi ehkä jalkansa. Hän pääsi vaivoin kotiin.

Tultuani kiireesti taksilla kotiin pyysin taksia odottamaan portaiden edessä.

– No, Maris, näytä minulle, mitä särkee. Voi, kuinka nilkkasi on turvoksissa! Mennään heti terveysasemalle.

Menemme kirurgin vastaanotolle. On tietysti otettava röntgenkuva. Siten saamme selville, onko kyseessä luunmurtuma vai nyrjähdys. Tai onko lihasvenähtymä. Mennään nyt, poikakulta!

Я была на работе. На столе зазвонил телефон. Я сняла трубку и услышала:

– Мама, Марис катался с горки, упал и, кажется, сломал себе ногу. Он с трудом добрался до дому.

Примчавшись домой на такси, я попросила водителя подождать у подъезда.

– Ну, Марис, показывай, что болит. Ой, как у тебя лодыжка опухла! Сейчас же едем в травмопункт.

Идём на приём к хирургу. Конечно, надо сделать рентген. И станет ясно, перелом это или вывих. Или, может быть, растяжение. Пойдём, мой мальчик!

Hammastani särkee.
Minua viluttaa.
Antakaa ensiapua!
Poistetaan hammas.

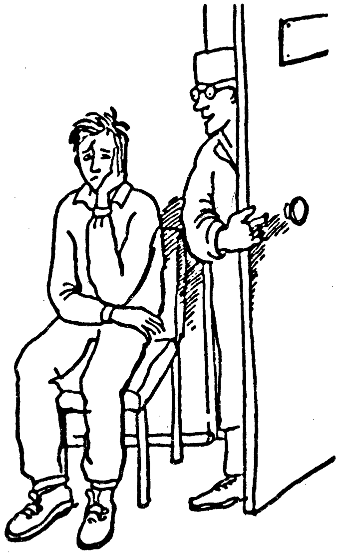

Vatsani on kipeä.
Minua oksettaa.
Minua pyörryttää.
Kutsutaan ambulanssi!

KIELIOPPIA

1. Превосходная степень сравнения прилагательных (adjektiivien superlatiivi)

Превосходная степень образуется прибавлением суффикса **-in** (в гласной основе суперлатива реализацией суффикса будет **-impa-** (**-impä-**) / **-imma-** (**-immä-**)) к генитивной основе прилагательного, т.е. к слабоступенной (при наличии чередования ступеней согласных) основе одноосновных прилагательных или к гласной основе двухосновных.

Конечные гласные основы прилагательных положительной степени **-a-**, **-ä-** и **-e-** перед суффиксальным показателем суперлатива **-in** выпадают.

Изменение других конечных гласных основы под влиянием суффикса **-in** происходит согласно общим правилам из-

менения конечных гласных основы под влиянием суффиксального -i- (см. таблицу в уроке 5):

Perusmuoto	Komparatiivi	Superlatiivi
vanha (vanha/n)	vanhe/mpi	vanh/**in**
selvä (selvä/n)	selve/mpi	selv/**in**
tärkeä (tärkeä/n)	tärkeä/mpi	tärke/**in**
vakava (vakava/n)	vakava/mpi	vakav/**in**
iso (iso/n)	iso/mpi	iso/**in**
hullu (hullu/n)	hullu/mpi	hullu/**in**
kiltti (kilti/n)	kilti/mpi	kilte/**in**
lämmin (lämpimä/n)	lämpimä/mpi	lämpim/**in**
pieni (piene/n)	piene/mpi	pien/**in**
uusi (uude/n)	uude/mpi	uus/**in**
keltainen (keltaise/n)	keltaise/mpi	keltais/**in**
kaunis (kaunii/n)	kaunii/mpi	kaune/**in**
lyhyt (lyhye/n)	lyhye/mpi	lyhy/**in**

В превосходной степени все прилагательные становятся двухосновными:

Part. kaunein/ta (согласная основа kaunei**n**-)
Gen. kauneimma/n (слабоступ. гласная основа kaunei**mma**-)
Ess. kauneimpa/na (сильноступ. гласная основа kaunei**mpa**-)

Superlatiivin

	yksikön taivutus	monikon taivutus
Nom.	hullu/in	hullu/imma/t
Part.	hullu/in/ta	hullu/imp/i/a
Gen.	hullu/imma/n	hullu/imp/i/en
Iness.	hullu/imma/ssa	hullu/imm/i/ssa
Elat.	hullu/imma/sta	hullu/imm/i/sta
Adess.	hullu/imma/lla	hullu/imm/i/lla
Ablat.	hullu/imma/lta	hullu/imm/i/lta
Allat.	hullu/imma/lle	hullu/imm/i/lle
Illat.	hullu/impa/an	hullu/imp/i/in
Trans.	hullu/imma/ksi	hullu/imm/i/ksi
Ess.	hullu/impa/na	hullu/impi/na

Следующие прилагательные образуют превосходную степень особо:

pitkä (pite/mpi)	pisin (pis/immä/n, pis/in/tä, pis/imp/i/ä)	*самый длинный*

lyhyt (lyh(y)e/mpi)	lyh(y)/in (lyhy/imm/än, lyhy/in/tä, lyhy/imp/i/ä)	*самый короткий*
hyvä (pare/mpi)	paras (parhain)	*наилучший*
uusi (uude/mpi)	uus/in (uus/imma/n, uus/in/ta, uus/imp/i/a)	*самый новый*

Прилагательные в превосходной степени согласуются с определяемым словом в числе и падеже.

Некоторые наречия также образуют превосходную степень особо:

paljon (enemmän)	eniten	*больше всего*
vähän (vähemmän)	vähiten	*меньше всего*

2. Склонение неопределённых местоимений (indefiniitti-pronominien taivutus) joku, jokin, jompikumpi, kumpikin

Местоимение **joku** *некто, кто-то*, употребляемое только по отношению к людям, – сложное по своему составу слово. В нём склоняются обе части:

	yksikkö	monikko
Nom.	joku	jo/t/ku/t
Gen.	jo/n/ku/n	jo/i/den/ku/i/den
Part.	jo/ta/ku/ta	jo/i/ta/ku/i/ta
Iness.	jo/ssa/ku/ssa	jo/i/ssa/ku/i/ssa
Elat.	jo/sta/ku/sta	jo/i/sta/ku/i/sta
Illat.	jo/hon/ku/hun	jo/i/hin/ku/i/hin
Adess.	jo/lla/ku/lla	jo/i/lla/ku/i/lla
Ablat.	jo/lta/ku/lta	jo/i/lta/ku/i/lta
Allat.	jo/lle/ku/lle	jo/i/lle/ku/i/lle
Trans.	jo/ksi/ku/ksi	jo/i/ksi/ku/i/ksi
Ess.	jo/na/ku/na	jo/i/na/ku/i/na

В местоимении **jokin** *нечто, что-то*, которое может употребляться и тогда, когда речь идет о людях, **-kin** является частицей при основе **jo-**, присоединяющей к себе показатели числа и падежа. Частица **-kin** занимает конечную позицию в словоформе. В некоторых падежах согласный **-k-** частицы **-kin** может опускаться:

	yksikkö	monikko
Nom.	jokin	jotkin
Gen.	jo/n/kin	jo/i/den/kin
Part.	jo/ta/kin (jotain)	jo/i/ta/kin (joitain)

Iness.	jo/ssa/kin (jossain)	jo/i/ssa/kin (joissain)
Elat.	jo/sta/kin (jostain)	jo/i/sta/kin (joistain)
Illat.	jo/hon/kin	jo/i/hin/kin
Adess.	jo/lla/kin (jollain)	jo/i/lla/kin (joillain)
Ablat.	jo/lta/kin (joltain)	jo/i/lta/kin (joiltain)
Allat.	jo/lle/kin	jo/i/lle/kin
Trans.	jo/ksi/kin	jo/i/ksi/kin
Ess.	jo/na/kin (jonain)	jo/i/na/kin (joinain)

В местоимении **jompi/kumpi** *любой из двух* склоняются обе части, в местоимении **kumpi/kin** *каждый из двух, оба* изменяется местоимение **kumpi**:

	yksikkö	monikko
Nom.	jompikumpi	jomma/t/kumma/t
Gen.	jomma/n/kumma/n	jomp/i/en/kump/i/en
Part.	jompa/a/kumpa/a	jomp/i/a/kump/i/a
Iness.	jomma/ssa/kumma/ssa	jomm/i/ssa/kumm/i/ssa
Elat.	jomma/sta/kumma/sta	jomm/i/sta/kumm/i/sta
Illat.	jompa/an/kumpa/an	jomp/i/in/kump/i/in
Adess.	jomma/lla/kumma/lla	jomm/i/lla/kumm/i/lla
Ablat.	jomma/lta/kumma/lta	jomm/i/lta/kumm/i/lta
Allat.	jomma/lle/kumma/lle	jomm/i/lle/kumm/i/lle
Trans.	jomma/ksi/kumma/ksi	jomm/i/ksi/kumm/i/ksi
Ess.	jompa/na/kumpa/na	jomp/i/na/kump/i/na
Nom.	kumpikin	kumma/t/kin
Gen.	kumma/n/kin	kump/i/en/kin
Part.	kumpa/a/kin	kump/i/a/kin
Iness.	kumma/ssa/kin	kumm/i/ssa/kin
Elat.	kumma/sta/kin	kumm/i/sta/kin
Illat.	kumpa/an/kin	kump/i/in/kin
Adess.	kumma/lla/kin	kumm/i/lla/kin
Ablat.	kumma/lta/kin	kumm/i/lta/kin
Allat.	kumma/lle/kin	kumm/i/lle/kin
Trans.	kumma/ksi/kin	kumm/i/ksi/kin
Ess.	kumpa/na/kin	kump/i/na/kin

HARJOITUKSIA

I. Употребите в данных предложениях, согласно образцу, сравнительную и превосходную степень прилагательных.

Образец. *Metropol on kauniimpi kuin monet muut*

Moskovan hotellit. – Metropol on Moskovan monia muita hotelleja kauniimpi. – Metropol on Moskovan kauneimpia hotelleja.

1. Olga on parempi opiskelija kuin muut kieliryhmän opiskelijat. 2. Iivana Suuren kellotapuli on korkeampi kuin monet muut Moskovan rakennukset. 3. Rudolf Nurejev on kuuluisampi kuin monet muut balettitanssijat. 4. Venäjällä Mansikkapaikka on tunnetumpi kuin monet muut Bergmanin elokuvat. 5. Bon Jovi on Venäjällä suositumpi kuin monet muut ulkomaiset poptähdet.

II. Употребите данные в скобках прилагательные в необходимом по контексту падеже превосходной степени.

Образец. *Me ajoimme kaupungin (iso) tavaratalon ohi. – Me ajoimme kaupungin isoimman tavaratalon ohi.*

1. Lahtiset ostavat vaatteita kaupungin (kallis) kaupoista. 2. Oletko käynyt Venäjän (kaunis) historiallisissa kaupungeissa? 3. Moskova kuuluu Venäjän (vanha) kaupunkeihin. 4. Hän haki tämän vuoden (luettu) kirjan. 5. Minä ostin (halpa) kumisaappaat. 6. Kävin Pietarin alueella vuoden (valoisa) aikana. 7. Oletko tehnyt tämän kappaleen (vaikea) tehtävät? 8. Haluatteko asua kaupungin (vanha) vai (uusi) osassa?

III. Вместо точек вставьте местоимения joku и jokin в соответствующем падеже.

1. ... koputtaa oveen. 2. Ovella on ... tyttöjä, jotka kysyvät Mišaa. 3. Miša lähti äsken ... konserttiin, hän oli jo kauan halunnut kuunnella ... hyvää rokkia. 4. Saitko kirjeen ... ? 5. ... mielestä sinä voisit lähteä jo nyt. 6. Minusta sinä pidät enemmän ... toisesta. 7. Jos sinä et ole varma, kysy ..., joka todennäköisesti tietää. 8. Voimmeko me tavata vielä ... päivänä? 9. Menisimme ... hyvään ravintolaan syömään ja juomaan ... kevyitä ranskalaisia viinejä. 10. Ovi on suljettu, mutta ... taitaa olla avaimet.

IV. Переведите на финский язык.

1. Я много думаю об одном (некоем) человеке. 2. Мне нравится один человек (некто). 3. Я влюбился (влюбилась) в одного (некоего) человека. 4. Я восхищаюсь одним (неким) человеком. 5. Мне не нравится один (некий) человек. 6. Я не выношу одного (некоего) человека. 7. Я ненавижу одного (некоего) человека.

V. Замените в предложениях a) форму sekä ... että ... (*как ... , так и ...*) на kumpikin (molemmat); b) форму joko ... tai ... (*или ... или ...*) на jompikumpi.

a) 1. Minä toin autolla asemalle sekä Liisan että Leenan. 2. Hän otti valokuvan sekä isoisästään että isoäidistään. 3. Minä tapasin pihalla sekä Matin että Mikon. 4. Minä ihailen sekä Anna-Liisaa että Sirkka-Liisaa. 5. He kirjoittivat joulukortteja sekä äidilleen että tädilleen. 6. Turistien pitäisi tutustua sekä Kuopioon että Savonlinnaan. 7. Pidän sekä greipeistä että appelsiineista.

b) 1. Joko tämä arpalippu tai tuo varmaankin voittaa. 2. Joko ensimmäisessä tai toisessa tapauksessa sinä kyllä onnistut. 3. Tervetuloa meille joko ensimmäisenä tai toisena pyhäpäivänä. 4. Saanko ottaa näistä kaseteista joko ensimmäisen tai toisen? 5. Voin ottaa mukaan joko serkkuni tai pikkuserkkuni.

SANASTO

allerginen (-sta, -sen) *аллергичный*
ambulanssi (-a, -n) *скорая помощь*
ensiapu (-a, -vun) *первая помощь*
epämiellyttävä (-ä, -n) *неприятный*
flunssa (-a, -n) *грипп*
flunssaa on liikkeellä *эпидемия гриппа*
hammas (-ta, hampaan) *зуб*
hammaslääkäri (-ä, -n) *стоматолог*
huolimatta *несмотря на*
huuhtoa (-don, -doin) *полоскать*
ien (-tä, ikenen) *десна*
ikenet (ikeniä, -ien) *дёсны*
irrota (irtoaa, irtosi) *отделяться*
jalka (-a, jalan) *нога*
keuhko (-a, -n) *лёгкое*
keuhkokatarri (-a, -n) *бронхит*
olla kipeä *болеть*
kirjain (-ta, kirjaimen) *буква*
kirurgi (-a, -n) *хирург*
kokea (koen, koin) *испытать*
korva (-a,- n) *ухо*
korva- ja kurkkulääkäri (-ä, -n) *отоларинголог*
kruunu (-a, -n) *коронка (зуба)*
kurkku (-a, kurkun) *горло*
kurkunpää (-tä, -n) *гортань*
kurkunpääntulehdus *фарингит*
kuuloke (-tta, kuulokkeen) *телефонная трубка*
kuume (-tta, -meen) *температура*
kuumemittari (-a, -n) *термометр*
laskea mäkeä *кататься с горки*
lausunto (-a, -nnon) *заключение*
lihas (-ta, lihaksen) *мышца*
lihasvenähtymä (-ä, -n) *растяжение мышцы*
likinäköinen (-stä, -sen) *близорукий*
lukulasit (-eja, -ien) *очки для чтения*
luu (-ta, -n) *кость*
(luun)murtuma (-a,- n) *перелом (кости)*
lääke (-ttä, lääkkeen) *лекарство*
lääkäri (-ä, -n) *врач*
mitata (mittaan, mittasin) (verenpainetta) *измерить (давление)*
neurologi (-a, -n) *невропатолог*
neuvotella (neuvottelen, -lin) *консультироваться*
nilkka (-a, nilkan) *лодыжка*
nuha (-a, -n) *насморк*

nyrjähdys (-tä, -dyksen) *вывих*
näkö (-ä, näön) *зрение*
oksettaa (-ttaa, -tti) *тошнить*
optikko (-a, optikon) *оптик*
paikata (paikkaan, paikkasin) *запломбировать; залатать*
paikka (-a, paikan) *пломба*
parantola (-a, -n) *санаторий*
poistaa (poistan, -tin) *удалять*
poskihammas (-ta, -hampaan) *коренной зуб*
(potilas) kortti (-a, -kortin) *(больничная) карта (пациента)*
pyörryttää (-ttää, -tti) *кружится голова*
resepti (-ä, -n) *рецепт*
röntgenkuva (-a, -n) *рентгеновский снимок*
ottaa röntgenkuva *сделать рентген*
saada selville *выяснить*
sattua (-ttuu,-ttui) *ощущать боль*
silmälasit (-laseja, -lasien) *очки*
silmälääkäri (-ä, -n) *окулист*
siten *так, таким образом*
suu (-ta, -n) *рот*
sylkäistä (-sen, -sin) *сплюнуть*
syttyä (-ttyy, -ttyi) *загореться*
särkeä (särkee, -ki) 1) *ломать; разрушать;* 2) *болеть, ломить*
särky (-ä, säryn) *боль*
toisaalta *с другой стороны*
tulehdus (-ta, -tulehduksen) *воспаление*
(olla) turvoksissa *распухнуть*
unettomuus (unettomuutta, -den) *бессонница*
vaivata (vaivaa, vaivasi) *мучить*
minua ei vaivaa mikään *у меня ничего не болит*
vaivoin *с трудом, насилу*
valomerkki (-ä, -merkin) *световой сигнал (лампочка)*
vatsa (-a, -n) *живот, желудок*
verenpaine (-tta, -paineen) *кровяное давление*
vilu (-a, -n) *холод, озноб*
viluttaa (-ttaa, -tti) *знобить*
(olla) väsynyt = väsyä *устать*
yleislääkäri (-ä, -n) *терапевт*
yllätys (-tä, yllätyksen) *сюрприз*
yskiä (yskin) *кашлять*
yskä (-ä, -n) *кашель*
yskänlääke (-ttä, -lääkkeen) *лекарство от кашля*

X

arpa (-a, -van) 1) *жребий;* 2) (arpalippu) *лотерейный билет*
hullu (-a, -n) *безумный*
kellotapuli (-a, -n) *колокольня*
koputtaa (koputan, -tin) *стучать*
mittari (-a, -n) *измеритель*
optiikka (-a, -kan) *оптика*
potilas (-ta, potilaan) *пациент*
pyhäpäivä (-ä, -n) *праздничный день*
tapaus (-ta, -ksen) *случай*
todennäköisesti *очевидно*
uni (unta, unen) *сон*
vakava (-a, -n) *прочный; серьёзный*
väsyttää (väsytän, -tin) *утомлять*

Meillä on vieraita

Tänään meillä oli vierailulla suomalainen pariskunta: Risto Mäkinen ja hänen vaimonsa Ritva. Risto on täällä töissä, hän on mieheni työtoveri. Risto on käynyt meillä melko usein. Ritva on tullut Moskovaan juuri äskettäin.

– Miten sinä täällä viihdyt, Ritva? Oletko ollut Mokovassa aikaisemmin?

– Olen ollut täällä kymmenen kuukautta stipendiaattina lääketieteellisessä korkeakoulussa. Asuin silloin vanhassa opiskelija-asuntolassa. Viihdyin siellä tavattoman hyvin, siellä oli muitakin suomalaisia stipendiaatteja, minulla oli siis seuraa.

Lisäksi sain useita venäläisiä ystäviä ja ystävystyin myös kahden liettualaisen tytön kanssa, jotka asuivat samassa asuntolassa. Talvilomalla matkustin Vilnaan viikoksi tutustuakseni tyttöjen perheisiin ja myös kaupunkiin.

Heidän vanhempansa olivat erittäin mukavia ihmisiä. Kaupungissa oli paljon historiallista, mutta nykypäivä oli silloin suhteellisen vaatimaton.

– Entäs moskovalaiset ystävät?

– Yksi perhe on käynyt Hel-

У нас гости

Сегодня у нас в гостях была финская супружеская пара: Ристо Мякинен и его жена Ритва. Ристо здесь работает, он коллега моего мужа. Ристо бывает у нас довольно часто. Ритва приехала в Москву совсем недавно.

– Как тебе живётся в нашем городе, Ритва? Ты бывала в Москве раньше?

– Была десять месяцев стажёром в медицинском институте. Я жила тогда в студенческом общежитии. Мне было здесь очень хорошо, в общежитии жили и другие финские стажёры, так что у меня была компания.

У меня было также много русских друзей, я подружилась и с двумя девушками из Литвы, они жили в том же общежитии. В зимние каникулы я ездила на неделю в Вильнюс, чтобы познакомиться с семьями моих приятельниц и с городом.

Их родители очень приятные люди. В городе же было много примет истории, но его современная действительность выглядела тогда относительно скромной.

– А московские друзья?

– Одна семья приезжала в

singissä turistina. Toivottavasti he pitivät matkastaan. Minä olen oppinut venäjää pääasiassa tämän perheen avulla.

– Sinä puhut venäjää sujuvasti, melkein yhtä hyvin kuin miehesi.
– Ei, minun venäjän kielen taitoani ei voi vielä verrata Riston taitoon. Mutta varmasti se kehittyy, nythän saan enemmän harjoitusta.
– Vaimoni tulee kyllä ilman muuta toimeen venäjän kielen sanavarastollaan tavallisissa keskusteluissa. Hän opiskelee venäjää ahkerasti, lukee venäläisiä klassikoita ja nykykirjallisuutta.
– Tervetuloa meille useammin, voisimme jutella enemmän. Moskova on muuten muuttunut paljon siitä ajasta, kun olit täällä. On rakennettu monia uusia asuintaloja, virastotaloja, hotelleja, teattereita ja elokuvateattereita.

Kuule, oletteko käyneet Moskovan akateemisessa taiteellisessa teatterissa? Sen uusi rakennus on aivan keskustassa. Voimme mennä sinne ensi viikolla. Meillä on liput Maeterlinckin Siniseen lintuun.
– Kiitos, tulemme mielellämme. Riston kanssa kävimme eilen Uuden Arbatin valtakadulla sijaitsevassa Oktjabr-konserttisalissa. Samassa talossa on samanniminen elokuvateatteri.

Хельсинки в туристическую поездку, надеюсь, что им понравилось. Я научилась русскому языку в основном с их помощью.
– Ты говоришь по-русски свободно, почти так же хорошо, как твой муж.
– Нет, мой русский нельзя сравнить с тем, как говорит Ристо. Но, конечно, я буду говорить лучше, ведь теперь у меня будет больше практики.
– Конечно, моя жена вполне обходится в обычных беседах своим русским словарным запасом. Она прилежно изучает русский язык, читает русских классиков и современную литературу.
– Приходите к нам чаще, мы сможем больше разговаривать. Кстати, Москва очень изменилась с тех пор, как ты была здесь. Построено много новых жилых домов, учреждений, гостиниц, театров и кинотеатров.

Послушай, вы были в Москве в Художественном академическом театре? Его новое здание в самом центре. Можно пойти туда на следующей неделе, у нас есть билеты на "Синюю птицу" Метерлинка.
– Спасибо, пойдём с удовольствием. Вчера мы были с Ристо в концертном зале "Октябрь" на Новом Арбате. В том же здании – кинотеатр. Кстати, там очень хороший

Siellä on muuten oikein mukava baari.

Risto saa toivottavasti kausikortin Olympiakylän uimalaan. Minä harrastan uintia.

– Mitä lajia?

– Rintauintia. Ja mitä te harrastatte?

– Viktor ja minä olemme innokkaita hiihtämään. Luulen muuten, että kaikki suomalaiset osaavat lapsuudestaan saakka hiihtää.

– Koska he pitävät siitä kovasti. Mennäänkö joskus hiihtämään Vorobjovinvuorille? Siellä voi katsella mäkihyppyä. Se on vaikuttavan näköistä, eikös vain?

бар.

А Ристо, наверное, получит абонемент в плавательный бассейн Олимпийской деревни. Я увлекаюсь плаванием.

– Каким видом?

– Брассом. А что вы любите?

– Виктор и я очень любим ходить на лыжах. Кстати, мне кажется, что все финны уже с детства умеют ходить на лыжах.

– Потому что они это очень любят. Поедем как-нибудь на Воробьёвы горы кататься на лыжах? Там можно посмотреть прыжки с трамплина. Это впечатляет, правда?

Tove Janssonin ihmeellinen maailma

Vika. Uskotko, Ritva, että nähtyään televisiosta Muumilaakson tarinoita -sarjaan kuuluvan piirrosfilmin kuusivuotias tyttäreni aivan rakastui muumipeikkoihin!

Ritva. Ei ihme, Vika. Kaikki lapset pitävät kovasti muumipeikoista. Jos haluat, voin lainata sinulle pari videota, niin pikku tyttäresi ei tarvitse erota Muumilaakson asukkaista ja hän voi seurata lempihahmojensa muitakin seikkailuja. Niitä piirrosfilmejä on tehty runsaasti.

Волшебный мир Туве Янссон

Вика. Ты не поверишь, Ритва, когда моя шестилетняя дочь посмотрела по телевизору мультфильм из серии "Сказки долины мумми-троллей", она в этих троллей просто влюбилась!

Ритва. Это не удивительно. Все дети очень любят мумми-троллей. Хочешь, дам тебе на время пару видеокассет, так что твоей дочке не придётся расставаться с обитателями Муммидола и она сможет следить за новыми приключениями своих любимых героев. Этих мультфиль-

V. Paljon kiitoksia, lainaisin mielelläni. Mutta kuule, eikö se ole todellakin hauska, tämä Tove Janssonin kuvittelema maailma?! Hänen tarinoitaan on käännetty venäjäksikin vaikka kuinka paljon. Esimerkiksi kauheasta Mörröstä ja hänen omistamastaan rubiinista. Luin itse lapsuudessani tarinan pyrstötähdestä ja pidin siitä paljon. Muistaakseni tämä tarina, sen vaikuttava, vaikka tietenkin hiukan ivallisesti kuvattu katastrofin aavistuksen tunnelma teki minuun syvän vaikutelman.

Oikeastaan monissa Tove Janssonin saduissa sekoittuu toisaalta pelko ja toisaalta sopuisan perheen turvallisuuden tunne.

R. Kai sinua kiinnostaa, Vika, että myös monien arvostelijoiden mielestä Tove Janssonin kuvittelemassa Muumilaakson maailmassa on paljon ihmistunteisiin liittyvää. Olen itse lukenut ihanan tarinan Vilijonkasta, joka uskoi katastrofeihin, ja kamalasta öisestä myrskystä.

V. Tove Jansson esiintyy omissa saduissaan melkoisessa määrin viisaana ja huomaavaisena ihmiskuvaajana, eikö niin?

R. Olet minusta aivan oikeassa. Ja se oli ihana oivallus: keksiä niin sympaattinen ja ihmeelli-

мов снято очень много.

В. Большое спасибо, я с удовольствием взяла бы их у тебя на время. Слушай, а разве он и в самом деле не чудесен, этот придуманный Туве Янссон мир!? Многие из её историй переведены и на русский язык. Например, об ужасной Морре и её рубине. Я сама читала в детстве историю о комете, и она мне очень нравилась. Насколько я помню, эта история, и то, хоть и не без иронии данное предчувствие катастрофы, которое её пронизывает, произвели на меня большое впечатление.

На самом деле во многих сказках Туве присутствуют, с одной стороны, страх, а с другой – чувство безопасности в очень дружной семье.

Р. Наверное, Вика, тебя заинтересует, что, по мнению литературных критиков, в выдуманном Туве Янссон мире долины Мумми многое связано именно с человеческими чувствами. Я сама читала прелестную сказку о верившей в катастрофы Филифьонке и о последовавшей страшной ночной буре.

В. В своих сказках Туве Янссон предстаёт весьма мудрым и чутким описателем человеческих характеров, не так ли?

Р. По-моему, ты совершенно права. И это была чудесная находка: придумать такое

nen otus kuin Muumipeikko.

V. Muutkin Muumilaakson asukkaat ovat sympaattisia ja hauskoja: huolestunut Muumimamma tai arka näkymätön lapsi, jopa vielä aina piikittelevä pikku Myy.

R. Mutta Tove Jansson ei ole vain satuseppo, vaikka hänet onkin palkittu loistavista saduista Tanskassa jopa H. C. Andersenin ja Ruotsissa tunnetulla Nils Holgerssonin palkinnoilla. Hän on muutakin.

V. Niin. Tietääkseni Tove Jansson on lahjakas kuvataiteilija. Tove seurasi äitiään piirtäjän uralla. Toven äiti on tunnettu erityisesti postimerkkien piirtäjänä ja kirjojen kuvittajana. Tove päätti Ateneumin, Suomen taideyhdistyksen piirustuskoulun maalariluokan.

R. Tovella on ajankohtaisia käsityksiä maalaustaiteesta. Hän sanoo itse, että väri on hänelle tärkeintä. Hän aloitti taidemaalariuransa figuratiivisista asetelmista ja muotokuvista, siirtyi sitten nonfiguratiiviseen taiteeseen ja palasi taas figuratiiviseen. Mutta tietenkin hän

симпатичное волшебное существо, как Мумми-тролль.

В. Да и другие обитатели долины тоже забавные и симпатичные: озабоченная Муммимама или робкая девочка-невидимка, или даже всегда язвительная маленькая Мюю.

Р. Но Туве Янссон не просто сказочница, хотя она и награждена в Дании премией Г. Х. Андерсена, а в Швеции известной премией Нильса Холгерссона за свои блестящие сказки. Она выступает и во многих других областях.

В. Да. Насколько я знаю, Туве Янссон – одарённый художник. Она пошла по стопам своей матери на поприще графики. Её мать была известным художником почтовых марок и иллюстратором книг. Туве окончила по классу живописи Атенеум – школу изобразительного искусства в Финляндии.

Р. У Туве современные представления о живописи. Она говорит, что самое важное для неё – цвет. Вначале она занималась предметной живописью: писала натюрморты и портреты, потом обратилась к абстрактной живописи и, наконец, вернулась опять к

samalla on koko elämänsä varrella ollut piirtämassä Muumisarjoja, muistaakseni vuodesta 1953 alkaen.

V. Tove Jansson kirjoittaa Muumi-tarinansa ruotsiksi. Ruotsalaisetkin pitävät Tove Janssonia suuressa arvossa.

R. Niin. Tove Janssonin monipuoliseen tuotantoon kuuluu myös lyyristä tunnelmarunoutta, mm. on suosittu Toven kirjoittama "Syyslaulu" (ruotsiksi Höstvisa). Se on rakkauslaulu:

"Vägen hem var mycket lång och ingen har jag mött..."

Runoilijatar palaa yksin kotiin tapaamatta ketään myöhäisillan viluisessa ilmassa. On liian myöhäistä...

V. Se on oikein kaunis laulu. Tove Jansson on mielestäni parhaita nykyisia naiskirjailijoita.

R. Mutta ennen kaikkea hän on maailman loistavimpia satuseppoja. Kysy vaikka tyttäreltäsi, hänen ja tuhansien muiden lapsien mielestä Tove Jansson on maailman paras kirjailija.

предметному искусству. Одновременно она всю свою жизнь рисовала Мумми-серию, помнится, с 1953 года.

В. Туве Янссон пишет свои истории о мумми-троллях по-шведски. Шведы тоже высоко ценят Туве Янссон.

Р. Да. В многостороннее творчество Туве Янссон входит также лирическая поэзия. В Швеции, например, очень популярна написанная Туве "Осенняя песня". Это песня о любви:

"Очень долгой была дорога домой, и не встретила я никого..."

Поэтесса возвращается домой одна, никого не встретив студёным осенним вечером. Уже слишком поздно...

В. Это очень красивая песня. Туве Янссон, по-моему, одна из лучших современных писательниц.

Р. Но прежде всего – самая замечательная сказочница. Спроси хотя бы у своей дочери, по её мнению и по мнению тысяч детей, Туве Янссон – лучший писатель в мире.

*

Olen **sitä mieltä**, että hän on loistava satuseppo. Oletko sinä **eri mieltä** siitä?
Minusta hän on oikeassa. **Minusta tuntuu**, että hän on väärässä. Minä **olen viihtynyt** tässä seurassa. Minä **olen tottunut** tähän seuraan.

Suomalais-karjalaiseen kansanrunouteen kuuluu mm. seuraava rakkauslaulu.

Puhdas on pulmunen lumella, puhtaampi sinä sitäkin.
Kirkas tähti taivaalla, kirkkaampi sinä sitäkin.
Kaunis koivu kanka(h)alla, kauniimpi sinä sitäkin.

KIELIOPPIA

1. Сложные слова (yhdyssanat)

Сложные слова очень широко употребляются в финском языке. Наиболее продуктивным является словосложение имён существительных и прилагательных.

Сложные слова могут состоять из двух и более компонентов: suojelu/alue *заповедник;* koti/seutu/museo *краеведческий музей;* kansan/taide/käsi/työ *народно-прикладное искусство.*

В сложных словах последний компонент обычно является определяемым, а первый – определением к нему.

Сложные существительные и сложные прилагательные образуются различным соположением форм:

а) соположением **номинативных** форм единственного числа: luokka/toveri *школьный товарищ;* rauta/tie *железная дорога;* poika/mies *холостяк;* vesi/putous *водопад;*

б) соположением **генитивной** и **номинативной** форм единственного числа: maan/tie *шоссе;* talon/poika *крестьянин;* elämän/tapa *образ жизни;* veren/paine *кровяное давление;*

в) соположением **согласной** основы и **номинативной** формы: nais/opettaja *учительница;* kokonais/kuva *цельная картина;*

г) соположением форм любого **косвенного** падежа и **номинативной** формы: olemassa/olo *существование;* kotiin/tulo *возвращение домой;* muistiin/pano *запись, записывание.*

В сложных прилагательных последняя часть обычно имеет форму на **-nen**, а первая часть – форму **номинатива** или **генитива** единственного числа: pitkä/näköinen *дальнозоркий;* saman/kokoinen *того же размера.*

Если несколько сложных слов имеют какую-то **общую часть**, то при перечислении она обычно опускается и заменяется дефисом: **syntymä**/paikka ja -aika *место и время рождения;* kesä- ja talvi/**lomat** *летние и зимние отпуска.*

Если первая часть сложного слова выражена числительным в цифровом обозначении, то она присоединяется к последней части с помощью дефиса:

		Читается:
3-vuotias lapsi	*трёхлетний ребёнок*	kolmi/vuotias lapsi
4-osainen julkaisu	*четырёхтомное издание*	neli/osainen julkaisu
150-vuotisjuhla	*стопятидесятилетний юбилей*	

В сложных словах обычно склоняется последняя часть: 5-vuotiaa**lle** lapse**lle** *пятилетнему ребёнку.*

2. Склонение возвратного местоимения itse (refleksiivipronominin taivutus)

Когда слово **itse** *сам* выступает в качестве возвратного местоимения, оно склоняется согласно контексту и к нему присоединяется соответствующий притяжательный суффикс: Hän ei puhu paljon itse/stä/än. – *Он не говорит много о себе;* Ostin itse/lle/ni lahjan. – *Я купил себе подарок.*

Местоимение **itse** может употребляться в предложении также в усилительном значении: Me näimme itse bardin. – *Мы видели самого барда;* Me näimme bardin itsensä. – *Мы видели барда самого;* Hän tervehti itse ministeriä. – *Он приветствовал самого министра;* Hän tervehti ministeriä itseään. – *Он приветствовал министра самого.*

Если **itse** стоит перед именем существительным, к которому оно относится, то оно не склоняется. Местоимение **itse** не имеет форм множественного числа:

yksikkö

Nom.	itse/ni	Adess.	itse/llä/ni
Gen.	itse/ni	Ablat.	itse/ltä/ni
Part.	itse/ä/ni	Allat.	itse/lle/ni
Iness.	itse/ssä/ni	Trans.	itse/kse/ni
Elat.	itse/stä/ni	Ess.	itse/nä/ni
Illat.	itse/e/ni		

3. Вопросительные и отрицательные местоимения (interrogatiivi- ja kielteiset pronominit (ei) kukaan, (ei) mikään, (ei) kumpikaan)

Местоимения **kukaan** *кто-то, кто-нибудь* и **ei kukaan** *никто* употребляются в различных падежных формах в вопросительных и отрицательных предложениях: Luotan sinuun, en keneenkään muuhun. – *Я доверяю только тебе, никому другому;* Kukaan ei auta. – *Никто не поможет;* Eikö kenelläkään ole sanakirjaa? – *Нет ли у кого-нибудь словаря?*

Отрицание **ei** может стоять как перед местоимением, так и позади него, но всегда в составе отрицательной формы глагола: kukaan ei auta.

	yksikkö	monikko
Nom.	(ei) kukaan	(eivät) ke/t/kään
Gen.	(ei) kene/n/kään	(ei) ke/i/den/kään
Part.	(ei) ke/tä/än	(ei) ke/i/tä/än
Iness.	(ei) kene/ssä/kään	(ei) ke/i/ssä/än
Elat.	(ei) kene/stä/kään	(ei) ke/i/stä/än
Illat.	(ei) kene/en/kään (kehenkään)	(ei) ke/i/hin/kään
Adess.	(ei) kene/llä/kään (kellään)	(ei) ke/i/llä/än
Ablat.	(ei) kene/ltä/kään (keltään)	(ei) ke/i/ltä/än
Allat.	(ei) kene/lle/kään (kellekään)	(ei) ke/i/lle/kään
Trans.	(ei) kene/ksi/kään	(ei) ke/i/ksi/kään
Ess.	(ei) kene/nä/kään	(ei) ke/i/nä/än

Местоимения **mikään** *что-то, что-нибудь* и **ei mikään** *ничто, ничего* в разных падежных формах употребляются в вопросительных и отрицательных предложениях: Oletko nähnyt siellä mitään erikoista? – *Ты увидел там что-нибудь особенное?* Siellä ei ollut mitään. – *Там ничего не было;* Mikään ei voi auttaa. – *Ничто не может помочь.*

Формы косвенных падежей местоимения **(ei) mikään** во множественном числе совпадают с соответствующими падежными формами единственного числа.

	yksikkö	monikko
Nom.	(ei) mikään	(eivät) mi/t/kään
Gen.	(ei) mi/n/kään	
Part.	(ei) mi/tä/än	
Iness.	(ei) mi/ssä/än	

Elat.	(ei) mi/stä/än
Illat.	(ei) mi/hin/kään
Adess.	(ei) mi/llä/än
Ablat.	(ei) mi/ltä/än
Allat.	(ei) mi/lle/kään
Trans.	(ei) mi/ksi/kään
Ess.	(ei) mi/nä/än

Местоимение **ei kumpikaan** *ни один (из двух)* склоняется как **kumpikin** (см. урок 23).

HARJOITUKSIA

I. Переведите на финский язык.

1. Он очень похож на своего отца. 2. Эти туфли того же размера, как и те, что на витрине? И той же цены? 3. Они все одного цвета? 4. В этом магазине широкий выбор всевозможных продовольственных товаров. 5. Укажите в бланке место и время Вашего рождения. 6. Свои летний и зимний отпуска я обычно провожу на даче. 7. Я купил большой финско-русский словарь. 8. В 1985 году праздновали 150-летний юбилей эпоса "Калевала". 9. Я прочитал четырёхтомное издание произведений Горького. 10. До прихода домой я позвонил туда по телефону. 11. Я просмотрел все мои записи.

II. Вместо точек употребите возвратное местоимение itse в нужном падеже.

1. Osaatko ... leikata tukkasi? 2. Haluaisitko ostaa ... uuden muotitakin? 3. Anna kirjeesi hänelle ... ! 4. Oletko saanut rakkauskirjeen häneltä ... ? 5. Hän ei voi ymmärtää ... . 6. Sinä turhaan et luota ... . 7. Hän on aina oma ... . 8. Hän on aina .. .

III. Переведите на финский язык.

1. Они получили указания от самого главы фирмы. 2. Они обсуждали это с самим преподавателем. 3. Они видели на встрече самого президента. 4. Спросите обо всем у них самих. 5. Скажи это ей самой! 6. Ты сможешь сказать правду ему самому? 7. Вы сами сделали это. 8. Они и сами всё знают.

IV. Вместо точек употребите местоимения (ei) kukaan, (ei) mitään, (ei) kumpikaan в соответствующих падежных формах.

1. Onko kotona ... ? 2. ... ei usko häntä. 3. Hän ei usko ... . 4. Miksi hän ei tehnyt vielä ... ? 5. Miksi hän ei enää tee ... ? 6. Hän ei saanut lainaa ... . 7. He eivät tehneet ... pahaa. 8. He eivät auttaneet ... . 9. ... eivät auttaneet heitä. 10. Hän ei välitä ... . 11. ... tapauksessa en tee sitä. 12. Kaisa seurustelee kahden pojan kanssa, mutta hän ei pidä ... . 13. En tiedä, puhuiko Timo totta vai valehteliko hän. ... tapauksessa hän ei voinut auttaa meitä. 14. Minulla on kaksi ystävätärtä Kroatiassa. En ole vielä saanut joulukorttia ... .

SANASTO

aavistus (-ta, -ksen) *предчувствие*
akateeminen (-sta, -sen) *академический*
arka (-a, aran) *уязвимый, робкий*
arvostelija (-a, -n) *критик*
asetelma (-a, -n) *натюрморт*
erota (eroan, erosin) *расставаться*
figuratiivinen (-sta, -sen) *предметный (об искусстве)*
hiukan *немножко*
huolestua (-tun, -uin) *беспокоиться*
huomaavainen (-sta, -sen) *внимательный*
ivallisesti *иронично*
kangas (-ta, kankaan) 1) *полотно;* 2) *пески, поросшие вереском*
kansanrunous (-runoutta, -den) *народная поэзия, фольклор*
kausikortti (-a, -kortin) *абонемент*
keskustelu (-a, -n) *беседа*
klassikko (-a, -kon) *классик*
kuvittaja (-a, -n) *иллюстратор*
käsitys (-tä, käsityksen) 1) *представление, понятие;* 2) *воззрение*
laakso (-a, -n) *долина*
lahjakas (-ta, -kkaan) *одарённый*
laji (-a, -n) *вид; жанр*
lapsuus (lapsuutta, -uuden) *детство*
loistava (-a, -n) *блестящий*
lääketieteellinen (-stä, -sen) *медицинский*
melkoisessa määrin *в значительной мере*
monipuolinen (-sta, -sen) *многосторонний*
muotokuva (-a, -n) *портрет*
myrsky (-ä, -n) *буря, шторм*
mäkihyppy (-ä, -hypyn) *прыжок с трамплина (на лыжах)*
oivallus (-ta, -ksen) *догадка*
otus (-ta, otuksen) *существо*
pelko (-a, pelon) *страх*
piikitellä (-ttelen, -lin) *язвить*
piirrosfilmi (-ä, -n) *мультфильм*
pulmunen (-sta, -sen) *пуночка*
piirtäjä (-ä, -n) *рисовальщик*
pyrstötähti (-tähteä, -tähden) *комета*
(rinta)uinti (-a, -uinnin) *плавание (стилем брасс)*
runoilija (-a, -n) *поэт*
(sana)varasto (-a, -n) *(словарный) запас; склад*
satuseppo (-a, -sepon) *сказочник*
sekoittua (-ttuu, -ttui) *смешиваться*
seura (-a, -n) *компания, общество*
suhteellisen *относительно*
syvä (-ä, -n) *глубокий*
tavattoman *необычайно*

tunne (-tta, tunteen) *чувство*
tunnelmarunous (-runoutta, -uden) *лирическая поэзия*
tuntua (-tuu, -ui) *чувствоваться, ощущаться; казаться*
turvallisuus (-suutta, -suuden) *безопасность*
ura (-a, -n) *поприще*
vaatimaton (-ta, -ttoman) *скромный*
vierailu (-a,-n) *визит*
ystävystyä (-tyn,-yin) *подружиться*
äskettäin *(совсем) недавно*
öinen (-stä, -sen) *ночной*

X

olla itsekseen *быть наедине с собой*
olla oma itsensä *быть самим собой*
iva (-a,-n) *насмешка*
käydä läpi *просмотреть (текст)*
lääketiede (-ttä, -tieteen) *медицина*
muistiinpanot (-panoja,-panojen) *записи, заметки*
neliosainen (-sta, -sen) *в 4 частях,* зд. *томах*
totuus (totuutta, -uuden) *истина*
turhaan *напрасно, тщетно*
vaatia (vaadin) *требовать*
valehdella (valehtelen, -lin) *лгать*

Mennään illalla ulos

Talvisin Moskovassa järjestetään Venäjän talvi -taidefestivaalit, jotka kestävät noin kuukauden. Niiden ohjelma on monipuolinen: niihin osallistuu draama-, ooppera-, baletti-, operetti- ja estraditeatterin näyttelijöitä ja tanssijoita. Esiintyjien joukossa on mitä kuuluisimpia taiteilijoita.

Syksyllä ja talvella sekä suurkaupungeissa että monissa pienemmissäkin kaupungeissa kulttuuri- ja huvielämä on erittäin vilkasta, mutta Venäjän talven aikana se on parhaimmillaan. Moskovassa käy tuhansia matkailijoita eri puolilta Venäjää ja muuta maailmaa.

Soitin ystävälleni Leo Kauranteelle, joka oli tullut Moskovaan pariksi viikoksi virkamatkalle. Olemme molemmat ammatiltamme geologeja ja samalla musiikinharrastajia. Leo on soittanut viulua, minä pianoa.

– Hei, Leo, vilkaisin Konservatorion ja Tšaikovskin konserttisalin tammikuun ohjelmistoa. Tammikuun viidentenä Konservatorion suuressa salissa Valtion sinfoniaorkesteri soittaa Rahmaninovin pianokonserton.

– Niinkö? Ja ketkä ovat ka-

Пойдём куда-нибудь вечером

Зимой в Москве обычно проходит фестиваль искусств "Русская зима", который длится почти месяц. Его программа очень многообразна: в ней участвуют артисты драмы, оперы, балета, оперетты и эстрады. Среди участников – известнейшие артисты.

Осенью и зимой культурная и развлекательная жизнь в больших и малых городах особенно оживлена, но во время "Руской зимы" она в самом разгаре. В Москву приезжают тысячи туристов из разных концов России и всего мира.

Я позвонил своему другу Лео Кауранне, который приехал в Москву в командировку на пару недель. Мы оба по профессии геологи и увлекаемся музыкой. Лео играет на скрипке, я на фортепьяно.

– Привет, Лео, я посмотрел январские программы консерватории и Концертного зала им. Чайковского. 5 января в Большом зале консерватории Государственый симфонический оркестр исполняет фортепьянный концерт Рахманинова.

– Да? А кто капельмейстер

pellimestari ja solisti?
– Hetkinen, katsotaan...
– Lähtisin sinne mielelläni.
– Ja Tšaikovskin konserttisalissa esiintyy kahdeksantena päivänä Moskovan filharmoninen orkesteri. Ohjelmistossa on vanhoja venäläisiä romansseja, joita laulaa tunnettu Bolšoi-teatterin laulajatar. Olen jo varannut liput.
– Molempiin tilaisuuksiin?
– Kyllä, jos sinulla ei ole mitään sitä vastaan. Ehdottaisin myös Roman Viktjukin Lolitaa. Sen ensi-ilta oli vasta hiljattain ja kaikki puhuvat siitä. Se kannattaa katsoa.
– Ei heti uutuutta...
– Sitten katsotaan Madame Butterfly, jos haluamme tutustua tähän modernin näyttämötaiteen ihmeeseen. Onhan se kyseisen ohjaajan huippusaavutus. Lippuja on kai saatavissa tai ainakin tilattavissa etukäteen.
– Se kuulostaa lupaavalta. Mutta oikeastaan en viitsisi katsoa mitään liian modernia teatterissa...
– Haluatko katsoa jotain hauskaa ja jännittävää huvin vuoksi?
– Ehkä jotain klassista. En ole vielä kyllästynyt klassisiin näytelmiin. Muuten, kumpaa, Tšehovia vai Ibseniä, pidät parempana ihmiskuvaajana vuosisadan vaihteen näytelmäkirjallisuudessa?

и солист?
– Минуточку, посмотрим...
– Я пошёл бы с удовольствием.
– В Концертном зале им. Чайковского восьмого числа выступает оркестр Московской филармонии. В программе старинные русские романсы, их исполняет известная певица Большого театра. Я уже заказал билеты.
– На оба представления?
– Да, если ты ничего не имеешь против. Я бы предложил также "Лолиту" Виктюка. Премьера этого спектакля была совсем недавно, о нём все говорят. Стоит посмотреть.
– Ну не сразу же новинку...
– Тогда посмотрим "Мадам Баттерфляй", если желаем познакомиться с этим чудом современной театральной сцены. Это высшее достижение режиссёра. Билеты наверняка можно достать и уж во всяком случае заказать заранее.
– Звучит заманчиво. Но, признаться, мне не хочется смотреть в театре ничего ультрамодного...
– Ты хочешь развлечься, посмотреть что-нибудь весёлое и захватывающее?
– Нет, скорее классику. Мне ещё не наскучили классические пьесы. Кстати, кого ты считаешь: Ибсена или Чехова – сильнее в изображении человеческих характеров в драматургии на рубеже веков?

*

Tänä iltana olemme ystävinemme menossa Bolšoi-teatteriin.
– Onko liput tilattu?
– On. Ystävien kanssa on sovittu tapaamisesta puoli seitsemältä illalla teatterin edessä.
– Puistikossako?
– Kyllä, suihkulähteen luona.
– Mitä teatterissa esitetään?
– Tšaikovskin Joutsenlampea. Paikkamme ovat permannon kolmannella rivillä. Roolijako on hyvä, pääosissa on tunnettu pari.

Olemme pysäköineet automme muiden autojen joukkoon viereisen Malyi-teatterin edustalle, A. Ostrovskin patsasta vastapäätä. Kävelemme puistikkoon hakemaan sieltä ystävämme.
– Katso, onpas siellä ihmisjoukko! Paikka on aivan täynnä odottajia. Se tuo mieleeni väkijoukot Teatteriaukiolla viime kesäkuussa.
– Mitä Bolšoi-teatterissa silloin oli?
– Silloin pidettiin kansainväliset balettikilpailut. Nämä kilpailut pidetään Moskovassa alkukesästä. Niihin osallistuu nuoria balettitanssijoita kotimaasta ja ulkomailta.
– Oliko kilpailujen seuraaminen mielenkiintoista?
– Kilpailu on aina jännittävä ja vaikuttava tapahtuma, "ensi-il-

Сегодня вечером мы идём с друзьями в Большой театр.
– Билеты заказаны?
– Да. Договорились с друзьями о встрече в половине седьмого вечера у театра.
– В сквере?
– Да, у фонтана.
– Что идёт в театре?
– "Лебединое озеро" Чайковского. Наши места в партере, в третьем ряду. Состав исполнителей хороший, в главных ролях – известная балетная пара.

Припарковали нашу машину среди других перед Малым театром, напротив памятника А. Островскому, отправились в скверик за друзьями.
– Смотри, сколько народу! Весь сквер заполнен ожидающими. Это напомнило мне толпы на Театральной площади в июне прошлого года.
– Что тогда было в Большом театре?
– Тогда проходил Международный конкурс артистов балета. Такие конкурсы проводятся в Москве в начале лета. В них участвуют молодые танцовщики из России и из-за рубежа.
– Смотреть конкурс было интересно?
– Конкурс – это всегда волнующее и впечатляющее со-

toja" on joka päivä. Osanottajat ovat niin nuoria ja innokkaita, he pyrkivät voittoon kaikin voimin.

Tunnelma on niin sähköinen, että voi nähdä riemun ja katkeruuden kyynelet osallistujien silmissä. Katsojat elävät heidän kanssaan jokaisen esiintymisen, ja suosionosoitukset kaikuvat keskeytymättä.

бытие, "премьеры" происходят каждый день. Участники так молоды и воодушевлены, всеми силами они стремятся к победе.

Атмосфера такая напряжённая, что в глазах участников можно увидеть слёзы восторга и горечи. Зрители переживают вместе с ними каждое выступление, и аплодисменты звучат непрерывно.

KIELIOPPIA

Склонение двухосновных прилагательных и причастий (kaksivartaloisten adjektiivien ja partisiippien taivutus)

Словоизменение прилагательных и причастий (изменение по числам и падежам) полностью подчиняется общим правилам словоизменения именных частей речи. Склонение одноосновных прилагательных не требует особых пояснений, а в двухосновных прилагательных и близких к ним по синтаксическим функциям причастиях (в том числе в функции согласованного определения) можно выделить несколько структурных типов. В основах и словообразовательных суффиксах этих типов прилагательных и причастий происходит чередование гласных и согласных звуков.

Склонение двухосновных прилагательных на -i

Если перед **-i** стоит одиночный сонорный, например **-n-**, **-r-** (pieni, nuori), то согласная основа оканчивается на этот сонорный: pien-, nuor-, а гласная основа – на этот сонорный **+ e**: piene-, nuore-. Если перед **-i** стоит **-s-**, например uusi, то согласная основа оканчивается на **-t-**: uut-; гласная основа – на **-de-** (**-te-**): uude; основа множественного числа в этом случае оканчивается на **-si-**: uusi-:

	yksikkö		monikko	
Nom.	nuori	uusi	nuoret	uudet
Gen.	nuore/n	uude/n	nuorten / nuorien	uusien
Part.	nuor/ta	uut/ta	nuoria	uusia
Iness.	nuoressa	uudessa	nuorissa	uusissa
Illat.	nuoreen	uuteen	nuoriin	uusiin
Adess.	nuorella	uudella	nuorilla	uusilla

Склонение двухосновных прилагательных на -nen

Согласная основа на **-s-**; гласная основа на **-se-**; основа множественного числа на **-si**:

	yksikkö	monikko
Nom.	suomalainen	suomalaiset
Gen.	suomalaise/n	suomalaisten / suomalaisien
Part.	suomalais/ta	suomalaisia
Iness.	suomalaisessa	suomalaisissa
Illat.	suomalaiseen	suomalaisiin
Adess.	suomalaisella	suomalaisilla

Склонение двухосновных прилагательных на -e

Согласная основа на **-et-**, гласная основа на **-ee-**:

	yksikkö	monikko
Nom.	terve	terveet
Gen.	tervee/n	terveiden / terveitten
Part.	tervet/tä	terveitä
Ines.	terveessä	terveissä
Illat.	terveeseen	terveisiin
Adess.	terveellä	terveillä

Склонение двухосновных прилагательных на -is

Гласная основа на **-ii-**; согласная основа совпадает с формой номинатива. У двухосновных прилагательных на **-is** не происходит изменения гласной основы при присоединении показателя множественного числа **-i-**: **ii + i = ii**:

	yksikkö	monikko
Nom.	kaunis	kauniit
Gen.	kaunii/n	kauniiden / kauniitten
Part.	kaunis/ta	kauniita

Ines.	kauniissa	kauniissa
Illat.	kauniiseen	kauniisiin
Adess.	kauniilla	kauniilla

Склонение прилагательных с согласной основой на -ut (-yt)

Гласная основа на **-ue-** (-ye-); согласная основа совпадает с формой номинатива:

	yksikkö		monikko	
Nom.	lyhyt	ohut	lyhyet	ohuet
Gen.	lyhye/n	ohue/n	lyhyiden / lyhyitten	ohuiden / ohuitten
Part.	lyhyt/tä	ohut/ta	lyhyitä	ohuita
Iness.	lyhyessä	ohuessa	lyhyissä	ohuissa
Illat.	lyhyeen	ohueen	lyhyihin	ohuihin
Adess.	lyhyellä	ohuella	lyhyillä	ohuilla

Двухосновные прилагательные с суффиксом -kas (-käs)

Это структурный тип с обратным чередованием: гласная основа будет сильноступенной во всех падежах: **-kkaa-** (**-kkää-**); согласная основа совпадает с формой номинатива:

	yksikkö		monikko	
Nom.	voimakas	ryhdikäs	voimakkaat	ryhdikkäät
Gen.	voimakkaa/n	ryhdikkää/n	voimakkaiden	ryhdikkäiden
Part.	voimakas/ta	ryhdikäs/tä	voimakkaita	ryhdikkäitä
Iness.	voimakkaassa	ryhdikkäässä	voimakkaissa	ryhdikkäissä
Illat.	voimakkaaseen	ryhdikkääseen	voimakkaisiin	ryhdikkäisiin
Adess.	voimakkaalla	ryhdikkäällä	voimakkailla	ryhdikkäillä

Прилагательные с лишительным суффиксом -ton (-tön)

Гласная основа **-ttoma-** (**-ttömä-**), согласная основа совпадает с формой номинатива; основа множественного числа на **-ttomi-** (**-ttömi-**):

	yksikkö		monikko	
Nom.	voimaton	ryhditön	voimattomat	ryhdittömät
Gen.	voimattoma/n	ryhdittömä/n	voimattomien	ryhdittömien
Part.	voimaton/ta	ryhditön/tä	voimattomia	ryhdittömiä
Iness.	voimattomassa	ryhdittömässä	voimattomissa	ryhdittömissä
Illat.	voimattomaan	ryhdittömään	voimattomiin	ryhdittömiin
Adess.	voimattomalla	ryhdittömällä	voimattomilla	ryhdittömillä

Причастия прошедшего времени с суффиксом -nut (-nyt)

Гласная основа на **-nee-**; согласная основа совпадает с формой номинатива; основа множественного числа на **-nei-**:

	yksikkö		monikko	
Nom.	puhjennut	väsynyt	puhjenneet	väsyneet
Gen.	puhjennee/n	väsynee/n	puhjenneiden	väsyneiden
Part.	puhjennut/ta	väsynyt/tä	puhjenneita	väsyneitä
Iness.	puhjenneessa	väsyneessä	puhjenneissa	väsyneissä
Illat.	puhjenneeseen	väsyneeseen	puhjenneisiin	väsyneisiin
Adess.	puhjenneella	väsyneellä	puhjenneilla	väsyneillä

Склонение прилагательного lämmin

Это структурный тип с обратным чередованием, гласная основа сильноступенная во всех падежах: lämpimä-; согласная основа совпадает с формой номинатива (ср. тип voimakas):

	yksikkö	monikko
Nom.	lämmin	lämpimät
Gen.	lämpimä/n	lämpimien
Part.	lämmin/tä	lämpimiä
Iness.	lämpimässä	lämpimissä
Illat.	lämpimään	lämpimiin
Adess.	lämpimällä	lämpimillä

Склонение прилагательного hapan

Это структурный тип с обратным чередованием, гласная основа сильноступенная во всех падежах happame-; согласная основа совпадает с формой номинатива (ср. тип voimakas, lämmin):

	yksikkö	monikko
Nom.	hapan	happamet
Gen.	happame/n	happamien / hapanten
Part.	hapan/ta	happamia
Illat.	happamessa	happamissa
Iness.	happameen	happamiin
Adess.	happamella	happamilla

HARJOITUKSIA

I. Замените определительные конструкции прилагательными с суффиксом -inen или с лишительным суффиксом -ton (-tön).

Образец. *tyttö, jolla on vihreät silmät – vihreäsilmäinen tyttö; lampi, jossa ei ole kaloja – kalaton lampi.*

1) keli, joka on jäätä; 2) kulkuri, jolla ei ole kotia; 3) leninki, joka on silkkiä; 4) elämä ilman huolia; 5) nainen, jolla on vaalea tukka; 6) uskollisuus ilman rajaa; 7) laulu ilman sanoja; 8) ajanhukka ilman tarvetta.

II. Раскройте скобки, поставив прилагательные в нужной падежной форме.

1. "Vie huoleni, musta korppi, (kalaton) lampiin!"[1] 2. Mustanmeren rannalla tytöt tutustuivat (vilkas, jolla on mustat silmät, nuori) miehiin. 3. Haluaisitko seurustella (kohtelias ja sivistynyt) ihmisten kanssa? 4. Mozart-konsertissa musiikin opiskelija Jevgeni rakastui (jolla on pitkä tukka ja suuret silmät) violisti Leenaan. Hän ei enää välitä muodikkaasti (pukeutunut) myyjistä. 5. Tarvitsisin (uusi) korkokengät. Pidän kovasti (tyylikäs italialainen) korkokengistä. Palkan saatuani ostan itselleni (kallis) korkokengät. 6. Minulla on ikävä (lämmin) Mustaamerta. Minä en välitä (sateinen) illoista enkä Moskovan (uusi) kaupunginosien (tuulinen) valtakaduista. Minä kaipaan (kirkas) kevätpäiviä. 7. – Pidätkö viihdekirjallisuudesta? – No, en oikeastaan tiedä. Joskus on hauska lukea (lyhyt) salapoliisiromaaneja. 8. Ritva viihtyy hyvin (pieni, kodikas) kylissä. 9. Korkeakoulun opiskelijatkin kyllästyvät joskus (tarpeeton) ajanhukkaan ja keskittyvät (mielenkiintoinen) tutkimuksiin omalla alallaan.

III. Употребите словосочетания, данные в скобках, в нужной падежной форме.

1. (Kokeneet oppaat) pitäisi tulla toimeen (mahdottomatkin turistit) kanssa. Ei saa olla vihainen (mahdottomatkin turistit). Pitäisi olla ystävällinen (mahdottomatkin turistit) kohtaan. 2. Filologisen tiedekunnan opiskelija Aleksei on kyllästynyt (uudet ruotsalaiset englanninkieliset iskelmät). 14-vuotias Tanja on (uudet ruotsalaiset englanninkieliset iskelmät) suuri ystävä. Kova melu häiritsee Tanjan (huolestuneet isovanhemmat).

---

[1] suomalaisesta kansanlaulusta.

3. Kahvi tai väkevä tee vaikuttaa virkistävästi (väsyneet ihmiset). (Väsyneet ihmiset) ei ole työhalua. (Väsyneetkin perheenäidit) täytyy siivota ja laittaa ruokaa. 4. Kaikissa maissa on (työttömät ja kodittomat). (Työttömät ja kodittomat) tulee usein alkoholisteja. (Työttömät) lukumäärä on kasvanut jyrkästi. 5. Tuuli huojuttaa (valkoiset koivut) (huurteiset ohuet oksat). (Huurteiset ohuet oksat) on (pienet tiaiset). 6. Toukokuussa arolla on valtavasti (puhjenneet punaiset ja keltaiset tulppaanit). Pieni tyttö ihastui (puhjenneet punaiset ja keltaiset tulppaanit). Hän ihaili (suuri puhjennut tulppaani).

SANASTO

ammatti (-a, -tin) *профессия*
olla ammatilta (+притяжат.суффикс) *по профессии*
(baletti)kilpailu (-a, -n) *конкурс (артистов балета)*
balettitanssija (-a,-n) /tar (-ta, -ttaren) *танцовщик / балерина*
draama (-a, -n) *драма*
ehdottaa (ehdotan, tin) *предлагать*
ensi-ilta (-a, -illan) *премьера*
esiintyjä (-ä, -n) *исполнитель*
(vasta) hiljattain *(совсем) недавно*
huvi (-a, -n) *развлечение, забава*
huvin vuoksi *для развлечения*
kaikua (kaikuu, -kui) *доноситься, отражаться*
kapellimestari (-a, -n) *капельмейстер*
katkeruus (katkeruutta, -den) *горечь*
keskeytymättä *беспрерывно*
konsertto (-a, konserton) *концерт (как музыкальная форма)*
kuuluisin (-ta, kuuluisimman) *известнейший*
kyynel (-tä, kyynelen) *слеза*
lampi (lampea, lammen) *пруд, лесное озеро*
laulajatar (-ta, -ttaren) *певица*
(tuoda) mieleen *напомнить*
musiikinharrastaja (-a, -n) *любитель музыки*
näytelmäkirjallisuus (-tta, -den) *драматургия*
näyttelijä (-ä, -n) *актёр, артист*
näyttämö (-ä, -n) *сцена*
ohjaaja (-a, -n) *режиссёр*
oikeasta/an *в сущности*
osallistuja / osanottaja (-a, -n) *участник*
patsas (-ta, patsaan) *памятник*
permanto (-a, permannon) *партер*
pysäköidä (pysäköin) *припарковать (машину)*
pääosa (-a, -n) *главная роль*
riemu (-a, -n) *восторг, радость*
roolijako (-a, -jaon) *состав исполнителей*
solisti (-a, -n) *солист*
suihkulähde (-ttä, -lähteen) *фонтан*
suosionosoitus (-ta, -osoituksen) *аплодисменты*
uutuus (uutuutta, uutuuden) *новинка*
vastaan *против; навстречу*
vilkaista (vilkaisen, -sin) *взглянуть*
viulu (-a, -n) *скрипка*
voitto (-a, voiton) *победа*

vuosisadan vaihteessa *на рубеже веков*

väkijoukko (-a, -joukon) *толпа народу*

X

ajanhukka (-a, -hukan) *потеря времени*
hapan (-ta, happamen) *кислый*
huojuttaa (-tan, -tin) *колебать, раскачивать*
huoli (huolta, huolen) *забота*
huurre (-tta, -rteen) *иней*
huurteinen (-sta, -sen) *заиндевевший*
ihastua (-stun, -uin) *восторгаться*
jyrkästi *резко, круто*
kaiku (-a, kaiun) *эхо*
kalaton (-ta, -ttoman) *безрыбный*
kansanlaulu (-a,-n) *народная песня*
keli (-ä, -n) *состояние дороги*
keskeytyä (-tyy, -tyi) *прерываться*
keskittyä (-tyn, -tyin) *сосредоточиться*
kohtelias (-ta, -liaan) *вежливый*
korppi (-a, korpin) *ворон*
kulkuri (-a, -n) *бродяга*
lukumäärä (-ä, -n) *количество, число*
muodikkaasti *модно*
ohut (-ta, ohuen) *тонкий*
osoittaa (osoitan, -in) *показать; оказать*
osoitus (-ta, osoituksen) *указание; проявление; выражение*
puhjennut (-ta, puhjenneen) *распустившийся*
puhjeta (puhkeaa, puhkesi) *распускаться; раскрываться*
ryhdikäs (-tä, ryhdikkään) *статный, подтянутый*
ryhditön (-tä, ryhdittömän) *с плохой осанкой*
sivistynyt (-tä, sivistyneen) *образованный*
suosio (-ta, -n) *благосклонность, популярность*
tarpeeton (-ta, -ttoman) *бесполезный*
tarve (-tta, tarpeen) *потребность*
tiainen (-sta, -sen) *синица*
työtön (-tä, -ttömän) *безработный*
uskollisuus (-suutta, -den) *верность*
viihdekirjallisuus (-suutta, -suuden) *развлекательная литература*
violisti (-a, -n) *скрипач*
voimakas (-ta, -kkaan) *сильный*

Moskovan Kremlin katedraalit

– Kuka soitti sinulle näin myöhään?
– Vanha ystäväni, suomalainen insinööri Lasse Mäkelä.
– Asuuko hän täällä?
– Asuu. Hän on täällä työssä. Hän sanoi vanhan tätinsä tulevan hänen luokseen vieraisille ja pyysi minua ottamaan hänet vastaan.
– Onko hänen tätinsä ensi kertaa Moskovassa?
– En tiedä vielä, tiedän vain, että häntä kiinnostavat matkustaminen ja muinainen rakennustaide. Lassesta Sirkka-täti on erittäin sivistynyt ja miellyttävä vanha rouva. Hän on ammatiltaan arkkitehti.

Varhain eilen aamulla mieheni vei minut ja Lasse Mäkelän autolla Šeremetjevoon ottamaan vanhaa rouvaa vastaan.

Mäkelä vaikutti hiukan huolestuneelta. Hän sanoi pitävänsä minua täydellisenä ja kokeneena oppaana, joka hyvin kykenee tutustuttamaan Sirkka-tädin Moskovan nähtävyyksiin.

Sirkka oli innokas lähtemään Kremliin heti lentokentältä, mutta hänet vietiin ensin Lassen kotiin, jossa Lassen vaimo tarjosi meille kahvia ja kermakakkua.

Соборы Московского Кремля

– Кто звонил тебе так поздно?
– Мой старый друг, финский инженер Лассе Мякеля.
– Он здесь живёт?
– Да. Он здесь работает. Лассе сказал, что к нему приезжает погостить его старая тётушка, и попросил меня встретить её.
– Его тётушка первый раз в Москве?
– Не знаю. Мне известно только, что её интересуют путешествия и древнее зодчество. По мнению Лассе, она исключительно образованная и приятная старая дама. По специальности она архитектор.

Вчера рано утром муж отвёз меня и Лассе Мякеля на автомобиле в Шереметьево встречать старую даму.

Мякеля казался слегка обеспокоенным. Он сказал, что считает меня опытным и знающим гидом, который сможет ознакомить тётю Сиркку с московскими достопримечательностями.

Сиркка была воодушевлена идеей ехать в Кремль прямо с аэродрома, но сначала мы отвезли её к Лассе домой, где жена Лассе угостила нас кофе со сливочным тортом.

Mukaan otettiin kamera ja värifilmiä ja sitten lähdettiin Kremliin.

Ajaessamme kohti Kremliä kerroin Sirkalle hieman Kremlin historiasta.

– Kreml ympäröitiin tammimuurilla vuonna 1156. Hyökätessään Vladimirin ruhtinaskuntaan tataarit polttivat Kremlin poroksi.

– Milloin kaupunki rakennettiin uudelleen?

– Suuriruhtinas Iivana Kalitan hallitessa.

Vuoden 1365 suuren tulipalon aikana kaupunki paloi maan tasalle. Dmitri Donskoi rakensi sen uudelleen valkokivisine muureineen.

Yhdistyneen Venäjän ensimmäinen tsaari Iivana III (1440–1505) rakennutti Kremliin ja Novodevitšin nunnaluostariin upeita kirkkoja.

Взяли с собой фотоаппарат, цветную плёнку и отправились в Кремль.

Пока мы ехали к Кремлю, я немного рассказала Сиркке о его истории.

– Кремль окружили дубовой стеной в 1156 году. Когда татары напали на Владимирское княжество, они сожгли дотла Московский Кремль.

– Когда город построили заново?

– В годы правления великого князя Ивана Калиты.

Во время большого пожара 1365 года город полностью сгорел. Дмитрий Донской восстановил его и возвёл вокруг Кремля белокаменные стены.

Первый царь объединённой Руси Иван III (1440–1505) построил в Кремле и в Новодевичьем монастыре великолепные церкви.

*

Ajaessamme Moskva-joen yli Moskvoretski-siltaa pitkin nautimme Kremlin valkokivisten kirkkojen upeasta näkymästa.

Pysäköimme auton Rossija-hotellin viereen ja kävelimme Pyhän Vasilin (Pokrovskin) katedraalille.

– Tämä suurenmoinen kirkko on pyhitetty Jumalanäidin (Neitsyt Marian) suojeluksen

Проезжая через Москву-реку по Москворецкому мосту, мы наслаждались замечательным видом белокаменных церквей Кремля.

Остановили машину около гостиницы "Россия" и отправились к собору Василия Блаженного (Покровскому).

– Эта величественная церковь была посвящена празднику Покрова Божьей матери (де-

kirkkopyhälle. Se rakennettiin Kazanin kaanikunnasta saavutetun voiton kunniaksi.
– Kuulin katedraalin toisesta nimestä...
– Toisen nimensä katedraali sai heikkomielisen Pyhän Vasilin muistoksi. Häntä luultiin (tulevaisuuden) ennustajaksi.

вы Марии). Церковь была построена в честь победы над Казанским ханством.
– Я слышала о другом названии собора...
– Своё второе название собор получил в память блаженного святого Василия. Его считали прорицателем.

– Tiedän, että Pokrovskin katedraalia kutsutaan muinaisvenäläisen rakennustaiteen helmeksi ja Punaisen torin kiviseksi kukaksi.
– Niin kutsutaan. Katedraali on punaista tiiltä. Sen kokonaisuuden muodostaa kahdeksan pylväänmuotoista kirkkoa värikkäine sipulikupoleineen, ja keskellä on suurin sipulihuippuinen torni. Kirkot ovat samalla aivan erilaisia.

Katedraalin rakensivat vuonna 1552 tsaari Iivana Julman käskystä venäläiset rakennustaiteilijat Barma ja Postnik. Tarun mukaan mestarit sokaistiin, kun he olivat päättäneet työn.

– Я знаю, что Покровский собор называют жемчужиной древнерусского зодчества и каменным цветком Красной площади.
– Да, его так называют. Собор построен из красного кирпича. Восемь церквей в форме колонн с разноцветными куполами и с самой высокой башней в центре, увенчанной луковичным куполом, образуют цельный ансамбль. В то же время эти церкви совсем разные.

Собор построили в 1552 году по приказу Ивана Грозного русские зодчие Барма и Постник. По преданию, когда мастера завершили свой труд, их ослепили.

*

Pyhän Vasilin tuomiokirkon ulkopuolella on Ivan Martosin vuonna 1818 veistämä klassista tyyliä edustava kauppias Mininin ja ruhtinas Po-

За оградой собора Василия Блаженного находится памятник купцу Минину и князю Пожарскому, который изваял в стиле классицизма в 1818 году

žarskin patsas.

Minin ja Požarski johtivat aseellista vastarintaa puolalaisia hyökkääjiä vastaan (1612).

Sitten, nähtyämme graniittisen Leninin mausoleumin tulimme Katedraaliaukiolle.

– Katedraaliaukion reunassa sijaitsevan viisikupolisen Uspenskin katedraalin (Marian taivaaseenastumisen kirkon) rakensi vuosina 1475 - 1479 Aristotel Fiorovanti. Portaalit koristettiin valkokivileikkauksin. Venäläiset taidemaalarit somistivat seinät, holvit ja pylväät seinämaalauksin vuonna 1514.

Tässä tuomiokirkossa säilytettiin pitkään 1100-luvulla maalattua Pyhä Yrjön ikonia sekä monia käsityötaiteen mestarinäytteitä.

– Onko Uspenskin tuomiokirkko ollut monia vuosisatoja Venäjän pääkirkkona?

– On. Siellä kruunattiin tsaarit ja pidettiin tärkeimmät juhlaseremoniat.

Yksikupolisen Rizopoloženija-kirkon (Kristuksen viitan kirkon) rakensivat vuosina 1484 – 1488 pihkovalaiset mestarit, niin kuin Blagoveštšenskin katedraalinkin (Marian ilmestyksen kirkon) vousina1484-1489. Blago-

скульптор Иван Мартос.

В 1612 году Минин и Пожарский возглавили вооружённое сопротивление польским захватчикам.

Потом, посмотрев на гранитный Мавзолей Ленина, мы прошли на Соборную площадь.

– Расположенный на Соборной площади пятикупольный Успенский собор (церковь Успения Богородицы) построил в 1475–1479 годах Аристотель Фиорованти. Порталы отделаны резьбой по белому камню. Русские художники в 1514 году украсили фресками стены, своды и колонны.

В этом соборе долгое время хранилась написанная в XII веке икона святого Георгия, а также многие шедевры прикладного искусства.

– Ведь Успенский собор в течение столетий был главным храмом Руси?

– Да. В нём венчали на царство царей и совершали самые торжественные церемонии.

Однокупольную церковь Ризоположения построили в 1484–1488 годах псковские мастера, как и Благовещенский собор (в честь праздника благой вести деве Марии о грядущем рождении Иисуса) в

veštšenskin tuomiokirkko oli Moskovan suuriruhtinaiden ja Venäjän tsaarien kotikirkko. Sen suurenmoiset freskot sekä ikonostaasin maalasivat Theofanes Grek ja Andrei Rubljov vuonna 1405. Marian ilmestyksen kirkkoa kruunaa yhdeksän kullattua kupolia.

– Entä Arkkienkelin katedraali?

– Arhangelskin (Arkkienkelin) katedraali rakennettiin vuosina 1505 –1508 venetsialaisen arkkitehdin Alevisio Novon johdolla. Se on viisikupolinen. Sen ulkoasun jotkin piirteet muistuttavat Venetsian vanhoja palatseja. Arhangelski katedraali on pyhitetty Arkkienkeli Mikaelille ja sen takia kirkon ikonostaasiin kuuluu Andrei Rubljovin maalaama Arkkienkeli Mikaelin ikoni.

Arkkienkelin tuomiokirkko oli myös Venäjän tsaarien viimeisenä leposijana. Siellä on 46 hautaa, tuomiokirkkoon on haudattu mm. Iivana Julma.

Iivana Suuren valkokivinen kellotapuli, jonka kruunaa kullattu kupoli, yhdistää Katedraaliaukion kirkot yleväksi arkkitehtoniseksi kokonaisuudeksi. Se on rakennettu 1500-luvulla. Kellotorni on Moskovan korkein historiallinen raken-

1484–1489 годах. Благовещенский собор был домовой церковью Московских великих князей и русских царей. Её великолепные фрески и иконостас расписывали Феофан Грек и Андрей Рублёв в 1405 году. Благовещенский собор венчают девять позолоченных куполов.

– А Архангельский собор?

– Архангельский собор построили под руководством венецианского архитектора Алевизио Ново в 1505–1508 годах. Он пятикупольный. Что-то в его облике напоминает древние венецианские дворцы. Архангельский собор посвящён Михаилу-архангелу, и потому в церковном иконостасе есть написанная Андреем Рублёвым икона Михаила -архангела.

Архангельский собор был также усыпальницей русских царей. В нём 46 могил, здесь похоронен Иван Грозный.

Белокаменная колокольня Ивана Великого, увенчанная куполом, объединяет соборы Соборной площади в величественный архитектурный ансамбль. Он был возведён в XVI веке. Колокольня – самое высокое историческое

nus. Sen korkeus on 81 metriä.

Yhtäkkiä huomasin, ettei Sirkka-täti enää jaksanut kuunnella eikä ottaa valokuvia.

Lähtiessämme sanoin vielä että Kremlin muuriin kuuluu 20 tornia rubiinitähtineen, ja näytin Spasskaja- (Pelastajan-) tornin.

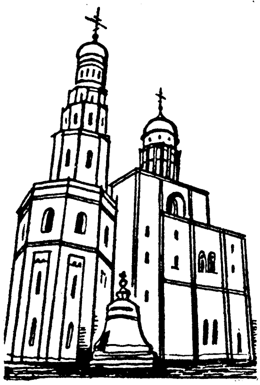

здание Москвы. Её высота 81 метр.

Тут я заметила, что тётя Сиркка не в состоянии больше ни слушать меня, ни фотографировать.

Когда мы уходили, я ещё сказала, что в Кремлёвской стене 20 башен с рубиновыми звёздами, и показала Спасскую (Спасителя) башню.

*

Tehtäviä

1. Mitä opas ehti kertoa ajaessaan kohti Kremliä sen historiasta?
2. Miksi Pyhän Vasilin tuomiokirkkoa kutsutaan Punaisen torin kiviseksi kukaksi?
3. Mistä Uspenskin katedraali on tunnettu?
4. Entä Arkkienkelin tuomiokirkko?
5. Mitä osaatte kertoa Iivana Suuren kellotapulista?

arkkienkeli (-a, -n) *архангел*
arkkitehtoninen (-sta, -sen) *архитектурный*
aseellinen (-sta, -sen) *вооружённый*
ennustaja (-a, -n) *прорицатель*
hauta (-a, haudan) *могила*
heikkomielinen (-stä, -sen) *слабоумный, блаженный*
hyökkääjä (-ä, -n) *захватчик*
Jumalanäiti (-ä, -äidin) *Богоматерь*
kaani (-a, -n) *хан*
kaanikunta (-a, -kunnan) *ханство*
katedraali (-a, -n) *собор*
kauppias (-ta, kauppiaan) *купец*
kiinnostaa (-taa, -ti) *интересовать*
kivileikkaus (-ta, -ksen) *резьба по камню*
kotikirkko (-a, -kon) *домовая церковь*
kruunata (kruunaan, kruunasin) *венчать*
(gen+) kunniaksi *в честь (кого-либо)*
käsky (-ä, -n) *приказ*
kyetä (kykenen, -in) *быть способным*
Marian ilmestys (-tä, -ksen) *Благовещение*
mestari (-a, -n) *мастер*
mestarinäyte (-ttä, -näytteen) *шедевр*
palaa maan tasalle *сгореть дотла*
Pelastaja (-a, -n) *Спаситель*
piirre (-ttä, piirteen) *черта*
poro (-a, -n) I *северный олень;* II *зола, пепел*
polttaa poroksi *сжечь дотла*
pyhittää (-tän, -tin) (+ adess.) *посвятить, освятить*
pylväänmuotoinen (-sta, -sen) *колоннообразный*
rakennustaiteilija (-a, -n) *зодчий*
saavuttaa voitto *одержать победу*
sipulihuippuinen (-sta, -sen) *увенчанный луковичным куполом, шлемовидный*
sokaista (sokaisen, -in) *ослепить*
somistaa (somistan, -tin) *украсить*
suurenmoinen (-sta, -sen) *великолепный, величественный*
taivaaseenastuminen (sta, -sen) *Успение*
temppeli (-ä, -n) *храм*
täydellinen (-stä, -sen) *совершенный*
ulkoasu (-a, -n) *внешний облик*
vastarinta (-a, -rinnan) *сопротивление*
veistää (veistän, -tin) *изваять*
viitta (-a, viitan) I *риза, мантия;* II *указатель (дорог)*
värifilmi (-ä, -n) *цветная фотоплёнка*
ylevä (-ä, -n) *величественный*

Ключи к упражнениям

Kappale 1

V. 1. mikä. 2. on. 3. ei, pieni, on. 4. millainen. 5. hän. 6. onko. 7. millainen. 8. hyvä. 9. kuka. 10. se.

VI. Igor; Mihail, Miša; Natalia, Nataša; Maria, Maša; Aleksanteri (Aleksandr), Saša; Nikolai, Kolja; Aleksei, Aljoša; Anna, Anja; Helena, Leena; Ivan, Vanja; Anatoli, Tolja; Tarja (Darja), Daša.

Kappale 2

III. 1. ranskalainen. 2. latvialainen. 3. saksalainen. 4. venäläinen. 5. skotlantilainen. 6. venäläinen. 7. suomalainen. 8. moldovalainen. 9. italialainen. 10. virolainen.

IV. 1. hyvää, kuuluu, hyvää, puhutko, en, venäjää, suomea. 2. englantia. 3. hepreaa. 4. espanjaa. 5. portugalia. 6. sinä. 7. sinä olet, kotoisin, suomea (ruotsia, englantia etc.). 8. sinä.

Kappale 3

II. 1. televisionne – televisioni – huono. 2. radionsa – radioni – uusi. 3. kasettisi – kasettini – huono. 4. autonne – autoni – halpa. 5. talonsa – talomme – vähän.

III. 1. sinun nimesi. 2. minun nimeni. 3. tuo, minun autoni. 4. tuo, sinun autosi. 5. tämä minun uusi tuplanauhurini. 6. puhelinnumeronne. 7. uusi asuntonne.

IV. Mikä Teidän osoitteenne ja puhelinnumeronne on? – Teidän – sinun osoitteesi ja puhelinnumerosi – Teidän – Teidän – Teidän – Teidän – Teidän – Teidän – Teidän – sinun – Teidän.

V. 1. Mikä tämän äänilevyn hinta on? 2. Mikä television / videon / kameran / tämän venäläis-suomalaisen sanakirjan hinta on?

VI. 1. Tanjan, Tanja Tšerkasovan, tuon venäläisen tytön. 2. Atron, Atro Lehtisen, pienen suomalaisen pojan.

VII. 1. Helsingin tuomiokirkko on kaunis. 2. Moskovan yliopisto on suuri. 3. Tämän pienen koiran nimi on Musti. 4. Herra Hakasen puhelinnumero on 637 891. 5. Presidentti Ahtisaaren etunimi on Martti. 6. Entisen presidentin sukunimi on Koivisto. 7. Venäläisen naisen sukunimi on Pavlova. 8. Kenen tämä osoite on?

VIII. 1. Mikä tämän kirjan hinta on? 2. Paljonko (= kuinka paljon) tuo sanakirja maksaa? 3. Mikä on osoitteenne? Mikä on postinumeronne? 4. Mikä on hänen puhelinnumeronsa? 5. Mikä päivä tänään on? 6. Onko Mihail tavallinen venäläinen miehennimi? 7. Minkälainen / millainen Natašan oppikirja on?

IX. 1. osoitteenne, teidän puhelinnumeronne. 2. etunimeni, sukunimeni. 3. halpa. 4. kotoisin, Helsingistä, Turusta etc. 5. tavallinen, on.

Kappale 4

I. 1. Mohovaja- ja Tverskaja-kadun kulmassa. 2. Tverskaja-kadulla. 3. Mohovaja-kadulla ja Bolšaja Nikitskaja -kadulla. 4. Bolšaja Nikitskaja -kadulla. 5. ei ole. 6. Bolšaja Nikitskaja -kadun ja Mohovaja-kadun kulmassa. 7. ei ole.

II. Vorobjovinvuorilla, Vorobjovinvuorilla, Vernadskin valtakadulla, Moskva-joen rantakadulla, Bolšaja Pirogovskaja -kadun päässä; Punaisella torilla; Tverskaja-kadulla; Teatteriaukiolla; Teatteriaukiolla; Nikolskaja-kadulla; Petrovkankadulla; Lavrušinskinkujalla.

III. sohvalla, tuolla, isolla, pehmeällä, uudella kauniilla sohvalla; tiellä, tällä, sillä, sellaisella hyvällä, uudella kauniilla tiellä.

IV. 1. tuolilla. 2. kynällä. 3. bussilla. 4. aamupäivällä. 5. ovella. 6. oikealla. 7. kesällä. 8. minulla.

V. 1. kenellä. 2. kuinka. 3. minkämaalainen. 4. mistä. 5. mitä. 6. millä. 7. missä. 8. millä (kadulla).

VI. 1. Missä posti on? 2. Millä kadulla yliopisto on? 3. Mitä kieltä hän puhuu? 4. Puhuuko hän suomea sujuvasti? 5. Millainen tyttö on? 6. Mistä hän on kotoisin?

VII. 1. Moskovan. 2. missä. 3. halpa. 4. sinäkö, tervetuloa. 5. opiskelee, puhuu.

Kappale 5

I. Se on Venäjällä; Virossa; Suomessa; Latviassa; Ukrainassa; Ruotsissa; Valkovenäjällä; Liettuassa; Norjassa; Tanskassa; Islannissa; Englannissa; Irlannissa; Belgiassa; Saksassa; Puolassa; Ranskassa; Sveitsissä; Itävallassa; Unkarissa; Espanjassa; Kreikassa.

II. 1. tässä / isossa / yliopiston luentosalissa. 2. tuossa / vanhassa / siinä kirjakaupassa. 3. pienessä / mukavassa kahvilassa / tässä nuorisokahvilassa. 4. siinä / suomalaisessa / Koskelan perheen saunassa. 5. vihreässä / kaupungin puistossa / moskovalaisessa puistossa. 6. yliopistossa / Moskovan / M. V. Lomonosovin yliopistossa.

III. 1. postissa / kadulla / museossa / Punaisella torilla / Aleksanterin puistossa. 2. yliopistossa / ruokalassa / Vorobjovinvuorilla / metroasemalla / taidemuseossa / Puškinin taidemuseossa.

IV. opiskelen, opiskelet, opiskelee, opiskelemme, opiskelette, opiskelevat; opin, opit, oppii, opimme, opitte, oppivat; luen, luet, lukee, luemme, luette, lukevat; menen, menet, menee, menemme, menette, menevät; voin, voit, voi, voimme, voitte, voivat; haluan, haluat, haluaa, haluamme, haluatte, haluavat.

VI. 1. 1. Pojat opiskelevat matematiikkaa. 2. Ulkomaalaiset opiskelevat venäjää. 3. Mitä kieliä he puhuvat?

2. 1. Täällä asuvat Mattilat. 2. Täällä asuvat Virtaset. 3. Täällä asuvat Hakaset.

VIII. 1. 1. Missä opiskelija opiskelee? 2. Missä koulupoika on? 3. Missä sinä olet / te olette? 4. Missä äitisi / äitinne on? 5. Missä hyvät ystävänne asuvat? 6. Missä te asutte? 7. Missä opiskelijat ovat luennolla?

2. 1. Opiskeleeko hän suomea vai unkaria? 2. Opitko hitaasti vai nopeasti? 3. Ovatko he venäläisiä vai ulkomaalaisia? 4. Syöttekö tavallisesti kotona vai ravintolassa? 5. Onko autonne halpa vai kallis? 6. Asuvatko he Moskovassa vai Pietarissa? 7. Onko Matti kotoisin Helsingistä vai Tampereelta? 8. Maksaako tuo sanakirja paljon vai vähän?

IX. 1. Luemme. Luemme kyllä. – Paljon. Niin, paljon. 2. Kirjoitan. Kirjoitan kyllä. – Kirjeen. Niin, kirjeen. 3. Opiskelemme. Opiskelemme kyllä. – Suomea. Niin, suomea. 4. Asuvat. Asuvat kyllä. – Borisovit. Niin, Borisovit.

X. pääkaupunki – kotoisin – kertoo – vanhasta – ikivanhoista – uusista – haluan – katsoa.

Kappale 6

I. 1. 1. Vernadskin valtakadulle, Vernadskin valtakadulla. 2. Vorobjovinvuorille, Vorobjovinvuorilla. 3. torille, torilla. 4. luennolle, luennolla. 5. tälle pöydälle, tällä pöydällä.

2. 1. sinulle / ystävälle / Matille. 2. toiselle koululaiselle / opettajalle / minulle. 3. vanhalle ystävälleen / koulutoverilleen / kaikille.

II. 1. Mikä tämä on? Se on pöytä. 2. Mitä tämä on? Se on paperia. 3. Mikä tämä on? Se on kynä. 4. Mitä tämä on? Se on leipää. 5. Mitä tämä on? Se on hilloa. 6. Mikä tämä on? Se on pihvi. 7. Mitä tämä on? Se on lihaa. 8. Mitä tämä on? Se on salaattia. 9. Mikä tämä on? Se on omena.

III. a) 1. teetä – kahvia – kahvia – teetä. 2. kalaa – lohta – kuivaa viiniä – kahvia – kivennäisvettä – sienikeittoa – kirjolohta.

b) 1. limonaatia / limsaa – lasin limsaa – limonaati – lasi limsaa. 2. kuumaa kahvia – kupin kuumaa kahvia – kuppi kahvia. 3. ranskalaista viiniä – pullon ranskalaista viiniä – pullo tätä viiniä. 4. suklaajäätelöä – kaksi annosta jäätelöä – annos suklaajäätelöä. 5. vihannessalaattia – pari annosta vihannessalaattia – se. 6. tätä leipää – kilon tätä leipää – kilo tätä leipää.

IV. 1. tuota tuoretta naudanlihaa – puoli kiloa tuota tuoretta naudanlihaa – tuo tuore naudanliha. 2. lämmintä ruokaa – kolme annosta lämmintä ruokaa – tämä. 3. ranskanleipää – kolmesataa grammaa ranskanleipää – kilo ranskanleipää. 4. venäläistä kaljaa – kaksi mukia venäläistä kaljaa – muki. 5. tämän ravintolan erikoisjuomaa – pari maljaa tätä erikoisjuomaa – ne maksavat. 6. aitovenäläistä ruokaa – aitovenäläistä ruokaa kolmelle hengelle – laskun.

V. a) 1. vanha. 2. raikasta. 3. uusi. 4. hyvää. 5. iso. 6. tuoretta. 7. kaunis. 8. kylmää.

b) 1. kuumaa / kylmää / hyvää / huonoa. 2. uusi / vanha / kallis / halpa. 3. hyvää / kallista. 4. hyvää / huonoa.

VI. ulkopuolella – kaksikerroksinen – vanhaa venäläistä kansanomaista – tarjoilijat – vapaata – kolmelle – oikealla – sekä – että – suosittelette – aitovenäläisiä – juomia.

Kappale 7

I. 1. maitokaupasta. 2. lihaosastolta. 3. torilta. 4. Moskovasta. 5. Suomesta. 6. kirjakaapista. 7. laatikosta. 8. Venäjältä. 9. mistä kaupungista.

II. 1. Latviasta, Riian kaupungista. 2. Virosta, Tallinnan kaupungista. 3. Liettuasta, Kaunaksen kaupungista. 4. Ukrainasta, Poltavan kaupungista. 5. Saksasta, Bonnin kaupungista. 6. Englannista, Lontoon kaupungista. 7. Minä olen kotoisin ..., ... kaupungista.

III. yliopistossa – yliopistosta, Suomessa – Suomesta, puistossa – puistosta, Mohovaja-kadulla – Mohovaja-kadulta, Venäjällä – Venäjältä, Turussa – Turusta, torilla – torilta, ATK-laitoksessa – ATK-laitoksesta.

IV. 1. maanantaista – tänä perjantaina. 2. maanantaina – kolmeksi viikoksi. 3. täksi illaksi. 4. tästä päivästä. 5. opettajaksi. 6. tänä iltana. 7. kahdeksi viikoksi. 8. sunnuntaina. 9. kolmatta vuotta.

V. 1. Mistä hänen miehensä luennoi? 2. Mistä Helena osti elintarvikkeita? 3. Mistä he puhuvat? 4. Mistä lähtien et ole kuullut hänestä mitään? 5. Milloin (= minä päivänä) perheenne lähtee maalle? 6. Milloin (= minä päivänä) tulemme maalta kotiin? 7. Pitkäksikö ajaksi (= moneksiko päiväksi) mies menee työmatkalle? 8. Milloin hän tulee takaisin?

VI. kotoisin, mistä, ajaksi (aikaa), kahdeksi, oletko (sinä), laitoksessa, mitä (sinä), vierailevana, luennoit, lehtori (= opettaja), toivon.

VII. a) grammaa, nakkia, grammaa.

b) kiloa, porsaankyljystä, grammaa.

c) litra, litraa, grammaa, grammaa, grammaa makkaraa, ranskanleipää, munaa, paketti kahvia, pulloa limonaatia.

VIII. a) markkaa (везде), yhden kilon omenia, greippejä, vihanneksia, kurkkua, kiloa, tomaattia, kurkkua, salaattia.

b) ruusua, tulppaania, neilikkaa.

IX. a) ostit – luit, (hän) osti – (hän) luki, ostimme – luimme, ostitte – luitte, (he) ostivat – (he) lukivat.

b) (hän) lähetti, lähetimme, lähetitte, (he) lähettivät.

c) (hän) tunsi, tunsimme, tunsitte, (he) tunsivat.

X. soitin, ymmärsin, eilen ostin, eilen näin.

XII. en odottanut, en kirjoittanut, en tarjonnut, en juossut.

XIII. 1. en tehnyt. 2. en syönyt. 3. en juonut. 4. en ollut. 5. en ajanut. 6. en käyttänyt. 7. en nukkunut. 8. en ajatellut. 9. en jaksanut. 10. en polttanut. 11. en viettänyt.

Kappale 8

I. 1. Tušinoon, Tšertanovoon, Štšukinoon, Lefortovoon, Stroginoon, Krylatskojeen, Vyhinoon. 2. Lauttasaareen, Munkkiniemeen, Töölöön, Käpylään; Tapiolaan. 3. Zelenogradiin, Himkiin, Davydkovoon, Matvejevskojeen, Filiin. 4. Lahteen, Turkuun, Poriin, Kuopioon, Jyväskylään, Ouluun. 5. Verejään, Balabanovoon, Aprelevkaan, Ruzaan.

II. 1. Pietariin kolmeksi viikoksi, Saranskiin kolmeksi päiväksi, Novosibirskiin puoleksi vuodeksi, Ruotsiin neljäksi kuukaudeksi. 2. Vladimiriin kahdeksi päiväksi, Siperiaan kahdeksi viikoksi, Italiaan viikoksi, Kreikkaan kolmeksi vuorokaudeksi. 3. Moskovan alueelle kahdeksi kuukaudeksi, Parikkalaan puoleksitoista viikoksi.

III. 1. hyvään / kuumaan / tähän / suomalaiseen saunaan. 2. pieneen / mukavaan / kalliiseen / kiinalaiseen ravintolaan, 3. tuohon / suureen / Puškinin taidemuseoon. 4. japanilaiseen / kauniiseen / uuteen autoon. 5. tähän / historialliseen / vanhaan kaupunkiin. 6. Igorin / pieneen / mukavaan / siihen huoneeseen / sinun huoneeseesi. 7. mihin maahan / kaupunkiin / taloon / huoneeseen.

IV. raitiovaunuun – raitiovaunussa, junaan – junassa, Kreikkaan – Kreikassa, Helsingin yliopistoon – yliopistossa, työhön – työssä, Pietariin – Pietarissa.

V. 1. Venäjälle – Pietariin. 2. Tampereelle – Turkuun. 3. Vironkadulle – keskustaan.

VI. 1. opettajaksi. 2. professoriksi. 3. viideksi päiväksi. 4. viikoksi. 5. pariksi kuukaudeksi.

VII. myllyjen; koulujen; kaikkien.

VIII. keskustaan, metrolla, metroaseman, minuuttia, istua koko matkan, oikealla puolella.

Kappale 9

I. 1. 1. hyllyltä. 2. poikaystävältä. 3. tarjoilijalta. 4. oikealta. 5. torilta. 6. Bulevardilta.

2. 1. hyvältä / kaukaiselta / parhaalta ystävältä. 2. linja-autoasemalta / metroasemalta / rautatieasemalta. 3. tältä / ystävälliseltä / nuorelta tarjoilijalta.

II. a) pöydälle – pöydällä – pöydältä, kurssille – kurssilla – kurssilta, sohvalle – sohvalla – sohvalta, oikealle – oikealla – oikealta.

b) isolle pöydälle – isolla pöydällä – isolta pöydältä, intensiiviselle kielikurssille – intensiivisellä kielikurssilla – intensiiviseltä kielikurssilta, uudelle sohvalle – uudella sohvalla – uudelta sohvalta.

III. 1. myyjältä – Leenalle. 2. Igorilta – Tanjalle. 3. minulta – minulle. 4. parhaalta ystävältä – hänelle. 5. Timolta – Jussille. 6. minulta – hänelle.

IV. käydään kylässä; tehdään työtä; juodaan kahvia; syödään omenia; mennään syömään; lauletaan yhdessä; mennään kahville; katsotaan tele-

visiota; nähdään myöhemmin; tavataan illalla; luetaan lehtiä; tarjotaan teetä vieraille.

V. 1. Ei mennä mihinkään. 2. Ei puhuta suomea. 3. Ei nähdä milloinkaan. 4. Ei mennä kotiin. 5. Ei lueta mitään. 6. Ei käydä elokuvissa. 7. Ei lähdetä maalle. 8. Ei palata asiaan.

VI. 1. Aamulla juodaan kahvia. 2. Sitten lähdetään työhön. 3. Aamupäivällä ja iltapäivällä tehdään työtä. 4. Keskipäivällä syödään lounasta. 5. Illalla lähdetään kotiin.

VII. 1. Ei lähdetä työmatkalle. 2. Ei kirjoiteta työraportteja. 3. Palkkaa ei saada kahdesti kuussa. 4. Johtajalta ei odoteta määräyksiä.

VIII. Luetaan lehtiä – ei lueta lehtiä. Kirjoitetaan kirjeitä – ei kirjoiteta kirjeitä. Soitetaan puhelimella – ei soiteta puhelimella. Vastataan kirjeisiin – ei vastata kirjeisiin. Pysäköidään oikein – ei pysäköidä väärin. Ostetaan limonaatia – ei osteta limonaatia. Rentoudutaan – ei rentouduta.

IX. Eikö oteta kakkua? Eikö tilata lippua? Eikö soiteta uudelleen? Eikö lähdetä kiertoajelulle? Eikö osallistuta kilpailuun?

X. 1. Ei puhuta liian pitkää aikaa. 2. Ei oteta näin paljon aurinkoa. 3. Ei istuta läpivedossa. 4. Ei rentouduta liikaa.

XI. 1. pestiin – ei pesty. 2. istuttiin – ei istuttu. 3. käytettiin – ei käytetty. 4. puhuttiin – ei puhuttu. 5. oltiin – ei oltu. 6. kutsuttiin hänet – ei kutsuttu häntä. 7. istuttiin – ei istuttu.

Kappale 10

I. 1. 1. En tuo passia. 2. En varaa huonetta. 3. Pekka ei osta lippua. 4. En täytä ilmoittautumiskorttia. 5. Herra Joki ei allekirjoita kirjettä. 6. Hissipoika ei vie matkatavaroita. 7. Vieras ei ota avainta. 8. Hän ei jätä sitä.

2. 1. Saamme kuitin. 2. Turisti löytää postitoimiston. 3. Jätän avaimen. 4. Matti vaihtaa matkashekit. 5. Taksi vie Matin. 6. Kantaja kantaa matkalaukut.

II. Näen yliopiston, ruokalan, elokuvateatterin, puhelinkioskin, hotellin, neuvonnan, palvelutoimiston, aseman, junan.

III. 1. sanomalehden – kuvalehteä. 2. taksin – kantajaa. 3. sähkeen – postikorttia. 4. teatterilipun – elokuvalippua. 5. artikkelin – kertomusta. 6. Pekan – Mattia. 7. kaiken sinulle – (en) mitään Sirkalle.

IV. liimaa – kirjekuoren, liimaa – kirjekuori; kynän – paperia, kynä – paperia; mehua – lasin, mehua – lasi; teetä – kupin, teetä – kuppi; hilloa – lusikan, hilloa – lusikka; nakin – sinappia, nakki – sinappia.

V. 1. pari. 2. puoli. 3. yksi. 4. kymmenen. 5. (yksi). 6. kiloa. 7. kolme. 8. pari. 9. yhden. 10. kupin. 11. kahdella – kaksi. 12. kaksi. 13. kaksitoista. 14. yhden. 15. kahdeksan. 16. kolme. 17. yhden. 18. kymmenellä.

VI. 1. meidät – Liisan. 2. sinut – Liisan. 3. hänet – Liisan. 4. heidät – Liisan. 5. sinut – Liisan.

Kappale 11

I. 1. rahatta. 2. passitta. 3. opiskelijakortitta. 4. kukitta. 5. kutsutta. 6. vaivatta.

II. lukemassa, juomassa, käymässä, syömässä, istumassa, lukemassa, katsomassa, tutustumassa, käymässä, tilaamassa.

III. kirjoittamaan, käymään, syömään, kuuntelemaan, käymään, osallistumaan, soittamaan.

IV. työskentelemästä, kuuntelemasta, luistelemasta, pelaamasta, tanssimasta, juomasta, soittamasta.

V. 1. lukemalla – kirjoittamalla – kääntämällä – tekemällä. 2. menemällä – osallistumalla – käymällä – kutsumalla. 3. tekemällä työtä, ei veikkaamalla. 4. ajamalla. 5. matkustamalla.

VI. 1. 1. syömättä. 2. katsomatta. 3. kirjoittamatta. 4. ostamatta. 5. varaamatta.

2. 1. pesemättä. 2. tekemättä. 3. auttamatta.

3. 1. lukematta. 2. kirjoittamatta. 3. syömättä. 4. korjaamatta.

VIII. a) yhdeksännessä – kymmenennessä – kahdeksannessa – kahdeksannestasadannesta kuudennestakymmenennestäyhdestä huoneesta kahdeksanteensadanteen kuudenteenkymmenenteenviidenteen huoneeseen – yhdeksännessä.

b) yhdeksäs – viides – seitsemäs – toinen – yhdenteentoista.

c) kymmenenteen – kymmenennestä – kahdeksanteen – viidenteen.

Kappale 12

I. 1. lukevan. 2. luettavia. 3. kirjoittava. 4. kirjoitettavaa. 5. menevä. 6. mentävä. 7. ostavalla. 8. ostettavien.

II. 1. kirjoittanut, kirjoittanut, saanut, saatu. 2. leikkineellä. 3. istuneelle. 4. juosseen. 5. luetun. 6. keitettyyn, käyttänyt.

III. 1. Opittu materiaali on toistettava uudelleen. Opitun materiaalin lisäksi on luettava uudet tekstit. Luettavissa teksteissa on uusia sanoja. Ne on katsottava sanakirjasta. 2. Tehdyistä harjoituksista löytyi paljon virheitä. Meidän on vielä tehtävä paljon työtä. 3. Talvilomalle lähtevillä opiskelijoilla on mukanaan kaikki hiihtovarusteet. Onnea matkalle!

IV. 1. olemme olleet – emme ole olleet. 2. ovat lähteneet – eivät ole lähteneet. 3. on mennyt – ei ole mennyt. 4. olen syönyt – en ole syönyt. 5. olemme lukeneet – emme ole lukeneet.

V. 1. Apurahaa hakeva opiskelija kirjoittaa hakemusta. 2. Kaksi maratonin juossutta juoksijaa tuli jo perille. 3. Haastattelen kovin väsynyttä, mutta onnellista voittanutta urheilijaa. 4. Panen juuri ostettuja tavaroita kassiini. 5. Kaikki ostetut tavarat eivät mahdu kassiin. 6. Autonsa myynyt autoilija näytti tyytyväiseltä.

VI. 1. Onko se jo myyty – eikö sitä ole myyty? 2. Onko hänet jo otettu vastaan – eikö häntä ole otettu vastaan? 3. Onko hänet jo saatettu – eikö häntä ole saatettu? 4. Onko Liisa jo tavattu – eikö Liisaa ole vielä tavattu?

5. Onko ovi avattu – eikö ovea ole avattu? 6. Onko kissa otettu – eikö kissaa ole otettu?

Kappale 13

I. perheineen, vaimoineen ja lapsineen, omine lapsineen, omin käsin.

II. liiku – liikkukaa, kävele – kävelkää, aja – ajakaa, pelaa – pelatkaa, hiihdä – hiihtäkää, ui – uikaa, älä aja – älkää ajako, älä syö – älkää syökö.

III. 1. Ota pallo – ottakaa pallo – älä ota palloa – älkää ottako palloa. 2. Juo kahvia – juokaa kahvia – älä juo kahvia – älkää juoko kahvia. 3. Ota kuppi – ottakaa kuppi – älä ota kuppia – älkää ottako kuppia. 4. Osta ruusut – ostakaa ruusut – älä osta ruusuja – älkää ostako ruusuja. 5. Pese auto – peskää auto – älä pese autoa – älkää peskö autoa.

IV. 1. Sano hänelle kaikki – sanokaa kaikki – älä sano kaikkea – älkää sanoko kaikkea. 2. Kirjoita osoitteeni – kirjoittakaa osoitteeni – älä kirjoita osoitettani – älkää kirjoittako osoitettani. 3. Muista puhelinnumeroni – muistakaa puhelinnumeroni – älä muista puhelinnumeroani – älkää muistako puhelinnumeroani. 4. Älä unohda minua – älkää unohtako minua (– unohda minut – unohtakaa minut). 5. Kirjoita minulle kirje – kirjoittakaa minulle kirje – älä kirjoita minulle kirjettä – älkää kirjoittako minulle kirjettä. 6. Vastaa kysymykseeni – vastatkaa kysymykseeni – älä vastaa – älkää vastatko. 7. Älä tule myöhään – älkää tulko (– tule myöhemmin – tulkaa). 8. Älä kerro siitä kenellekään – älkää kertoko siitä kenellekään (– kerro siitä kaikille – kertokaa).

V. 1. Tulkaamme toimeen omilla voimillamme – tullaan toimeen. 2. Laulakaamme yhdessä – lauletaan. 3. Ajatelkaamme tätä asiaa – ajatellaan tätä asiaa. 4. Vastatkaamme kaikkiin kysymyksiin – vastataan. 5. Seuratkaamme heidän esimerkkejään – seurataan. 6. Kysykäämme heiltä kaikesta – kysytään.

VI. 1. Keskustellaan tästä tärkeästä ongelmasta, älkäämme puhuko mistään muusta. 2. Suoritetaan se tehtävä heti, älkäämme siirtäkö sitä myöhemmäksi. 3. Tavataan joskus ystäviä, älkäämme istuko aina kotona. 4. Jätetään hänet omaan rauhaansa, älkäämme häiritkö häntä enää. 5. Otetaan avain mukaan, älkäämme jättäkö sitä kotiin.

VII. 1. Älköön hän kirjoittako minulle enää! 2. Älköön hän uiko heti aterian jälkeen! 3. Älköön hän soittako aina samaa kasettia!

VIII. 1. Antakoon hänelle rahaa, antakoot hänelle rahaa, älköön antako hänelle rahaa, älkööt antako hänelle rahaa. 2. Juokoon taas maitoa, juokoot taas maitoa, älköön juoko taas maitoa, älkööt juoko taas maitoa. 3. Lukekoon tämän salapoliisiromaanin, lukekoot tämän salapoliisiromaanin, älköön lukeko tätä salapoliisiromaania, älkööt lukeko tätä salapoliisiromaania. 4. Jättäköön avaimen kotiin, jättäkööt avaimen kotiin, älköön jättä-kö avainta kotiin, älkööt jättäkö sitä kotiin.

IX. 1. 1. Syökäämme paljon vihanneksia. 2. Kuunnelkaamme häntäkin. 3. Vastatkaamme kirjeisiin.

2. 1. odottakoot. 2. peskööt. 3. juokoot. 4. tupakoikoot.

X. 1. 1. Älkäämme lukeko huonossa valossa, lukekaamme ikkunan vieressä. 2. Älkäämme menkö nukkumaan näin myöhään, menkäämme nukkumaan kello 11 illalla. 3. Älkäämme häiritkö isää, katselkaamme televisiota omassa rauhassamme. 4. Älkäämme uiko heti aterian jälkeen, uikaamme kahden tunnin kuluttua. 5. Älkäämme väsykö liikaa, rentoutukaamme joskus.

2. 1. Älkööt kirjoittako minulle enää, vaan kirjoittakoot omille tyttöystävilleen. 2. Älkööt polttako täällä, vaan polttakoot muualla. 3. Älkööt juoko viinaa, vaan juokoot kivennäisvettä.

XI. 1. pese. 2. lukekaa. 3. eläköön. 4. antakoot.

Kappale 14

I. 1. Jäisin, olisin laiska – en jäisi, en olisi laiska. 2. kuuntelisin – en kuuntelisi. 3. katselisin – en katselisi. 4. lähtisin – en lähtisi. 5. tekisin – en tekisi. 6. uisin – en uisi. 7. matkustaisin – en matkustaisi. 8. viettäisin – en viettäisi. 9. ajaisin – en ajaisi. 10. pelaisin – en pelaisi. 11. kävelisin – en kävelisi. 12. söisin – en söisi. 13. poimisin – en poimisi. 14. kävisin – en kävisi. 15. laskisin – en laskisi. 16. vastaisin – en vastaisi. 17. pesisin ikkunaverhot – en pesisi ikkunaverhoja.

II. 1. 1. lukisin. 2. kuuntelisin. 3. katselisin. 4. seurustelisin. 5. asuisin.

2. 1. etkö tarvitsisi? 2. eikö saisi? 3. ettekö voisi?

III. 1. lähetettäisiin. 2. mentäisiin. 3. luettaisiin – voitaisiin. 4. ostettaisiin.

IV. 1. 1. Luettaisiin Aitmatovin uusi romaani. 2. Mentäisiin ulos. 3. Kutsuttaisiin vieraita. 4. Katsottaisiin televisiota. 4. Vastattaisiin kirjeeseen. 5. Pidettäisiin hauskaa.

2. 1. Uutta romaania ei luettaisi. 2. Ei mentäisi ulos. 3. Vieraita ei kutsuttaisi. 4. Televisiota ei katsottaisi. 5. Kirjeeseen ei vastattaisi. 5. Hauskaa ei pidettäisi.

V. 1. Päätös tehtäisiin – päätöstä ei tehtäisi. 2. Paluulippu tilattaisiin – paluulippua ei tilattaisi.

VI. 1. 1. Lippuja ei ostettaisi. 2. Kahvia ei ostettaisi.

2. 1. Matkustettaisiin ilmaiseksi. 2. Juotaisiin sitä ilmaiseksi.

Kappale 15

I. a) 1. syksyn saapuessa. 2. lasten kasvaessa. 3. bussin tullessa. 4. äidin laulaessa. 5. auringon laskiessa. 6. oppaan kertoessa. 7. kuunnellessaan opasta (he ottavat valokuvia). 8. matkustaessamme autolla. 9. hänen puhuessaan.

b) 1. tehdessäni työtä. 2. tehdessäsi hiihtoretkiä. 3. syödessänne. 4. juodessamme.

II. 1. vastattaessa ystävän kirjeeseen. 2. elettäessä tervettä elämää. 3. käytäessä mökillä. 4. käytäessä saunassa. 5. kuunneltaessa hyvää musiikkia.

III. 1. luvaten lisää työpaikkoja. 2. kertoen satuja. 3. istuen hiljaa. 4. laskien aseensa. 5. totta puhuen. 6. avaten silmät. 7. juosten. 8. syöden, juoden ja katsellen televisiota. 9. tuijottaen taivaalle. 10. kävellenkin. 11. pureskellen purukumia.

IV. 1. nauraen. 2. ajatellen tarkemmin. 3. keskustellen kauan. 4. kuunnellen opasta, ottaen valokuvia kellotornista ja tiilimuureista ja katsellen ikoneja.

V. 1. kaivaen perunoita ja poimien tyrnimarjoja. 2. lukien jännitysromaania. 3. kuunnellen M-radiota. 4. syöden appelsiineja. 5. kutoen neuletta. 6. piirtäen Iisakin kirkkoa. 7. uiden ja ottaen aurinkoa. 8. juoden appelsiinimehua.

VI. 1. mennessään kotiin metrolla, tupakoidessaan parvekkeella, soittaessaan kitaraa ja häiritessään naapureitaan. 2. tehdessään kotitehtäväänsä, ollessaan kylässä. 3. istuessaan Pizza-Hutissa.

Kappale 16

I. 1. lainatakseen. 2. käyttääksemme tietokonetta. 3. mennäkseni ulos. 4. tutustuttaakseen meidät. 5. onkiakseen ahvenia.

II. 1. kohentaaksemme suomen kielen taitoamme ja seurataksemme Suomen poliittista, yhteiskunnallista ja kulttuurielämää. 2. parantaaksemme ääntämystämme, oppiaksemme ajankohtaista sanastoa ja kuullaksemme viimeiset uutiset. 3. tutustuaksemme suomalaiseen klassilliseen ja nykyaikaiseen maalaustaiteeseen. 4. katsoaksemme Suomen maan luontoa, arkkitehtuuria, ihmisten elämää. 5. ymmärtääksemme Suomen kansan henkeä.

III. 1. oli kuullut – ei ollut kuullut. 2. oli nähnyt – ei ollut nähnyt. 3. oli tutustunut – ei ollut tutustunut. 4. oli maistanut – ei ollut maistanut. 5. oli lukenut – ei ollut lukenut. 6. oli käynyt – ei ollut käynyt.

IV. 1. oli nukkunut. 2. oli asunut. 3. emme olleet valinneet.

V. I. 1 – II. 2; I. 2 – II. 1; I. 3 – II. 4; I. 4 – II. 6; I. 5 – II. 7; I. 6 – II. 9; I. 7 – II. 8; I. 8 – II. 3; I. 9 – II. 5.

VI. 1. 1. Ruusut oli istutettu – ruusuja ei ollut istutettu. 2. Viinimarjat oli poimittu – viinimarjoja ei ollut poimittu. 3. Hillo oli keitetty – hilloa ei ollut keitetty. 4. Rakkausromaani oli luettu – rakkausromaania ei ollut luettu. 5. Iso ahven oli ongittu – isoa ahventa ei ollut ongittu.

2. 1. Oliko lapio korjattu – eikö lapiota ollut korjattu? 2. Oliko kantarelleja poimittu – eikö kantarelleja ollut poimittu? 3. Oliko ne paistettu – eikö niitä ollut paistettu? 4. Oliko kaunis ruusu maalattu – eikö kaunista ruusua ollut maalattu?

Kappale 17

I. 1. 1. olisi mennyt. 2. olisi viettänyt lomaa. 3. olisi matkustanut.

4. olisi tilannut lipun. 5. olisi syönyt.

2. 1. Eikö minulla olisi pitänyt olla enemmän järkeä? 2. Ettekö olisi käyneet meitä katsomassa silloin? 3. Eikö hän olisi joutunut sairaalaan jo aikaisemmin? 4. Jos päivä ei olisi ollut niin sateinen, emmekö olisi lähteneet maalle? 5. Jos hän olisi asunut esikaupungissa, eikö hän olisi tarvinnut autoa?

II. 1. En olisi syönyt, jos olisin tahtonut laihtua. 2. Olisin oppinut japania, jos olisin haaveillut Japanista. 3. Olisin oppinut espanjaa, jos olisin asunut Kuubassa. 4. Olisin ostanut itselleni minkkiturkin, jos olisin ollut työssä. 5. Olisin tutustunut antiikin kirjallisuuteen, jos olisin lukenut ahkerasti tenttiin. 6. Olisin ruskettunut, jos olisin viettänyt kesälomani siellä. 7. Olisin ostanut itselleni meripihkakorvakorut, jos olisin käynyt Liettuassa. 8. Olisin syönyt pelkkiä omenia, jos olisin asunut Kurskin lähellä.

III. 1. olisivat kutsuneet. 2. olisi ostanut. 3. jos ei olisi ajatellut, ei olisi ajanut. 4. olisi leikannut. 5. jos olisi ostanut, ei olisi maksanut. 6. jos olisi oppinut, olisi suorittanut tentin. 7. jos olisi muistanut, olisi tilannut liput. 8. jos olisi lähtenyt, olisi nähnyt.

IV. 1. olisi käyty. 2. kaikki puutarhatyöt olisi lopetettu. 3. perunaa olisi kaivettu. 4. tyrnimarjoja olisi poimittu.

V. 1. 1. ei olisi poltettu. 2. likaisia lautasia ei olisi jätetty. 3. seikkailuromaaneja ei olisi luettu. 4. ei olisi käyty.

2. 1. eikö olisi tehty kielioppiharjoituksia? 2. eikö tekstiä olisi käännetty? 3. eikö olisi lopetettu tutkimusta? 4. eikö olisi kirjoitettu papereita koneella? 5. eikö olisi keitetty hilloa? 6. eikö olisi pesty farkkuja? 7. eikö olisi katsottu televisiota toisella kertaa?

Kappale 18

I. 1. Vastannet (minun) kirjeeseeni – et vastanne (minun) kirjeeseeni. 2. Koettanette ymmärtää minua – ette koettane ymmärtää minua. 3. Rehtorinvirasto tehnee päätöksen – ei tehne päätöstä. 4. Hinnat noussevat taas – eivät nousse vielä. 5. Tarvinnette sanakirjaa – ette tarvinne sanakirjaa. 6. He tarjonnevat apuaan – eivät tarjonne apuaan.

II. 1. Lienemme tavanneet jossain – emme liene tavanneet missään. 2. Hän lienee ajatellut sinua – hän ei liene ajatellut sinua. 3. Hänen terveytensä lienee kohentunut – ei liene kohentunut. 4. Hän lienee lukenut tämän artikkelin – hän ei liene lukenut tätä artikkelia. 5. Lienemme kuulleet tästä – emme liene kuulleet tästä.

III. 1. Näyttelystä ilmoitettaneen – ei ilmoitettane. 2. Hänen kirjaansa mainostettaneen laajalti – hänen kirjaansa ei mainostettane. 3. Hänet valittaneen tämän yhtiön presidentiksi – häntä ei valittane presidentiksi. 4. Nämä laskut maksettaneen heti — näitä laskuja ei maksettane heti.

IV. 1. Tätä asiaa lienee ajateltu perusteellisesti – tätä asiaa ei liene ajateltu perusteellisesti. 2. Öljyn hintaa lienee nostettu taas – öljyn hintaa ei liene nostettu vielä. 3. Uusi kirjakauppa lienee avattu jo pari viikkoa sitten

– uutta kirjakauppaa ei liene avattu vielä. 4. Kalle lienee nähty täällä pari viikkoa sitten – Kallea ei liene nähty täällä pariin viikkoon.

Kappale 19

I. 1. Se on mummoni ompelema hame. 2. Tämä auto on Pekan ostama. 3. Ihana pizza on Liisan laittama. 4. Radio on Popovin keksimä. 5. Nämä kauniit leningit ovat muotitaiteilija Slava Zaitsevin sommittelemia. 6. Se liikeidea on meidän yrityksemme keksimä. 7. Nämä teeruusut ovat äitini istuttamia. 8. Se on minun ompelemani. 9. Tämä on hänen tekemänsä.

II. 1. 1. sisareni koristeleman kakun – hänen koristelemansa kakun. 2. sisareni koristelemaa kakkua – hänen koristelemaansa kakkua. 3. sisareni koristelemaa kakkua – hänen koristelemaansa kakkua. 4. sisareni koristelemasta kakusta – hänen koristelemastaan kakusta.

2. 1. poikani lahjoittaman kirjan – hänen lahjoittamansa kirjan. 2. poikani lahjoittamaa kirjaa – hänen lahjoittamaansa kirjaa. 3. poikani lahjoittamaan kirjaan – hänen lahjoittamaansa kirjaan. 4. poikani lahjoittamaa kirjaa – hänen lahjoittamaansa kirjaa.

III. 1. luettu romaani – minun lukemani romaani. 2. maalattu taulu – taiteilijan maalaama taulu. 3. piirretty nainen – pikkupojan piirtämä kuva. 4. katsottu elokuva – minun katsomani filmi. 5. syöty omena – minun syömäni omena. 6. ostettu leninki – hänen ostamansa leninki. 7. kirjoitetussa tehtävässä – sinun kirjoittamassasi sanelukirjoituksessa. 8. korjatun auton – Kallen korjaaman auton. 9. lähetetty kirje — sinun lähettämästäsi kirjeestä.

IV. 1. Ennen lähtöämme kaupunkiin mökki on pantava talvikuntoon. 2. Tavataan joskus. 3. Nyt on aika mennä. 4. He ovat jo kaukana. 5. Häntä ei näy missään. 6. Tule tänne. 7. Hän on juossut sinne tänne. 8. Me kaikki olemme täällä. 9. He pääsivät jo tänne asti. 10. Hän lähti vihoissaan. 11. Minä kävelin ajatuksissani. 12. Hän teki sen tahallaan. 13. Hän sanoi sen leikillään. 14. Tehdään kotityöt yhdessä. 15. Vähitellen poika on tottunut uuteen kouluun. 16. Tehdään se työ osittain. 17. En voi sanoa sitä varmasti. 18. Huomenna on varmasti kaunis ilma. 19. Koira juoksee takana. 20. Kerrostalojen takana on pieni puistikko. 21. He katsovat minun jälkeeni. 22. Poika jäi jälkeen. 23. Miša oli tullut töihin jo ennen minua.

Kappale 20

I. 1. Hänen on meneminen kotiin. 2. Sotajoukkojen on sijoittuminen asemiin etelään N:n kaupungista. 3. Jokaisen on se tietäminen. 4. Opiskelijoiden on suorittaminen kotitehtävänsä. 5. Teidän ei ole tänne tulemista.

II. 1. 1. Päivin sovitettua Liisan minkkiturkkia. 2. ihmisten hävitettyä hylkeet ja mursut melkein sukupuuttoon. 3. sateen lakattua. 4. opiskelijoiden odotettua jo puoli tuntia. 5. vauvan mentyä nukkumaan. 6. johtajan sanottua sen.

2. 1. Tutustuttuaan Novodevitšin nunnaluostariin turistit palasivat hotelliin. 2. Ostettuaan ruusut lahjaksi Pekka kiirehti kylään. 3. Nähtyään poliisin Aleksei kiinnitti turvavyön. 4. Lähdemmekö ulos tehtyämme kotityöt?

III. 1. päällä, päällesi. 2. luokseni, luonani, luotani. 3. viereen, vieressä, vierestä. 4. varrella. 5. ympäri. 6. taakse, takana, takaa. 7. sisälle. 8. jälkeen. 9. ohi. 10. poikki. 11. kanssani. 12. mukaansa. 13. mukanani. 14. mukana. 15. puolesta. 16. perässä. 17. keskuudessaan. 18. kesken. 19. keskellä. 20. joukossa. 21. takia.

IV. 1. alle. 2. halki. 3. läpi. 4. kesken.

V. a) 1. pitkin / myöten. 2. vastaan. 3. kohtaan. 4. vaille. 5. varten.
b) 1. lähellä. 2. ennen. 3. paitsi. 4. ilman. 5. kohti. 6. keskellä.

Kappale 21

I. 1. lähtemäisillään. 2. saamaisillaan piirretyksi. 3. allekirjoittamaisillaan. 4. vuokraamaisillaan. 5. tilaamaisillaan. 6. nukahtamaisillaan.

II. 1. suurempia, 2. pienempää. 3. paremman. 4. mukavampaan, kalliimpaan. 5. parempaa. 6. uudemmassa, kauniimmassa. 7. suuremmista, pienemmistä. 8. terveempää. 9. nopeammalla, mukavampi. 10. kokeneemman. 11. paremman, halvemmallakin. 12. älykkäämpinä, mukavampina, viisaampana, seurallisempana.

Kappale 22

I. 1. Kaksi kolmannesta oppitunnin ajasta keskustelimme murtoluvuista. 2. Hän maksoi vain yhden viidenneksen pankkilainastaan. 3. Kolmenkymmenenviiden prosentin korotuksen jälkeen palkkani oli entiseen summaan verrattuna yksi kokonainen ja kolmekymmentäviisi sadasosaa. 4. Kirjaston henkilökunnasta kaksi kolmannesta on lähtenyt kesälomalle. 5. Kolmella neljänneksellä henkilökunnasta ei ollut henkilötodistuksia mukana. 6. Kaksikymmentä kappaletta tekee neljä viidennestä oppikirjan materiaalista.

II. a) 1. sillä. 2. siitä. 3. siinä. 4. sinä. 5. nämä, näihin, nuo, noihin. 6. ne.

b) 1. minkä. 2. minkä. 3. mitä. 4. missä. 5. mistä. 6. minä. 7. kenet. 8. keneltä. 9. ketkä. 10. keiden. 11. keitä. 12. keillä. 13. keille. 14. keiltä. 15. joka. 16. joka. 17. jonka. 18. jonka. 19. josta. 20. jota. 21. joita. 22. josta.

c) 1. kaikkia. 2. kaikesta. 3. kaikista. 4. kaikkea.

Kappale 23

I. 1. Olga on kieliryhmän muita opiskelijoita parempi. – Olga on kieliryhmän parhaita opiskelijoita. 2. Iivana Suuren kellotapuli on Moskovan monia muita rakennuksia korkeampi. – Iivana Suuren kellotapuli on Moskovan korkeimpia rakennuksia. 3. Rudolf Nurejev on monia muita

balettitanssijoita kuuluisampi. – Rudolf Nurejev on kuuluisimpia balettitanssijoita. 4. Venäjällä Mansikkapaikka on Bergmanin monia muita elokuvia tunnetumpi. – Venäjällä Mansikkapaikka on Bergmanin tunnetuimpia elokuvia. 5. Bon Jovi on Venäjällä monia muita ulkomaisia poptähtiä suositumpi. – Bon Jovi on Venäjällä suosituimpia ulkomaisia poptähtiä.

II. 1. kalleimmista. 2. kauneimmissa. 3. vanhimpiin. 4. luetuimman. 5. halvimmat. 6. valoisimpana. 7. vaikeimmat. 8. vanhimmassa, uusimmassa.

III. 1. joku. 2. joitakin. 3. johonkin, jotakin. 4. joltakulta. 5. joidenkuiden. 6. jostakusta. 7. joltakulta. 8. jonakin. 9. johonkin, joitakin. 10. jollakulla.

IV. 1. Minä ajattelen paljon jotakin / jotakuta ihmistä. 2. Minä pidän jostakin / jostakusta ihmisestä. 3. Minä rakastuin johonkin / johonkuhun ihmiseen. 4. Minä ihailen jotakin / jotakuta ihmistä. 5. Minä en pidä jostakin / jostakusta ihmisestä. 6. Minä en välitä jostakin / jostakusta ihmisestä. 7. Minä vihaan jotakin / jotakuta ihmistä.

V. a) 1. Minä toin autolla asemalle kummankin (molemmat). 2. Hän otti valokuvan kummastakin (molemmista). 3. Minä tapasin pihalla kummankin (molemmat). 4. Minä ihailen kumpaakin (molempia). 5. He kirjoittivat joulukortteja kummallekin (molemmille). 6. Turistien pitäisi tutustua kumpaankin (molempiin). 7. Pidän kummastakin (molemmista).

b) 1. Jompikumpi arpalippu varmaankin voittaa. 2. Jommassakummassa tapauksessa sinä kyllä onnistut. 3. Tervetuloa meille jompanakumpana pyhäpäivänä. 4. Saanko ottaa jommankumman kasetin? 5. Voin ottaa mukaan jommankumman.

Kappale 24

I. 1. Hän on aivan isänsä näköinen. 2. Ovatko nämä kengät samankokoiset kuin nuo näyteikkunassa olevat? Ja samanhintaiset(ko)? 3. Ovatko ne kaikki samanvärisiä? 4. Tässä kaupassa on iso valikoima kaikenlaisia elintarvikkeita. 5. Kirjoittakaa kaavakkeeseen syntymäpaikkanne ja -aikanne! 6. Kesä- ja talvilomani vietän tavallisesti mökillä. 7. Ostin ison suomalais-venäläisen sanakirjan. 8. Vuonna 1985 juhlittiin Kalevalan 150-vuotisjuhlaa. 9. Luin Gorkin teosten neliosaisen julkaisun. 10. Ennen kotiintuloani soitin sinne puhelimella. 11. Kävin kaikki muistiinpanoni läpi.

II. 1. itse. 2. itsellesi. 3. itselleen. 4. itseltään. 5. itseään. 6. itseesi. 7. itsensä. 8. itsekseen.

III. 1. He saivat määräyksiä itseltään yrityksen johtajalta. 2. He keskustelivat siitä itse opettajan kanssa. 3. He näkivät tilaisuudessa itse presidentin. 4. Kysykää kaikesta heiltä itseltään. 5. Kerro tämä hänelle itselleen! 6. Voitko sinä kertoa totuuden hänelle itselleen? 7. Te itse teitte sen. 8. He tietävät kaiken itsekin.

IV. 1. ketään. 2. kukaan. 3. ketään. 4. mitään. 5. mitään. 6. mistään. 7. kenellekään. 8. ketään. 9. ketkään. 10. mistään. 11. missään. 12. kummastakaan. 13. kummassakaan. 14. kummaltakaan.

Kappale 25

I. 1. jäinen keli, 2. koditon kulkuri, 3. silkkinen leninki, 4. huoleton elämä, 5. vaaleatukkainen nainen, 6. rajaton uskollisuus; 7. sanaton laulu, 8. tarpeeton ajanhukka.

II. 1. kalattomiin. 2. vilkkaisiin, mustasilmäisiin nuoriin. 3. kohteliaiden, sivistyneiden. 4. pitkätukkaiseen, suurisilmäiseen, pukeutuneista. 5. uudet, tyylikkäistä italialaisista, kalliit. 6. lämmintä, sateisista, uusien, tuulisista, kirkkaita. 7. lyhyitä. 8. pienissä, kodikkaissa. 9. tarpeettomaan, mielenkiintoisiin.

III. 1. kokeneiden oppaiden, mahdottomienkin turistien; mahdottomillekaan turisteille, mahdottomiakin turisteja. 2. uusiin ruotsalaisiin englanninkielisiin iskelmiin, uusien ruotsalaisten englanninkielisten iskelmien, huolestuneita isovanhempia. 3. väsyneisiin ihmisiin, väsyneillä ihmisillä, väsyneidenkin perheenäitien. 4. työttömiä ja kodittomia, työttömistä ja kodittomista, työttömien. 5. valkoisten koivujen huurteisia ohuita oksia; huurteisilla ohuilla oksilla, pieniä tiaisia. 6. puhjenneita punaisia ja keltaisia tulppaaneja; puhjenneisiin punaisiin ja keltaisiin tulppaaneihin; suurta puhjennutta tulppaania.

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие 3

Введение 6
Место финского языка в генеалогической классификации финно-угорских языков. Обзор фонетической структуры финского языка. Обзор морфологической структуры финского языка.

Kappale 1 26
Mikä tämä on? *Что это?* **Mikä tuo on?** *Что (вон) то?* **Kuka tuo on?** *Кто это(там)?* **Kuka tämä on?** *Кто это?* **Millainen se on?** *Какой, какая?*
Kielioppia. *Грамматические пояснения.* Гармония гласных. Именительный падеж единственного числа. Образование вопросительных предложений. Употребление глагола olla *быть.* Отсутствие грамматической категории рода.

Kappale 2 33
Mitä kuuluu? *Как дела?* **Mistä olet kotoisin?** *Откуда ты родом?*
Kielioppia. Чередование ступеней согласных. Спряжение глагола в презенсе. Утвердительная и отрицательная форма. Формально-вежливое *Вы* и неформальное *ты.* Партитив единственного числа в приветствиях, пожеланиях и в сочетании с глаголом *puhua.*

Kappale 3 42
Mikä Teidän nimenne ja osoitteenne on? *Как Ваше имя, какой у Вас адрес?* **Paljonko sanakirja maksaa?** *Сколько стоит словарь?*
Kielioppia. Генитив единственного числа. Генитив личных местоимений и притяжательные суффиксы. Прилагательные. Способы выражения будущего времени.

Kappale 4 51
Mikä tuo talo vasemalla on? *Что это за здание там слева?*
Moskovan kadulla. *На улице Москвы.*
Kielioppia. Адессив. Употребление партитива единственного числа (продолжение). Окончания партитива в единственном и множественном числе.

Kappale 5 63
Opiskeletko sinä vai oletko työssä? *Ты учишься или работаешь?*
Rouva Daškovan kotikaupunki on Pietari. *Санкт-Петербург – родной город госпожи Дашковой.*
Kielioppia. Инессив. Образование номинатива множественного числа. Употребление партитива множественного

числа. Изменение конечных гласных основы при присоединении к ней показателя множественного числа -i- в косвенных падежах. Основы имён существительных и прилагательных в одноосновных и двухосновных именах. Склонение одноосновных имён.

Kappale 6.. 74
Ravintolassa. *В ресторане.* **Russkaja izba -ravintolassa käynti.** *Посещение "Русской избы".*
Kielioppia. Аллатив. Склонение двухосновных имён. Краткая форма I инфинитива и основы глагола.

Kappale 7.. 85
Ruokatavaratalossa. *В продовольственном магазине.* **Jelisejevin kaupassa ja Tišinskin torilla.** *В Елисеевском магазине и на Тишинском рынке.*
Kielioppia. Имперфект – простое прошедшее время. Изменение конечных гласных основы при образовании имперфекта. Элатив. Эссив.

Kappale 8.. 97
Menen johdinautolla... *Еду на троллейбусе...* **... ja metrolla** *... и на метро.* **Maanalaiset palatsit.** *Подземные дворцы.*
Kielioppia. Генитив множественного числа. Иллатив. Транслатив.

Kappale 9.. 108
Pääpostissa ja postitoimistossa. *На главпочтамте и в почтовом отделении.*
Kielioppia. Аблатив. Пассивная форма глагола.

Kappale 10.. 117
Asumme Savoi-hotellissa. *Поселяемся в отеле "Савой".* **Vanhan Moskovan keskustassa.** *В центре старой Москвы.*
Kielioppia. Результативное прямое дополнение. Количественные числительные. Наречия.

Kappale 11.. 127
Maisteri Koronen on taas Moskovassa. *Магистр Коронен снова в Москве.*
Kielioppia. Абессив. III инфинитив. Образование и склонение порядковых числительных.

Kappale 12.. 137
Tapaaminen yliopiston pihalla. *Встреча возле университета.* **Opiskelemme filologisessa tiedekunnassa.** *Учимся на филологическом факультете.*
Kielioppia. Причастия настоящего и прошедшего времени. Перфект.

Kappale 13 148
Päiväohjelma. *Распорядок дня.*
Kielioppia. Комитатив. Инструктив. Повелительное наклонение глагола.

Kappale 14 160
Junamatka Ruotsissa. *По Швеции на поезде.* **Lento Moskovasta Helsinkiin.** *Авиарейс Москва–Хельсинки.* **Laivamatka.** *На теплоходе.* **Pikajunalla Pietariin.** *В Санкт-Петербург на экспрессе.*
Kielioppia. Сослагательное (условное) наклонение.

Kappale 15 172
Viikonloppu. *Конец недели.* **Käynti Sergijev Posadissa.** *Поездка в Сергиев Посад.*
Kielioppia. II инфинитив.

Kappale 16 184
Puhelinkeskustelu. *Телефонный разговор.* **Mitä yliopistolle kuuluu?** *Как дела в университете?*
Kielioppia. Долгая (транслативная) форма I инфинитива. Плюсквамперфект.

Kappale 17 196
Äidinrakkaus. *Любовь матери.* **Sukulaisten luona.** *В гостях у родственников.* **He ovat kihloissa!** *Они помолвлены!*
Kielioppia. Перфект сослагательного наклонения.

Kappale 18 208
Miesten vaatetusosastolla. *В отделе мужской одежды.* **Naisten vaatetusosastolla.** *В отделе дамского платья.* **Vaatteet sään mukaan.** *Одежда по погоде.*
Kielioppia. Возможностное наклонение глагола.

Kappale 19 218
Helsingin yliopiston vierashuoneet. *Дом гостей Хельсинкского университета.* **Vuokrataanko asunto?** *Будем снимать квартиру?* **Huone asuntolassa.** *Комната в общежитии.*
Kielioppia. Причастие агента. Послелоги и предлоги.

Kappale 20 229
Satu viekkaasta revosta. *Сказка про хитрую лису.* **Vuoristokylän häät.** *Свадьба в горной деревне.*
Kielioppia. IV инфинитив. Временная конструкция со II причастием пассива. Предлоги и послелоги.

Kappale 21 241
Helsingissä ja Turussa. *В Хельсинки и Турку.* **Tutustumme Moskovaan.** *Знакомимся с Москвой.* **Ikivanha ja uusi kaupunki.** *Древний и молодой город.*
Kielioppia. V инфинитив. Степени сравнения прилага-

тельных. Сравнительная степень.

Kappale 22.. 253
Vuodenajat ja sää. *Времена года и погода..*
Kielioppia. Дробные числительные. Местоимения.

Kappale 23.. 262
Poliklinikalla. *В поликлинике.*
Kielioppia. Превосходная степень сравнения прилагательных. Склонение неопределённых местоимений.

Kappale 24.. 272
Meillä on vieraita. *У нас гости.* **Tove Janssonin ihmeellinen maailma.** *Волшебный мир Туве Янссон.*
Kielioppia. Сложные слова. Склонение возвратного местоимения itse. Вопросительные и отрицательные местоимения.

Kappale 25.. 284
Mennään illalla ulos. *Пойдём куда-нибудь вечером.*
Kielioppia. Склонение двухосновных прилагательных и причастий.
Kappale 26.. 294
Moskovan Kremlin katedraalit. *Соборы Московского Кремля.*
Tehtäviä.. 299
Ключи к упражнениям.. 301

Учебное издание

МАРЦИНА Ирма Юльевна

ФИНСКИЙ ЯЗЫК ДЛЯ РУССКИХ

Зав. редакцией *Г. М. Степаненко*. Редактор *Л. Н. Левчук*. Художественный редактор *Л.В. Мухина*. Переплёт художника *Б. С. Казакова*. Рисунки художника *Н. В.Сафроновой*. Компьютерный набор *Э. Г. Рахимовой*, макетирование *Г. Г. Рахимова*. Корректоры *В. А. Ветров*, *Н. И. Коновалова*.

ИБ № 7728

ЛР № 040414 от 27.03.92.
Подписано в печать 14.08.95 Формат 60x90/16
Бумага тип. № 2. Гарнитура литературная. Офсетная печать.
Усл. печ. л. 20,00 Уч.-изд. л. 15,94
Тираж 3000 экз. Заказ № 1243 Изд. № 2629

Ордена "Знак Почета" издательство Московского университета.
103009, Москва, ул. Б.Никитская, 5/7.
Типография ордена "Знак Почета" изд-ва МГУ.
119899, Москва, Воробьёвы горы.